

„Szélfútta levél a világ.
De hol az ág? de Ki az ág?”
/Zelk Zoltán/

SZÁSZ MÁRTON ÁLTALÁNOS ISKOLA és FEJLESZTŐ NEVELÉS- OKTATÁST VÉGZŐ ISKOLA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Hatályos 2026. szeptember 1. napjától

Tartalomjegyzék

1. Nevelési program.....	4
1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	4
1.2. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó irányelvek és szempontok	7
1.2.1. A jutalmazások formái.....	11
1.2.2. Fegyelmező intézkedések formái és alkalmazásának elvei	11
1.2.3. Tiltott és használatban korlátozott tárgyakra vonatkozó szabályokat részletesen a házirend tartalmazza.	
1.3. Személyiségfejlesztéssel és a képesség-kibontakoztatásával kapcsolatos pedagógiai feladatok	13
Pályázatok.....	13
a.) Határtalanul program	13
b.) Erzsébet-táborok	14
c.) Erzsébet-karácsony	14
d.) Nemzeti Emlékezetpedagógia Program II. félév 7-8. évfolyam.....	14
e.) Lázár-Ervin program.....	14
1.4. Egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	14
1.5. Közösségfejlesztés, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok .	14
1.6. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	18
1.7. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	19
1.8. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek ..	19
1.9. A tanulónak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai, gyakorlásának rendje	23
1.10. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái	23
1.11. A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai	25
1.12. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	25
1.13. Gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	26
1.14. A tanulói jogviszony, átjárhatóság	27
2. Helyi tanterv	27
2.1. Választott kerettanterv	28
2.2. Pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	29
2.3. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja.....	29
2.4. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei	30
2.5. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	36
2.6. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek	36
3. A helyi tanterv óraszámai évfolyamonként és tantárgyanként a kötelező és szabadon választott tantárgyak esetében és az elsajátítandó tananyag.....	37
3.1. Értelmileg akadályozottak nevelése-oktatása.....	37
3.1.1. A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok	37
3.2. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei, az aktív tanulás támogatása.....	38
3.2.1. Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében	40
3.2.2. Autista kötelező tanórai foglalkozások.....	43
3.2.3. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció	44

3.3. Súlyos és halmozottan súlyos fogyatékos tanulók kötelező heti óraszámai	46
3.4. Tanulásban akadályozott tanulók kötelező heti óraszámai	48
3.4.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók fogyatékosági típusához és fokához igazodó fejlesztő program.....	49
A/A A rehabilitáció kiemelt területei.....	49
A/B A rehabilitáció kiemelt tanítási területei és feladatai.....	50
3.5. Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek	52
4. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	55
5. Digitális munkarend.....	57
6. Járványügyi intézkedési terv	58
Mellékletek	61
1. számú melléklet: Környezeti nevelési program.....	61
2. számú melléklet: Egészségnevelési, egészségfejlesztési program	65
3. számú melléklet: Követelményrendszer	70
4. számú melléklet: Alaptankönyvek jegyzéke	189
5. számú melléklet: Fejlesztő nevelés habilitációs, rehabilitációs programja	199
6. számú melléklet: Szöveges értékelés mondatbank	245
A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben.....	260
A Pedagógiai Program elfogadása és jóváhagyása	265

1. Nevelési program

1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Tanulási és nevelési célok

A nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat-ban leírtakkal.

Alapelveink:

- emberiség előtt álló közös globális problémákra való figyelés
- állampolgári nevelés/ nemzeti- unió polgárainak nevelése
- erkölcsi nevelés, az általános emberi értékek, normák elfogadtatása
- családi életre nevelés
- testi és lelki egészségre nevelés
- felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- fenntarthatóság, környezettudatosság
- pályorientáció
- gazdasági és pénzügyi nevelés
- médiatudatosságra nevelés
- A kooperáció és a tudatosság elve
- A differenciálás és az individualizáció elve

Hangsúlyozzuk:

- az egyén felelősségét a társadalomban
- az egyéni és a kiscsoportos képességfejlesztést
- a környezet, a közösségeket fenyegető veszélyek csökkentését, megerősítését
- más népek, kultúrák iránti nyitottságot, megértést
- minőségi munkavégzést
- hatékony tanítási, tanulási folyamatok, az elsajátított tudás és kompetencia használhatóságát
- intézményünkben a bántalmazás semmilyen formája nem megengedett

Értékek

- gyermekközpontúság, gyógypedagógiai szemlélet
- egyén tisztelete, személyiség fejlődése
- szolidaritás
- tolerancia
- demokratizmus
- nemzeti értékek (hagyományok, etnikumok nemzeti azonosság tudatának ápolása)
- európai humanista értékrend

Az iskola hagyományai

Iskolánkban nagy gondot fordítunk a gyermekek tanórán kívüli tevékenységének megszervezésére. A hagyományok ápolásával kapcsolatos teendőket, időpontokat valamint felelősöket a nevelőtestület az éves munkatervben határozza meg.

Célunk:

- A közös ünneplés.
- Az iskola hagyományainak, szokásainak ápolása és ezen keresztül az összetartozás erősítése.
- Társadalmi beilleszkedésük segítése, érzelmi életük gazdagítása.

Iskolánk hagyományai:

- **Tanévnyitó ünnepély**
- **Karácsony**
- **Farsang**

- **Iskolai szavalóverseny**

- **Ballagási ünnepély**
- **Csobánc teremfoci bajnokság** /A rendezvényen a megyei társiskolák vesznek részt./
- **Szász-nap** /Iskolánk névadójáról való megemlékezés./

- **Játszóház** (húsvét, karácsony)
- **Kerítés kiállítás**

- **Tanévzáró ünnepély**

A nemzeti ünnepeink

- Október 23.
- Március 15.

Osztályszintű megemlékezések:

- Aradi vértanúkra emlékezés
- Holocaust magyarországi áldozatainak emléknapja
- A kommunista diktatúra áldozatainak emléknapja
- Nemzeti Összetartozás Napja

Pedagógiai célok:

- Az értelmileg és a tanulásban akadályozott, gátolt és autista tanulók fejleszthetőségéhez igazodva a képességek maximumának elérése

- A tanítási nap nyugodt, biztonságos és a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó kezdése.
- Minimális házi feladat.
- Harmonikus személyiség kialakítása.
- Társadalmi cselekvőképesség, beilleszkedés elősegítése.
- Az egész életen át tartó tanulásra felkészítés, a kiemelt fontosságú kulcskompetenciák fejlesztése.
- Egységes alapokra épülő differenciálás.
- A tanulási esélyegyenlőség segítése.
- A tanulók felkészítése a továbbtanulásra, majd a felnőtt életre.
- A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók a személyiségállapothoz igazítottan a szükséges képességek és készségek megalapozása.

A kulcskompetenciák:

- Kommunikációs kompetenciák: anyanyelvi és idegen nyelvi
- Matematikai gondolkodási kompetencia
- Digitális kompetencia
- A tanulás kompetenciái
- Személyes és társas kapcsolati kompetencia
- Munkavállalói kompetencia
- Kreativitás, önkifejezés, kult. tudatosság

Az értelmileg akadályozott tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a kulcskompetenciáinak fejlesztése egyéni, individualizált módon valósul meg. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében az alapkompentenciák megszerzése és megszilárdulása tágabb időkeretben valósul meg.

Kiemelt fejlesztési feladatok:

- Énkép, önismeret
- Hon és népismeret
- Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Gazdasági nevelés
- Környezettudatosságra nevelés
- Tanulás tanítása
- Helyzetfelismerés
- Problémamegoldás
- A testi és lelki egészség
- Felkészülés a felnőtt lét szerepeire
- *digitális technológiával támogatott oktatási módszerek*
- *tanulói együttműködésen alapuló tanulás,*

- *aktív tanulás*

Programok, eljárások az integráció keretében

- a mozgásproblémák terápiás ellátása
- gyógytestnevelés
- a gyermekek és tanulók beszédhibájának a javítása a logopédiai foglalkozásokon elsődleges feladat
- a beszédképesség fejlesztése, a beszéd fogyatékos tanulók rehabilitációs, habilitációs óráinak ellátása
- a sajátos nevelési igényű tanulók körében végezzük a részképesség-zavarok javítását
- a mozgásfogyatékos és az organikus sérülésből adódó mozgásproblémák terápiája

Tanév elején a gyógypedagógus, aki a foglalkozásokat vezeti, éves fejlesztési tervet készít, ez alapján történnek az egyes foglalkozások. A fejlesztési terv kiindulópontját a szakértői véleményben leírtak képezik. Szükség esetén a kognitív fejlesztés kiegészül egyéb terápiás eljárásokkal is. Kiemelten fontosnak tartjuk – a fejlesztés eredményessége érdekében – a fejlesztést végző gyógypedagógus és az osztálytanító szoros együttműködését.

1.2. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó irányelvek és szempontok:

- tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon vagy (korábban) oligofrénpedagógia szakon végzett gyógypedagógus vesz részt a nevelési-oktatási és/vagy fejlesztési folyamatban, valamint szükségszerűen más szakirányon végzett gyógypedagógus és/vagy egyéb szakember (pszichológus, orvos, szociálpedagógus stb.);
- a tanórák mellett a tanulók kötelezően részt vesznek egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozáson, amelynek célja a pszichikus funkciók fejlesztése a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően;
- a gyógypedagógus a partnerekkel együtt (tanuló, pedagógus, szülők stb.) egyéni fejlesztési tervet állít össze, amely konkrét, mérhető és rövid idő alatt elérhető célokra bontja le a távlati fejlesztési célokat;
- elengedhetetlen az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása, az elért eredmények összehasonlítása a kiinduló állapottal, a pedagógiai diagnosztika eszközeivel pontos és mérhető információk gyűjtése, ezek alapján az egyéni fejlesztési terv módosítása;
- a tanuló általános fejlettségi állapotának, tanulási képességeinek leginkább megfelelő tanulási tempó és absztrakciós szint biztosítása, amely tanulási területenként/tantárgyanként eltérő lehet;
- a megtanultak számbavétele, rendezése és kérdések/problémák segítségével a még nem ismert válaszok keresése. A saját élmények, korábbi tapasztalatok/tudás összekapcsolása a megtanulandó fogalmakkal, cselekvésekkel;

- a gondolkodás rigiditása miatt a kérdések egyszerűsítése, a feladatelemek kis lépésekre bontása vagy analógiák alkalmazása hozzájárul a tanulóban már meglévő tudáselemek megerősítéséhez, a tovább lépéshez;
- fontos a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása, a tanuló érdeklődésének és motiváltságának elősegítése (pl. feladatok választhatósága, több megoldási lehetőség keresése, az önálló tanuláshoz szükséges technikák elemeinek fokozatos elsajátítása, a metakognitív folyamatok állandó megerősítése, az egyéni tanulási utak feltárása);
- fontos a tanulásra rendelkezésre álló idő változatos strukturálása, az időtartamok rugalmas változtatása, a legkedvezőbb csoportméret kiválasztása;
- az elsajátítás folyamatában alkalmazott eszköztár (pl. számológép, szótár, IKT-eszköz, gondolatterkép stb.) alkalmazásának tanítása, majd felhasználásának lehetősége a tanuló számára a pedagógiai folyamat minden szakaszában;
- megfelelő tanulási környezet kialakítása (térrelrendezés, berendezés, változtathatóság stb.).

Feladatok

Az alapfokú nevelés első szakasza

Élményalapú tanulás biztosítása. Alapvető kulturtechnikák eszköz szintű elsajátítása. Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

A harmadik-negyedik évfolyamon meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által a tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerülnek a motiválási és a tanulásszervezés folyamatok. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az 1–4. évfolyamon a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéketi tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanulók iskolakészültsége eltérő, ezért a tanulási feladatok jellege, összetettsége és a megvalósításhoz szükséges idő különbözik.

Az alapfokú nevelés második szakasza

- A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása, és egyre összetettebb tu-

dástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése. Az együttműködési készség fejlesztése, erősítése. Az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat;
- A nevelés középpontjában a személyre szóló fejlesztés áll.
- Aktív tanulás fejlesztése
- A gyermek jellemének formálása.
- A gyermek személyiségének fejlesztése.
- A felelősségtudat, érzelemlátás gazdagításának elősegítése.
- A különböző szociális, kulturális háttér és az eltérő ütemű fejlődésből fakadó hátrányok csökkentése, az egyéni képességek kibontakoztatása.
- Humánus magatartásformák, szokások megismertetése.
- Az iskolai tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák, képességek, a tanulói tudás megalapozása, a már megalapozott kompetenciák további fejlesztése, megerősítése.
- Azon készségek, képességek fejlesztése, amelyek a környezettel való harmonikus konstruktívkapcsolathoz szükségesek.
- Olyan helyzetek teremtése, melyekben a tanulók gyakorlati módon igazolhatja problémamegoldó képességét, megbízhatóságát, becsületességét, szavahihetőségét.
- A tanulók önismeretének, akaratának, együttműködési készségének, empátiájának fejlesztése a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek közben.
- A természeti és épített környezet iránti felelősségre nevelés.
- Nemzeti, etnikai hagyományok tudatosítása és ápolásukra való nevelés.
- Az emberiség közös problémái iránti fogékonyság.
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával.
- Az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni.

A nevelő-oktató módszerek, eszközök és eljárásrendszerek

1. Verbális eszközök
2. Nonverbális eszközök
3. Szociális technikák

Ezeket a technikákat tanulóink részben a családban, részben az iskolai közösségben sajátítják el. Nagyon fontos a mintaadás.

a./Önismeret, emberismeret fejlesztő technikák:

Ezek olyan eszközök, technikák, amelyek elősegítik, fejlesztik a tanulók pszichés világát, társas kapcsolatait, egyedi tulajdonságait, készségeit.

b./Szociális készségfejlesztő technikák:

Ezek a technikák a tanulók problémamegoldó és konfliktuskezelő készségeinek fejlesztését és a meglévők erősítését szolgálják.

Nevelési módszereink

- A nevelési célok határozzák meg.
- Kiválasztásuknál figyelembe vesszük:
 - a tanulók életkori sajátosságait
 - értelmi fejlettségét
 - képességeiket
 - valamint igazodnak: 1. a nevelők:
 - személyiségéhez
 - felkészültségéhez
 - vezetői stílusához
 - 2. mindenkori szituációhoz és annak tartalmához

A nevelési módszereket úgy választjuk meg, hogy azok a leghatékonyabb alkalmazást tegyék lehetővé. A különböző nevelési szituációkat más-más módszer, illetve módszerkombinációk alkalmazásával oldjuk meg.

Főbb nevelési módszereink:

- követelés
- meggyőzés
- gyakorlás
- ellenőrzés
- értékelés
- elismerés
- büntetés

A módszereket a nevelés folyamatában betöltött szerepük alapján csoportosítottuk.

1.2.1.A jutalmazások formái:

Szóbeli:

- szaktanári dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret

Írásbeli:

- osztályfőnöki dicséret: odaítéléséről az osztályfőnök dönt, adható több dicséret alapján, vagy egyszeri közösségi munkáért;
- szaktanári dicséret: odaítélését a szaktanár határozza meg; adható az adott tantárgyban elért versenyeredményekért, kutató-, vagy sorozatos gyűjtőmunkáért és folyamatos kiemelkedő tanulmányi munkáért, szakköri, stb. munkáért;
- igazgatói dicséret: tanulmányi városi, megyei, országos versenyen elért 1.-10. helyezetteknek, valamint minden más esetben, amikor a tanuló kiemelkedő teljesítmény nyújt.
- tantestületi dicséret: a tantestület szavazata alapján tanév végén adható

A jutalmak formái:

- könyvjutalom
- tárgyjutalom
- oklevél
- jutalom kirándulás

Az osztályfőnök javaslata alapján a tantestület dönt a fenti jutalmak odaítéléséről az alábbi érdemekért:

- kiemelkedő tanulmányi eredmény
- példamutató szorgalom, magatartás
- hiányzásmentes tanév
- versenyeken, pályázatokon való eredményes részvétel
- az iskola érdekében végzett tevékenység
- kiemelkedő sporttevékenység

1.2.2.Fegyelmező intézkedések formái és alkalmazásának elvei

Ha a tanuló a házirendet megszegi, fegyelmező intézkedésben vagy fegyelmi büntetésben részesíthető. A fegyelmező intézkedést általában a szaktanár vagy az osztályfőnök, fegyelmi büntetést a tantestület hoz a fegyelmi eljárás során.

A fegyelemsértés mértékétől függő intézkedések az alábbiak:

Fegyelmező intézkedések

- szóbeli figyelmeztetés:
 - szaktanári figyelmeztetés
 - osztályfőnöki figyelmeztetés
 - igazgatói figyelmeztetés
- írásbeli figyelmeztetés:
 - szaktanári figyelmeztetés (3 alkalommal)
 - osztályfőnöki figyelmeztetés (3 alkalommal)
 - igazgatói figyelmeztetés

Fegyelmi büntetés

- megrovás
- szigorú megrovás
- meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása
- áthelyezés másik, azonos típusú iskolába
- eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától
- kizárás az iskolából

1.2.3.Tiltott és használatban korlátozott tárgyakra vonatkozó szabályokat részletesen a házirend tartalmazza.

1.3. Személyiségfejlesztéssel és a képesség-kibontakoztatásával kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiség kialakulására és formálódására nagymértékben hatnak a társadalmi tényezők, életfeltételek és a nevelés. Az első két tényezőt közvetlenül változtatni nem tudunk, tehát a nevelésen keresztül tudjuk alakítani, formálni gyermekeink személyiségének fejlődését. Erre a nevelési területre kiemelten nagy hangsúlyt kívánunk fektetni.

Célunk, hogy tanulóink:

- különböző szintű adottságaikkal,
 - az eltérő mértékű fejlődésükkel,
 - az iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal,
 - egyéb (érdeklődési körüket érintő) tevékenységükkel,
 - szervezett ismeretközvetítéssel,
 - csoportos és egyéni munkatevékenységgel,
 - spontán tapasztalataikkal összhangban minél optimálisabban bontakoztathassák ki a személyiségüket.
-
- Kiemelten foglalkozunk a segítő életmódra való neveléssel
 - Az egyéni szociális értékrend fejlesztése
 - A szociális kommunikáció fejlesztése
 - Együttműködési képesség fejlesztése
 - A szakmai képzés alapozása

Tanulóink személyiségfejlesztésében nagy hangsúlyt helyezünk az önmegismerő és önfejlesztő képességek kialakítására, amelynek területei:

- önismeret folyamatos fejlesztése,
- önfejlesztő képességek alapozása,
- tehetségesebb tanulóink segítése a személyiségük fejlesztésének érdekében.

Pályázatok

a.) Határtalanul program

A Határtalanul program célja a magyar-magyar kapcsolatok építése, személyes kapcsolatok kialakítása, elmélyítése. A program a nemzetpolitikai célt fordítja le konkrét tapasztalatokra, azaz a Határtalanul a nemzeti összetartozás operatív programja.

A Határtalanul pályázat elnyeréséhez szükséges, hogy a pályázó intézmény Pedagógiai Programjában megjelenjen a Határtalanul program.

b.) Erzsébet-táborok

Az Erzsébet-táborokban egész évben számos felfedezni való élmény és program várja a gyerekeket. A minőségi, élmény alapú táborok célja, hogy a táborokban résztvevő gyermekek közös élményekkel és örök emlékekkel térjenek haza.

c.) Erzsébet-karácsony

melynek célja, hogy a komplex programmal hátrányos helyzetű, valamint halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek a tábori élmények megtapasztalása mellett különleges ünnepi hangulatú kulturális programhoz is hozzáférjenek.

d.) Nemzeti Emlékezetpedagógia Program II. félév 7-8.évfolyam

melynek célja, nemzeti emlékezet és az örökségünkhöz való kapcsolódás és a fiatalok magyarságtudatának, nemzeti identitásának erősítése.

e.) Lázár-Ervin program

Nemzeti identitás erősítését célzó program, amelynek célja az ezeréves magyar kultúra továbbadása a jövő nemzedékei számára.

1.4. Egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A fiatalok egészséges pszichés és testi fejlődése szükségessé teszi az egészségügyi felvilágosítást. Az iskolaorvos, a védőnő az osztályfőnök kérésére a tanulók egészséges életmódra nevelése érdekében felvilágosító előadásokat tart.

Mindennapos száj és fogápolás tanítása, alkalmazása.

Különösen fontos, hogy a tanulók az egészséget veszélyeztető élvezeti szerek káros hatásairól (dohányzás, droghasználat, alkoholfogyasztás, stb.) az életkoruknak megfelelő módon tájékozódhassanak.

Tanulóink részt vesznek egészségvédelemmel kapcsolatos vetélkedőkön, városi versenyeken), valamint egészségnapot is szervezünk, ahol előadásokat hallgathatnak tanulóink, egészséges ételeket készíthetnek és fogyaszthatnak.

Az egészségneveléssel kapcsolatos részletes feladatokat, célokat az Egészségnevelési Program tartalmazza, mely a Pedagógiai Program mellékletét képezi.

1.5. Közösségfejlesztés, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A közösségi nevelés területei:

- család
- az iskola
- az iskolán kívüli közösségek

Az iskola keretén belül működő közösségi nevelés területei:

- tanórák
- tanórán kívüli, felnőttek által szervezett iskolai foglalkozások (napközi, kirándulások...)

- diákok által szervezett, tanórán kívüli iskolai foglalkozások (diákönkormányzati munka)
- szabadidős tevékenység

A./ A tanórán megvalósítható közösségfejlesztési feladatok:

Ennek érdekében az alábbi feladatok megvalósítására törekedhetünk:

- a tanulás támogatása:
 - kölcsönös segítségnyújtással
 - közösségi ellenőrzéssel
 - tanulmányi és munkaerőkölcser erősítésével
 - a tanulók kezdeményezéseinek segítése
 - a közvetlen tapasztalatszerzés segítése
 - a közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése (példamutatással: helyes cselekvések bemutatásával: bírálat, önbírálat segítségével)
 - a tanulók önállóságának, öntevékenységének, öngazgató képességének (ki)fejlesztése
 - a folyamatosság biztosítása: a már elért eredmények továbbfejlesztése, a következő évfolyamon (iskolafokon) a már elért eredményekre való építés
 - olyan nevelőkollektíva kialakítása (megtartása), mely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni és tevékenységüket koordinálni tudja
 - különböző változatos munkaformákkal (homogén csoportmunka, differenciált csoportmunka, egyéni munka, kísérlet, verseny...) az együvé-tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése

B./ A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai:

- Nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére.
- Átgondolt játéktervvel és a tevékenységek pedagógiai irányításával biztosítsa, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését.
- Ismertesse meg a tanulókkal a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolathoz elengedhetetlenek.
- A séták, kirándulások mélyítsék el a természet iránti tiszteletet, és a környezet iránti felelősség érzését.
- A szókincs, a szövegértés, a figyelem, a belső képalkotás, az olvasási motiváció és az érzelmi biztonság erősítése (mindennapos mese, felolvasás és történehallgatás)

Egyéb tanórán kívüli foglalkozások:

- tanulószoba
- fejlesztő felzárkóztató foglalkozások
- tehetséggondozás

- tanulmányi versenyek: helyi, kistérségi, megyei, országos szintig
- témakörhöz kapcsolódó versenyek (könyvtárhasználati, honismereti, egészségügyi, katasztrófavédelmi)
- kulturális versenyek (színjátzó, szavaló)
- különböző sportágak keretében házi bajnokságok
- sportversenyek (megyei, regionális, országos)
- Szász-nap

C./ A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai:

- Olyan közös érdekeken alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban vannak.
- A kialakított, meglévő vagy hagyományokon alapuló közösségi munkálatok, közösség-építő tevékenységek fejlesztése.
- A régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése.
- Olyan tevékenységek szervezése, amelyek értékes esztétikai élményeket keltenek a közösség tagjaiban és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség.
- A közösség iránti felelősségérzet (felelősségtudat) kialakítása, fejlesztése.
- A közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre készítő tevékenységek szervezése.
- Olyan közösség kialakítása, fejlesztése, amely büszke saját közösségének sikereire, értékeli más közösségektől megkülönböztető tulajdonságait.

Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Szakmai munkaközösség

Iskolánkban egy szakmai munkaközösség működik. Munkaközösségünk szakmai és módszertani kérdésekben segítséget ad az iskolánkban folyó nevelő-oktató-munka tervezéséhez, szervezéséhez, ellenőrzéséhez.

A szakmai munkaközösség döntési és véleményezési jogkörét a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 18. § (1)-(3) bekezdése rögzíti.

A kollégák szakmai segítséget nyújtanak egymásnak oktatási és nevelési kérdésekben. Az alsós és felsős kollégák megbeszélik az egyes évfolyamok követelményszintjét, az egységes értékelésre nagy hangsúlyt fektetnek. A munkaközösség a tanulók magasabb évfolyamba lépését megállapítják és megvitatják, valamint közösen döntenek a tanulók osztályozóvizsgára bocsátásáról, bukásáról. Nagy hangsúlyt kap az osztályfőnökök, szaktanárok és napközis nevelők együttműködése, kapcsolattartása.

Szülői munkaközösség

Fontos közössége iskolánknak, hiszen közvetít a tantestület és a szülők között a gyerekek érdekeinek szem előtt tartásával. Iskolánkban a Szülői Munkaközösség jól dolgozik, folyamatos a kapcsolata az iskolával. Ebben igen nagy szerepe van az osztályfőnököknek és a diákmozgalmat segítő pedagógusnak. Az SZM elnökét a szülők választják meg. Tevékenyen részt vesznek az iskolai ünnepélyek színvonalas megrendezésében /karácsony, farsang, gyermeknap/.

Az osztályfőnökök munkáját is több szempontból segítik: tanulmányi kirándulások szervezésében, a gyermekek kísérésében. Részt vesznek társadalmi munkában, az iskola és környezetének szépítésében.

Szülők kezdeményezték a „Nyújts kezet” Alapítványt, mely igen jól működik.

Tanulóközösség

A diákokönkormányzatot segítő pedagógus tájékoztatja a diákokat jogaikról, kötelességeikről. Segít a problémák megoldásában. Megkönnyíti a kapcsolatteremtést tanárok és diákok között. A diákmozgalmat segítő pedagógus a tanulók aktív közreműködésével szervezi az iskolai ünnepélyeket.

1.6. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- leltárak és osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt – a szakmai munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízta meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.

- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: osztálynapló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások nyomon követése, igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz a szakmai munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

1.7. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység.

1. A beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek:

- Szoros kapcsolat a helyi óvodával, nevelési tanácsadóval és gyermekjóléti szolgálattal
- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- Egyéni fejlesztés
- Felzárkóztató foglalkozások
- Napközi otthon, tanulószoba
- A nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai
- Családlátogatások
- A szülők és családok nevelési gondjainak segítése

2. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek:

- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- A nem kötelező (választható) foglalkozásokon, tanórákon való részvétel, tanulás
- Tehetséggondozó foglalkozások (pl.: felvételi előkészítő)
- Iskolai sportkör, szakkörök
- Versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, sport, kulturális)
- Városi könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek egyéni vagy csoportos használata
- A továbbtanulás segítése

1.8. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Tanulóink igen nagy része sikertelenséggel, kudarccal, magatartási problémákkal kerül iskolánkba. Hiányzik náluk a szeretet, a rendszeresség, az állandóság. Legfőbb elvünk: „nevelve tanítani”.

Náluk megfigyelhető:

- magatartászavar (agresszivitás, gátoltság, szorongás, passzivitás, kapcsolatzavar) terjedésének oka: nincs otthoni megfelelő magatartásminta (munkanélküli család)
- pszichoszomatikus és neurotikus megnyilvánulás
- deviáns, predeviáns megnyilvánulások (lopás, csavargás kábítószer)
- más kultúrájú környezetből való érkezés, szokások

A beilleszkedési és magatartási problémák leggyakoribb okai:

- motiválatlanság
- a család eltérő szokásrendszere, értékrendje
- korábbi kudarcélmények
- túlterheltség
- lelki, fizikai szükségletek kielégítetlensége
- helytelenül megválasztott kortársak, gyermekcsoportok
- a családi nevelés hiányosságai
- helytelen értékrend
- alacsony feszültségtűrés

A magatartási nehézségek kialakulása általában nem egyetlen okra vezethető vissza.

Elsődleges tevékenységeink közé tartozik:

1. Az okok feltárása:

- környezettanulmány
- szülői háttér megismerése
- tanulók képességeinek felmérése
- közösségi kapcsolatok megfigyelése (felnőtt-gyermek viszony vizsgálata, család, iskola, család-nevelők kapcsolata)

2. Kognitív, érzelmi-motivációs képességek fejlesztése

A pedagógusnak ehhez fontos:

- gyermek személyiségének ismerete
- osztálykörnyezetben való viselkedése
- pszichés folyamatos elemzése
- tananyag jellemzőinek lemérése
- nevelésközpontú tanítás
- következetesség
- egyértelmű és követhető normarendszer felállítása

3. Képességfejlesztés (tananyagot csak eszközként használjuk a cél érdekében) és korrepetálás (tananyaghiány pótlására való egyéni v. kiscsoportos foglalkozás) elválasztása

4. Pszichológus segítség kérése

Nevelési munkánkban fontos szerepet kap:

- megfelelő iskolai légkör, partnerkapcsolatok kialakítása
- szerepjáték, helyzetgyakorlat
- csoportterápia
- önismeret, pozitív énkép kialakítása
- csapatmunka, együttműködés (pedagógus, szülő, gyámhivatal, rendőrség)
- tanulók elismerése osztály előtt
- interjú
- egyéni foglalkozás: beszélgetés, empátiás készség kialakítása, kommunikáció fejlesztése
- kiscsoportos foglalkozás: beszélgetés, (mozgásos foglalkozás: tánc, sport, dráma)
- kérdőív
- értékelési rend átalakítása ezen tanulóknál
- szülővel való folyamatos kapcsolattartás, megbeszélés, tanácsadás (jó tulajdonságról)
- esélyegyenlőség megteremtése
- tanulók személyiségének fejlesztése, harmonikus fejlődése
- stigmatizáció elkerülése
- önbizalom erősítésű tevékenységekbe való bekapcsolódás
- önkifejezés fejlesztése
- folyamatos dicséret, megerősítés
- közös programokba való bevonás
- más kultúrák bemutatása
- biztonságérzet
- szakember igénybevétele, anamnézis kérése
- konfliktuskezelés készségének fejlesztése
- kapcsolattartás a nevelőintézettel, Pedagógiai Szakszolgálat, társintézményekkel, egyházzal, családsegítő szolgálattal

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Tehetseggondozás

Az iskolai kudarcokból adódó magatartási nehézségek csökkentésének egyik módja, ha megtaláljuk a tanulónak azt a képességét, amellyel kitűnhet társai közül. A tehetség felismerése, kibontakoztatása kiemelt feladatként. Mivel tanulóink lehetőségei korlátozottak, ezért minden alkalmat megragadunk a bemutatkozásra, a szereplésre. Minden tanévben iskolai szintű versenyeket tartunk, kulturális bemutatókat szervezünk. Tanulmányi életünkhöz tartoznak a területi, megyei és országos szereplések, versenyek, mint például szavalóversenyek, helyesírási verseny, honismereti verseny, sportrendezvények, komplex tanulmányi versenyek, iskolák közötti kulturális versenyek, fesztiválok. Valamennyi évben lehetőség kínálkozik arra, hogy a jobb képességű tanulók az épek iskolái által kiírt versenyeken is részt vegyenek és ott sikereket érjenek el, például csecsemőgondozás, fogászati vetélkedő, Föld napja vetélkedő. A tehetseggondozással még teljesebbé tudjuk tenni tanulóink életét, hogy jobban meg tudják állni helyüket az őket körülvevő világban.

A változatos foglalkozások fejlesztik a tanulókat, hogy a megszerzett ismereteket tovább bővítsék és alkalmazzák.

Tehetséggondozó programok:

- sport – turisztikai
- egészség, és környezetvédelem

Szervezeti formái:

- tanulószoba
- tanulmányi versenyek
- kulturális versenyek
- házi bajnokságok, versenyek
- diáknap
- ünnepre készülődés
- jeles napok (Szász-nap,)
- tanulmányi séták, kirándulások
- táborok
- kiállítások

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

- felzárkóztatás, egyéni foglalkoztatás
- egyéni elbeszélgetés
- a tantárgy és tanulás iránti motiváció
- személyes kötődés (őszinte, közvetlen) elmélyítése
- folyamatos figyelemmel követés
- sikerélményhez juttatás
- jutalmazás, dicséret
- rövidtávú elérhető célok felállítása
- kudarcűrő ill. kezelő képességek fejlesztése
- pozitív életszemlélet kialakítása

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Cél: Segíteni a szociális hátrányban lévő tanulók képességeinek kibontakozását.

Az esélyegyenlőség kérdése kiemelten fontos számunkra, mert iskolánkban magas a HH és a HHH tanulók száma (aránya). Felmérjük, és folyamatosan figyelemmel kísérjük a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók teljesítményét, életkörülményeit.

Intézményünk mindennapi kapcsolatban áll, szorosan együttműködik a szociális és gyermekjóléti ellátások tekintetében hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel. Folyamatos a kapcsolattartás a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatokkal, aktívan részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésében, rendszeresen részt vesz az esetmegbeszéléseken. Igen

nagyszámú a bejáró tanulóink száma, ezért nagyon fontos, hogy a vidéki gyermekjóléti szolgálatokkal, családsegítőkkel szoros kapcsolatot tartsunk fenn.

Kiemelt feladat az ingyenes étkezésre jogosultság igénybe vételének teljes körű biztosítása, amely tanulóink közül legnagyobb százalékban a HH tanulóinkat érinti. A 100%-os tankönyvtámogatás teljes körű biztosítása lehetőséget nyújt a tartós tankönyvek beszerzésére.

Részletes esélyegyenlőségi program külön lefűzött dokumentumban található.

1.9. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai, gyakorlásának rendje

Az intézmény megteremti a tanulói jogok érvényesítésének és a kötelezettségek teljesítésének feltételeit. A tanulói jogok és kötelezettségek gyakorlásának helyi szabályait az intézmény házirendje tartalmazza. A tanulók érkekképviselői szerve a Diákönkormányzat. A tanulók közösségét érintő döntések meghozatala előtt az iskolavezetés kikéri a Diákönkormányzat véleményét, javaslatát, lehetővé teszi az ilyen témájú tantestületi értekezleteken való részvételüket. A tanulók intézményi döntési folyamatban való részvételi jogait, gyakorlásának rendjét a Diákönkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzata tartalmazza, mely az Intézmény Szervezeti és Működési Szabályzat mellékletét képezi.

1.10. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

Célunk a **tanuló** személyiségének harmonikus fejlesztése, amely a nevelés két alapvető közösségének – a **család**, **szülők** és az **iskola**, pedagógusok – koordinált, aktív együttműködésének a feltétele.

Az együttműködés formái:

1. A szülők részéről: a nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk el:

- aktív részvételt az iskolai rendezvényeken
- ötletnyújtást az előadások témáihoz
- őszinte véleménynyilvánítást
- együttműködő magatartást
- nevelési problémák őszinte megbeszélését, közös megoldását
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzését
- érdeklődő-segítő hozzáállást

2. Iskolánk részéről:

- nyílt napok, nyílt órák szervezése
- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról
- előre tervezett szülői értekezletek
- rendkívüli szülői értekezletek
- fogadóórák

- előadások szervezése:
 - logopédus
 - Pedagógiai Szakszolgálat
 - szociális segítő
 - egészségügyi szakember (orvos, védőnő, meghívásával)
- családlátogatás
- közös kirándulások

Az iskola társadalmi kapcsolatai

Intézményünk a feladatok elvégzése, az iskolai munka megfelelő szintű irányításának, a gyermekek egészségügyi, gyermekvédelmi és szociális ellátása, valamint a továbbtanulás és a pályaválasztás érdekében és egyéb ügyekben rendszeres kapcsolatot tart fenn más intézményekkel és cégekkel.

A vezetők, valamint az oktató-nevelő munka különböző szakterületeinek képviselői rendszeres személyes kapcsolatot tartanak a társintézmények azonos beosztású alkalmazottai-val, - meghívás vagy egyéb értesítés alapján.

Intézményünk a feladatok eredményes ellátása érdekében rendszeres munkakapcsolatot tart számos szervezettel. Napi munkakapcsolat köti az intézményt a közös fenntartásban működő intézményekhez és szervezetekhez.

1. Szakmai kapcsolatunk az alábbi intézményekkel rendszeres:

- Értelmi Fogyatékossgal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége (ÉFOÉSZ)
- Pedagógiai Szakszolgálat
- fenntartó
- megyében működő többi társiskola
- FODISZ

2. Egyéb társadalmi szervekkel:

- Iskolaorvos
- Rendőrség
- Mentők
- Katasztrófavédelem
- Helyi közművelődési intézmények
- Üzemek, vállalkozók, vállalatok
- Beiskolázási körzetünk települési önkormányzatai
- SZM
- Családsegítő és Gyermekvédelmi Szolgálat
- Veszprém Megyei Igazságügyi Hivatal
- LEK
- Idősek Klubja Tapolca
- FODISZ
- Tapolcai Trappolók SE
- Az Én Világom - Tapolca AÉVT

1.11. A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai

Tanulmányok alatti vizsgák:

- osztályozó vizsga
- javító- és pótvizsga
- különbözeti vizsga

1.12. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az ismeretek elsajátítása a védőnő segítségével készített terv alapján történik.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül valósul meg/osztályfőnöki, természetismeret, testnevelés/.

Az ismeretek elsajátításának formái:

- Védőnő előadása
- Mentősök gyakorlati bemutatója

Témakörök:

1. Baleset alkalmával mi a teendő
 - 1.1. helyszínbiztosítás
 - 1.2. elsősegélynyújtó védelme
 - 1.3. mentő hívása
2. Égések ellátása
3. Légútbiztosítás, reanimáció, stabil oldalfekvés
4. Mérgezés, savak, lúgok
 - 4.1. fajtái
 - 4.2. ellátásuk
5. Vérzések
6. Törések
7. Mentősökkel gyakorlati bemutató

1.13. *Gyermekek tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések*

Az intézmény biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő-óvóintézkedést tesz a rászorulóik érdekében. Az osztályfőnökök figyelemmel kísérik a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű gyermekeket.

ÉVES ÜTEMTERV

Időpont	Feladat	Felelős
Március-április	felmérés regisztrálás hátrány meghatározása	osztályfőnökök,
Május	Tevékenységi formák meghatározása.	osztályfőnökök
Szeptember	Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek ütemtervének elkészítése	osztályfőnökök
Október-június	Tevékenységi formák megvalósítása	osztályfőnökök
Május	Eredmények számbavétele	osztályfőnökök

Az esélyegyenlőséget szolgáló tevékenységi formák:

1. Felzárkóztató programok szervezése.
2. Drog és bűnmegelőzési programok.
3. Mentálhigiénés programok.
4. Pályaorientációs programok.
5. Táborozás, kirándulás, természetjárás.
6. Irodalmi műsorok, fesztiválok, bemutatók.
7. Felvilágosító munka pl. a szociális juttatás lehetőségeiről, szülői értekezlet, családlátogatás.
8. Motiválás arra, hogy tanulószobai, ellátást igénybe vegyék a tanulók.

Ennek érdekében:

1. Előadások szervezése 3 témakör köré csoportosítva:
 - a./ AIDS megelőzés
 - b./ Drog-prevenció
 - c./ Fiatalok bűnelkövetők ill. bűncselekmények fiatalok áldozatai.
2. Fiatalok az Élet Küszöbén (FÉK)
 - AIDS és drog-prevenációs program bevezetése.
3. Pályázatok a témakörökkel kapcsolatosan.
4. Lehetőség szerint táborok szervezése, a szabadidő hasznos eltöltése.
5. Klubok szervezése.
6. Kortárs csoportok segítése.

1.14. A tanulói jogviszony, átjárhatóság

A felvétel feltételei

- 1-8. évfolyamra gyógypedagógiai osztályokba gyermeket csak a szakértői javaslat alapján lehet felvenni
- Bármelyik pedagógiai szakaszban azonos iskolatípusból beléphet, különbözeti vizsga letételének függvényében.

Az átvétel feltételei:

- A Tanulói Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslata alapján.
- Szülői kérésére
- Különbözeti vizsga letételével

2. Helyi tanterv

A tanulás szervezése:

- osztályrendszerű oktatás 45 perces órakeretben
- tantárgyakon belül csoportos illetve egyéni foglalkozások
- sajátos nevelési igényű gyermekeink számára rehabilitációs, habilitációs foglalkozások

Színterei:

- csoportbontás
- csoportösszevonás
- egyéb tanórán kívüli foglalkozások (egyéni foglalkozások, korrepetálás)
- pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások

A csoportbontások és csoportösszevonások elvei és gyakorlata:

Intézményünkben a csoportbontásokat és -összevonásokat elsősorban a hatékonyabb egyéni fejlesztés, a differenciált oktatás, a tehetséggondozás és a felzárkóztatás érdekében alkalmazzuk. A csoportbontás és -összevonás megvalósításakor a pedagógiai szempontok mellett figyelembe vesszük a személyi feltételeket, valamint a hatályos jogszabályi kereteket.

A csoportok összetétele nem statikus. A tanulmányi eredmények és a szaktanári javaslatok alapján félévkor vagy tanév végén átjárhatóságot biztosítunk a csoportok között.

Tananyagszerkezetek

- ⊖ *Magyar nyelv és irodalom*
- *Matematika*
- *Digitális kultúra*
- *Természettudomány*

- *Hon-és népismeret*
- *Állampolgári ismeretek*
- *Ének-zene*
- *Vizuális kultúra*
- *Közösségi nevelés*
- *Technika és tervezés*
- *Testnevelés*
- *Élő idegen nyelv*
- *Etika*

Iskolánk szerkezete

Iskolaszervezeti modellünk:

- 8 évfolyamos általános iskola

Iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

Alapfokú nevelés 1-8. évfolyam

- Alapfokú képzés első szakasza 1-4. évfolyam
- Alapfokú képzés második szakasza 5-8. évfolyam

2.1. Választott kerettanterv

110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

A szakmai alapidokumentumban foglaltak szerint. Helyi tantervünk alapja a Kerettanterv. Az ép vagy alig sérült funkciók fejlesztése történik oly módon, hogy csökkenjen az akadályozottságnak a személyiségfejlődését befolyásoló káros hatása:

- sérült értelmi funkciók korrekciója,
- észlelés, érzékelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodási funkciók, műveletek gyakorlása és fejlesztése.
- térbeli tájékozódás, finom motorika, kommunikáció, a szociális alkalmazkodás fejlesztése.

Általános iskola óraszámok

110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

Az autista évfolyamok tantárgyi rendszere és óraszámja Dr. Salné Lengyel Mária tanterve pervazív fejlődési zavarban szenvedő (autista/autisztikus) gyermekeket nevelő, oktató általános iskolák számára alapján került kidolgozásra.

Tárgyi feltételrendszer

Iskolánk a nevelő-oktató munkához szükséges alapvető tárgyi feltételekkel rendelkezik. Rendelkezésre állnak a tantermek a szükséges berendezési tárgyakkal, tornaszoba, informatika szaktanterem.

Programunk megvalósításához szükséges eszközrendszerünk megfelelő.

Fontosabb oktatástechnikai eszközeink:

-fénymásoló, számítógépek, nyomtatók, projektorok, interaktív táblák, laptopok

A közismereti, a természettudományos tantárgyak munkájához a transzparens készletek, eszközök rendelkezésre állnak. A testnevelés foglalkozásokhoz adottak a feltételek. Fejlesztést igényel megfelelő tornaszoba kialakítása. Sporteszközeink mennyisége és minősége megfelelő.

Az intézmény biztosít a pedagógusok részére az oktató-nevelő munkához (felkészüléshez, oktatott tananyag megjelenítéséhez) iskolai laptopot, melyért a pedagógus teljes mértékben felel.

2.2.Pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

Általános Iskola

- Az iskolába bekerülő gyermekek funkcionális képességeinek és a pszichés funkciók fejlesztésének biztosítása, megszilárdítása.
- A személyiség biztonságérzetének a tanítás-tanulás alapfeltételeinek megteremtése, a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése.
- Az első szakasz nevelő-oktató munkájának folytatása, képességek készségek fejlesztése.
- Konkrét szaktárgyi ismeretek elsajátítása.
- Önálló ismeretszerzés, önálló tanulásakarat, önfegyelem fejlesztése.
- A tanulók felkészítése érdeklődési körüknek, képességeiknek és tehetségüknek megfelelően a pályaválasztásra, a társadalomba való beilleszkedésre.

2.3.A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

A mindennapos testmozgás megvalósításának módját a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 27§(11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg.

2.4.A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Számonkérések évközben:

írásbeli:

- év eleji felmérés
- témazáró felmérés
- írásbeli felelet
- év végén átfogó rendszerű felmérés

szóbeli:

- szóbeli feleletek
- feleltetés egyes tananyagrészekből

Az értékelés rendje

Az írásbeli dolgozatok és vizsga értékelése:

Általános Iskola

0-30%	elégtelen
31%-49%	elégséges
50%-69%	közepes
70%-84%	jó
85%-100%	jeles

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

Az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet a tanuló, ha az előírt követelményeket az adott évfolyamon sikeresen teljesítette. Ha a tanuló egy-egy tantárgyból nem teljesítette a követelményeket, akkor javítóvizsgán vehet részt, és sikeres javítóvizsga esetén léphet csak magasabb évfolyamra. Elégtelen év végi érdemjegyet minimum 3 évközi osztályzat meglétekor szabad javasolni. Sikertelen javítóvizsga esetén a tanköteles tanuló az évfolyamot megismételni köteles, a nem tanköteles tanuló pedig megismételheti. Magántanulók és egyéb okok (pl. hiányzás) miatt osztályozó vizsgára rendelt tanulók esetében a számonkérés vizsgabizottság előtt zajlik. Sikeres osztályozó vizsga esetén a tanuló magasabb évfolyamba léphet.

Abban az esetben, ha az év végi javasolt osztályzat – a tanuló hátrányára – lényegesen eltér a tanítási év közben szerzett érdemjegyek átlagától, az osztályfőnök felkéri az érintett pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról, indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a nevelőtestület az indoklással nem ért egyet, az osztályzatot a tanulók javára módosíthatja.

A továbbhaladás rendje

Az évfolyamra megállapított minimum követelmények teljesítését követően

Ha a tanuló sajátos helyzete miatt az adott tanév követelményeit nem tudja egy év alatt teljesíteni a nevelőtestület döntése alapján hosszabb idő alatt teljesítheti.

Az alapfokú nevelés-oktatás első szakasza (1-4. évfolyam) alsó tagozat

Az 1. évfolyamon félévkor és év végén, valamint a 2. évfolyamon félévkor nem érdemjeggyel, hanem írásban szöveges fejlesztő (tanulást támogató) értékeléssel minősítjük a tanulókat. Ha a tanuló az első évfolyam követelményeit nem tudja teljesíteni, akkor munkája előkészítő jellegűnek minősül, és tanulmányait az 1. évfolyamon folytatja. A sajátos nevelési igényű tanulók számára lehetőséget adunk arra, hogy pedagógiai diagnózis alapján az egyéni fogyatékoságuk és sajátos helyzetük miatt az adott tanév követelményeit hosszabb idő, max. 2 tanév – alatt teljesítsék. Ebben az esetben az értékelés szöveges formában történik.

A szöveges értékelés mondatbankját 6. sz. melléklet tartalmazza. A 2. évfolyamon év végén osztályzattal értékelünk (1-5 számjeggyel). Amennyiben egyes tantárgyakból nem osztályozható, mert képességei miatt teljesítménye nem éri el a követelmények minimumát, személyre szóló szöveges értékelést kap és magasabb évfolyamba léphet.

Az alapfokú nevelés-oktatás második szakasza (5-8. évfolyam) felső tagozat

Az értékelés érdemjegyekkel, félévkor és év végén osztályzattal történik.

A sajátos nevelési igényű tanulók számára lehetőséget adunk arra, hogy pedagógiai diagnózis alapján az egyéni fogyatékoságuk és sajátos helyzetük miatt az adott tanév követelményeit hosszabb idő alatt teljesítsék. Amennyiben egyes tantárgyakból nem osztályozható, mert képességei miatt teljesítménye nem éri el a követelmények minimumát, személyre szóló szöveges értékelést kap és magasabb évfolyamba léphet.

Az értékelés rendszeressége és formái

Az értékelés írásbeli és szóbeli formában történik a család felé az E-Naplón keresztül. (iskolai Házirendben foglaltak szerint)

Az írásbeli értékelés formái

Az érdemjegyek bevezetéséig szöveges értékelést alkalmazunk. Az osztályfőnök havonta értékeli a tanulók magatartását, szorgalmát iskolai teljesítményeit, fejlődését, haladási ütemét, melynek célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Részletesebb értékelést félévkor és év végén adunk. Az értékelést az E- Naplóba, év végén a bizonyítványba adjuk.

A szöveges értékelés formái a második évfolyam félévéig a tantárgyaknál

A tantárgyi követelmények értékelése:

- kiválóan megfelelt
- jól megfelelt
- megfelelt
- követelményeknek eddig gyengén felelt meg
- felzárkóztatásra szorul

A leírt értékelési formák mellett más módok és eszközök is alkalmazhatók. Pl.: piros pontok, jelek, szimbólumok. A teljesítményhez kötődő különböző alternatív megoldások bármely területen, szín-téren alkalmazhatók. Érdemjeggyé vagy szöveges minősítéssé történő átszámításról a magasabb évfolyamba lépésről a tantestület dönt.

A szöveges értékelésben az alábbi értékelési tartalom jelentkezik dominánsan:

A leíró, szöveges értékelés feltételei:

- az értékelés a konkrét teljesítményre vagy viselkedésre vonatkozik, sohasem címkéz;
- tartalmában komplex, mind pozitív, mind negatív elemek megjelennek;
- a fejlődés előző fokához kapcsolódik, és a perspektíva következő fokát jelöli meg;
- a továbblépésre vonatkozóan konkrét javaslatokat fogalmaz meg a szülők és a tanulók számára differenciáltan és érthető módon.
- A tanulók teljesítményét a számukra előírt követelményekhez kell viszonyítani. Az árnyalt, reális értékelés érdekében nem csupán a tanulás-tanítás folyamatában, hanem az értékelés során is szükséges a változatos, differenciált körülmények megteremtése. Fontos, hogy a tanuló a mérési-értékelési helyzetben élhessen a jogaival (pl. eszközhasználat, több idő stb.), továbbá arányosan jelenjenek meg a követelményekben a kompetenciák, az ismeretek, a készségek és az attitűdök is. Törekedni kell a tanulói tevékenységek és produktumok változatosságára.

Etika tantárgyból a tanulók osztályzat helyett részt vett, illetve nem vett részt szöveges tájékoztatást kapnak.

2- 8. évfolyamon az egyes tantárgyak érdemjegyei a következők:

- jeles (5)
- jó (4)
- közepes (3)
- elégséges (2)
- elégtelen (1)

Értékelés középsúlyos értelmi fogyatékos csoportokban:

- Kiválóan megfelelt (5)
- Jól megfelelt (4)
- Megfelelt (3)
- Részben felelt meg (2)
- Nem felelt meg (1)

Értékelés autista csoportban:

- Sokat fejlődött
- Fejlődött
- Részterületen fejlődött
- Változatlan
- Nem fejlődött

Értékelés súlyos és halmozottan súlyos tanulónál:

- Írásbeli egyéni értékelés állapotfejlődésről

További pedagógiai szakaszokban 2-8.évfolyamig a tanulónak havonta min. 2 érdemjegyet kell kapnia tantárgyanként, melyet legkésőbb minden hónap 5-ig kell az E-naplóba bejegyezni. Az egyes pedagógiai szakaszhatárokon diagnosztizáló értékelést adunk. E- naplóban csak az írásbeli témazáró dolgozat jegyek súlyozottak. (részletesen szabályozva a Házirendben)

Szöveges értékelés magatartás és szorgalom esetén

Magatartás	Szorgalom
példás	példás
jó	jó
változó	változó
rossz	hanyag

A tanulók magatartása és szorgalma minősítéséről az osztályban nevelő-oktató munkát végző pedagógusok és az osztályközösség javaslata alapján az osztályfőnök dönt. Az érdemjegy egyeztetésének módszere: félévkor és tanév végén az osztályozó értekezleten meghallgatjuk a kollégák véleményét.

Magatartás-, szorgalomértékelés nincs az autista csoportban és a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulónál.

A magatartás értékelése

5	példás	fegyelmi vétsége nem volt, tanulmányi és közösségi feladatait példamutatóan látja el
4	jó	lényeges fegyelmi vétsége nem volt, tanulmányi és közösségi feladatait jól ellátja
3	változó	enyhébb fegyelmi büntetésben részesült, vagy tanulmányi és közösségi feladatait csak figyelmeztetés hatására látja el
2	rossz	súlyosabb fegyelmi büntetésben részesült, és/vagy tanulmányi és közösségi feladatait csak rendszeres figyelmeztetés hatására látja el

A szorgalom értékelése

5	példás	legjobb tudása szerint tesz eleget tanulmányi kötelességeinek, és segíti társait is tanulásukban, vagy legalább három tárgyból javít eredményén (0,3 rendűséget javít)
4	jó	legjobb tudása szerint tesz eleget tanulmányi kötelességeinek, vagy javít eredményén
3	változó	tanulmányi munkája ingadozó színvonalú (max. 1 bukás)
2	hanyag	tanulmányi munkája ingadozó színvonalú (1 vagy több bukás vagy tanulmányi eredménye messze elmarad a képességei alapján tőle elvárhatótól)

Kimeneti-bemeneti mérés:

Minden tanév elején magyar nyelv és irodalom, matematika tantárgyakból szeptember második hetében felmérjük a tanulók készségeit, melyet év végén júniusban megismétlünk. Így megfelelő rálátásunk van a gyermek készségeinek változásáról.

A beszámoltatás és számonkérés formái

Vizsgák:

- osztályozó vizsga
- javító- és pótvizsga
- különbözeti vizsga

Tanórai foglalkozások alóli felmentését, valamint a mentesítéseit szabályozása

- **Felmentés a tanórák alól:** Az igazgató a tanulót írásbeli kérelmére (kiskorú esetén a szülő írásbeli indokolt kérelmére) felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozások alól – a gyakorlati képzés kivételével –, ha azt a tanuló egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye vagy sajátos helyzete indokolja. A felmentés tárgyában született igazgatói határozatról a szülőt -igazolható módon-tájékoztatni kell.
- **Teljes körű felmentés:** Ha a kérelem az összes tanórai foglalkozás alóli felmentésre irányul, a tankötelezettség teljesítésének külön eljárását (a 45. § szerinti szabályokat) kell alkalmazni.
- **Készségtárgyak:** Az igazgató mentesítheti a tanulót a készségtárgyak tanulása alól is, ha azt az egyéni adottsága vagy helyzete indokolja.
- **Egyéb foglalkozások:** Az általános iskolában a 16 óra előtt megszervezett egyéb foglalkozások alól a szülő kérelmére fel kell menteni a tanulót.

A Vizsgaszabályzat hatálya:

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra,
- különbözeti vizsgákra,
- javító vizsgákra
- pótvizsgára vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulóira:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javító vizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A vizsgatárgyak részei és követelményei

A vizsgafeladatokat és szabályokat a munkaközösség állítja össze. A vizsgabizottság dönti el, hogy a tanuló képességei alapján szóbeli vagy írásbeli vizsgát tesz-e. Az osztályozó vizsgák részeit és követelményeit az Osztályozó vizsga követelményeit dokumentum tartalmazza, mely a Vizsgaszabályzat mellékletét képezi.

2.5. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Elvek

- A tanulók képességeinek megfelelő feladatok adhatók.
- A tanult ismeretek elmélyítését szolgálják a feladatok.
- Új ismeretek szerzése könyvtármunkával, oktatást támogató eszköz használatával lehetséges.

Korlátok

- Napi és hétvégi írásbeli feladatok az általános képességű gyerekeknél 1 óránál több időt nem vehetnek igénybe.
- Tanítási szünetek idejére sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot nem adunk.

2.6. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának mérése nem cél, hanem diagnosztizáló eszköz a kondicionális képességek egyénre szabott fejlesztéséhez. A méréseket évente 1 alkalommal végezzük. NETFIT® rendszer segítségével a testnevelők felméri a diákok fittségi állapotát a törvényi előírások szerint.

3.A helyi tanterv óraszámai évfolyamonként és tantárgyanként a kötelező és szabadon választott tantárgyak esetében és az elsajátítandó tananyag

3.1.ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTTAK NEVELÉSE-OKTATÁSA

Az iskolai nevelés-oktatás során az egyéni bánásmód elvét alkalmazva biztosítja a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók személyiségének harmonikus fejlődése.

Az általános iskolai nevelés-oktatás célja kialakítani a helyes közösségi magatartást, az együttműködési képességet és a szocializációs készséget a hiányosan működő képességek korrekciója, a hátrányok csökkentése érdekében, miközben folyamatos motivációval, az érdeklődés fenntartásával valósul meg a jól működő funkciók fejlesztése.

Az általános iskolai nevelés-oktatás feladata minél nagyobb mértékben előkészíteni az önálló vagy támogatott életvezetés lehetőségét, kialakítani a környezethez való kötődés igényét, a közösségi alkalmazkodást és elfogadást, törekedve az önértékesítéssel és önálló döntési képességgel rendelkezés kialakítására, a tanuló felkészítésére a lehető legeredményesebb társadalmi integrációra.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kiemelt figyelmet kell fordítani az egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazásával a képességstruktúra hiányosságainak kompenzálására, az épen maradt funkciók feltárásával és azokra építéssel. A pedagógusoknak feladatuk a gyakorlatorientált, a mindennapi élet tevékenységeire felkészítő képzés megvalósítása, az életvezetési technikák megalapozása, elsajátíttatása, gyakoroltatása. A személyiség gazdagítása érdekében az önelfogadásra és mások elfogadására a toleráns magatartás kialakításával tehet szert a tanuló. Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a másságot is elfogadva

3.1.1.A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

Értelmileg akadályozott tanulók kötelező heti

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	2	2	2	2	3	3	3	3
	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1

Történelem és állampolgári ismeretek	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2	2	2	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	3	3	2	2
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30
sajátos nevelési igényű tanulók heti egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásainak száma/boldogság óra		3	3	3	3	3	3	4	4

3.2. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei, az aktív tanulás támogatása

- Az autizmus-specifikus nevelés-oktatás alapja a tanuló egyéni szükségleteinek megértése, figyelembe vétele.
- Az autizmus spektrumán komprehenzív, fejlődési-viselkedéses-oktatási és kognitív-viselkedéses megközelítést alkalmazó módszertanok egyénre szabott alkalmazása szükséges. A minden fejlődési területre kiterjedő komprehenzív megközelítés ötvözi a fejlődési és viselkedéses megközelítést. A fejlődési megközelítés a gyermek által már elért, vagy kialakulóban lévő, elérhető fejlődési szint egyéni felmérését követően a következő fejlődési szintet célozza, míg a viselkedéses megközelítés a korszerű tanuláselméleten

alapszik. A viselkedéses megközelítés alapja a viselkedés funkcionális analízise, mely a viselkedést pontosan leírja, részletesen elemzi, és feltárja annak okait, mozgatórugóit. E mellett a viselkedéses megközelítés viselkedéses tanítási technikák, eljárások alkalmazását is jelenti. Néhány példa a viselkedéses tanítási technikákra: láncolás, formázás, a viselkedések megerősítése, modellezés. A kognitív-viselkedéses megközelítésen alapuló módszerek adaptív gondolkodási és viselkedési stratégiákat tanítanak.

- c) A szokatlan viselkedések, tünetek enyhülhetnek vagy felerősödhetnek, a tanulási teljesítmények javulhatnak vagy romolhatnak attól függően, hogy az oktatási környezet egyénre szabott adaptálása milyen minőségben valósul meg.
- d) A tanuló sérülésspecifikus támogatása a rehabilitációs-rehabilitációs órákon és az iskolai élet minden színterén, valamennyi tanórai és tanórán kívüli helyzetben megvalósul, mivel a szociális interakciók, a kommunikáció értését és használatát kívánó helyzetek átszövik az iskolai életet.
- e) Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulót fogadó köznevelési intézmény valamennyi közösségét (munkatársak, szülői közösség, kortárs közösség) informálni kell az autizmussal kapcsolatos alaptényekről és a támogatás alapvető stratégiáiról.
- f) Az iskolai élet minden területére ki kell terjeszteni a támogatás alapvető stratégiáit, módszereit (pl. egyénre szabott motivációs rendszer, strukturált környezet, vizuális környezeti támpontok, zavaró környezeti ingerekkel szembeni védelem, a beszédet kiegészítő vagy helyettesítő augmentatív-alternatív kommunikációs eszközök, pl. írott, képes vagy tárgyi szimbólumok).
- g) Az egyéni fejlesztési terv megvalósítása érdekében a tanuló nevelésében-oktatásában részt vevő valamennyi szakembernek tájékozottnak kell lennie annak tartalmáról. Az egyéni fejlesztési terv megvalósulását az autizmus spektrum pedagógiája szakirányt végzett gyógypedagógus koordinálja a tanuló és a szülők folyamatos bevonásával.
- h) A családdal való folyamatos együttműködés a sikeresség egyik alapfeltétele. Célja a család terheinek csökkentése, a kölcsönös információnyújtás, a módszerek otthoni és intézményi alkalmazása közötti folyamatosság biztosítása, a tanultak általánosításának elősegítése.
- i) Törekedni kell arra, hogy a tanuló pozitív tapasztalatokat szerezzen a közösségben való részvételről. Ennek érdekében alapelv a tanuló teljesítményének, erőfeszítésének értékelése, a rendszeres pozitív visszajelzések biztosítása.

- j) A nem vagy alig beszélő tanulók esetében biztosítani kell az egyénre szabott augmentatív-alternatív kommunikációs rendszer használatát. Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.
- k) A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori életminőség, a szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális-kommunikációs nehézségek, a viselkedésszervezés és a gondolkodás sérülésének speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.
- l) A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanultak egész életen át történő megfelelő alkalmazhatósága, különös tekintettel a következő területekre: önkiszolgálás és önellátás, spontán kommunikáció, tanulás, munkavégzés, szabadidő, társas kapcsolatok, közösségi élet, felnőttkorban funkcionális tantárgyi készségek (pl. pénzhasználat valódi élethelyzetben, menetrend elolvasása és értelmezése, az írás kommunikációs célú használata).
- m) A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében az információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.

- n) A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelés a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- o) Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása szükséges.
- p) A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos problémamegoldási módszerek tanítása.
- q) A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe illeszteni.
- r) A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illesztenünk ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése más, elfogadható viselkedések kialakításával a célok hierarchikus rendjében így alakul:
 - az ön- (esetleg köz-)veszélyes viselkedések kezelése,
 - a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,
 - a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,
 - az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

3.2.1. Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében

- a) A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen

képességprofil, valamint a tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével.

- b) A fejlesztésben, tanításban, a viselkedésproblémák megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása. Iskoláskorban a többségi és a speciális oktatásban egyaránt hatékonyak a különböző viselkedéses stratégiák, mint pl. a láncolás, a modellnyújtás, a feladatanalízis módszere, a problémamegoldó stratégiák tanítása, promptolás, azaz megfelelő szintű segítő kulcsinger alkalmazása, szociális történetek, kortárs segítői programok és a videoalapú beavatkozási stratégiák.
- c) Szükség van az egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.
- d) A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek, tanulók autonómiáját és önállóságát, csökkentik a tanulók függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.
- e) A szociális sérüléssel összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott instrukciók, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.).
- f) A tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).

3.2.2. Autista kötelező tanórai foglalkozások

a.) Kötelező tantárgyak

Tantárgyak	Az egyes évfolyamok óraszámjai							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

Olvasás-írás előkészítése	3	3	0	0	0	0	0	0
Olvasás-írás elemei	0	0	4	4	4	4	4	4
Környezet-ismeret	3	3	3	4	4	4	0	0
Környezet-és egészségvédelem	0	0	0	0	0	0	3	3
Számolás-mérés előkészítése	2	2	0	0	0	0	0	0
Számolás-mérés elemei	0	0	2	4	4	4	3	3
Önkiszolgálás	3	3	3	0	0	0	0	0
Életviteli és gondozási ismeretek	0	0	0	3	4	5	7	7
Ábrázolás-alakítás	2	2	2	2	2	2	3	3
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
Játékra nevelés	2	2	2	0	0	0	0	0
Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5	0	0
Testnevelés	0	0	0	0	0	0	5	5
Digitális kultúra	0	0	1	1	1	1	2	2
Kötelező óraszám	22	22	24	25	26	27	29	29

3.2.3.. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatók meg. Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges. Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

- elemi szociális-kommunikációs készségek;
- viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.);
- figyelem, emlékezet, utánzás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret;

- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása;
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók;
- önkiszolgálás, önellátás;
- saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;
- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása;
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;
- iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása;
- a halmozottan fogyatékos tanulók speciális ellátása.

A pedagógiai célú rehabilitációra való törekvés beépül valamennyi tantárgy tananyagába és átszövi az egész napos pedagógiai tevékenységet. A pedagógusok a tanév során a csoportok rendelkezésére álló azonos rehabilitációs órakeretet a szükségletektől függően az egyes gyermekek, illetve a tanítási hetek között osztják meg.

Az autizmussal élő gyermekek típusos nehézségei, s az ezekből fakadó sajátos oktatási-nevelési feladatok szükségessé teszik azonban, hogy a rehabilitáció önálló fejlesztő programokban is megjelenjen az alábbi elnevezéssel:

Tér- idő szervezése
Társas viselkedés fejlesztése
"Babzsák

Fejlesztő program	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Tér-idő szervezése	3	3	3	3	3	3	4	4

Társas viselkedés fejlesztése	4	4	4	4	4	4	4	4
Babzsákos fejlesztés	3	3	3	4	4	4	4	4
Összesen	10	10	10	11	11	11	12	12

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása az egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történik, amelyet a gyógypedagógus készít el, együttműködve a partnerekkel. Az EFT a szakértői véleményre, illetve a gyógypedagógus által készített pedagógiai diagnózisra alapulva készül.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza a reálisan megfogalmazott rövid és középtávú célokat, ezek elérésének lépéseit, a tervezett eszközöket, valamint a fejlesztés lehetséges helyszíneit. Funkciója a segítségnyújtás tervezése, koordinálása és ellenőrzése. Az együttműködő partnerek előre meghatározott időnként – például havonta, háromhavonta – ellenőrzik, értékelik a végrehajtás eredményességét, az akadályozó tényezőket, és új fejlesztési célokat tűznek ki. A fejlesztendő területek mellett figyelni kell a tanuló erősségeire is, és ezeket a kiemelkedő képességeket is be kell építeni a tervbe, illetve a foglalkozásokba. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások megvalósulása: 1 osztálytermen belül és kívül, egyéni vagy kiscsoportos formában történik.

Az autizmussal élő gyermekek típusos nehézségei, s az ezekből fakadó sajátos oktatási-nevelési feladatok szükségessé teszik azonban, hogy a habilitáció önálló fejlesztő programokban is megjelenjen az "A" és "B" változat szerint tanulók esetében egyaránt.

3.3. Súlyos és halmozottan súlyos fogyatékos tanulók kötelező heti óraszámai

Foglalkozás neve (tanóra)	Önkiszolgálás	Mozgásnevelés	Kommunikáció	Érzelmi és szociális nevelés	Ember és természet	Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés
Heti óraszám	3	3	5	3	2	4

Évi óra- szám (37 hét)	111	111	185	111	74	148

Az önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés területén a fejlesztés a gyermekek állapotának, igényeinek megfelelően speciális eszközök segítségével folyamatosan történik.

Heti tervünk csupán útmutatás, a gyerekek szükségleteinek megfelelően változhat.

3.4. Tanulásban akadályozott tanulók kötelező heti óraszámai

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon.

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25
sajátos nevelési igényű tanulók heti egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, re- habilitációs tanórai foglalkozásainak száma/bol- dogság óra	3	3	3	3

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 5-8. évfolyamon.

Tantárgyak	5. évfo- lyam	6. évfo- lyam	2 tanéves óraszám	7. évfo- lyam	8. évfo- lyam	2 tanéves óraszám
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4	4	288	4	4	288
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72

Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	
sajátos nevelési igényű tanulók heti egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásainak száma/boldogság óra	3	3		4	4	

3.4.1.A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók fogyatékosági típusához és fokához igazodó fejlesztő program

Pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció

Iskolánk sajátos nevelési igényű tanulóit a heti kötelező tanórákon kívül, gyógypedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs tanórai foglalkozásokon vesznek részt.

Az SNI tanulók köréből a következőket látjuk el: pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartós és súlyosan akadályozott: dyslexia, dysgráfia, dyscalculia, tanulási képességek kevert zavara, figyelemzavar, magatartási-, beilleszkedési-, tanulási nehézségek.

A rehabilitációs foglalkozásokat gyógypedagógus végzi a szakértői bizottság szakvéleménye alapján. A tanulók fejlesztése egyéni fejlesztési terv alapján történik, egyéni és/vagy kiscsoportos formában.

A habilitációs és rehabilitációs tevékenységek közös célja és feladatai:

- - a meglévő ép funkciók erősítése és bevonása a hiányok pótlása érdekében,
- - a hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása,
- - a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása,
- - a szükséges speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása,
- - az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni kompetenciák kialakítása.

A/A A rehabilitáció kiemelt területei

- **Gondolkodási képességek fejlesztése:** Magába foglalja a problémamegoldó gondolkodás, lényegkiemelés, összehasonlítás, következtetés, differenciálás, analóg gondolkodás, valamint a figyelem, emlékezet, észlelés és szerialitás fejlesztését.
- **Kommunikációs képességek fejlesztése:** Magába foglalja a beszédészlelés és –megértés, artikuláció, szókincs, verbális kifejezőkészség, betűdifferenciálás, betűfelismerés, összeolvasás, szövegértés, helyesírás és írásmozgás fejlesztését.
- **Szociális képességek fejlesztése:** A megfelelő kötődések, viszonyulások kialakítása, szabályok felismerése, betartása, a társas viselkedés formáinak ismerete, gyakorlása, önfegyelem kialakítása. A kulturális hátrányokból eredő viselkedési formák megváltoztatása.

- **Motoros képességek fejlesztése:** Magába foglalja a testvázlat kiépítését, a különböző testhelyzetek tudatos érzékelését, változtatását, a saját testhez viszonyított irány- és térbeli helyzet felismerését, valamint a finommozgás és vizuomotoros koordináció fejlesztését.

A/B A rehabilitáció kiemelt tanítási területei és feladatai

1. Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv, irodalom

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- A beszédfeldolgozó folyamatok erősítése.
- Figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, az analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése.
- A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése, a relációs szókincs bővítése.
- A grafomotoros készségek fejlesztése.
- Az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció megerősítése:
 - vizuális észlelés – jelfelismerés,
 - akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
 - a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- A rutinszerű olvasási képesség fejlesztése.
- A szövegösszefüggések megláttatása, a szövegértés fejlesztése.
- Az írás műveleteinek gyakorlása: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai, törekvés az eszközszintű használatra.
- Szövegalkotás szóban, majd írásban.
- A helyesírási szokások megerősítése.

2. Matematika: matematika

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- A kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos erősítése.
- A finommotorika, a térlátás, a téri és idői tájékozódás, valamint a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- Az ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.

- e) Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- f) Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése és a tapasztalatok összefoglalása.
- g) A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- h) A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- i) A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- j) A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- k) Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összevetése.

3. Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- b) Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és a társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, a világ nemzetei.
- c) Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése: bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- d) A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- e) A kommunikációs képességek fejlesztése.
- f) A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- g) Tapasztalatszerzés a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- h) A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- i) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- j) Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.
- k) Az érdeklődés felkeltése és fenntartása a világ, a társadalom eseményei iránt

4. Etika

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A kommunikációs képességek fejlesztése.
- b) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.

Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával

5. Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.
- b) Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- c) A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése, a tantárgyspecifikus fogalmak használata.
- d) A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, a viszonyszavak pontos használata.
- e) A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és a térkép összefüggéseinek felismerése.
- f) Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- g) Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- h) Az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idő és tér változásának észlelése, értelmezése. Az idő észlelésének fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- i) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, problémák felismerése, megoldások keresése.
- j) A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- k) A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.
- l) Tanulási technikák megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.
- m) Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

6. Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, a kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- b) Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.
- c) Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- d) A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- e) Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- f) A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- g) A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- h) A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- i) Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- j) Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása, a belső kontroll, a pozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldása.
- k) Az önkifejezés elősegítése, a szorongás oldása.

7. Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Érzékszervi megismerések.
- b) Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- c) Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- d) Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- e) Csoportosítások, következtetések.
- f) Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- g) A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- h) A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- i) Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- j) Analízis, szintézis.
- k) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.

- l) A problémafelismerő, tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- m) A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás, a környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- n) Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akaratú mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
- o) A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- p) A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- q) Szociális képességek fejlesztése.

8. Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkészséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.
- b) Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömeire.
- c) Fejlessze a mozgásos alaptechnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.
- d) Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- e) A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonszavak megértése, használata, a téri biztonság erősítése.
- f) A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- g) A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- h) Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

3.5 Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A differenciálás kiindulópontja, hogy nincs két egyforma enyhe értelmi fogyatékos tanuló. Az iskolában együtt tanított tanulók különböznek egymástól, ugyanakkor mindenkinek joga van a képességeihez mért legmagasabb szintű, minőségi oktatáshoz. A differenciálás lé-

nyege a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés és/vagy az önvezérelt fejlődés körülményeinek biztosítása a nevelés gyakorlatában. A differenciálás célja annak biztosítása, hogy a tanulók abban a tempóban fejlődhessenek, amely számukra a legoptimálisabb, illetve önmagukhoz képest ériék el a lehető legnagyobb fejlődést, teljesítve a követelmények megfelelő szintjét.

A hatékony differenciálás megtervezéséhez szükséges a tanulókat megismerni a következő tekintetben:

- a továbbhaladáshoz szükséges előzetes, megalapozó tudás;
- az aktivizálhatóság;
- az önálló, egyéni munkavégzés terén való fejlettség;
- az együttműködési képesség;
- a társas helyzet jellemzői.

Fontos, hogy a tudatos differenciált tanulásszervezés használata pozitívan hat az önértékelésre, valamint a társakkal való viszonyra is.

4.Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az intézmény igazgatója kijelöli a tankönyvfelelősöket intézményegységenként, valamint kikéri a szakmai munkaközösség, a szülői munkaközösség és a DÖK véleményét a tankönyvellátás biztosításának módjával kapcsolatban a tartós és használt tankönyvek esetében.

A tankönyvfelelősök feladatai:

- a KELLO tankönyvrendelési felületén a tanulói adatokat kezeli, áttölti és rögzíti
- elkészítik az iskolai tankönyvrendelést és SNI fejlesztő eszközök rendelését

Az intézmény ingyenesen biztosítja az iskolától történő tankönyv-kölcsönzést, napköziben, tanulószobában elhelyezett tankönyvek igénybevételét, használt tankönyveket, a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő minden tanuló részére.

A tananyag kiválasztásának, elrendezésének elvei:

- Feleljen meg a tanulók életkorának, fejlettségi szintjének.
- A tananyag mennyisége a gyermek számára feldolgozható legyen.
- Időbeli kapcsolat legyen a többi művelődési területtel.
- Segítse a munkába álláshoz szükséges képességek kialakulását.
- Vegye figyelembe az iskola adottságait, a helyi sajátosságokat, a szülői elvárást.
- Tegye lehetővé az azonos intézménytípusba való átjárhatóságot.

- Áttekinthető, érthető, elsajátítható legyen.
- Feleljen meg a NAT és a kerettantervi előírásainak, egységes követelményeinek.

A tankönyv kiválasztásának elvei:

- igazodjon az adaptált helyi tantervhez
- feleljen meg a kompetencia alapú oktatásnak
- vonzó, figyelemfelkeltő, szép kivitelű és időtálló legyen
- a tankönyv tartalmában, információiban és ábravilágában igazodjon a fogyatékos tanulók szükségleteihez
- az egyes tantárgyak tankönyvei egymásra épüljenek, a tankönyvekhez kapcsolódjon munkafüzet
- a tankönyvek ne legyenek túlzsúfoltak, olvashatók, áttekinthetők legyenek

Követelmények nem haladhatják meg a NAT kompatibilis tankönyvjegyzékben szereplő tankönyvek ismeretanyagát.

A tankönyvek választását a nevelőtestület évente felülvizsgálja és a megrendelés előtt döntést hoz. Alaptankönyvek jegyzékét a 4. számú melléklet tartalmazza

5. Digitális munkarend

A rendkívüli okból bevezetésre kerülő digitális munkarendet az alábbiak szerint valósítjuk meg.

A tananyag kijelölése a tanév elején kidolgozott tanmenetek szerint történik. A pedagógusok otthon egy hétre előre készítik és kidolgozzák a tananyagot, melyet minden héten előre meghatározott ideig elektronikus formában elküld az intézmény részére. Kinyomtatás után, a tanulók személyre szabottan papír alapon vehetik át a kijelölt napon és időben és adhatják le a már elkészített otthoni feladatokat.

A vidéki tanulók számára vagy postai úton továbbítjuk a tananyagot, vagy a Támogató Szolgálat kiszállítja.

Az elkészített feladatokat a pedagógusok meghatározott napon és időben vihetik el az intézményből ellenőrzés, értékelés céljából. Ezt követően osztályonként és tanulónként archiválja.

Ügyelet: Iskolánk ügyeletet biztosít minden olyan tanuló számára szülői igények alapján, aki az otthoni munkavégzést és a gyermekfelügyeletet nem tudja megoldani. A gyermekekkel pedagógus és gyógypedagógiai asszisztens foglalkozik, felügyel.

Étkezés: Az igénylő tanulók számára egyszeri ebédet biztosítunk, helyben történő kiszállítással, melyet otthoni keretek között fogyasztja el.

Vizsgák: Osztályozó vizsga esetén levélben és telefonon történő kiértékelést követően a tanulókat meghatározott időpontokra hívjuk be egyesével. A 3 tagú bizottság előtt szóban és írásban ad számot tudásáról.

Két időpontot határozzunk meg a diákoknak a vizsgára.

6. Járványügyi intézkedési terv:

1. A nevelési-oktatási intézményeket kizárólag egészséges, tüneteket nem mutató gyermek, tanuló látogathatja. Az oktatásban és nevelésben, illetve az intézmények működtetésében csak egészséges és tünetmentes dolgozó vegyen részt. A szülő köteles az iskolát értesíteni, ha a gyermeknél koronavírus-gyanú vagy igazolt fertőzés van.

2. Csoportosulások megelőzése:

-Az osztálytermekben lehetőség szerint a tanulókat lazábban helyezzük el, adott esetben nagyobb termek vagy egyéb rendelkezésre álló helyiségek bevonásával. A tanítási órákon, foglalkozásokon a maszk viselése lehetséges, de nem kötelező. A foglalkozások során a 1,5 méteres védőtávolságot biztosítjuk.

A közösségi terekben egyszerre csak annyi gyermek, tanuló tartózkodhat, hogy betartható legyen a 1,5 méteres védőtávolság.

-A tantermi oktatás során az osztályok keveredését elkerüljük

-Folyosón, mosdóban csoportosulásokat megelőzzük.

-Ebédlőben beosztás szerint történi az étkezés.

3. Egyéb egészségügyi szempontból biztonságos környezet kialakítása:

-Az intézményben a bejáratú ajtó mellett található kézfertőtlenítő használata érkezéskor, szünetekben, étkezés előtt és után, távozáskor kötelező.

-Kéztörlésre papírtörlőt biztosítunk.

-Az alapvető higiénés szabályok betartására kiemelt figyelmet kell fordítani.

-A személyi higiénia alapvető szabályairól a gyermekek korosztályuknak megfelelően kapnak tájékoztatást. A gyermekek ismerjék a köhögési etikettet: Papírzsebkendő használata köhögéskor, tüsszentéskor, használt zsebkendő azonnali kidobása a szemetesbe, kézmosás, esetleg kézfertőtlenítés.

A testnevelésórákat az időjárás függvényében szabadtéren kerül megtartásra. Az órák során mellőzük a szoros testi kontaktust igénylő feladatokat.

-Tornafelszerelést, törölközőt a lehető leggyakrabban tisztára kell cserélni.

-A mosdók, kilincsek, számítógép terem közösen használt eszközeinek fertőtlenítésére kiemelt figyelmet fordítunk, naponta többször tisztítjuk.

-Biztosítjuk a termék rendszeres szellőztetését.

-Játékok, sporteszközök, játszótéri eszközök felületét rendszeresen fertőtlenítjük.

-Kérjük, a szülőket a személyes megjelenést lehetőség szerint kerüljék az intézményben. A szülők és a Támogató Szolgálat bejáratí ajtóig kísérhetik a gyermekeket. Szülői értekezleteket, telefonon és egyéb online formában oldjuk meg.

-A szülő csak ügyintézés esetén, előzetes bejelentkezés alapján tartózkodhat az intézményben.

4.Az esedékes, nagy létszámú tanuló vagy pedagógus egyidejű jelenlétével járó (pl.: tanévnyitó ünnepség, kulturális program) rendezvény megszervezése során tekintettel vagyunk az alábbiakra:

- az Operatív Törzs által meghatározott létszámkorlát szigorú betartása,
- az alapvető egészségvédelmi intézkedések, szabályok betartása (távolságtartás, maszkviselés, kézfertőtlenítés, szellőztetés),
- zárttéri helyett szabadtéri rendezvény szervezése,

5.Tanulói hiányzások kezelése

-Annak a tanulónak az iskolai hiányzását, aki a vírushatás szempontjából veszélyeztetett csoportba tartozik tartós betegsége (például szív-érrendszeri megbetegedések, cukorbetegség, légzőszervi megbetegedések, rosszindulatú daganatos megbetegedések, máj- és vesebetegségek) vagy például immunszupprimált állapota miatt, erről orvosi igazolással rendelkezik, és azt bemutatja, esetleges hiányzását igazolt hiányzásnak kell tekinteni. Igazolt hiányzásnak tekintendő továbbá, ha a gyermek, a tanuló hatósági karanténba kerül a részére előírt karantén időszakára.

-A szülő fél évente 5-5 napot igazolhat gyermeke számára azokban az esetekben amikor a tanuló egészségügyi állapota kétséges.

Ezen időszakban a tanuló az otthona elhagyása nélkül, a pedagógusokkal egyeztetett kapcsolattartási és számonkérési forma mellett részt vehet az oktatásban.

-A gyermek, a tanuló távolmaradásával kapcsolatos valamennyi szabály a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben foglaltak szerint érvényes, azok betartása szerint járunk el.

Az intézkedéseket a járványügyi helyzettől függően felülvizsgáljuk, változásokról az értesítéseket a szokásos módon tesszük közzé.

Egészségünk megőrzése a zavartalan folyamatos nevelő-oktató munka fenntartása mindannyiunk érdeke!

Mellékletek

1.számú melléklet: Környezeti nevelési program

Alapelv

„Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”
(Magyarország Alaptörvénye)

Célok, feladatok

A környezeti nevelés célja a tudatformálás, hogy a természeti és emberi környezet állapotában tartós javulás következzen be.

Ezt szem előtt tartva el kell érünk, hogy:

- diákjainkban kifejlesszük a figyelmet, elkötelezettséget és a cselekvési készséget azért, hogy tudatosan lépjenek a fenntartható élet felé vezető útra;
- képesek legyenek arra, hogy felismerjék az élet testi, lelki, szellemi harmóniáját;
- tudatosuljon bennük az élet tisztelete, szeretete;
- a mindennapi életvitelük során a természet törvényeivel harmonizáló magatartásformákat alkalmazzanak.

Az iskolai környezeti nevelés szemlélete

A célok elérése érdekében környezetbarát iskolai légkört kell megteremtenünk. Erre lehetőségünk nyílik mind tanórai, mind tanórán kívüli foglalkozások, tevékenységek keretein belül. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert.

A környezeti nevelés színterei

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben

A tanórákon hozzárendeljük az adott témához a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van. A szemléltetés hagyományos és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk. Így az élményszerű tanításra lehetőség nyílik. Törekvésünk, hogy minél több „szabadlevegős” órát tartsunk.

A természettudományi tárgyak felelőssége vitathatatlan, a környezeti nevelés fő pillérei.

Természettudomány :

Földrajz ismeretek

- Szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről.
- Ismerjék meg és őrizzék a természeti és az ember alkotta táj szépségeit.
- Káli-medence megismerése.

- Balaton-felvidéki Nemzeti Park védett növényeiről és állatairól szerezzen ismereteket.
- Ismerjék meg a világ globális problémáit: esőerdők pusztulása, klímaváltozások, üveg-házhatás következményei, stb.

Biológiai ismeretek

- Ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat.
- Legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére.
- Sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat.
- Élőhelyek, fajok védelme.

Kémiai ismeretek

- vegyi anyagok hatása az élőlényekre
- vízminőség romlás következményei
- szennyvíztelep látogatása
- hulladék újrahasznosításának módjai

Fizikai ismeretek

- Ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (pl. sugárzás, zaj, stb.) következményeit, tudják ezek csökkentésének lehetőségeit.
- Érezzék annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak használni.

Társadalmi ismeretek tantárgyon belül

- Értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet.
- Tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására.
- Ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete.
- Ismerje meg nevezetes borvidégeinket, mindez hogyan alakította az itt élő emberek életét.

Testi nevelés tantárgyon belül

- Értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezet-szennyezés az egészségre veszélyes.
- Fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják egészséges testi fejlődésünket.
- Sajátítsanak el helyi régi mozgást igénylő népi játékokat.
- /egészség, edzettség: lásd részletesen az egészségnevelési programban/

Anyanyelvi ismeretek tantárgyon belül

- Ismerjék meg a közvetlen természetes és mesterséges környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat /mesék, mondák, versek/.

Művészeti nevelés

- Keretet adnak a természet és az ember alkotta környezet szépségének átéléséhez, a természet és a kultúra szoros kapcsolatának bemutatásához.
- Felhívja a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára. (pl. helyi építészeti emlékeink, népszokásaink, népdalaink, táncaink stb.)

Osztályfőnöki óra

- Kiváló lehetőséget nyújt a környezet megóvására, szépítésére, otthonossá tételére, igényes, gondos átalakítására való nevelésre, valamint a mindennapi problémák felismerésére, életminták elemzésére és a megoldások keresésére.

Témák lehetnek:

- ❖ hulladék és szemét
- ❖ a hely, ahol élünk
- ❖ egyéni felelősség
- ❖ környezetszennyezés hatása a természeti- és az épített környezetre, az emberre
- ❖ drog-prevenció
- ❖ dohányzás következményei stb.
- ❖ közösségi nevelés

Az egyes tantárgyak beépíthető környezeti témáinak részletes lebontását a tanmenetek tartalmazzák.

Tanórán kívüli programok

- Anyagi lehetőségeinktől függően 1 hetes természetvédelmi tábor szervezése.
- Az erdei iskolában a munka meghatározott, speciális órarend szerint folyik. Itt a diákok megtanulják a természettel való harmóniában élés mikéntjét.
- Föld napja megünneplése. Iskolánk tanulóival együtt ünnepeljük a természetet.
- Már hagyomány, hogy ezen a napon elültetjük az életet jelképező „kisfát”. Lakóhelyünk szebbé tétele érdekében szemétyűjtési akciót szervezünk. A nap folyamán beszélgetések, vetélkedések formájában aktuális híreket /az ember környezetszennyező magatartásáról stb./ vitatunk meg.
- Környezetvédelemmel kapcsolatos információk, előadások szervezése.
- Tisztaságverseny meghirdetése az osztályok között.
- „látogatások” múzeum, állatkert, nemzeti park
- (Káli medence, Balaton-felvidék)
- Szennyvíztisztító telep meglátogatása.
- Különböző akciókban veszünk részt:
 - gyűjtési akciók (elem, papírgyűjtés)
 - parlagfű irtás
 - kiállításokat rendezünk: Föld Napján rajz és fotókiállítás, természetvédelmi táborban történelekről élménykiállítás.

Iskolán belüli együttműködés

Tanárok

Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaeértékű legyen a tanulók számára.

Diákok

Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra.

Tanárok és diákok

Együttműködésük nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében.

Tanárok és szülők

Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Ennek megvalósulását segíthetik: közös programok szervezése /kirándulások, papírgyűjtés, parlagfű irtás, iskolaudvar rendezése stb./

Iskolán kívüli együttműködés

Fenntartó

Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények költségvetését, ezért a kölcsönös együttműködés a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata a fenntartóval való egyeztetés. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskolai környezeti nevelési programot.

Civil szervezetek

A civil szervezetekkel való iskolai szintű kapcsolattartás igazgatóhelyettesi feladat. A szaktanárok egyénileg alakítanak ki kapcsolatot az egyes civil szervezetekkel.

Szükséges lenne az egész tantestületet érintő környezeti témájú előadások szervezése.

Hivatalos szervek

A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelő feltételekkel működik-e az iskola. Javaslatukra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

Szeretnénk, ha iskolánk olyan intézménnyé válna, ahol gyerekeink biztonságban és harmóniában élhetnek a természettel.

2.számú melléklet: Egészségnevelési, egészségfejlesztési program

Az egészség fogalma (WHO):

Az egészség a teljes testi, szellemi és szociális jólét állapota, nem csak a betegség vagy nyomorékság hiánya.

Az iskolai egészségnevelési program alapja az Egészséges nemzetért népegészségügyi program, amely megfogalmaz 5 nemzeti célt és 10 kiemelt nemzeti feladatot.

Az egészségfejlesztés összes nem terápiás egészségjavító módszer gyűjtőfogalma: korszerű egészségnevelés, elsődleges prevenció, mentálhigiéné, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés az önségítés feladatai, módszerei. Képesé teszik a tanulókat arra, hogy saját egészségüket felügyeljék és javítsák.

Fő feladatai:

- általánosan érvényes egészségfejlesztő politika kifejlesztése;
- egészségfejlesztő környezet megteremtése;
- egészségfejlesztő közösségtevékenység;
- egyéni képességek fejlesztése;
- szemléletválttatás az egészségügyi szolgáltatásokban;

Ezen feladatokból az iskola az egészségfejlesztő környezet megteremtésében, az egészségfejl. közösségi tevékenységekben és az egyéni képességek fejlesztésében tud részt venni.

Helyzetkép felvázolása:

Iskolánkba sajátos nevelést igénylő tanulók járnak, így kiemelt szerepet kap az egészség folyamatos ellenőrzése, fejlesztése és az egészségkárosító hatások elleni küzdelem. Sok tanuló hátrányos helyzetű vagy halmozottan hátrányos helyzetű családból való, s így tudattalanul ugyan, de sok egészségkárosító hatás éri őket.

CÉLOK:

- a fennálló egészségi állapot fenntartása és/vagy javítása,
- az iskolai és otthoni alapvető mentálhigiénés feltételek megteremtése, fenntartása, tovább fejlesztése,
- nyugodt, kiegyensúlyozott személyiség kialakítása,
- igény kialakítása az egészséges életmódra és életvitelre,
- egészségkárosító magatartásformák következményeinek ismerete, elutasítása,
- szűrővizsgálatokon való részvétel igénye,
- a fenti célok megvalósítása érdekében hatékonyan tudjanak együttműködni az egyes területek munkatársai,

FELADATOK:

1.)Rövidtávú:

a.) Napi:

- a mindennapos testmozgás biztosítása
- az adott időjárásnak megfelelő öltözködési szokások kialakítása
- a környezet tisztaságának kialakítására való igény
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- rendszeres életritmus kialakítása
- személyi higiénére való szoktatás(WC-használat, étkezés)
- egészséges tanulási környezet alakítása

b.) Heti:

- mentálhigiénét kialakító-fenntartó foglalkozások osztályfőnöki óra keretében (önismereti, énképfejlesztő, konfliktuskezelő foglalkozások)
- az idővel való gazdálkodás szerepe
- kapcsolattartás a Gyermek és Ifjúságvédelmi felelőssel és/vagy a Családsegítő Szolgálattal
- kéthetente: védőnői vizsgálat

c.) Havi:

- belső és/vagy külső partnerek bevonásával egészségmegtartó és fejlesztő előadások szervezése
- természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége

d.) Éves:

- az életkori sajátosságoknak megfelelően vegyen részt a különböző szűrővizsgálatokon
- kapja meg a kötelező védőoltásokat
- az alsós és felsős munkaközösség által előírányzott egészségvédelmi és - nevelési programok által közvetített életmód és életminőségbeli tudása legyen
- rizikóvállalás és határai

2.)Középtávú:(1-4. évfolyam)

- A rövid távú feladatok megvalósításával érjük el a belső igény kialakítását az egyén és szűk környezetének egészségvédelmére
- Önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- A tanulás stratégiák ismerete
- A betegségek kialakulásainak, gyógyulási folyamatainak és megelőzésük lehetőségeinek ismerete

3.)Hosszútávú:(8. évfolyam végére)

- A fenti feladatok megvalósításával az egyén és környezetének egészségvédelme és fejlesztése, mint belső igény jelenik meg
- Egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- Értékek ismerete

- A barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben
- Személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- Szenvedélybetegségek elkerülése

Megvalósulás színterei:

- tanórai foglalkozások:

Természettudomány

- környezet tisztasága (lásd iskolánk Környezetnevelési Programját)

Technika és tervezés

- Egészséges életmód kialakítása
- Egészséges táplálkozás
- Testi higiéné kialakítása otthon és az iskolában
- Betegségek megelőzési lehetőségei

Osztályfőnöki óra:

- Mentálhigiéné kialakítása
- Káros szenvedélyek megelőzése
- Szexuális felvilágosítás

Testi nevelés:

- Testtartás-javítás
- Mozgás igényének kialakítása
- Mozgásformák megismerése
- Szabadidő aktív eltöltési lehetőségeinek megismerése;

- tanórán kívüli foglalkozások

- napközis f.(játékok, játékos gyakorlatok)
- délutáni szabadidős foglalkozások
- hétvégi iskolai programok
- sportrendezvények, kulturális programok

- iskolán kívüli rendezvények: kapcsolódás más szervezetek programjaihoz

Megvalósítás:

- előadók
- oktatófilmek
- nyílt napok látogatása

Az egészségfejlesztő team tagjai:

- iskolaorvos, védőnő
- testnevelést tanító pedagógus
- diákönkormányzatot segítő pedagógus
- osztályfőnök
- családsegítő
- szociális segítő

A.) személyi feltételek, és a résztvevők feladatai:

- Pedagógus:
 - a tanulók megismertetése:
 - az egészséges táplálkozással
 - az aktív szabadidő-eltöltésének formáival és lehetőségeivel
 - mindennapos testmozgás fontosságával ill. annak biztosítása
 - személyi higiéné fogalmával, tartalmával, jelentőségével
 - lelki egyensúly megteremtéséhez vezető technikákkal
 - egészséges és biztonságos környezet kialakításának szükségességével, kialakításának lehetőségeivel otthon és az iskolában is
 - elsősegély-nyújtási ismeretekkel
 - az otthon történő baleset-megelőzési lehetőségeivel.
- Védőnői szolgálat:
 - Szomatikus szűrővizsgálat az iskolát ellátó orvossal: látás, színlátás, hallás, magasság, súly, mellkőrfogat, vérnyomás, vizelet
 - Tisztasági vizsgálat: havonta egyszer, de ha tetűt talál, akkor kéthetente kell kontrollvizsgálatot végeznie, és az iskola által biztosított tetűirtószerrel kell az iskolában lekezelnie az érintett gyerekeket.
 - Egészségnevelő órák tartása: táplálkozás, higiénés szokások, menstruáció és pubertás, dohányzás, AIDS, kábítószer és alkohol, fogamzásgátlás és családtervezés. Pedagógus kérésére bármilyen témában tarthat előadást.
 - Kötelező oltások megszervezése.
- Iskolaorvos:
 - Szomatikus szűrővizsgálat: fizikális, csont- és izomrendszer, fogazat, szív és tüdő, lúdtalp, gerincelváltozás, golyva, bőr- és kötőszövet.
 - Kötelező oltások beadása.
 - Közreműködés közegészségügyi-járványügyi, környezet-egészségügyi, táplálkozás egészségügyi és balesetvédelmi feladatok ellátásában.
 - Felkérésre közreműködés egészségügyi szakértői feladatokban.
- Iskolai fogorvos:
 - Körzetileg kijelölt, aki a tanulók fogászati szűrését és ellátását végzi.
 - Fluorid ellátottsági, és az orális egészségi állapot vizsgálatait.

- Gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadók, családsegítők:

A gyermekvédelmi munkában valamint a konkrét államigazgatási ügyekben tudnak segítséget nyújtani.

- Szociális segítő:

A szociális segítő szolgáltatás elsősorban megelőző tevékenység, célja a gyermekek, tanulók egyéni fejlődésének segítése, valamint a csoportok, osztályok, közösségek fejlesztése.

A gyermekek, szülők és a pedagógusok egyaránt megkereshetik a gyermeket vagy gyermekközösséget érintő problémával. A szociális segítő információt, tanácsot ad, szükség esetén speciális szakember felkeresését javasolja. Az osztályfőnökkel egyeztetve, a felmerülő szükségletek alapján prevenciós foglalkozásokat biztosít a csoportoknak, osztályoknak. A foglalkozások a gyermekek életkorához igazodóan, osztályfőnöki munkához kapcsolódva valósulnak meg. A leggyakoribb témakörök: az önismeret, kommunikáció, társas készségek és érzelmi intelligencia fejlesztése, a konfliktusok megelőzése, helyes kezelése. A szociális segítő a fentiekben túl részt vesz az intézmény közösségi eseményein.

Az általa önállóan szervezett programokról külön tájékoztatást nyújt az érintetteknek.

- Rendvédelmi szervek:

A rendőrkapitányságok ifjúságvédelmi munkatársai a bűnmegelőzési programok közös kimunkálásában, a tanári továbbképzések jogi, gyermek és ifjúságvédelmi, rendészeti, közlekedési témájú előadások tartásával tudnak segítséget nyújtani az iskolának.

- Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok (KEF) szerepe:

÷ Az iskolás korosztály veszélyeztetett a kábítószer-fogyasztás tekintetében, ezért fontos a kapcsolattartás kialakítása, kontaktszemély kijelölése.

B.) Tárgyi feltételek:

- Elsősegélyláda
- Transzparenszek
- Az iskola higiéniájának fokozása, különös tekintettel a mellékhelyiségekre.
- Orvosi rendelőszoba hiányában a körzeti orvosi rendelőben látják el a kötelező szűrővizsgálatokat és az orvosi teendőket.

3.számú melléklet: Követelményrendszer

Tantárgyankénti és évfolyamonkénti követelmények

A követelményrendszer cél annak a mérése, hogy a jelölt hogyan mennyire van birtokában az ismeretszerzési és feldolgozási képességeknek, a szóbeli és írásbeli kifejezőképességeknek, hogyan tud tájékozódni térben és időben. Ezen képességeket az adott évfolyam tananyagának ismerten keresztül mérjük és értékeljük

Tanulásban akadályozott tanulók követelményei

➤ **ÉNEK-ZENE,**

▪ **1.évfolyam**

- Ritmusok megszólaltatása.
- Aktív részvétel a közös játékokban.
- Dallamok éneklése hallás után.
- A többször hallott hangok felismerése.
- Képesség az örömteli zenélésre.

▪ **2.évfolyam**

- Dallamírás, ritmusírás, szolmizálás, kézjelek.
- Tanult dalok felidézése
- Dallamok éneklése a kották segítségével.
- A közös zenélés szabályainak betartása.
- A zenei hallás és a zenei memória fejlődése.

▪ **3.évfolyam**

- Dallamírás, ritmusírás, szolmizálás, kézjelek.
- Tanult dalok felidézése
- Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.

▪ **4.évfolyam**

- Ritmusírás, szolmizálás, kézjelek.
- Dallamírás, kézjelek. Tanult dalok felidézése
- Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése tanári segítségnyújtás mellett
- A tanult kották felismerése, olvasása, dallamok éneklése kották segítségével

▪ 5.évfolyam

- Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet)
- Zenei ismeretek tudatosítása.
- Zenetörténeti ismeretek korszakok, kiemelkedő alkotók szerint.
- Hallás utáni daltanulás.
- Tanult dalok felidézése
- Ritmikai-dallami ismereteik bővülése.
- Fokozott önállóság a különféle kották használatában.
- A többször hallott hangok, hangzások felismerése.

▪ 6.évfolyam

- Tudjon felismerni többször meghallgatott zeneműveket a különböző korokból.
- Hallás utáni daltanulás.
- Tanult dalok felidézése
- Ismeretek szerzése zenetörténeti korokról, zenei műfajokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról.
- A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése.

▪ 7.évfolyam

- Sajátítsa el fejlettségének megfelelően a megismert énekes-táncos játékokat.
- (Tudjon különbséget tenni a nép-és műdalok között, Ismerje fel a népi hangszereket...)
- Tudjon egyszerű ritmusképletet visszaadni.
- Alkalmazza a helyes testtartást.
- (Ismerje és alkalmazza a zenés-táncos összejövetelek szabályait, viselkedésformáit.)
- Tanult dalok felidézése
- Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén.
- Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal.

▪ 8.évfolyam

- Sajátítsa el fejlettségének megfelelően a megismert énekes-táncos játékokat.

- (Tudjon különbséget tenni a nép-és műdalok között, Ismerje fel a népi hangszereket...)
- Tudjon egyszerű ritmusképletet visszaadni.
- Alkalmazza a helyes testtartást.
- (Ismerje és alkalmazza a zenés-táncos összejövetelek szabályait, viselkedésformáit.)
- Tanult dalok felidézése
- A többször hallgatott zenei részletek felismerése, elemzése.
- A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt.
- Ismerkedés korunk zenei irányzataival (jazz, populáris és alkalmazott zenék).

➤ **DIGITÁLIS KULTÚRA**

3.évfolyam

- A tanulók tudják önállóan bekapcsolni a számítógépet.
- Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program használata.
- Jelek, szimbólumok értelmezése.
- Tanári segítséggel programok betöltése, futtatása.
- Játékos oktatóprogramok tudatos használata. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban.

4.évfolyam

- A különböző oktatóprogramok használata.
- Számítógépes adathordozón való tájékozódás.
- Adatok gyűjtése és értelmezése.
- Tájékozódás a betűrendben.
- Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban.
- Irányított információszerzés az internetről.

5.évfolyam

- A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata
- Információforrás irányított keresése a neten
- Egyszerű rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása.

- Kódok és dekódolás használata.
- Az elektronikus média eszközeinek használata.
- Elektronikus üzenetek küldése.
- Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel. Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejezőképesség önállósulása.

6.évfolyam

- Az operációs rendszerek alapszolgáltatásai, eszközkezelése.
- A lap elrendezése, tájolása, margó használata.
- Az algoritmuskészítés lépéseinek ismerete.
- Levelezőrendszer alapvető szolgáltatásainak ismerete és alkalmazása.
- Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült honlapok használata önállóan vagy tanári segítséggel.

7.évfolyam

- A hardverek és szoftverek egységeinek és fajtáinak ismerete.
- Funkció- és kurzorbillentyűk szerepe és helyük. A Windows rendszerben lévő menü ismerete és használata.
- CD-ROM jelentősége, a program elindítása.
- Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése.
- Információfeldolgozási képesség gyakorlati hasznosságának belátása.

8.évfolyam

- Önálló gyakorlatok a Windows rendszerben.
- Szöveg és ábrakeresztés helyes használata.
- Az operációs rendszerek fajtáinak, szolgáltatásainak önálló használata.
- CD- ROM kezelése, felhasználása.
- Helyesírási program futtatása.
- Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a net veszélyeinek elhárítása.

- Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.
- A számítógép egyre biztosabb, önálló kezelése.
- Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.
- Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása.

HON és NÉPISMERET

5. évfolyam

- Ismerje hazánk, Magyarország hagyományait, és a magyar lakta területek főbb tájegységeit, népviseleteit népszokásait, ünnepköreit.
- Család, rokoni kapcsolatok ismerete.
- Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot gyermek- és felnőttkorukról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapijaira, ünnepnapjaira.

VIZUÁLIS KULTÚRA

• 1.évfolyam

- A tantárgy során használatos eszközök megnevezése és adekvát használata
- A formák megfigyelése, azok nagyság szerinti rendezése.
- Egyszerű esztétikus alkotás elkészítése.
- Bátor kísérletezés az egész rajzfelület kitöltésére.
- A tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítése, a már begyakorolt technikákkal.

• 2.évfolyam

- Emberi alak mintázása, rajzolása, festése.
- Családábrázolás értelmezésére.
- Utánzással egyszerű formákat készíteni,

• 3.évfolyam

- Emberi alak mintázása, rajzolása, festése.

- Vágás, hajtogatás, rajzolás, festés.
- Forma- és színritmus létrehozására,
- Egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére,

• 4.évfolyam

- Vágás, hajtogatás, rajzolás, festés.
- Társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére,
- Képen látható dolgok megnevezésére,
- Emberi alak mintázása, rajzolása, festése.

• 5.évfolyam

- Tudja gondolatait, érzelmeit, a művészet nyelvén, a művészet eszközeivel kifejezni.
- Formai ábrázolás, vázlatszerű ábra készítése, egyszerű alaprajz értelmezése.
- Műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni, emlékezetből egyszerű rajzot készíteni, Tudatos színkeverés

• 6.évfolyam

- Tudja gondolatait, érzelmeit, a művészet nyelvén, a művészet eszközeivel kifejezni.
- Ismerje a művészet történetének nagy szakaszait, legfőbb jellegzetességeit, a művészettörténeti korszakokat tudja felsorolni.
- funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait,
- képek alapján tárgyról rövid (szóbeli) jellemzést adni,
- törekedni munkája igényes kivitelezésére,
- tárgyat készíteni az általa választott technikával.

• 7.évfolyam

- műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére,
- ritmikus, szimmetrikus képet komponálni,
- egyszerű makettet készíteni,
- két híres magyar képzőművészt megnevezni,
- vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére,
- egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával,

- szabad képalkotó önkifejezésre, érzelmvilága harmonizálása érdekében,
- műélmény vizuális kifejezésére,
- egyszerű formák látványszerű ábrázolására,
- egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére,

• 8.évfolyam

- egyszerű használati és dísz tárgy tervezésére és megalkotására,
- közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására,
- értékítéletet hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan,
- a mozgóképes közlésmód elemi értelmezésére,
- különbségtételre a dokumentum és a játékfilm között,
- kritikával szemlélni a reklámokat,
- a személyiségépítő műsorválasztásra,

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

• 1. évfolyam

- Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés.
- Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban.
- Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában.
- Négy-öt mondóka, vers ismerete. A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása. A kisbetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Betűk, rövid szavak másolása írott, nyomtatott szövegről. 3-4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után.

• 2. évfolyam

- írott nagybetűk ismerete
- szavakból mondatalkotás
- másolás nyomtatott szövegről
- kérdő, kijelentő mondat megismerése
- hosszabb szöveg elolvasása- megértése

• 3. évfolyam

- A mese fogalma, jellemzői.
- Szövegértés.
- Tollbamondás. Szavak jelentése. Ábécérend. Szótagolás.
- Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítségével.
- A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése.
- Szövegelemzés végzése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben.

4 .évfolyam

- Látó, halló tollbamondás. Szófajok ismerete. Szövegértés, szövegfeldolgozás
- Szóbeli: Folyamatos szövegolvasás
- Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után.
- Az írott nagybetűk alkalmazása. Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal.
- Szövegelemzés végzése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben

5 . évfolyam

- Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni.
- Képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni.
- Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja.
- Regény és elbeszélő költemény jellemzői. Pál utcai fiúk, János vitéz
- Szófajok, (igemódok, igeidők, igeragozás)mondatfajták, helyesírási alapelvek

• 6 .évfolyam

- Szövegértés. Tollbamondás, szófajok, hangalak és jelentés.
- Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében.
- A tanult szószerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja.
- Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.
- A kijelölt memoriterek szöveghűen, megfelelő hangsúllyal elmondja. Egri csillagok.

• 7. évfolyam

- Szavak, szófajok; névszó, névmás, határozószó, névutó, kötőszó, indulatszó
- Alá-, és mellérendelő szó szerkezetek
- Mondattani ismeretek, mondatelemzés
- A szöveg; elbeszélés, leírás, levél
- Arany János élete, versei, műve (Toldi)
- Mikszáth Kálmán novellái
- Jókai: Kőszívű ember fiai
- Képes különböző műfajú szöveg élményt nyújtó olvasására.
- Képes hangulati szempontú szövegelemzésre.
- Fogalmazásában, szóhasználatában, beszédében egyéni stílusa alakulóban van.
- Képes az írást céljainak elérése érdekében használni.

• 8. évfolyam

- Egyszerű és összetett mondat felismerése, alkotása. Az alárendelés és a mellérendelés: a tagmondatok közötti viszony fajtái. Szavak képzése, átalakítása. Helyesírás: a szavak írásának szabályai (különírás – egybeírás) Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről.
- Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is *öt-hat mondatban* számot ad.
- Képes beszélgetni egy-egy irodalmi alkotásról.
- Az olvasottakban felismeri az ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, cselekvések következményeit. Szöveghűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.
- Ismerje a világirodalmi alkotásokat. Szabó Magda: Abigél, Sheakespeare: Rómeó és Júlia

MATEMATIKA:

1.évfolyam

- Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján.
- Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonzszavak használata.
- Biztos számfogalom 10-es számkörben.
- Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten.
- Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása.
- A tanult síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása.
- Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

2.évfolyam

- 20-as számkörben való tájékozódás
- számok ismerete
- műveletek 20-as számkörben (csökkenő –növekvő számsor, páros- páratlan számok)
Alkotás térben, síkban.
- Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása.
- A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása.
- Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről.

3.évfolyam

- 100-as számkör tízesátlépés nélkül, számszomszédok, páros-páratlan számok, pótlások, szöveges feladatok.
- 2-es, 5-ös, 10-es szorzótábla és bennfoglaló-tábla.
- A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése.

4.évfolyam.

- A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete.
- A négyzet és a téglalap területének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel).
- A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése.
- A tanult mértékegységek ismerete, használata.
- Számok írása olvasása 100-as számkörben.
- A tanult matematikai fogalmak ismerete (páros, páratlan, egyjegyű, kétjegyű), számok nagyságviszonyai.
- Műveletek végzése 100-as számkörben tízes átlépéssel. Szöveges feladatok értelmezése, megoldása
- A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete

5. évfolyam

- Számok írása, olvasása 10000-ig. Ismerje a számok számszomszédjait, számok nagyságviszonyait.
- Írásbeli műveletek végzése (összeadás, kivonás, szorzás, osztás).
- Tanult szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete.
- Szöveges feladatok értelmezése, megoldása.
- Ismerje a testek és síkidomok tulajdonságait.
- Tudja kiszámolni a négyzet és téglalap területét, kerületét és tudjon mértékegységeket váltani.
- Tudjon tengelyesen tükrözni, nagyítani és kicsinyíteni.

6. évfolyam

- 10000-es számkör, műveletek törtekkel, írásbeli műveletek. Szorzó- és bennfoglaló táblák tudása.
- Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap- és négyzet rajzolása.
- Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.
- Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése.

7. évfolyam

- Biztos számfogalom 10 000-es és 100 000-es számkörben.
- A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).
- Műveletek közönséges törtekkel és tizedes törtekkel.
- Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldása (szükség esetén segítséggel).
- Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása.
- Speciális háromszögek, négyszögek megnevezése.
- Írásbeli szorzás 3 jegyű szorzóval
- Írásbeli osztás 2 jegyű osztóval
- Műveletek közönséges és tizedes törtekkel

- Negatív számok
- Összefüggések, függvények, sorozatok
- Geometria; testek, síkidomok jellemzése, területszámítás, szögszerkesztés, tengelyes tükrözés, síkidomok szerkesztése
- Mérések

8. évfolyam

- Írásbeli: Milliós számkörben számok írása, helyi értéke. Írásbeli szorzás, osztás 3 jegű szorzóval, osztóval. Négy alpművelet végzése törtekkel. Tizedes törtek szorzása, osztása, 10, 100, 1000-el. Geometriai alakzatok szerkesztése, tulajdonságai. Szögek szerkesztése, felezése. Transzformációk (tengelyes tükrözés)
- A törtszámok és a negatív számok ismerete.
- Szakaszok, szögek szerkesztése, felezése; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztése.
- Henger és kúp tulajdonságainak ismerete.
- Mértékváltások következtetéssel.
- Négyzet és téglalap területének számítása.
- Kocka és téglatest felszínének számítása, térfogatának mérése.
- Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.

TÖRTÉNELEM

5.évfolyam

- A címer, zászló, pecsét jelentősége
- A történelmi idő és tér fogalmai
- A nagy ókori társadalmak és hatásuk.
- A kereszténység kialakulása, terjedése
- A magyar nép eredete és vándorlásai
- Honfoglalás, letelepedés.
- Őskor (Tudjon különbséget tenni a zsákmányoló és a gazdálkodó ember között.)
- Ókor (Tudja felsorolni a legismertebb ókori népeket. Ismerje az ókori Görögország nevét és a városállamokat. Ismertesse a római birodalom kialakulását és bukását.)

- Ismerje a magyarság történelmét a korai újkorig.

6. évfolyam

- Legyen képes a társadalomban lejátszódó folyamatok nyomon követésére, értelmezésére. Ismerje fel az összefüggéseket.
- Tudja jellemezni a különböző korokat, korszakokat, uralkodókat.
- (Honfoglalás, a honfoglaló magyarok élete, Szent István király uralkodása, A tatárjárás, Az Árpád-ház kihalása, A Hunyadiak kora...)
- Tudjon megnevezni magyar uralkodókat, hadvezéreket a török hódoltság és a Habsburg uralom időszakáról. (Végvárok kora, Jelentősebb végvári harcok, Rákóczi szabadságharc...)
- Ismerjen fel összefüggéseket a társadalmi jelenségek, folyamatok, változások között.
- A magyar koronázási ékszereket megnevezi. A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítséggel elmondja.
- Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit. Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer. . Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtoronyon.

7. évfolyam

- A felvilágosodás kora
- A polgári átalakulás Magyarországon
- A reformkor
- Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc
- A polgárosodás kibontakozása, a kiegyezés kora
- A XX. század kezdete
- Az I. világháború
- A II.világháború
- Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között

8.évfolyam

- A nemzeti alaptantervvel kapcsolatos évszámokhoz történelmi ismereteket kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalta témakörében – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani.
- A világ és Magyarország a második világháború után. Rendszerváltás. Mai magyar demokrácia. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

8.évfolyam

- tájékozódik a hivatalos ügyintézés módjaiban, annak illetékes és korszerű formáiban,
- tud a világháló közösségi portáljain való részvétel lehetőségeiről,
- ismereteket szerez a jövedelem szerepéről az ember életvezetésének tükrében,
- fogalmi képet alkot a pénzről, a pénzintézetekről, azok
- tevékenységeiről; utóbbiak lehetséges szerepéről az életpálya felépítésének tükrében.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

1.évfolyam

- Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággá
- A közvetlen környezet rendben tartása segítségével.
- A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartás.
- Az eszközök balesetmentes használata.
- A közvetlen környezet rendben tartása.

2. évfolyam

- A természetes és mesterséges környezet anyagainak megismerése, anyagvizsgálati tapasztalatok szerzése érzékszervi tapasztalással.
- Az egészséges táplálkozás, öltözködés és napirend elemi ismeretei.
- A megfigyelt anyagok vizsgált tulajdonságainak felismerése, megnevezése.

- A biztonságos közlekedés szabályainak ismerete.
- A háztartás ismert feladatainak megnevezése

- A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján.
- Anyagok alakításánál az alaptechnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök bal-
esetmentes használata.
- Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással és egyéni elképzelés
alapján.

3. évfolyam

- Táplálkozás, egyszerű ételek főzésének módjai, vendégvárás szabályai;
- Tisztálkodás, manikűrkészlet részei, használatának módja;
- Öltözködés, javító varrások, öltésfajták;
- Egészség, gyermekkori betegségek, megelőzésük;
- Takarítás, a személyes környezet tisztán tartása;
- Anyag, tulajdonságaik, alakításuk, szerszámhasználat;
- Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata.
- A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegköz-
lekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak
megértése.
- Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással haszná-
lati tárgy készítése.
- Varróeszközök használata, egyszerű öltésekkel varrás.

4. évfolyam

- Táplálkozás, a főzés alapanyagai, egyszerű ételek készítésének menete;
- Tisztálkodás, testünk tisztán tartása;
- Családi munkamegosztás
- Egyszerű háztartási munkák, balesetmegelőzés;
- Külső – belső emberi tulajdonságok;
- Anyagok, tulajdonságaik, megmunkálásuk;
- Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból.
- Makettek, modellek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással.
- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése.

- Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.
- Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.

5. évfolyam

- Legyen tisztában az egészséges életmód fogalmával és a helyes táplálkozással. Ismerje a természetes (fa, bőr, agyag) és előállított anyagokat (papír, fém).
- Ismerje az energiatakarékosság fogalmát, a szelektív hulladékgyűjtés fontosságát.
- Ismerje a közlekedési eszközöket, táblákat és a közlekedés szabályait. Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.
- Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében.
- A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiénias szokások bevezetése.
-

6. évfolyam

- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése.
- A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.
- A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése
- . Ismerje a kerti munkákat, szerszámokat és azok használatát.
- Legyen tisztában az egészséges életmód fogalmával és a helyes táplálkozással. Tudjon egyszerűbb ételeket elkészíteni.
- Ismerje az ember emésztőrendszerét és érzékszerveit.
- Ismerje a közlekedési eszközöket, táblákat és a közlekedés szabályait.
- Ismerje a természetes (fa, bőr, agyag) és előállított anyagokat (papír, fém).
- Ismerje a mosás módjait és fázisait. Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez

7. évfolyam

- Azon képességek kialakítása és fejlesztése, mellyel a tanuló be tud illeszkedni a családi és társadalmi munkamegosztásba.
- Háztartási ismeretek.
- Ismerje az alapvető gazdasági tervezést, az egészséges táplálkozást, a lakás berendezését otthonosabbá tételét, az elsősegélynyújtás alapjait. Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.
- Tájékozódás térképen, közlekedési jelzések felismerése és alkalmazása.
- Menetrend használata. Közlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás figyelemmel kísérése.
- Működő modellek készítése irányítással.

8. évfolyam

- Azon képességek kialakítása és fejlesztése, mellyel a tanuló be tud illeszkedni a családi és társadalmi munkamegosztásba.
- Háztartási ismeretek.
- Ismerje az alapvető egészséges táplálkozást, a lakás berendezését otthonosabbá tételét, az elsősegélynyújtás alapjait.
- Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismerete.
- Háztartási pénzgazdálkodás, felelős pénzkezelés elemeinek megértése, az ismeretek alkalmazása.
- Pályaválasztás során felmerülő szempontok és teendők megismerése és mérlegelése a helyes döntés érdekében.

KÖRNYEZETISMERET

3. évfolyam

- Aktív részvétel a környezet óvásában.
- Ismerje az egyes tájak jellegzetességeit és az ott előforduló élőlények jellemző tulajdonságait. Tudjon lakóhelyén és annak környékén tájékozódni.

- Ismerje meg és alkalmazza a helyes közlekedési szabályokat a balesetek elkerülése érdekében.
- Ismerje a környezetében előforduló anyagok tulajdonságait.
- Ismerje testének részeit és működését.
- Társainak és saját testének védelme.
- Elemi szintű térképismeret. A másság elfogadása

➤ **4. évfolyam**

- Halmazállapotok.
- Világtájak.
- Időjárás elemei, a csapadék körforgása.
- Élő környezetünk: növények, állatok.
- Testünk. Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor.
- Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában.
- Adott szempontok szerint csoportosítás.
- Egyszerű összefüggések felismerése.
- Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén.
- Magyarország fő jellegzetességeinek ismerete.
- Irányok, iránytű használata.
- Az idő mérése, mértékegysége.
- A sérült embertársak segítése.
- Szelektív hulladékgyűjtés.
- Energiatakarékosságra törekvés.

TERMÉSZETTUDOMÁNY

5. évfolyam

- Földrajzi ismeretek alapozása az emberek a tárgyak helyzetének, iránya.
- Alaprajzok, térképvázlatok készítése.
- Ismerje fel Magyarország természetföldrajzi térképét, a felszíni formákat, Magyarország tájait.

- Az időjárás elemeinek ismerete és környezetre gyakorolt hatásai.
- Tudjon tájékozódni a térképen és lakóhelyén.
- Ismerje a ház körül élő élőlényeket.
- Ismerje a mindennapi életben végbemenő kölcsönhatásokat és változásokat.
- Vegyen részt aktívan a kísérletek végzésében.
- Életközösségek élő és élettelen összetevőinek megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről.
- Az egészséges életmód feltételeinek ismerete. Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben. Tájékozottság a Naprendszerrel, a bolygókról. Térképismeret, térkép-használat. IKT-eszközök használata.

6. évfolyam

A madarak jellemzői. Baromfiak.

- Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit. Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni.
- Ismeri a hegységképződési folyamatokat.
Képes elemi térképolvasásra (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasásra.
- Ismeretek a Földről.
- Hazánk, Magyarország. Hazánk települései.
- Hazai tájak életközösségei.
- Növények részei, felépítése.
- Az emlősök jellemzői. Haszonállatok.
- Anyagok tulajdonságai
- Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel

7.évfolyam.

- Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban.

- Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel.
- Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel
- Az állóvíz és a folyóvíz felismerése képen. A tanuló tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van.
- Az anyagok kémiai változása.
- A testek mozgása, mozgásállapot változások. Hőtani alapjelenségek.

8.évfolyam

- Az emberi test felépítése, szervrendszerei, s ezek működése. Növények, állatok testfelépítése és életműködése. Gyógynövények hatása az egészségre. Elsősegélynyújtás. Anyagok csoportosítása fizikai, kémiai tulajdonságaik alapján.
- A szomszédos országok és fővárosaik megnevezése. A térképen a tanult tájak megmutatása. Elemi szintű tájékozottság a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.
- A vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulása okainak felfedezése. A gazdasági ágazatok szerepének ismerete a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló felismert kölcsönhatások és összefüggések elemi szintű magyarázata.
- Törekvés energiatakarékos magatartásra.
- Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére. Az egészségügyi hálózat ismerete. Képesség segítségkérésre, segítségnyújtásra. Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre, konfliktuskezelésre, reális önismeret.

TESTNEVELÉS

1.évfolyam

- Testrészei megnevezése,

- Testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelése,
- Szökdelés, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzése, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalása (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel),
- A járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálása
- A tanult játékok nevének felismerése.

2. évfolyam

Futás feladatokkal. Szlalomfutás. Akadályfutás. Ingafutás.

Utánzó járások. Utánzó járások padon.

Ugrókötel áthajtás helyben és mozgás közben.

Szökdelések. Szökdelések szerek fölött.

Sorozatugrások. Helyből távolugrás.

60 m-es síkfutás.

Kislabdahajítás távolba.

Gurulóátfordulások. Tarkóállás. Híd.

Utánzó járásokkal labdaterelgetés .

Labdaátadások. Labdaátadások mozgás közben.

Labdavezetés, szlalom labdavezetés.

3. évfolyam

Futás feladatokkal. Szlalomfutás. Akadályfutás. Ingafutás. Futóiskola.

Utánzó járások. Utánzó járások padon.

Ugrókötel áthajtás helyben és mozgás közben.

Szökdelések. Szökdelések szerek fölött.

Sorozatugrások. Helyből távolugrás.

60 m-es síkfutás.

400 m-es futás.

Kislabdahajítás távolba.

Gurulóátfordulások. Tarkóállás. Híd. Zsugorfejállás. Fejállás. Cigánykerék. Mérlegállás.

Kézállás segítővel.

Bakugrás.

Zsugorkanyarulati átugrás 2-3 részes szekrényen.

Utánzó járásokkal labdaterelgetés .

Labdaátadások. Labdaátadások mozgás közben.

Labdavezetés, szlalom labdavezetés.

a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására,

4. évfolyam

Futás feladatokkal. Szlalomfutás. Akadályfutás. Ingafutás. Futóiskola. Ritmusváltásos futás.

Utánzó járások. Utánzó járások padon.

Ugrókötel áthajtás helyben és mozgás közben.

Szökdelések. Szökdelések szerek fölött.

Sorozatugrások. Helyből távolugrás. .

Kislabdahajítás távolba.

Gurulóátfordulások. Tarkóállás. Híd. Zsugorfejállás. Fejállás. Cigánykerék. Mérlegállás.

Kézállás.

Bakugrás. Bátorugrás.

Zsugorkanyarulati átugrás 3 részes szekrényen. Guggolóátugrás szekrényen.

Magasugrás átlépő technikával.

Utánzó járásokkal labdaterelgetés .

Labdaátadások. Labdaátadások mozgás közben.

Labdavezetés, szlalom labdavezetés.

Magasugrás átlépő technikával.

Labdarúgás.

Kézilabdajáték.

Kosárlabda.

- A gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására.
- Egyszerű tánc lépés utánzására bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján,
- gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.

➤ 5. évfolyam

- Tudjon kéziszer- és társas gyakorlatokat végezni.
- Labdagyakorlatok: labdavezetés kézzel, lábbal, egykezes felső átadás helyben és mozgás közben, összetett mozgások,
- 4 ütemű tornagyakorlatok végrehajtására,
- A testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra,
- Erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,
- Népi gyermek és táncos játékok.
- Célba rúgó és célba dobó játékok.
- Zsinórlabda és labdarúgás egyszerűsített szabályokkal.
- Ismerje a természetben üzhető sportokat.(kocogás, kerékpározás, görkorcsolyázás)
- Torna: gurulóátfordulások, tarkóállás,
- Szekrényugrás: zsugorkanyarulati, terpeszátugrás 3 részes szekrényen
- Atlétika: egyenletes és változó iramú futás-állórajtból, magasugrás lépő technikával, kislabdahajítás állóhelyből , célba dobások

➤ **6. évfolyam**

- Labdagyakorlatok: labdavezetés, átadások 1, 2 kézzel, zsinórlabdázás
- Kosárlabda: labdavezetés, átadások, kosárra dobás alaptechnikával
- Torna: gurulóátfordulások, tigrisbukfenc, tarkóállás, híd, mérlegállás, lebegőállás
- Szekrényugrás: zsugorkanyarulati, támasz, terpeszugrás, 3-4 részes szekrényen
- Atlétika: 30 m-es futás állórajtból, magasugrás lépő technikával, kislabdahajítás
- Összetett mozgások, 8 ütemű tornagyakorlatok végrehajtására
- aAmellúzás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával,
- aAlabda átvételére és átadására
- A játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban,
- Higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására,
- Egyszerű tánclépésekre bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján,
- Zenével szinkronban mozgásra,
- A tánc mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.

7.évfolyam

- Kézilabda: labdavezetés, átadás, kitámasztás, felugrásos kapuralövés
- Kosárlabda: labdavezetés, átadások, kosárra dobás helyből

- Torna: talaj: gurulóátfordulás (előre-hátra), terpesz (előre -hátra), tarkóállás, fejállás
- Szekrényugrás: guggolóátugrás 4 részes szekrényen, kismacska
- Atlétika: magasugrás lépő technikával, kislabdahajítás, 60m-es futás térdelőrajtból, súlylökés medicinlabdával
- A bemelegítési technikák alkalmazására,
- 4-8 ütemű gyakorlatok végrehajtására,
- Alakzatváltozásokban együttműködésre,
- Erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,
- Egy tanult elem önálló végrehajtására,

8.évfolyam

- Kézilabda: labdavezetés, átadások, kitámasztás, beugrásos, felugrásos kapura lövés, büntetődobás
- Kosárlabda: labdavezetés, átadások, kosárra dobások mozgásból
- Torna: talaj: gurulóátfordulások, tarkóállás, fejállás, kézállás, cigánykerék
- Szekrényugrás: guggoló átugrás, zsugorkanyarulati átugrás, átterpesztés 5 részes szekrényen
- Atlétika: magasugrás lépő technikával, kislabdahajítás 3-as lépésritmusban, 60m-es futás, súlylökés súlygolyóval.
- 10 méter leúszására az általa választott úszásnemben,
- A labda céltudatos irányítására,
- A gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására,
- Higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szerinti alkalmazására,
- A relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stresszhelyzetben,
- Az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.

IDEGEN NYELV ANGOL

7. évfolyam

- Köszönés. Bemutakozás.
- Az abc betűi.
- Színek.
- Tárgyak az osztályteremben.
- Számok 1-20-ig.
- Személyes adataim.
- Az iskolám.
- Az én városom.
- A hét napjai.
- Foglalkozások.
- Ételek és italok
- Foglalkozások.
- Színek.
- Ételek és italok.
- Személyes adatok.
- Fizetőeszközök, árak kifejezése.
- Az idő kifejezése.
- Heti időbeosztás, napi tevékenységek.
- Évszakok és hónapok.
- Szituációk.
- Állatok nevei.
- Dátumok. Sorszámnevek.
-

8. évfolyam

- Napszaknak megfelelő köszönések, bemutatkozás
- Személyes névmások, létige
- Színek
- Számok 0-30-ig
- Főnevek többes száma
- Mutató névmások tagadása, hosszú és összevont formák
- A hét napjai

- A létige jelen idejű alakjai
- Személyes adatok: vezetéknév, keresztnév, életkor, lakcím
- Az idő kifejezése
- Az évszakok és a hónapok nevei
- Állatok nevei
- Birtoklás kifejezése (have got)
- Dolgok létezésének kifejezése (there is, there are)
- Dátumok, sorszámnevek
- Egyszerű szövegalkotás
- Napszaknak megfelelő köszönések, bemutatkozás
- Színek,
- Számok 0-30-ig
- Személyes névmások, létige
- Főnevek többes száma, a hét napjai, mutató névmások
- Az idő kifejezése
- Kérdőszavak, kiegészítendő kérdések
- Az évszakok és a hónapok nevei
- Egyszerű szövegalkotás
- Birtoklás kifejezése (have got)
- Birtoklásra való kérdezés, tagadás (have got, haven't got)
- Dolgok létezésének kifejezése (there is, there are)
- Önálló szövegalkotás
- Képesség kifejezése, igék
- Dátumok, sorszámnevek
- Birtokviszony ('s), birtokos névmások
- Családi viszonyok
- Hangzó szövegértés

Értelmileg akadályozott tanulók követelményei

MATEMATIKA

/Számolás-mérés/

1. osztály:

Tárgyakat válogasson, hasonlítsa össze egy szempont (sok, kevés kicsi, nagy, rövid-hosszú) szerint. Két elemből alkosson sort, a soralkotás során mutassa meg az eleje, vége helyzeteket. Ismerje fel, használja az előtt-mögött kifejezéseket. Számláljon meg tárgyakat segítséggel 3-as számkörben.

2. osztály:

Két jellemző tulajdonság alapján válogasson szét, csoportosítson, hasonlítsa össze tárgyakat.(kisebb-nagyobb, hosszabb- rövidebb) Egyeztessen kis segítséggel formai tulajdonság alapján tárgyat tárggyal, tárgyat képpel. Számláljon meg tárgyakat segítséggel 5-ös számkörben. Ismerje fel, használja az előtt, mögött, mellett kifejezéseket.

3. osztály:

5-ös számkörben tájékozódás egyre önállóbban. Relációs jelek használata segítséggel. Alkosson halmazokat formai (kör, négyzet) nagyság szerinti (vastag-vékony, keskeny-széles) tulajdonság alapján. Ismerje fel, használja lefelé-felfelé, közel-távol, jobb-bal kifejezéseket.

4. osztály:

Három elemből alkosson ritmikus sort. Egyszerű sík (kör, négyzet, háromszög) és térbeli (kocka, gömb) formákat segítséggel ismerjen fel. 5-ös számkörben segítséggel alkosson növekvő és csökkenő számsort. 10-es számkörben segítséggel tudjon tárgyképet, számképet, számjegyet azonosítani.

5. osztály:

10-es számkörben mennyiségek összehasonlítása segítséggel, mennyiség és számjegy azonosítás minél nagyobb önállósággal. Tárgyak számlálása 20-as számkörben. Egyszerű sík (kör, négyzet, háromszög, téglalap) és térbeli (kocka, gömb, téglatest) formákat segítséggel ismerjen fel.

6. osztály:

Műveletek végzése (összeadás, kivonás)10-es számkörben, mennyiség és számjegy azonosítás 20-es számkörben. Tudja az egész órákat napirendhez kötni. Egyszerű sík (kör, négyzet, háromszög, téglalap) és térbeli (kocka, gömb, téglatest, henger, kúp) formákat segítséggel ismerjen fel.

7. osztály:

Mennyiségek, számjegyek azonosítása műveletek (összeadás, kivonás) végzése 20-as számkörben. Páros, páratlan számok felismerése csoportosítása. Magyar pénzérmék felismerése. Értékükkel kapcsolatban olcsó-drága kifejezések használata. Vonalzóval egyszerű mérések elvégzése segítséggel. Tájékozódás a naptárban segítséggel. Egész és fél órákat leolvassa, jelöli.

8. osztály:

Önállóan végezzen mennyiség és számjegyzazonosítást, műveleteket 20-as számkörben. Segítséggel képes becsléseket végezni tanult mértékegységek felhasználásával. A mindennapokban használja az órával kapcsolatos ismereteit.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

/Olvasás-írás; Kommunikáció/

1.osztály:

Beszédtechnikai gyakorlatoknál együttműködik. Hangokat tud utánozni. Utánzással megmutatja az irányokat. Segítséggel használja az íróeszközöket.

Környezetében lévő ingerekre reagál, ismeri a környezetében lévő személyeket, tárgyakat.

2.osztály:

A környezetében előforduló hangokat kapcsolja össze a hangforrással, mutassa azt meg, helyes ceruzafogással formákat írjon át. Legyen képes kép és betűelemek olvasására.

Személyi adatait az ő szintjén elmondja. Segítséggel megmutatja testrészeit, érzékszerveit. Ismeri közvetlen környezete dolgozóit. Segítséggel egyeztetni a tanult állatokat, növényeket.

3.osztály:

Rendelkezik a betűtanuláshoz szükséges készségekkel. Betűelemeket ismerje fel, írja sorközbe. Az irányokat megnevezésre tudja megmutatni. A tanult betűket, hangokat tudja hangoztatni, felismerni, sorközbe írni. Elemi fokon alakuljon ki hallási, látási differenciáló képessége.

A beszédet közlés céljából is használja. A kiejtés során törekszik a tiszta hangképzésre. Kapcsolatot tud teremteni elemi szinten.

4.osztály:

Ismerje fel a tanult betűket. Tudja a betűket és a hangokat összekapcsolni. Egytagú betűkapcsolatokat, szavakat biztonsággal tudjon olvasni, másolni. Segítséggel tudja közölni emlékképeit. Mondataiban bővítményeket és gyűjtőfogalmakat is tud használni. Megmutatja testrészeit, érzékszerveit. A környezetében levő tárgyakat rendeltetésnek megfelelően tudja használni.

5. osztály

Felismeri, kimondja a tanult betűket, szótagokat alkot és ír diktálás után is. Helyesen alkalmazza az írás irányát és helyét a vonalközben. Szavakat, rövid mondatokat olvas. A tanuló képes hangerejét, beszédritmusát irányítani. Bővítménnyel mondatot alkotni, kérdést megfogalmazni, kérdésre adekvát választ adni. Felismer és megfogalmaz tulajdonságokat, megmutatja érzékszerveit és tudja azok funkcióit. Észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni tud. A legfontosabb ünnepek jelentőségét átéli, az ünnepekkel kapcsolatos tárgyakat, és fogalmakat ismeri.

6.osztály:

Tudja felismerni, másolni, tollbamondás után leírni az eddigi tanult betűket, két betűből álló szavakat, a leírtakat olvasottakat képpel, cselekvéssel összekapcsolni. Képességeinek megfelelően hibátlan artikulációval fogalmazza meg bővített mondatait. Ismeri saját személyi adatait. A téri orientációs fogalmakat önállóan használja. Segítséggel tudja használni a tanult nyelvtani szabályokat. Képes versek, mondókák elmondására. Bővített mondatokban beszél. Közvetlen és tágabb környezetében jól tájékozódik.

7.osztály:

Tudja felismerni, másolni, tollbamondás után leírni a kis és nagybetűket. Tudjon egyszerű mondatokat másolni, segítséggel, képpel, eseménnyel összekapcsolni. Három-négy mondatból álló szöveget tudjon olvasni, minimális segítséggel értelmezni, képpel, eseménnyel összekapcsolni. Tudja a tanult téri helyzeteket önállóan alkalmazni. Ismeri a saját adatait és segítséggel képes használni.

8.osztály:

Rövid szöveget tudjon elolvasni, kérdések segítségével próbálja meg értelmezni. Tollbamondás után tudjon tömondatot leírni. Segítséggel tudjon borítékot megcímezni. Személyi adatait ismeri kis segítséggel képes használni.

TERMÉSZETTUDOMÁNY ÉS FÖLDRAJZ

/Környezetismeret/

5.osztály:

A tanuló képes felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit tud ezekre vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használja. Teste reakcióit érzékeli, a változásokat jelezi, panaszait megfogalmazza. Testét ápolni, öltözkését rendezetten, tisztán tudja tartani. Együttműködik orvosi vizsgálaton az egészségügyi dolgozókkal. Főfogalmi csoportosításokat végezni az állat- és növényvilág körében.

6.osztály:

Ismeri és önállóan megmutatja testének részeit és alapvető ismerete vannak annak működéséről. Alapvető ismeretei vannak az egészséges életmódról és környezete káros hatásairól. Felismeri és jelzi, ha beteg. A közlekedéssel kapcsolatos viselkedési és magatartási szokásokat alkalmazza. Ismerjen néhány balesetvédelmi szabályt. Tud tájékozódni környezete élővilágában, kevés segítséggel felismeri és lehetőségeihez mérten óvja őket. A tanult növényeket, állatokat felismeri és természetes környezetükben el tudja helyezni. Tudjon főfogalmi csoportosítást végezni az állat és növényvilág témakörben. Igényes önmaga és környezete iránt. Térben és időben tájékozódik.

7.osztály:

Ismerje az egészséges életmód szabályait. Elemi ismeretekkel rendelkezik teste biológiai működéséről. Ismerje a tudjon különbséget tenni egészség és betegség között. Ruházatát gondozza, időjárásnak megfelelően öltözködik. Rendelkezik megfelelő igénnyel a testi higiénia iránt, igényli a mozgást és a szabadlevegőn való tartózkodást. Életkorának megfelelő szinten felismeri és elkerüli a balesetvesztélyt. Tudja, hogy baj esetén hová kell fordulnia. Rendelkezik alapvető ismeretekkel a helyes és helytelen táplálkozásról, a növény és állatvilágról, a környezeti hatásokról és azok következményeiről. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a környezetvédelem fogalmáról.

8.osztály:

Egyszerű oksági viszonyokat ismerje fel az élőlények és a környezet kölcsönhatásaiban. Segítséggel tudja elmondani az élőlények fejlődésének főbb állomásait. Tisztaság és egészség közötti kapcsolat ismerete. Rendelkezik megfelelő igénnyel a testi hi-

giénia iránt. Helyes és helytelen táplálkozás következményeit ismeri. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a környezetvédelem fogalmáról, ismer néhány védett növényt és álltot.

MŰVÉSZETEK

Ének-zene

1.osztály

Utánzással végrehajtja az egyenletes lüktetést. Ritmushangszert bátran kipróbálja. Tudja az emberi hang és a hangszer hangja közti különbséget.

2.osztály

Többször hallott dalt felismer. Érzékeli a mérő lüktetést. Tud kontaktust teremteni társaival. 8-10 mondókát ismer. Segítséggel gyermekdalokat énekel, megpróbál alatta tapsolni.

3.osztály

2-3 kiszámolót ismer. Segítséggel megszólaltat ritmushangszert. Részt vesz a közös éneklésekben, körjátékokban.

4.osztály

Igyekszik egyszerű ritmusokat tapsolni. Ismer két hangszert (furulya, hegedű). Tud tempót tartani, tempót váltani. Egyszerű tánclépéseket utánoz.

5.osztály

Két-három környezetében található hangszert megnevez. (pl.: zongora, gitár, dob) Örömmel bekapcsolódik gyermek- és játékdalok éneklésébe. Szívesen énekel egyedül is.

6.osztály

Szívesen vesz részt gyermek- és játékdalok csoportos és egyéni éneklésében. Bekapcsolódik versek, dalok mozgásos megjelenítésébe. Egyszerű ritmushangszereket meg tud szólaltatni. Felismer és megnevez 3-4 hangszert. Hajlandó egyszerű tánc megtanulására képességéhez mérten.

7.osztály

Irányítás mellett szívesen hallgat zenét. Felismeri a Himnusz és a Szózat zenéjét. Önállóan tud egyszerű ritmust utánozni hangszeres kísérettel. Az ünnepkörök dalaiból néhányat ismer és énekel.

8.osztály

Vannak kedvenc zeneszámai, amit szívesen hallgat. 10-15 egyszerű gyermek és népdalt hallás után elénekel. Egyre több hangszert felismer és megnevez. Kis segítséggel tud ritmust tapsolni.

Ábrázolás-alakítás

1.osztály

Irányítással tudja tépni, gyúrni a papírt. Papírt félbehajtja segítséggel. Meg tudja nevezni a használt anyagokat (gyurma, papír).

2.osztály

Nyíró mozgások együttes végrehajtásával az olló használat néha sikerül. Irányítással tud emberalakot rajzolni, formázni.

3.osztály

Az alapszíneket segítséggel felismeri. Irányítással tud felező- és átlóhajtást végezni. Irányítással a szövés bújtató lépését megérti, utánozza.

4.osztály

A főbb színek közül néhányat felismer. A nyomdatechnikát szereti, segítséggel képet formál belőle.

5.osztály

Motivációval és segítséggel képes egyszerű bábok, képek elkészítésére. A megismert ábrázolási-alakítási technikákat segítséggel alkalmazza.

6.osztály

Segítséggel képes az ismert technikák alkalmazására. Színezéskor törekszik a pontos-vonalvezetésre. A főbb színeket ismeri, de nem mindegyik nevét tudja.

7.osztály

A rajzeszközöket megfelelő szinten tudja használni. Segítséggel képes bábok elkészítésére. Ollóval önállóan, de még pontatlanul nyír. Művészeti alkotásokat szívesen nézeget.

8.osztály

Segítséggel megfigyelés alapján képes vizuális ábrázolásra. Segítséggel képes képi és formai alkotások létrehozására az ismert technikák egyikével, esetleg kombinációjával. Öllóval önállóan, egyre pontosabban nyír. Múzeumba, kiállításra szívesen ellátogat.

TESTNEVELÉS és EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

/Mozgásnevelés/

1.osztály

Egyszerű alapmozgásokat segítséggel elvégez. Az előtt, mellet fogalmakat irányítással alkalmazza. Bekapcsolódik a mondókával kísért gyakorlatokba.

2.osztály

Helyzetváltoztatásokat segítséggel végrehajt. Tud labdát dobni, gurítani, elkapni. Adott jelre saját mozgását el tudja indítani, meg tudja állítani.

3.osztály

Utasításra helyes testtartást tud felvenni. Irányítással fel tudja venni a kívánt testhelyzetet. Testfordulatok kivitelezése utánzás útján sikerül.

4.osztály

Sortartással jár, kört, oszlopot alakít. Páros gyakorlatokat irányítással végez. Labdát két kézzel maga előtt feldob, elkap.

5.osztály

Térbeli irányokat és viszonyfogalmakat segítséggel alkalmaz. Segítséggel képes tempót váltani járás és futás közben. Alapmozgások végzése közben segítséggel tudja alkalmazni a helyes testtartást. Törekszik a helyes légzés betartására. Önállóan képes

labdagyakorlatok végzésére, dobásnál, elkapásnál törekszik a pontosságra. Játékos versenyeknél igyekszik betartani a játékszabályokat.

6.osztály

Térbeli irányokat és viszonyfogalmakat a feladatok végrehajtásakor önállóan alkalmazza. Tud járás és futás közben tempót és irányt váltani. Alapmozgások végzése közben törekszik a helyes testtartás betartására. Bemutatás után utánzással végrehajt négyütemű kar, láb, és törzsgyakorlatokat. Igyekszik képességeihez mérten egykezes alsó és felső dobással célba dobni. Aktívan kapcsolódik be a játékos versenyekbe.

/Testnevelés/

7.osztály

Az alapgyakorlatokat huzamosabb ideig bemutatás és szóbeli utasítás alapján elvégzi. Kombinált mozgásokat segítséggel végez. A gimnasztikai alapformáknál törekszik a megfelelő ütemtartásra. A terápiás jellegű tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokban együttműködő. Térbeli irányokat és viszonyfogalmakat irányítással alkalmazza. A sportjátékok elemi szabályait betartja.

8.osztály

Az alapgyakorlatokat kitartóan bemutatás és szóbeli utasítás alapján kombinált mozgásokkal is el tudja végezni. A gimnasztikai alapformákat megfelelő ütemtartással végzi. A terápiás jellegű tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokban együttműködő. Térbeli irányokat és viszonyfogalmakat minimális irányítással alkalmazza. A sportjátékok elemi szabályait betartja.

/Osztályfőnöki/

5.osztály

A tanuló képes az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, a veszélyforrások elkerülésére, segítséggel a szabályok alapvető betartására. Részt vesz képességeihez mérten az intézmény életében.

6.osztály

A tanuló képes az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, a veszélyforrások elkerülésére, a szabályok alapvető betartására. Aktívan részt vesz képességeihez mérten az intézmény és a lakóhely életében.

7.osztály

A tanuló képes képességeihez mérten az önértékelésre, az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, a káros szokások felismerésére, a veszélyforrások elkerülésére, a szabályok alapvető betartására.

8.osztály

A tanuló képes képességeihez mérten a reális önértékelésre, az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, a káros szokások felismerésére, a veszélyforrások elkerülésére, a szabályok alapvető betartására.

TÖRTÉNELEM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

/Állampolgári ismeretek/

5.osztály

A tanuló képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni.

Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.

Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni.

6.osztály

A tanuló képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni.

Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.

Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni.

7.osztály

Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni.

Képes a térkép színeit leolvasni, ismeri a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismeretei vannak saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismeri a falu, város közötti különbséget. Képes felismerni a konfliktushelyzetet, tud segítséget kérni. Állampolgári érzései kialakulóban vannak

8.osztály

A tanuló képes segítséggel használni a szolgáltató- és közintézményeket.

Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni.

Képes a térkép színeit leolvasni, ismeri a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismeretei vannak saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismeri a falu, város közötti különbséget.

Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Állampolgári érzései kialakulóban, elmélyülőben vannak.

/Hon és népismeret/

7.osztály

A tanuló nagyszülei és szülei életéről tájékozódik, képet alkot gyermek- és felnőttkorukról. Megbecsüli az idősebb családtagok tudását. Ismeri a főbb ünnepeket és az azokhoz kapcsolódó szokásokat. Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, népi játékaikról. Ismeri a nemzeti ünnepeket.

/Etika/

8.osztály

A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.

Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.

Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein.

Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására.

Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.

Egyszerű történetekben, rövidfilmekben segítséggel felismeri az emberi alaptulajdonságokat. Általában felismeri az elítélendő magatartásformákat. Többnyire a helyzetnek megfelelő kommunikációs viselkedésformát alkalmazza. Általában képes összehangolni a kommunikációs és metakommunikációs jeleket. Érzelmeket közölni, megérteni képről, gesztusból, mimikából, testbeszédből segítséggel képes. Saját külső és belső tulajdonságai közül többet ismer, megfogalmaz. Társait, környezetét segítséggel jellemezni képes.

EGYÉB

ÖNKISZOLGÁLÁS

1.osztály

Szóbeli irányítással, segítséggel leveszi ruháit. Szükségleteit nem mindig jelzi. A gondozási feladatok végzésénél együttműködik.

2.osztály

Kis segítséggel tud vetkőzni. Felnőtt irányítással mos kezét. Az elpakolást irányítással végzi.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

3.osztály

Időnkénti irányítással, de önállóan vetkőzik, öltözik. Kanalat, villát biztonsággal használ. Közreműködik a cipőfűző kötésében. Irányítással terít.

4.osztály

Segítséggel alkalmazza a varrásról tanultakat és az öltésfajtákat. Segítséggel textilt nyír. A konyhai munkákat, kertgondozási és takarítási feladatokat állandó irányítás és segítség mellett végzi. Ruházatának megválasztásához segítséget igényel.

5.osztály

Kevés segítséggel alkalmazza a fércelő öltés technikáját. Balesetmentesen, kis segítséggel textilt nyír. Fokozódó önállósággal tevékenykedik a konyhában és a kertben. Kevés segítséggel seper, felmos és port töröl. Ruházatát felismeri, irányítással megválasztja

6.osztály

Ismeri és kevés segítséggel betartja az egészséges életmód szokásrendjét. Önálló az étkezésben, öltözködésben és az alapvető önellátási feladatok megoldásában. Konyhai műveleteket (étel előkészítése, egyszerű étel elkészítése, mosogatás) megfelelő irányítás mellett képességeinek megfelelően végzi. Aktív környezete tisztántartásában. Kevés segítséggel jól alkalmazza a tanult öltésfajtákat. Segítséggel használja az egyszerűbb kerti szerszámokat. Felügyelettel egyszerűbb árucikk beszerzésére képes

7.osztály

Kevés segítséggel tudja alkalmazni a tanult öltésfajtákat, textil megmunkálási technikákat. Irányítással takarítási részműveleteket elvégez. Szívesen végez rendszeres munkatevékenységeket az udvaron, közvetlen környezetében. Önkiszolgálásban, ruházata gondozásában kevés segítséget igényel. Felnőtt irányítása mellett alapvető háztartási és konyhai gépek használatára képes. Irányítással képes kiválasztani a háztartáshoz szükséges alapanyagokat, tisztítószeret. Kevés segítséggel képes egyszerűbb ajándéktárgyat készíteni

8.osztály

A családban vagy szűk környezetében előforduló önkiszolgálási és gondozási feladatokat kevés segítséggel elvégzi. Napi szükségleti cikkek vásárlására felnőtt irányításával képes. Szűk és tágabb környezete tisztántartására kevés segítséggel képes. Egyszerűbb konyhai munkákat irányítással elvégez. A fontosabb tisztítószeret ismeri és balesetmentesen tudja használni. Egyszerűbb ajándéktárgyakat önállóan is elkészít.

JÁTÉKRA NEVELÉS

1.osztály

5-10 percig tud egy játékra figyelni. Segítséggel betartja a játékszabályokat. Segítséggel tudja használni a játéktárgyakat.

2.osztály

A tanult játékokkal figyelme 10-15 percig leköthető. A játékszabályokat irányítással betartja. Irányítással függőleges, vízszintes irányban konstruál.

3.osztály

A játékokkal adekvát módon tevékenykedik. Játéktevékenysége folyamatos, kitartó. A tanult játékokat irányítással tudja játszani. Társaival együttműködik, segít nekik.

4.osztály

15-20 percig tud egy játékra figyelni. Segítséggel betartja a játékszabályokat. Játék végeztével a játékokat elrakja. Önállóan is képes játszani. A szerepjátékot egyszerű mondatokkal kíséri.

TECHNOLÓGIA

/Digitális kultúra/

7.osztály

A tanuló ismeri a számítógépes környezetben való viselkedés szabályait.
Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni.
Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal az egeret és a billentyűket használni.
Képes a tanult tevékenységeket egyre nagyobb biztonsággal és örömmel végezni.

8.osztály

.

.

Képes kulturáltan telefonálást kezdeményezni és folytatni, tisztában van a telefonhasználat anyagi vonzatával.

Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni, nyomtatványt, fénymásolatot készíteni (meghívó, plakát).

Próbálkozik, segédkezik abban, hogy a képernyőn változásokat idézzon elő (betűnagyság, szín, forma megváltoztatása, rajz, kép készítése, tetszőleges változtatása).

Képes az általa használt játékprogramot megnevezni.

Autizmus spektrum zavarral élő tanulók követelményei

Olvasás-írás előkészítése 1-2. évfolyam

Olvasás-írás elemei 3-8. évfolyam

1. évfolyam „A” változat

- Saját keresztnéve, ismert tárgyak, személyek, főbb testrészek neve.
- „Ki ez?”, „Mi ez?”, „Mit csinál?” kérdésre válaszadás.
- Elemi szükségletek kifejezése.
- Képek egyeztetése képpel.
- Függőleges és vízszintes vonalak átírása.

1. évfolyam „B” változat

- Rövid instrukciók végrehajtása.
- Elemi szükségletek jelzése.
- Tárgy egyeztetése tárggyal.
- Ceruzával hagyjon nyomot a papíron.

„A” változat

2. évfolyam

- Kétszavas mondatok alkotása.
- Segítségkérés tanult helyzetekben.
- Környezetében lévő tárgyak, személyek szóképének elolvasása.
- Vonalelemek átírása, másolása.

3. évfolyam

- Köszönés fogadása, visszaköszönés.
- Az egyéni fejlesztési tervében szereplő szóképek és mondatok elolvasása, megértésének bizonyítása.
- Vonal –és betűelemek másolása.

4. évfolyam

- A „j” kétféle jelölése.
- Tulajdonnevek helyesírása.
- Szavak, rövid mondatok olvasása, megértésének bizonyítása.
- Szavak, rövid mondatok másolása.

5. évfolyam

- Irányított kérdések segítségével beszámolás a közelmúlt eseményeiről.
- A mondatok helyesírása.
- Rövid szöveg olvasása, megértés bizonyítása.
- Rövid szövegek másolása, tollbamondás utáni írása.

6. évfolyam

- A középfook és a múlt idő jelölése írásban.
- 5-10 mondatból álló szöveg megértésének bizonyítása.
- Személyesen átélt eseményekről néhány mondat írása.
- Folyóírással írt kérések teljesítése.

7. évfolyam

- ABC rendbe sorolás.
- Személyi adatok leírása.
- 10-15 mondatból álló szöveg megértésének bizonyítása.
- Fogalmazás írása fényképről.

8. évfolyam

- Lakcím, keltezés leírása.
- Mondatok végét jelölő megfelelő írásjel alkalmazása.
- 10-15 mondatból álló szöveg megértésének bizonyítása.
- Képeslap írása.

„B” változat

2. évfolyam

- Fényképek, rajzok egyeztetése rajzzal

- Papírra firkálás, pöttyök rajzolása.

3. évfolyam

- Tárgy egyeztetése fényképpel, rajzzal.
- Függőleges és vízszintes vonalak átrajzolása.

4. évfolyam

- Az egyéni fejlesztési tervében szereplő szóképek felismerése rajz segítségével.
- Keresztnév betűelemeinek másolása.

5. évfolyam

- Az egyéni fejlesztési tervében lévő szóképek és mondatok felismerése rajz segítségével.
- Keresztnév betűelemeinek átírása kipontozás után.

6. évfolyam

- Az egyéni fejlesztési tervében szereplő szóképek és mondatok felismerése rajz segítségével.
- Keresztnév átírása 3 cm-es vonalközben.

7. évfolyam

- Az egyéni fejlesztési tervében lévő szóképek és mondatok felismerése rajz segítségével.
- Keresztnév önálló írása.

8. évfolyam

- Az egyéni fejlesztési tervében lévő szóképek és mondatok felismerése rajz segítségével.
- Szavak, két szavas mondatok másolása.

Számolás-mérés előkészítése 1-2. évfolyam

Számolás-mérés elemei 3-8. évfolyam

1. évfolyam „A” változat

- 4-5 lépésből álló tevékenység követése folyamatábrán.
- Tárgyak egyeztetése, válogatása, sorrendbe rakása /szín, forma, nagyság szerint/.

1. évfolyam „B” változat
- 3-4 lépésből álló tevékenység követése folyamatábrán.
- Egyeztetés, válogatás egy szempont szerint.

„A” változat

2. évfolyam
- 3-as számkörben számlálgatás, számjegy egyeztetése mennyiséggel, számjegyek felismerése.
- Tárgyak egyeztetése alak-és forma szerint.
3. évfolyam
- 10-es számkörben számlálgatás, számjegy egyeztetése mennyiséggel, számjegyek felismerése.
- Összeadás, kivonás segédeszközzel.
- Relációk meghatározása / több-kevesebb, ugyanannyi/.
4. évfolyam
- 20-as számkörben számlálgatás, számjegy egyeztetése mennyiséggel, számjegyek felismerése, írása.
- Összeadás, kivonás segédeszközzel.
- Tárgyak csoportosítása kettesével, hármasával.
- Növekvő, csökkenő sorozatok.
5. évfolyam
- 50-es számkörben számlálgatás, számjegy egyeztetése mennyiséggel, számjegyek felismerése, írása.
- Összeadás, kivonás segédeszközzel
- Tárgyak csoportosítása ötösével, tízesével.
- A pontos idő leolvasása.
6. évfolyam
- 100-as számkörben számlálgatás, számjegy egyeztetése mennyiséggel, számjegyek felismerése, írása.
- Összeadás, kivonás segédeszközzel.
- Szorzótábla használat / 2-es, 10-es /.
7. évfolyam

- 1000-es számkörben számlálgatás, viszonyítás, növekvő, csökkenő számsorok.
- Összeadás, kivonás segédeszközzel.
- Szorzó-és bennfoglaló tábla használata / 3-as, 6-os/.

8. évfolyam

- 10000-es számkörben számlálgatás, viszonyítás, növekvő, csökkenő számsorok.
- Összeadás, kivonás segédeszközzel.
- Szorzó-és bennfoglaló tábla használata / 4-es, 8-as/.

„B” változat

2. évfolyam

- 3-as számkörben számjegyek felismerése, tárgyak számlálása, számjegy-mennyiség egyeztetés.
- Soralkotás egy szempont szerint.

3. évfolyam

- 3-as számkörben számjegy egyeztetése számjeggyel, tárggyal, tárgyképpel.
- 5-6 lépésből álló tevékenység követése folyamatábrán.
- Soralkotás egy szempont szerint.

4. évfolyam

- 5-ös számkörben számjegyek felismerése, tárgyak számlálása, számjegy-mennyiség egyeztetése.
- Növekvő sorrend 3-ig.

5. évfolyam

- Számjegy-és mennyiség egyeztetése 5-ig.
- Növekvő sorrend 5-ig.
- 6-8 lépésből álló tevékenység követése.

6. évfolyam

- Számjegyek felismerése 10-ig.
- Számlálgatás 5-ös körben.
- 10-11 lépésből álló tevékenység követése.

7. évfolyam

- Műveletek végzése 10-es számkörben tárgyak segítségével.

- Számok írása, számjegy és mennyiség egyeztetése.
- Növekvő sorrend állítása.

8. évfolyam

- Számjegyek felismerése 12-ig, számjegy-mennyiség egyeztetése.
- Összeadás, kivonás 10-es körben tárgyak segítségével.
- Növekvő sorrend 12-ig.

Környezetismeret 1-6. évfolyam

Környezet-és egészségvédelem 7-8. évfolyam

1. évfolyam „A” és „B” változat

- A környezetében előforduló tárgyak egyeztetése, válogatása, sorrendbe rakása.
- Saját keresztnév felismerése.
- Testrészek megmutatása.

„A” változat

2. évfolyam

- Főbb testrészek megmutatása.
- Alapszínek megnevezése.
- Egyszerű időjárási jelenségek megfogalmazása.
- Saját adatok ismerete / név, lakcím, életkor /.

3. évfolyam

- Tárgyak mérete és súlya.
- Napszak és tevékenység egymáshoz rendelése.
- Környezetében található állatok csoportosítása.
- Fák, bokrok, virágos növények.
- Érzékszervek elemi szintű ismerete.

4. évfolyam

- A hét napjai, napirend.
- Az otthon és az iskola tevékenységei.
- A növények változásai az egyes évszakokban.
- Betegségek és tüneteik.

5. évfolyam

- A személyszállítás és tömegközlekedés eszközei.
- Évszakok, hónapok, jellemző időjárás.
- A legfontosabb zöldségfélék ehető részei.
- Az emberi élet szakaszai.

6. évfolyam

- A megfelelő ruházat kiválasztása.
- Hazai gyümölcsök felismerése, felhasználása.
- Az emberi élet szakaszai.

7. évfolyam

- Budapest és a lakóhely Magyarország térképén.
- Az időjárásra vonatkozó információk.
- Szakorvosi rendelők, kórházak ismerete.
- A gyalogos közlekedés szabályai.

8. évfolyam

- Magyarország nagy tájai, megyéi, települései.
- Az ember szervezete, szervei, működésük, lehetséges betegségeik.
- Teendő baleset esetén.

„B” változat

2. évfolyam

- A mindennapi életben előforduló tárgyak és használatuk.
- Saját és szülők neve.
- Főbb testrészek.

3. évfolyam

- Tanárok, társak, családtagok neve.
- A fej részei.
- Az étkezés, tisztálkodás, öltözködés során használatos tárgyak.

4. évfolyam

- Az iskola helyiségei.

- Alapszínek.
- Növények, állatok, emberek csoportosítása.

5. évfolyam

- Ruhadarabok csoportosítása.
- Az iskola helyiségeiben található tárgyak.
- Napszakok és cselekvések.
- Gyümölcsök, zöldségek ehető részei.

6. évfolyam

- Kevert színek.
- Munka –és pihenőnapok napirendje.
- A növények változásai az egyes évszakokban.
- Az érzékszervek funkciója.

KÖRNYEZET-ÉS EGÉSZSÉGVÉDELEM

7. évfolyam

- Az évszakok jellemzői, megfelelő öltözködés.
- Személyi adatok.
- A környezetében található állatok táplálkozása

8. évfolyam

- A növények részei.
- A környezetében található állatok csoportosítása.
- A család tagjainak adatai.
- Tárgyak csoportosítása anyaguk szerint.

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók helyi tanterve

1. évfolyam

Tantárgy	Témakörök	Óraszámok	Elvárható tanulási eredmények
Környezetismeret AZ EMBER ÉS KÖRNYEZETE Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Tárgyi környezet	30	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Tárgyi környezet) A környezetében található tárgyak tulajdonságainak és használatának cselekvéses, tapasztalati úton történő megismerése az összes érzékszerv segítségével: a tárgyak színe, mintázata, alakja, felülete, íze, hangja, szaga, halmazállapota, hőmérséklete. Az alapszínek.
	Időbeli tájékozódás	31	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Időbeli tájékozódás) Az időjárás jelenségeinek közvetlen megfigyelése, megtapasztalása.
	Társadalmi környezet, Önismeret	30	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Társadalmi környezet, Önismeret) Saját keresztnév, családtagok keresztnéve, osztálytársak, tanárok keresztnéve. Főbb testrészek: (fej, nyak, mell, has, hát, kar, láb) megmutatása saját testén és más személyeken. Bal és jobb oldal elkülönítése saját testén.
	Közlekedési ismeretek	20	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Közlekedési ismeretek) Az utcai közlekedés előkészítése. A pedagógus kéréseinek „Állj meg!” „Gyere ide!” „Maradj mellettem!” teljesítése zárt területen (osztályterem, épület, udvar) belül.

Olvasás-írás előkészítése Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Nyelvi értés	30	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Nyelvi értés) Saját keresztnéve, ismert tárgyak, személyek, főbb testrészek neve. A felszólító mód bevezetése: instrukciók megértése. A „Ki ez?”, „Mi ez?”, „Mit csinál?” kérdések megértése. Hat-nyolc alapszín neve. A mindennapi életben gyakran előforduló tárgyak azonosítása használatuk leírása alapján.
	Nyelvi kifejezés	25	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Nyelvi kifejezés) Ismert tárgyak, személyek megnevezése élethelyzetekben és képeken. "Ki ez?", "Mi ez?", "Mit csinál?" kérdésekre ismert helyzetekben egyszerű válasz. Elemi szükségletek és egyszerű kívánságok kifejezése. Elutasítás a „nem” szó használatával. Köszönés fogadása, visszaköszönés.
	Olvasás megalapozása	26	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Olvasás megalapozása) Tárgyak egyeztetése tárggyal. Tárgyak egyeztetése fényképpel, rajzzal. Képek egyeztetése képpel. Rajzok egyeztetése rajzzal. A formaérzékelés fejlesztése mértani idomok megfigyelésével: formaegyeztetés (háromszög, négyszög, kör); forma vagy nagyság szerint azonos csoportba tartozó tárgyak, ábrák válogatása egy szempont szerint kétfelé.
	Vonalvezetési gyakorlat, iránymozgás, íráskészség megalapozása	30	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Vonalvezetési gyakorlat, iránymozgás, íráskészség megalapozása) A helyes ceruzafogás és testtartás kialakítása. Függőleges és vízszintes vonalak átrajzolása. Szaggatott vonalak, pöttyök átrajzolása. Formák átrajzolása. Függőleges és vízszintes vonalak másolása. Színezésnél vonalhatárok megközelítően helyes betartásának gyakorlása. Festésnél formakitöltés két színnel, a vonalhatárok megközelítően pontos betartásának gyakorlása.

Számolás - mérés előkészítése Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Egyeztetés	40	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Egyeztetés) Új feladatok tanulása egyéni feladathelyzetben. Adott tevékenység 4-5 lépésének követése. <i>Egyeztetés:</i> - tárgyat tárggyal - tárgyat kicsinyített másával - tárgyat képpel - képet képpel (színes rajzolt képet színes rajzolt képpel, fényképet fényképpel) - formaegyeztetés (kör, négyzet, háromszög)
	Válogatás	34	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Válogatás) <i>Válogatás:</i> - kétfelé válogat tárgyakat, amelyek könnyen felismerhetően különböznek - szín, forma, nagyság szerint válogat szét azonos csoportba tartozó tárgyakat egy szempont szerint, kétfelé - egy szempont szerint, két váltóelemmel sort fűz vagy kirak (szín, nagyság, forma)
Ének - zene Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Gyermekek dalok, népdalok	25	„A” és „B” változat tartalma megegyezik - részvétel az ének-zene foglalkozásokon - mondókák, gyermekdalok elsajátítása - egyszerű mozgások utánzása (taps, tánclelések stb) - egyéni preferenciák (dal, mondóka) kifejezése beszéddel vagy kommunikációs eszközökkel - ritmikai és dinamikai gyakorlatok - ritmushangszerek használata együttműködéssel, irányítással, ill. önállóan - együttműködés táncok elemeinek tanulásakor - zene hallgatása együttműködéssel, irányítással, végül önállóan
	Ünnepkörök dalai	15	
	Ritmus- és hallásfejlesztés	24	
	Zenehallgatás	10	

Ábrázolás-alakítás Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Formázás különböző anyagokból	20	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Formázás különböző anyagokból) Képlékeny anyagok méretre sodrása, gömbölyítése az asztalon és két tenyér között. Az asztalon lapított anyag kiszaggatása nyomóformával. Képlékeny anyagból kis darabok kicsippentése. Homokozás, hó formázása.
	Építés	15	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Építés) Lego, Duplo, Mozaik- elemek szétszedése, összerakása. Csavarozás nagyméretű csavarra. Különböző méretű kupakok fel- és lecsavarása. Fűzőtábla fűzése. Ruhaszárító és irodai csipesz használata. Nagy és közepes méretű gyöngyök felfűzése damilra.
	Papír formázása, alakítása	15	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Papír formázása, alakítása) Papírcsík tépése. Papír összehajtása átló mentén. Kivágott formák bekenése ragasztóval és felragasztása. Az olló használata. Papírcsík vágása egyenes vonal mentén.
	Vizuális ábrázolás	24	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Vizuális ábrázolás) Helyes ceruzafogás. Formák átrajzolása. Szaggatott vonalak, pöttyök átírása. Függőleges és vízszintes vonalak másolása. Színezés, festés. Formakitöltés két színnel.
Mozgásnevelés Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Alapmozgások	55	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Alapmozgások) Járás talajon ütemtartás nélkül. Egyensúlyozó járás két vonal között. Lépcsőn járás fokozatos utánlépéssel (le-fel) kapaszkodás mellett. Mászás szabadtéri játékokra, fokozatonkénti utánlépéssel. Gurulás a hossz tengely körül hason fekvésből indítva, nyújtott testtel (jobbra, balra). Futkározás kötöttségek nélkül.
	Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad- és kéziszergya-	35	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad- és kéziszergya- Statikus helyzetek (ülés, állás, fekvés, guggolás) felvétele megfelelő élethelyzetben.

Önkiszolgálás Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	korlatok		
	Dobások, labdás gyakorlatok	21	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Dobások, labdás gyakorlatok) Labdaforgatás, a labda megfogása, gurítása ülő helyzetben. Labda dobása két kézzel megadott irányba.
	Öltözködés	40	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Öltözködés) Az öltöztetés, vetkőztetés elfogadására, együttműködésre szoktatás. Öltöző, vetkőző mozdulatok. Saját ruhadarabok felismerése. Téppőzár, patent kinyitása, cipőfűző kikötése, kifűzése, zipzár lehúzása, kigombolás.
	Személyi higiénia, testápolás	40	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Személyi higiénia, testápolás) A kézmosás és kéztörlés, arcmosás és arctörlés, körömápolás, fésülés, zuhanyozás, fogmosás elfogadására, illetve ezekben a folyamatokban való együttműködésre szoktatás. A víz, a szappan, a fogkrém, a fogkefe, a fésű használatának elfogadása. Kéz- és arcmosó mozdulatok vízzel, szappannal, a szappan leöblítése, törölköző használat. Fogkefe használat, fogmosó mozdulatok, szájoöblítés. Orrtörlés elfogadása, zsebkendő használat orrtörlésnél. Szobatisztasági tréning, WC és WC-papír használat.
	Étkezés	31	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Étkezés) Étkezési helyzet elfogadása: étkezőasztalnál meghatározott ideig ülve. A saját étel megkülönböztetése. Az étkezéshez szükséges eszközök megismerése, saját használatú tányér, pohár és evőeszköz megkülönböztetése, azok használata. Terítés és asztal leszedése segítséggel, saját magának. Harapás, rágás, megfelelő ételmennyiség.

Játékra nevelés Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Gyakorló játék	14	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Gyakorló játék) Zajkeltő játékok: irányítás nélkül játszanak, majd segítséggel, utánzással végeznek különböző cselekvéseket: csengettyű megszólaltatása, fa rudak összeütogetése. Tárgyak kapcsolatba hozása egymással: együttműködéssel a dobozok, vödrök megtöltése, kiürítése. Segítséggel tárgyak rögzített rúdra gyűjtése szabadon. Segítséggel gyöngyfűzés szabadon (nagy méretű gyöngyökkel). Húzó játékok használata, autók tologatása segítséggel. Szappanbuborék fúvása együttműködéssel. Labdázás segítséggel: ismerkedés a labdával (gurigázás, eldobás). Játék bábkával, segítséggel, irányítással.
	Konstruktív játék	14	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Konstruktív játék) Építés fakockával, duplóval, legóval segítséggel.
	Didaktikus játék	12	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Didaktikus játék) Tárgyak válogatása egy szempont szerint segítséggel (forma, szín, nagyság). Zenehallgatás irányítással. Figyelemfejlesztő játékok segítséggel (képes lottó, képes dominó, forma puzzle, kétfelé vágott képek összerakása, memória, stb.) Kontaktusfejlesztő játékok együttműködéssel (térden lovagoltatás, összetapsolás, "kerekcske-gombocskák"). Képeskönyvek nézegetése segítséggel (lapozgatás, személyek, tárgyak felismerése, megnevezéssel).
	Szabályjáték	10	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Szabályjáték) Mozgásos játékok együttműködéssel. Elemi szabályjáték segítséggel (sorra kerülés).
	Spontán játék	12	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Spontán játék) Szabadon választott játék tárgyakkal segítségnyújtás mellett.
	Szabadban játszható játékok	12	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Szabadban játszható játékok) Szabadtéri foglalkozási eszközök kipróbálása.

5. évfolyam

Tantárgy	Témakörök	Óraszámok	Elvárható tanulási eredmények
Olvasás-írás elemei Hetni óraszám: 4 Éves óraszám: 148	Nyelvi értés	35	„A” változat tartalma (Nyelvi értés) A többes számú személyes névmások. A jövő idő. „Kivel?”, „Mivel?”, „Kinek?”, „Minek?” kérdőszavak, valamint az eszközhatározó, illetve részeshatározó ragjával ellátott főnevek megértése.
	Nyelvi kifejezés	23	„A” változat tartalma (Nyelvi kifejezés) A múlt idő használata. Téri relációk kifejezése a helyhatározók névutós alakjának segítségével. A többes számú személyes névmások. Időhatározó használata. A melléknév közép-fokú alakjának használata.
	Olvasás-szövegértés	35	„A” változat tartalma (Olvasás szövegértés) Egyszerű mondatokból álló szövegek olvasása. Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása. Dokumentumszövegek olvasása: címkék, feliratok, iskolai étlap. Formájukban eltérést mutató nyomtatott kis- és nagybetűk egyeztetése. Nyomtatott kisbetűvel írt szavak, mondatok olvasása. A könyv címe. Könyvkeresés szabadpolcon. A könyvben való tájékozódás: adott oldalszám megkeresése.
	Olvasás	74	„B” változat tartalma (Olvasás) Tanárok keresztnévének szóképe a személyen és fényképén. Rajzokon lévő szóképek, két szavas mondatok: tárgyak neve, kommunikációs kártyák kérései, folyamatábrák utasításai.

	Helyesírás	15	„A” változat tartalma (Helyesírás) Magán- és mássalhangzók időtartamának jelölése. A "j" hang kétféle jelölése. Az elválasztás egyes esetei, egymás mellett két magánhangzót tartalmazó szó, illetve két magánhangzó között egy vagy több mássalhangzót tartalmazó szó elválasztása. A mondatkezdés és mondatzárás helyes jelölése.
	Írás, íráshasználat, írásbeli szövegalkotás	40	„A” változat tartalma (Írás, íráshasználat, írásbeli szövegalkotás) 5-6 mondatos szövegek másolása, önálló írása tollbamondás után. Mondatok írása emlékezetből (mondatonként letakarva). Egyszerű mondatok írása önállóan ismert tartalmú kérdések segítségével fényképekről, olvasmányokról és személyesen átélt eseményekről. Számítógépes gépírás: nyomtatott kisbetűvel írt szövegek másolása.
	Írás, íráshasználat	74	„B” változat tartalma (Írás, íráshasználat) Nyomtatott nagybetűk átírása, másolása.
Környezetismeret AZ EMBER ÉS KÖRNYEZETE Heti óraszám: 4 Éves óraszám: 148	Tárgyi környezet	16	„A” változat tartalma (Tárgyi környezet) A víz forrása. a párolgás, a gőz halmazállapot. Az égés, az éghető anyagok. A tűz pusztítása, megelőzés, tűzoltás. A telefon használata városi hívásra. A segélyhívószámok. A tágabb környezet megismerése. Az iskola és környékén található épületek. A fontosabb információs és figyelemfelhívó táblák, telefonfülkék, hulladékgyűjtők, korlátok, piktogramok. Az iskola közvetlen közelében található gyógyszer-tár, a közeli park, játszótér. Tömegközlekedési útvonalak és megállóhelyek az iskola környékén. Ismerkedés a közlekedési eszközökkel: személyszállító eszközök, tömegközlekedési eszközök.
	Tárgyi környezet	16	„B” változat tartalma (Tárgyi környezet) Alapszínek, fekete-fehér. A tágabb környezet megismerése. Az iskola közvetlen környékén. A mindennapi életben előforduló tárgyak, használatuk. Ruhadarabok csoportosítása. Irányított megfigyelések a tárgyak halmazállapotáról, hőmérsékletéről. Veszélyforrások.

Tájékoztató alapismeretek	13	„A” változat tartalma (Tájékoztató alapismeretek) Az iskola alaprajza: a helyiségek és egymáshoz viszonyított helyzetük. Útvonalak a tevékenységek helyszínei között.
Időbeli tájékoztató	13	„A” változat tartalma (Időbeli tájékoztató) Az évszakok, hónapok neve, jellemző időjárásuk.
Időbeli tájékoztató	13	„B” változat tartalma (Időbeli tájékoztató) Az időjárás elemeinek irányított megfigyelése (hőmérséklet, szél). Napszakok és hozzájuk kapcsolódó cselekvések.
Társadalmi környezet, önismeret	13	„A” változat tartalma (Társadalmi környezet, önismeret) Testméretek (kar hossza, derékbőség, láb mérete, testsúly) változásainak megfigyelése. Az emberi élet szakaszai, saját élettörténet. Közlekedési útvonal az iskolába, haza.
Társadalmi környezet, önismeret	13	„B” változat tartalma (Társadalmi környezet, önismeret) Mindennapos tevékenységek felismerése.
Közlekedési ismeretek	13	„A” változat tartalma (Közlekedési ismeretek) Gyalogos közlekedés az iskolától távolabb lévő helyszínekre. A tömegközlekedési eszközök és a mozgólépcső használatának szabályai. Fel- és leszállás, kapaszkodás.
Közlekedési ismeretek	40	„B” változat tartalma (Közlekedési ismeretek) Átkelés az úttesten közlekedési jelzőlámpával ellátott gyalogátkelőhelyen.
AZ ÉLŐ TERMÉSZET ALAPISMERETEI	40	„A” változat tartalma (Az élő természet alapismeretei) A növények egyedfejlődése során bekövetkező változások megfigyelése. Legfontosabb zöldségféléinket adó növényeink: paprika, paradicsom, fejeskáposzta, sárgarépa, burgonya, vöröshagyma ehető részeinek megismerése. A zöldségfélék jelentősége táplálkozásunkban. A zöldségfélék felhasználása a különböző ételek elkészítésénél.

	AZ ÉLŐ TERMÉ-SZET ALAPISMERETEI	40	„B” változat tartalma (Az élő természet alapismeretei) Gyümölcsök, zöldségek, a növények ehető és nem ehető részeinek elkülönítése. Szobanövények és gondozásuk. Környezetében található állatok irányított megfigyelése. Viselkedési szabályok a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban.
	TESTÜNK, ÉLETMŰKÖDÉSEINK, EGÉSZSÉGÜNK	40	„A” változat tartalma (Testünk, életműködéseink, egészségünk) Az emberi élet első négy szakasza: újszülöttkor, csecsemőkor, kisgyermekkor, kiskorúskor. Az egyes életszakaszok időtartama, főbb jellemzők, méretbeli, alakbeli változások.
	TESTÜNK, ÉLETMŰKÖDÉSEINK, EGÉSZSÉGÜNK	26	„B” változat tartalma (Testünk, életműködéseink, egészségünk) Az ismert testrészek körének bővítése, a nemek megkülönböztetése.
Számolás-mérés elemei Heti óraszám: 4 Éves óraszám: 148	Gondolkodás	30	„A” változat tartalma (Gondolkodás) Tárgyak rendezése halmazokba különböző szempontok alapján (pl. szín, forma, nagyság, stb.). Az adott halmazra jellemző tulajdonságok megállapítása a halmaz elemeinek vizsgálatával. Egy-két szavas válaszadás egyszerű szöveges feladatokra. Olcsóbb és drágább fogalma.
	Gondolkodás	16	„B” változat tartalma (Gondolkodás) Személyével kapcsolatos állítások igazságértékének megállapítása.
	Algebra	30	„A” változat tartalma (Algebra) Számkör bővítése 50-ig. Számlálás, számjegymennyiség egyeztetés, számjegyek felismerése és írása. Összeadás és kivonás 50-es számkörben segédeszközökkel, írásban. Három tag összeadása, kivonása. Tárgyak csoportosítása ötösével, tízesével. Számok helye a számegyenesen, egyes és tízes számszomszédok. Páros-páratlan fogalma.

Algebra	34	„B” változat tartalma (Algebra) Egy és sok fogalma. Számjegy és mennyiség egyeztetése 5-ös számkörben. Számok írása 5-ig.
Mérés	30	„A” változat tartalma (Mérés) <i>Pénzhasználat:</i> A pénzérték felismerése, válogatása, beváltása, műveletek végzése 50-es körben. Különböző pénzértékekből 50 Ft kifizetése, 20 Ft-ból visszajáró kiszámolása. <i>Hosszúság:</i> A hosszúság mértékegységeinek (m, dm) neve, jele. Mérési gyakorlatok szabvány mértékegységekkel. <i>Tömeg mérése:</i> Kétkarú mérleg használata. A tömeg mértékegységei (dkg, kg) neve, jele. Személmérleg használata. <i>Úrtartalom:</i> Az úrtartalom mértékegységeinek (l, dl) neve, jele. <i>Idő:</i> Analóg órán percre pontos idők felismerése, beállítása.
Mérés	34	„B” változat tartalma (Mérés) Idő múlásának érzékeltetése homokóra vagy "tojásfőző óra" segítségével. Folyadék töltése pohárba a megadott jelig.
Sorozatok	30	„A” változat tartalma (Sorozatok) 50-es számkörben számok csökkenő ill. növekvő sorrendbe állítása. Változó különbségű sorozat alkotása megadott szabály alapján, hiányos sorozat kiegészítése. Megkezdett, állandó különbségű sorozatban szabály felismerése, a sorozat folytatása.
Sorozatok	36	„B” változat tartalma (Sorozatok) 6-8 lépésből álló tevékenység követése. 5-ös számkörben számok növekvő és csökkenő sorrendbe állítása számkártya használatával.
Geometria	28	„A” és a „B” változat tartalma megegyezik (Geometria) Több pont összekötésével geometriai alakzat létrehozása. Megadott hosszúságú szakaszok rajzolása. Testek építése minta alapján.

Életviteli és gondozási ismeretek Heti óraszám: 4 Éves óraszám: 148	Önkiszolgálás	60	„A” változat tartalma (Önkiszolgálás) Hajmosás, ismerkedés a hajszárítóval és használatával. Rutinszerű fogmosás főétkezések után. Felsőtest mosása, ismerkedés a dezodoráló szerek használatával. Saját cipő tisztítása, a szükséges eszközök ismerete, és használata. Időjárásnak megfelelő öltözködés. Felöltözés után ruházat ellenőrzése tükörben, ha szükséges, megigazítása.
	Önkiszolgálás	74	„B” változat tartalma (Önkiszolgálás) Zuhanyozás. Körömkefe használata. Fésülködés. Mosakodás: felsőtest megmosása, dezodoráló szerek használata. Hajmosás, hajszárítás. Kés és villa együttes használata könnyen vágható ételek darabolására. Saját italának (szörp, limonádé) elkészítése. Öltözés-vetkőzés: gombolás, cipőfűzés.
	Háztartási ismeretek	60	„A” változat tartalma (Háztartási ismeretek) Az egyszerű konyhatechnikai eljárásokkal készíthető ételek körének bővítése. Az elektromos tűzhely használata, az érintésvédelmi szabályok elsajátítása. A forró víz, forró főzőlap veszélyeinek és a baleset-megelőzési szabályoknak megismerése. Mosogatás ebéd után. Portörölés. A porszívó működésének megismerése. Porszívózás felnőtt által hálózatra csatlakoztatott porszívóval. A fürdőszobai polcok fogmosó poharak, tükrök tisztítása, a szükséges tisztítószer és eszközök megismerése, és azok használata. Vásárlás kis élelmiszerboltban, ahol önkiszolgáló rész és eladópult is van. Az egyes árucsoportok helyének ismerete, a bevásárlókosár használata. Udvartakarítás. Cérna befűzése tűbe. A varrás hátoldalának eldolgozása. A cérna megfelelő helyen való elvágása. Gombvarrás. Textíliaformára vágása. Fércöltés varrása.

	Háztartási ismeretek	74	„B” változat tartalma (Háztartási ismeretek) Tálalás. Takarítás: törölközők cseréje, söprés. Szobanövények öntözése. Étel- és italkészítés csoportnak: limonádé és szörpkészítés, főtt tojás és főtt krumpli tisztítása és szeletelése. Cérna befűzése nagylyukú tűbe. Csomó kötése cérnára.
	Szolgáltatások igénybevétele	28	„A” változat tartalma (Szolgáltatások igénybevétele) Posta: Levélfeladás postaládába.
Ábrázolás alakítás Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Vizuális ábrázolás	45	„A” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Rajzolás, festés: Kis felületek színezése. Előrajzolt formák festése vízfestékekkel, több színnel, szabad festés, rajzolás.
	Vizuális ábrázolás	45	„B” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Helyes ceruzafogás. Nyomatott nagybetűk átírása, másolása. Formák átrajzolása. Színezés. Festés.
	Komplex alakító tevékenységek	29	„A” változat tartalma (Komplex alakító tevékenységek) <i>Hajtogatás:</i> Egyszerű tárgyak hajtogatása. <i>Formázás:</i> Képlékeny anyagok alakítása térben, modell alapján. Előrajzolt nagy kereszt varrása kongrén.
	Komplex alakító tevékenységek	29	„B” változat tartalma (Komplex alakító tevékenységek) Csavarozás perforált lemezre. Kisméretű csavar csavarozása. Előrajzolt fércöltés varrása nagylyukú kongrén. Papír tépése. Papír összehajtása félbe és négybe. Kisméretű gémkapocs illesztése kartonra. Kisméretű gyöngy fűzése damilra. Ruhaszárító csipesz illesztése textilre. Képlékeny anyagok alakítása térben, modell alapján. Formák vágása papírból. Kézi tűzőgép és lyukasztógép használata. Bélyegző használata. Radírozás, ceruzahegyezés.

Ének-zene Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Gyermekdalok, népdalok	25	„A” és „B” változat tartalma megegyezik -résztétel az ének-zene foglalkozásokon -mondókák, gyermekdalok elsajátítása -egyszerű mozgások utánzása (taps, táncleptések stb) -egyéni preferenciák (dal, mondóka) kifejezése beszéddel vagy kommunikációs eszközökkel -ritmikai és dinamikai gyakorlatok -ritmushangszerek használata együttműködéssel, irányítással, ill. önállóan -együttműködés táncok elemeinek tanulása kor -zene hallgatása együttműködéssel, irányítással, végül önállóan
	Ünnepkörök dalai	18	
	Ritmus- és hallásfejlesztés	11	
	Zenehallgatás	20	
Informatika Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 37	Informatika	17	„A” változat tartalma (Informatika) A szövegkurzor mozgatók és a segédbillentyűk (Control, Alt, Shift) funkcionális használata írásban, játékokban. Az Escape billentyű használata. A "Shift" billentyű használata mondatkezdő nagybetűk írásához. Mondatvégi írásjelek közül a kérdőjel, felkiáltójel tanulása. Számok írása. Az "egér" használata a kijelölésekben. Betűméret változtatása. A Norton Commander program, ezen belül a JÁTÉK könyvtár elindítása, a megfelelő játék kiválasztása. Szavak, mondatok, 5-6 mondatos szövegek másolása, önálló írása. Hibák javítása törléssel, majd újra írással, a szövegen belüli sor ill. betű- visszalépések nélkül.
	Informatika	17	„B” változat tartalma (Informatika) Számítógép használatához szükséges helyes testtartás kialakítása. - Az "egér" használata rajzolóprogramban, egyes (csak "egér" használatát igénylő, egyszerű) játékprogramokban. Az egérkurzor. Az egér használata játékprogramokban. A szövegkurzor.

	Gépírás	20	„A” változat tartalma (Gépírás) Asdf-jklé betűkapcsolatok gyakorlása, ehhez kapcsolódóan bal kéz gyűrűs- és kisujjához kapcsolódó betűk (w-q-í-y-x) kisbetűs írása, ezen betűkkel betű- és szókapcsolatok gyakorlása. Írásjelek közül a jobb kéz középső-és gyűrűs ujját használva a vessző és a pont írása.
	Gépírás	20	„B” változat tartalma (Gépírás) A számítógép billentyűzetén a nagybetűk használata, szavak másolása. Szóközbillentyű használata. Az Enter billentyű sorváltó funkciójának ismerete. A Backspace és Delete billentyűk használata.
Mozgásnevelés Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	25	„A” változat tartalma (Rendgyakorlatok, téri tájékozódás) Szóbeli utasításra elhelyezkedés a tér adott pontján (térérzékelés). Sorakozás magasság szerint.
	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	40	„B” változat tartalma (Rendgyakorlatok, téri tájékozódás) Utasításra elhelyezkedés a tér adott pontján (térérzékelés).
	Alapmozgások	15	„A” változat tartalma (Alapmozgások) Statikus helyzetek: Térdelő támasz. Járás guggolásban. Játékos utánozó gyakorlatok (rákjárás, pókjárás). Akadályok átugrása páros lábbal. Szökdelés egy lábon előre, hátra. Mászás bordásfalon (le és fel) fokként, folyamatosan. Függeszkedés bordásfalon: lábemelés, térdfelhúzás. Járás közben különböző magasságú akadályok átlépése. Lépcsőjárás (fel és le) folyamatosan, kapaszkodás nélkül, fokként. Egyensúlyozó járás előre enyhén ferde padon, kézben tárggyal.
	Alapmozgások	15	„B” változat tartalma (Alapmozgások) Szökdelés páros lábon folyamatosan. Mászás bordásfalon egyik kéz és azonos oldalú láb elengedésével. Egyensúlyozó járás padon.

Alapvetőtest-helyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszer-gyakorlatok	20	„A” változat tartalma (Alapvetőtesthelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszer-gyakorlatok) Kéziszergyakorlatok: labdával, babzsákkal. Aszimmetrikus kartartások (karhúzás, karkörzés).
Alapvetőtest-helyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszer-gyakorlatok	20	„B” változat tartalma (Alapvetőtesthelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszer-gyakorlatok) Statikus helyzetek (ülés, állás, fekvés, guggolás) felvétele megfelelő élethelyzetekben.
Dobások, labdás gyakorlatok	20	„A” változat tartalma (Dobások, labdás gyakorlatok) Labda pattogtatása egy kézzel (az ügyesebbikkel) folyamatosan, álló helyzetben. Labda földhöz pattintása, elkapása járás közben. Mellső átadás társnak. Falra dobott labda birtokba vétele. Álló labda célba rúgása.
Dobások, labdás gyakorlatok	36	„B” változat tartalma (Dobások, labdás gyakorlatok) Labda dobása társnak. Az érkező labda birtokba vétele.
Játékos versenyek	31	„A” változat tartalma (Játékos versenyek) Sorverseny, a tanult mozgáselemek alkalmazása, elemi szabályismeret.

2. évfolyam

Tantárgy	Témakörök	Óraszámok	Elvárható tanulási eredmények
Környezetismeret Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Tárgyi környezet	15	„A” változat tartalma (Tárgyi környezet) A kevert színek, a fekete és a fehér. Gömbölyű és szögletes tárgyak. Sima és érdes felület. A tárgyak egymáshoz viszonyított méretei. Az általa használt közlekedési eszközök felismerése és megnevezése. A tárgyak részei, a rész-egész viszony. A folyékony és szilárd halmazállapot.
	Tárgyi környezet	20	„B” változat tartalma (Tárgyi környezet) A mindennapi életben leggyakrabban előforduló tárgyak, használatuk (étkezés).
	Tájékoztató alapismeretek	15	„A” változat tartalma (Tájékoztató ismeretek) A tárgyak alaprajzának elkészítése körülrajzolásal, az alaprajz és a tárgy egyeztetése.
	Időbeli tájékozódás	21	„A” változat tartalma (Időbeli tájékozódás) Az időjárás jelenségeinek közvetlen megfigyelése, megtapasztalása. Az általa jól észlelhető jelenségek megfogalmazása (süt a nap, esik az eső, esik a hó).
	Időbeli tájékozódás	20	„B” változat tartalma (Időbeli tájékozódás) Az időjárás jelenségeinek közvetlen megfigyelése, megtapasztalása.
	Társadalmi környezet, önismeret	20	„A” változat tartalma (Társadalmi környezet, önismeret) Név, lakcím, családtagok neve. Az osztálytársak, a tanárok neve. Saját testrészei.
	Társadalmi környezet, önismeret	20	„B” változat tartalma (Társadalmi környezet, önismeret) Saját neve, szülők neve. Saját és szűkebb családja tagjainak felismerése fényképen. Főbb testrészek.

	Közlekedési ismeretek	15	„A” változat tartalma (Közlekedési ismeretek) Tapasztalatok gyűjtése a gyalogos közlekedésről az iskola környékén. A járda, az úttest megismerése.
	Közlekedési ismeretek	20	„B” változat tartalma (Közlekedési ismeretek) Az utcai közlekedés előkészítése, a tanult készségek szinten tartása.
	Az élő természet alapismeretei	15	„A” változat tartalma (Az élő természet alapismeretei) Ismerkedjen a környezetében található növényekkel, állatokkal és azok nevével. A növény és állat fogalmak bevezetése. Csoportosítás főfogalmak szerint (növények, állatok). Az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeinek elkülönítése.
	Az élő természet alapismeretei	31	„B” változat tartalma (Az élő természet alapismeretei) Ismerkedjen a környezetében található növényekkel, állatokkal.
	Testünk, életműködéseink, egészségünk	10	„A” változat tartalma (Testünk, életműködéseink, egészségünk) A fej részeinek (száj, szem, orr, fül, haj, arc, homlok, fogak, nyelv) megmutatása saját testén és más személyeken. Testrészeinek megfigyelése tükör előtt. Páros testrészek. Bal- és jobboldal elkülönítése saját testén.
Olvasás - írás előkészítése Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Nyelvi értés	20	„A” változat tartalma (Nyelvi értés) A „Mit?” kérdés megértése. Élethelyzetekhez kapcsolódó, tárggyal bővített mondat megértése. Tárgyak méretére vonatkozó melléknév megértése. A többes szám felismerése.
	Nyelvi kifejezés	31	„A” változat tartalma (Nyelvi kifejezés) Kétszavas mondatok alkotása. Szókincsbővítés a Környezetismeret tantárgy anyaga alapján. Kétszavas válaszok adása a „Ki ez?”, „Mi ez?”, „Mit csinál?” kérdésekre élethelyzetben vagy képek alapján. A felszólító mód: segítségkérés tanult helyzetben. Köszönés fogadása, visszaköszönés tegező formában.

Helyesírás	15	„A” változat tartalma (Helyesírás) Magán- és mássalhangzók időtartamának jelölése. A "j" hang kétféle jelölése. Az elválasztás egyes esetei, egymás mellett két magánhangzót tartalmazó szó, illetve két magánhangzó között egy vagy több mássalhangzót tartalmazó szó elválasztása. A mondatkezdés és mondatzárás helyes jelölése.
Olvasás megalapozása	30	„A” változat tartalma (Olvasás megalapozása) A közvetlen környezetében lévő tárgyakon (írott, nyomtatott nagy- és kisbetűvel), tárgyak fényképén és rajzán, személyeken és személyek fényképén, cselekvéseket ábrázoló rajzokon lévő szóképek olvasása. Konkrét személyek cselekvését ábrázoló fényképeken, később rajzokon lévő két majd három szavas mondatok olvasása.
Olvasás megalapozása	60	„B” változat tartalma (Olvasás megalapozása) Tárgyak egyeztetése fényképpel és rajzzal. Fényképek, rajzok egyeztetése rajzzal. A formaérzékelés fejlesztése mértani idomok megfigyelésével: formaegyeztetés (háromszög, négyszög, kör), forma vagy nagyság szerint azonos csoportba tartozó tárgyak, ábrák válogatása egy szempont szerint kétfelé.
Vonalvezetési gyakorlat, iránymozgás, íráskészség megalapozása	15	„A” változat tartalma (Vonalvezetési gyakorlat, iránymozgás, íráskészség megalapozása) A füzetben való tájékozódás kialakítása: munkavégzés balról jobbra haladva. Írás előkészítő gyakorlatok: Előírt vonalelemek (függőleges és vízszintes vonalak, egyenes-ferde vonalak, karikák) átírása, majd másolása (balról jobbra) vonalközbe helyezve. (Ha a méret a gyermek számára nem megfelelő, a formákat tovább kicsinyíthetjük, ill. szükség szerint nagyíthatjuk.) A vonalhatár, a vonalelemek közötti távolság és a margó betartása. Irányok érzékeltetése: erre-arra irányok megfigyeltetése, rajzos képsoron az egy irányba néző ábrák bejelölése.

	Vonalvezetési gyakorlat, iránymozgás, íráskészség megalapozása	51	„B” változat tartalma (Vonalvezetési gyakorlat, iránymozgás, íráskészség megalapozása) A helyes ceruzafogás gyakorlása. Függőleges és vízszintes vonalak átrajzolása. Szaggatott vonalak, pöttyök átrajzolása. Függőleges és vízszintes vonalak másolása.
Számolás - mérés előkészítése Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Gondolkodás	20	„A” változat tartalma (Gondolkodás) Kicsi-nagy, hosszú-rövid fogalma. Személyével kapcsolatos állítások igazságértékének megállapítása. Egyeztetés:- formaegyeztetés - geometriai formák egyeztetése térben és síkban - tárgyak képeinek egyeztetése (mindennapi használati tárgyak képe, fénykép rajzzal, színes rajz fekete rajzzal, geometriai formákat a kontúrjukkal) Válogatás: - azonos csoportba tartozó tárgyak szín szerinti válogatása többfelé - azonos csoportba tartozó tárgyak forma szerinti válogatása többfelé - azonos csoportba tartozó tárgyak nagyság és hosszúság szerinti válogatása többfelé.
	Gondolkodás	40	„B” változat tartalma (Gondolkodás) Egyeztetés: - formaegyeztetés - tárgyak képeinek egyeztetése (mindennapi használati tárgyak képe, fénykép rajzzal, színes rajz fekete rajzzal) Válogatás: - azonos csoportba tartozó tárgyak szín szerinti válogatása többfelé - azonos csoportba tartozó tárgyak forma szerinti válogatása többfelé.
	Algebra	24	„A” változat tartalma (Algebra) „Egy” és „több” fogalma. Az 5-ös számkör. Tárgyak számlálása, számjegy-mennyiség egyeztetés és számjegyek felismerése. A nulla szám fogalma és számképe.
	Algebra	20	„B” változat tartalma (Algebra) 3-as számkör: számjegyek felismerése, tárgyak számlálása, számjegy-mennyiség egyeztetés.

	Mérés	10	„A” változat tartalma (Mérés) Hosszúság: Tárgyak válogatása hosszúság szerint (hosszú-rövid). Űrtartalom: „Teli” és „üres” fogalma Idő: Az idő múlásának érzékeltetése homokóra vagy „tojásfőző óra” segítségével.
	Sorozatok	10	„A” változat tartalma (Sorozatok) Adott tevékenység 6-8 lépésének követése. Minta alapján soralkotás (1 szempont - 2 változó, 2 szempont - 1 változó).
	Sorozatok	14	„B” változat tartalma (Sorozatok) Minta alapján soralkotás egy szempont szerint, két változóval. 4-5 lépésből álló tevékenység követése.
	Geometria	10	„A” változat tartalma (Geometria) "Gömbölyű" és "szögletes" fogalma, tárgyak kiválasztása, csoportosítása. Formák rekonstrukciója (pl. gyurmából), az adott fogalmak használata. "Egyenes" és "görbe" vonalak fogalma, azok felismerése, másolása, a fogalmak használata. Négy geometriai forma (háromszög, négyzet, téglalap, kör) felismerése, egyeztetése, átírása, megnevezése.
Ének - zene Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Gyermekdalok, népdalok	25	„A” és „B” változat tartalma megegyezik Részvétel az ének-zene foglalkozásokon. Mondókák, gyermekdalok elsajátítása. Egyszerű mozgások utánzása (taps, tánclépések stb). Egyéni preferenciák (dal, mondóka) kifejezése beszéddel vagy kommunikációs eszközökkel. Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Ritmushangszerek használata együttműködéssel, irányítással, ill. önállóan. Együttműködés táncok elemeinek tanulásakor. Zene hallgatása együttműködéssel, irányítással, végül önállóan.
	Ünnepkörök dalai	15	
	Ritmus- és hallásfejlesztés	24	
	Zenehallgatás	10	

Ábrázolás -alakítás Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Formázás különböző anyagokból	20	„A” változat tartalma (Formázás különböző anyagokból) Képlékeny anyag formázása előrajzolt minta követésével. Az elkészült munkadarab díszítése. Homokozás, hó formázása.
	Formázás különböző anyagokból	20	„B” változat tartalma (Formázás különböző anyagokból) Képlékeny anyag sodrása, gömbölyítése, lapítása a két tenyér között. Kisebb darabok kicsipentése képlékeny anyagból. Homokozás, hó formázása.
	Építés	15	„A” változat tartalma (Építés) Csavarozás perforált lemezre. Anya felcsavarása nagyméretű csavarra a megadott magasságig. Különböző méretű kupakok fel- és lecsavarása. Közepes és kisméretű gyöngy felfűzése damilra. Irodai és ruhaszárító csipesz használata. Fűzőtábla befűzése mintakövetéssel.
	Építés	15	„B” változat tartalma (Építés) Lego, Duplo, Mozaik-elemek szétszedése, összerakása. Varrás előlyukasztott kartonlapon. Kupak fel-és lecsavarása flakonra. Csavarozás nagyméretű csavarra. Fűzőtábla befűzése egy sorban. Nagy- és közepes méretű gyöngy fűzése damilra. Ruhaszárító csipesz felrakása szilárd alapra.
	Papír formázása, alakítása	15	„A” változat tartalma (Papír formázása, alakítása) Papírcsík apró darabokra tépése. Papír hajtása félbe és átló mentén. Gémkapocs illesztése kartonra. A4-es méretű papír irattartóba helyezése. Formák felragasztása. Papír vágása egyenes vonal mentén. Matrica felragasztása papírra.
	Papír formázása, alakítása	15	„B” változat tartalma (Papír formázása, alakítása) Papírcsík tépése. Papír összehajtása félbe és átló mentén. Kivágott formák bekenése ragasztóval és felragasztása.
	Vizuális ábrázolás	24	„A” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Helyes ceruzafogás. Geometriai formák és betűelemek másolása. Formák festése, színezése.

	Vizuális ábrázolás	24	„B” változat tartalma (Papír formázása, alakítása) Helyes ceruzafogás. Függőleges és vízszintes folyamatos, szaggatott és pöttyözött vonalak átírása. Színezés. Rajzolás formatáblába. Festés nagy felületen, kikevert festékkel.
Mozgásnevelés Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Rendgyakorlatok	20	„A” változat tartalma (Rendgyakorlatok) Egyszerű utasításokra, jelre adekvát cselekvések végrehajtása (ülj le, állj fel). Egyszerű alakzatok kialakítása (kör, vonal, oszlop), sorakozás.
	Rendgyakorlatok	20	„B” változat tartalma (Rendgyakorlatok) Egyszerű utasításokra adekvát cselekvések végrehajtása (pl. ülj le, állj fel).
	Alapmozgások	30	„A” változat tartalma (Alapmozgások) Statikus helyzetek: alapállás, terpeszállás, hason fekvés, hanyatt fekvés. Járás ütemtartás nélkül tárgyak megkerülésével. Egyensúlyozó járás vonalon előre. Futás egyenletes iramban, megállás, elindulás. Gurulás hossztengety körül háton fekvésből indulva (jobbra, balra). Szökdelés páros lábbal.
	Alapmozgások	30	„B” változat tartalma (Alapmozgások) Statikus helyzetek: alapállás, hason fekvés, hanyatt fekvés. Járás ütemtartás nélkül, tárgyak megkerülésével. Egyensúlyozó járás vonalon. Szökdelés trambulínon.
	Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad- és kéziszergyakorlatok	30	„A” változat tartalma (Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad- és kéziszergyakorlatok) Izolációs gyakorlatok: különböző testrészek (fej, kar, láb, törzs) mozgásának (fordítás, emelés, hajlítás, nyújtás, zárás) gyakorlása.

	Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad- és kéziszergyakorlatok	30	„B” változat tartalma (Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad- és kéziszergyakorlatok) Statikus helyzetek (ülés, állás, fekvés, guggolás) felvétele megfelelő élethelyzetekben.
	Dobások, labdás gyakorlatok	31	„A” változat tartalma (Dobások, labdás gyakorlatok) Álló labda elrúgása álló helyzetből. Kétkézes alsódobás megadott irányba. Labda oda - visszagurítása társsal.
	Dobások, labdás gyakorlatok	31	„B” változat tartalma (Dobások, labdás gyakorlatok) Álló labda elrúgása álló helyzetből.
Önkiszolgálás Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Öltözködés	40	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Öltözködés) Vetkőzés – öltözködés segítségével. Tépőzár használata. Ki- és begombolás, összekapcsolt zipzár felhúzása. Cipő fel- és levétele, cipőfűzés.
	Személyi higiénia, testápolás	40	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Személyi higiénia, testápolás) Vízcsap használata kéz-, arc-, és fogmosásnál. Zuhanyozás felnőtt által beállított hőfokú vízzel. Saját törölköző és fogmosó felszerelés kiválasztása és használata. Zsebkendő használat orrfújásnál. WC-papír használat.
	Étkezés	31	„A” változat tartalma (Étkezés) Evőeszköz használat (villa is). Merőkanál használat. Saját ételének és italának elkészítése, ha a hozzávalók az asztalra vannak készítve: italtöltés kancsóból, kenyérkenés, adott mennyiségű felvágott és szeletelt zöldség elhelyezése a kenyéren, banán és mandarin héjának eltávolítása, egyszerű csomagolások kibontása (kefir).

	Étkezés	31	„B” változat tartalma (Étkezés) Evőeszköz- és merőkanál használat. Saját ételének és italának elkészítése, ha a hozzávalók az asztalra vannak készítve (italtöltés, kenyérkenés, adott mennyiségű felvágott és zöldség elhelyezése a kenyéren). Banán és mandarin héjának eltávolítása, egyszerű csomagolások kibontása. Étkezés végén saját területének elpakolássegítséggel. Találja meg a hulladék helyét, segítséggel dobja azt ki.
Játékra nevelés Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Gyakorló játék	14	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Gyakorló játék) Tárgyak kapcsolatba hozása egymással, segítséggel: Montessori-torony felfűzése. Montessori- kockák, hordók felrakása. Gyöngyfűzés irányítással két szempont szerint. Labdázás: dobálás, gurigázás.
	Konstruktív játék	14	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Konstruktív játék) Segítséggel, majd irányítással építés fakockával, legóval függőleges és vízszintes irányban (torony, vonat).
	Didaktikus játék	12	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Didaktikus játék) Tárgyak válogatása segítséggel 2 szempont szerint. Zenehallgatás segítséggel. Figyelemfejlesztő játékok (képek egyeztetése, képes lottó, képes dominó, stb.). 2-3 részre vágott képek összerakása. Hiány felismerése segítséggel. Érzékelő játékok segítséggel.
	Szabályjáték	10	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Szabályjáték) Segítséggel karikadobáló, kugli - játékszabályok betartásával. Egyszerű társasjáték. Labdázás, célba dobálás, egyszerű versenyjáték segítséggel.
	Spontán játék	12	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Spontán játék) Irányítással, a kirakott játékok közül szabadon választva.

	Szabadban játszható játékok	12	„A” és „B” változat tartalma megegyezik (Szabadban játszható játékok) Játsszótéri játékok (mászóka, hinta, homokozó, stb.) irányítással. Minden játék, ami szabadban játszható.
--	-----------------------------	----	--

6. évfolyam

Tantárgy	Témakörök	Óraszámok	Elvárható tanulási eredmények
Olvasás - írás elemei Heti óraszám: 4 Éves óraszám: 148	Nyelvi értés	35	„A” változat tartalma (Nyelvi értés) Helyre vonatkozó további kérdőszavak („Honnan?”, „Hová?”), és a helyhatározó ragozott alakjának megértése. Mellérendelő összetett mondatok: a kapcsolatos, a választó és az ellentétes mondat. Melléknév fokozása: a felsőfok. Mutató névmás. A sorzámnév.
	Nyelvi kifejezés	33	„A” változat tartalma (Nyelvi kifejezés) A jövő idő használata. „Kivel?”, „Mivel?”, „Kinnek?”, „Minek?” kérdőszavak, valamint az eszközhatározó, illetve részeshatározó ragjával ellátott főnevek használata. A sorszámnév.
	Helyesírás	25	„A” változat tartalma (Helyesírás) Tulajdonnevek nagy kezdőbetűjének írása. A középfok és a múlt idő jelölése írásban. Felszólító mondat írásjele. A szótó.
	Olvasás-szövegértés	35	„A” változat tartalma (Olvasás-szövegértés) Egyszerű és összetett mondatokból álló, kapcsolatos, választó és ellentétes mellérendelő mondatokat is tartalmazó szövegek olvasása. Az olvasott szöveg megértésének bizonyí-

		tása. Dokumentumszövegek olvasása: Tv-újságból a műsor címe, utcanévek táblája, főzéshez folyamatleírás. Az olvasmány címének értelmezése. A könyvben való tájékozódás: megadott oldalszámon adott címhez tartozó szövegrész kikeresése. Párbeszéd olvasásának előkészítése: 1-2 mondatos párbeszédet tartalmazó szövegek olvasása. Könyv és újság megkülönböztetése néhány jellegzetes tartalmi és formai jellemző alapján. Gyermeke újság olvasása. Nyomtatott nagybetűvel író gyermekek számára: írott kis- és nagybetűk egyeztetése nyomtatott kis- és nagybetűkkel. Folyóírással írt szavak és mondatok olvasása.
Olvasás	74	„B” változat tartalma (Olvasás) A tanultak közül 3-4 szóképet leválasztása a rajzról. Árucikkek nevének szóképe fényképen, majd rajzokon. Csoporttársai keresztnévének szóképe a személyen és fényképén. Mindennapi cselekvéseket ábrázoló fényképeken, majd rajzokon lévő szóképek. Rajzokon lévő szóképek, két szavas mondatok: tárgyak neve, kommunikációs kártyák kérései, folyamatábrák utasításai.
Írás, íráshasználat, írásbeli szövegalkotás	20	„A” változat tartalma (Írás, íráshasználat, írásbeli szövegalkotás) A közelmúltban személyesen átélt eseményekről önállóan, időrendet betartva 2-6 egyszerű mondat írása. Fényképekről 2-6 egyszerű mondat önálló írása. Telefonfüzetbe név és telefonszám feljegyzése. Cselekvések 3-6 mozzanatát ábrázoló képsorról egy-egy egyszerű mondat írása, a képsorhoz címadás. A közeljövő eseményeiről kérdések segítségével egyszerű mondat írása. A következő kötőszavakat tartalmazó hiányos mondatok kiegészítése írásban: és, de, vagy.

Környezetismeret

AZ EMBER ÉS KÖRNYEZETE
Heti óraszám: 4
Éves óraszám: 148

Írás, íráshasználat	74	„B” változat tartalma (Írás, íráshasználat) Keresztnevének másolása. Kommunikációs szótárából szavak, két szavas mondatok másolása. Számítógépes-gépirás: nyomtatott nagybetűvel írt szavak, két szavas mondatok másolása a "Caps Lock" billentyű lenyomva tartása mellett.
Tárgyi környezet	26	„A” változat tartalma (Tárgyi környezet) Az iskolakörnyék térképe, az iskola, az utca, a szomszédos és szemközti épületek helye. Az, utca neve, az épületek házszáma. Saját otthonának közvetlen környezete, postahivatal, üzletek, gyógyszertár, orvosi rendelő, tömegközlekedési megállóhelyek ismerete. Saját lakóhely és az iskola helye Budapest térképén. Az írott sajtóból időjárásjelentés elolvasása, adott szempont alapján a lakóhelyére vonatkozó információk gyűjtése, egyszerű következtetések levonása az öltözködéssel és a tervezett programokkal kapcsolatban.
Tárgyi környezet	26	„B” változat tartalmi (Tárgyi környezet) Kevert színek. A tágabb környezet megismerése. Az iskola környéke. A környék üzletei, néhány jellemző árucikk vásárlása. A mindennapi életben előforduló tárgyak, használatuk. Tisztálkodási eszközök. Veszélyforrások.
Időbeli tájékozódás	22	„A” változat tartalma (Időbeli tájékozódás) Az időjárás huzamosabb (egy hétig tartó) megfigyelése és jegyzetelése adott szempontok alapján. A hőmérő leolvasása, a hőmérséklet napi változásainak megfigyelése saját mérések alapján.

Időbeli tájékozódás	22	„B” változat tartalma (Időbeli tájékozódás) Az időjárás elemeinek irányított megfigyelése. A víz megfigyelése a természetben (eső, hó, jég, pocsolya). A hét napjai. A munka-és pihenőnapok eltérő napirendje.
Társadalmi környezet, önismeret	30	„A” változat tartalma (Társadalmi környezet, önismeret) Ruházat. A serdülőkor látható testi változásai. A nemiséggel kapcsolatos alapvető viselkedési szabályok. A saját tevékenységek elemzése a kapott segítség mértéke és módja szerint. Közösségi ünnepek.
Társadalmi környezet, önismeret	28	„B” változat tartalma (Társadalmi környezet, önismeret) Tevékenységek és helyszínek. Iskola környéke.
Közlekedési ismeretek	25	„A” változat tartalma (Közlekedési ismeretek) Viselkedési szabályok a tömegközlekedési eszközökön. A balesetek okai, következményei, megelőzésük lehetőségei. Udvariassági szabályok a tömegközlekedési eszközökön, az ülőhely elfoglalás és átadás szabályai. A menetjegy használata.
Közlekedési ismeretek	24	„B” változat tartalma (Közlekedési ismeretek) A gyalogos közlekedés szabályai: átkelés az úttesten. A tömegközlekedési eszközök használata: elemi viselkedési szabályok a tömegközlekedési eszközökön. A mozgólépcső használata.
AZ ÉLŐ TERMÉSZET ALAPISMERETEI	15	„A” változat tartalma (Az élő természet alapismeretei) Legismertebb hazai gyümölcsféléink (pl.: szilva, alma, körte, szőlő, barack) megismerése, érési idejük. Déligyümölcsök. A gyümölcsök jelentősége táplálkozásunkban. Néhány ház körül élő állat (kutya, macska) testfelépítése, életmódja. A kutya-és macskatartás szabályai, az állatokkal való helyes bánásmód.

	AZ ÉLŐ TERMÉSZET ALAPISMERETEI	24	„B” változat tartalma (Az élő természet alapismeretei) Növények változásainak megfigyelése az évszakokban. Növények fejlődésének megfigyelése a kiskertben (fű, fa, bokor, virág) és csíráztatás során. Terménygyűjtés. A környezetében található állatok irányított megfigyelése. Viselkedési szabályok a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban.
	TESTÜNK, ÉLETMŰKÖDÉSEINK, EGÉSZSÉGÜNK	30	„A” változat tartalma (Testünk, életműködéseink, egészségünk) Serdülőkor. A nemi érés folyamata, és megnyilvánulásai, a látható testi változások, a mutálás. A pattanásos bőr ápolása. A menstruáció, a magömlés és az ezekkel kapcsolatos higiéniai szabályok. Az emberi élet szakaszai: az ifjúkor a felnőttkor, az öregkor. A felnőtté válás testi jegyei (mindkét nemből), a külső és belső nemi szervek. Az egyes életszakaszok időtartama és jellemzői (biológiai változások, társadalmi összefüggések). A másik nemmel kapcsolatos alapvető viselkedési szabályok (közeledés, elhárítás).
	TESTÜNK, ÉLETMŰKÖDÉSEINK, EGÉSZSÉGÜNK	24	„B” változat tartalma (Testünk, életműködéseink, egészségünk) Az érzékszervek funkciója, védelme. Ismerkedés a segédeszközökkel. Leggyakoribb betegségek, sérülések és tüneteik. Baleset esetén felnőtt értesítése. A felnőtt kor - gyermekkor megkülönböztetése.
Számolás - mérés elemei Heti óraszám: 4 Éves óraszám: 148	Gondolkodás	50	„A” változat tartalma (Gondolkodás) Számok halmazokba rendezése megadott tulajdonságok alapján. Két algebrai műveletet igénylő szöveges feladatok megértése és megoldása vizuális segítséggel. Egy mondatos válaszadás szöveges feladatokra. Analóg típusú szöveges feladatok ábrázolása.
	Gondolkodás	74	„B” változat tartalma (Gondolkodás) Tárgyak halmazokba rendezése különböző szempontok alapján (szín, forma, nagyság, hosszúság).

Algebra	25	„A” változat tartalma (Algebra) Számkör bővítése 100-ig. Összeadás, kivonás tízes-átlépéssel 100-as körben segédeszköz használatával. Segédeszköz használata nélkül tízes-átlépés nélküli összeadás-kivonás 100-as körben, írásban. Több tag összeadása és kivonása. 1-es, 10-es, 5-ös, 2-es szorzás és bennfoglalás. Szorzótábla, bennfoglaló tábla. Számológép használata. Negatív számok. Sorszámok ismerete, írásának szabálya. A számok írása. Római számok 30-ig.
Algebra	25	„B” változat tartalma (Algebra) Számkör bővítése: 10-es számkör. Tárgyak számlálása, számjegy-mennyiség egyeztetés, számjegyek felismerése. A + jel ismerete, írása. Összeadás segédeszközzel. Tárgyak csoportosítása kettesével, hármassal. Számok írása 10-ig.
Mérés	25	„A” változat tartalma (Mérés) Pénzhasználat: A pénz használata 100-as számkörben. Hosszúság: A hosszúság mértékegysége: cm, neve, jele. Tömeg mérése: Személmérleg használata. Idő: Digitális óra ismerete. Analóg órán római számok felismerése. Az idő mértékegységei (perc, óra, nap, hónap).
Mérés	25	„B” változat tartalma (Mérés) Jutalomként használt azonos értékű (1 Ft-os) pénzürmék, vagy zsetonok összegyűjtése és beváltása a válasz-tott jutalomra. A "teli" fogalma.
Sorozatok	24	„A” változat tartalma (Sorozatok) 100-as számkörben számok csökkenő-ill. növekvő sorrendbe állítása. Sorozat alkotása, közép-kezdésű sorozat növekvő és csökkenő sorrendű folytatása.
Sorozatok	24	„B” változat tartalma (Sorozatok) Adott tevékenység 10-11 lépésének követése.
	24	„A” változat tartalma (Geometria) Szerkesztés vonalzóval.

	Geometria		
Életviteli és gondozási ismeretek Heti óraszám: 5 Éves óraszám: 185	Önkiszolgálás	65	„A” változat tartalma (Önkiszolgálás) Önálló hajmosás, a hajszárító önálló használata. Kézmosás nyilvános helyen: folyékony szappan és papírtörölköző használata. A menstruációs higiénia. Életkornak és alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása, a ruhaváltás szükségességének felismerése. Ruházat ellenőrzése tükörben, szükség esetén megigazítása. Lábtörölő használat.
	Önkiszolgálás	93	„B” változat tartalma (Önkiszolgálás) Körömkefe használata. Hajmosás, hajszárítás. A menstruációs higiénia. Étkezés késsel, villával, a helyes evőeszköztartás, tiszta étkezés. Ruhahajtogatás, vállfahasználat.
	Háztartási ismeretek	60	„A” változat tartalma (Háztartási ismeretek) Egyszerű ételek készítése. Fürdőszobai munkák körének bővítése: mosdótisztítás. Apróbb ruhadarabok kézi mosása, teregetése. Vásárlás az ismert élelmiszerboltban, eladó-pultnál. Az áru kifizetése. Kiskert öntözése. Gépöltés varrása textilanyagon. Két anyag illesztése, összevarrása fércöltéssel. A munka fonákoldalának eldolgozása. Gombvarrás.

	Háztartási ismeretek	92	„B” változat tartalma (Háztartási ismeretek) Szemetesvödör ürítése. Felmosás. Étel- italkészítés: a tanult ételek elkészítése a csoportnak. Elektromos teaforró használata, a kapcsolódó érintésvédelmi és balesetvédelmi szabályok. Kézi mosás: fehérnemű mosása, teregetés. Tálalás. Vásárlás kis élelmiszerboltban, ahol önkiszolgálórész és eladópult is van. Por-szívózás. Udvar takarítása. Fércöltés varrása kartonlapon. Cérna befűzése nagylyukú tűbe, csomókötés.
	Szolgáltatások igénybevétele	60	„A” változat tartalma (Szolgáltatások igénybevétele) Posta: Levélfeladás postahivatalban. Képeslap és bélyeg vásárlása. Csomagfeladás, csomagkísérőlevél.
Ábrázolás alakítás Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Vizuális ábrázolás	29	„A” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Rajzolás, festés: Forma rajzolása tárgy modell után. Festés vízfestékkel, több színnel. Szabad festés, rajzolás.
	Vizuális ábrázolás	37	„B” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Rajzolás, festés: tárgymodell után, vagy szabadon. Színezés. Festés.
	Komplex alakító tevékenységek	45	„A” változat tartalma (Komplex alakító tevékenységek) Formázás: Edény készítése agyagból formára és formába rakással, alakítása egy tömbből. Hurkaedény készítése. - <i>Képkalkotás vegyes technikával:</i> Mozaikkép készítés - papír méretre tépése vagy vágása, felragasztása; megadott témájú kép készítése előrajzolt forma nélkül. Képeslap készítés - képeslap méretének megrajzolása és kivágása méretmegadással; a hátoldal megrajzolása; kompozíció rajzolása, színezése, festése. - <i>Kézműves munkák fonallal, textillel:</i> Makramézás - egyenes minta készítése, vastag szál használata. Kötés - simakötés; szaporítás megközelítő mérettartással; fonalgombolyítás; a kötőtű balesetmentes használata

			nak elsajátítása. Szövés - a felvetőszál felvétele; az eldolgozáshoz szükséges távolságtartó papírcsík behelyezése a felvetőszálak közé; az anyag feltekerése nyolcas alakban a vetélőre; a váltó használatának megtanulása; ív alkotása a vetüléssel; a balról - jobbra, jobbról - balra történő haladás váltogatásának megtanulása; a leverővilla balesetmentes használatának elsajátítása. Batikolás - kötött batik készítése; megfelelő vízmennyiség felforralása; a festék feloldása a vízben; a textilra megkötözése; az edényben lévő anyag folyamatos keverése; szükség szerint a kötözés többszöri megismétlése; a kötőanyag levágása a textíliáról. A forró vízzel kapcsolatos veszélyek ismerete - <i>Varrás</i>: Előrajzolt kongrén összekapcsolt kereszt varrása.
	Komplex alakító tevékenységek	37	„B” változat tartalma (Komplex alakító tevékenységek) Formázás. Képlékeny anyagok alakítása térben, modell alapján. - Papírmunkák Formák vágása, tépése. Tárgyak hajtogatása. Írólapok összetűzése gemkapoccsal. - Kézműves munkák fonállal, textillel Vágás - kartonanyag vágása egyenes vonal mentén. Szövés - a balról jobbra, jobbról balra történő haladás váltogatásának megtanulása; a váltó és a leverővilla használata. Kötés - simakötés. Szivacsvágás - szivacscsíkok vágása apró darabokra.
Ének-zene Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Gyermekdalok, népdalok	25	„A” és „B” változat tartalma megegyezik -részvétel az ének-zenefoglalkozásokon -mondókák, gyermekdalok elsajátítása -egyszerű mozgások utánzása (taps, tánclepek stb) -egyéni preferenciák (dal, mondóka) kifejezése beszéddel vagy kommunikációs eszközökkel
	Ünnepkörök dalai	18	

	Ritmus- és hallásfejlesztés	11	zökkel -ritmikai és dinamikai gyakorlatok -ritmushangszerek használata együttműködéssel, irányítással, ill. önállóan
	Zenehallgatás	20	-együttműködés táncok elemeinek tanulása-kor - zene hallgatása együttműködéssel, irányítással, végül önállóan
Informatika Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 37	Informatika	17	„A” változat tartalma (Informatika) A "File" menüsor. Az új oldalt és a megnyitást jelző ikonok. Egyéb ikonok használata az "egér" segítségével. Szavak, mondatok másolása, kijelölése, formázása, szövegrende-zés. Írásjelek tanulása (", +, %, /, (,), =).
	Informatika	17	„B” változat tartalma (Informatika) Számítógép használatához szükséges helyes testtartás kialakítása. - Az "egér" használata rajzolóprogram-ban, egyes (csak "egér" használatát igénylő, egyszerű) játékprogramokban. Az egérkurzor.
	Gépírás	20	„A” változat tartalma (Gépírás) Asdf-jklé betűkapcsolatok gyakor-lása, ehhez kapcsolódóan bal kéz gyűrűs- és kisujjához kapcsolódó betűk (w-q-í-y-x) kisbetűs írása, ezen betűkkel betű- és szókapcso-latok gyakorlása. Írásjelek közül a jobb kéz középső-és gyűrűs ujját használva a vessző és a pont írása.
	Gépírás	20	„B” változat tartalma (Gépírás) A számítógép billentyűzetén a nagybetűk használata, szavak másolása. Szóközbillentyű használata.
Mozgásnevelés Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	25	„A” változat tartalma (Rendgyakorlatok, téri tájékozódás) Nyitódások, záródások, kartávolság felvétele.
	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	25	„B” változat tartalma (Rendgyakorlatok, téri tájékozódás) Testfordulatok megadott irányba.

Alapmozgások	15	„A” változat tartalma (Alapmozgások) Egyensúlyozó járás előre, felfordított tornapad merevítő gerendáján. Mászás bordásfalon (fel, le) folyamatosan, egy fok kihagyásával. Függeszkedés: bordásfalon lábgyakorlatok kombinációjával. Járás guggolásban. Kúszás, mászás akadálypályán. Lépcsőjárás kapaszkodás nélkül folyamatosan, váltott lábbal. Szökdelés előre egy lábon, páros lábon, folyamatosan.
Alapmozgások	15	„B” változat tartalma (Alapmozgások) Egyensúlyozó járás tornapadon kézben tárggyal. Mászás bordásfalon (le és fel) fokként folyamatosan. Járás magas térd - és sarokemeléssel. Lépcsőjárás kapaszkodás nélkül folyamatosan, váltott lábbal.
Alapvetőtesthelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszergyakorlatok	20	„A” változat tartalma (Alapvetőtesthelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszergyakorlatok) Begyakorolt testhelyzetek, kar - és lábtartások kivitelezése. Páros gyakorlatok.
Alapvetőtesthelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszergyakorlatok	36	„B” változat tartalma (Alapvetőtesthelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszergyakorlatok) Statikus helyzetek (ülés, állás, fekvés, guggolás) felvétele megfelelő élethelyzetekben.
Dobások, labdás gyakorlatok	20	„A” változat tartalma (Dobások, labdás gyakorlatok) Labdavezetés folyamatosan, váltott kézzel. Kétkezes, egykezes, alsó, felső és mellső átadás társnak álló helyzetben. Célba dobás, kosárra dobás. Mozduló labda elrúgása.
Dobások, labdás gyakorlatok	35	„B” változat tartalma (Dobások, labdás gyakorlatok) Labda földhöz ütügetése két kézzel. Az érkező labda birtokba vétele.

	Játékos verse- nyek	31	„A” változat tartalma (Játékos versenyek) Fogójátékok. Futóverseny.
--	------------------------	----	--

3. évfolyam

Tantárgy	Témakörök	Óraszámok	Elvárható tanulási eredmények
Olvasás-írás ele- mei Heti óraszám: 4	Nyelvi értés	35	„A” változat tartalma (Nyelvi értés) A „Hol?” kérdés megértése. Élethelyzetekhez kapcsolódó, helyhatározóval bővített mondat megértése. A „Milyen?” kérdés megértése. A birtokos személyjellel ellátott főnév megértése. A „Mennyi?” kérdés megértése. A tőszámnevek.

Éves óraszám: 148	Nyelvi kifejezés	33	„A” változat tartalma (Nyelvi kifejezés) A tanult kérdőszavak használata. A többes szám használata. A köszönés fogadása, visszaköszönés tegező formában. Szókincsbővítés a Környezetismeret tantárgy anyaga alapján. A felszólító mód: a segítségkérés. Élethelyzethez kapcsolódó, tárggyal bővített mondat használata. A tőszámnevek.
	Helyesírás	15	„A” változat tartalma (Helyesírás) Magán- és mássalhangzók időtartamának jelölése (írásban jelölt teljes hasonulás esete is): hallás utáni megkülönböztetés.
	Olvasás-szövegértés	35	„A” változat tartalma (Olvasás-szövegértés) A tanult szóképek leválasztása a képekről és rajzokról. A megértés bizonyítására a szavak egyeztetése rajzzal, szavak mondatba foglalása, igék eljátszása tárgyakkal. Mondatok leválasztása fényképekről és rajzokról: A fénykép alá az adott mondat szóképeinek sorba rendezése. A fénykép tartalmához 4-5 szókép közül a 2-3 megfelelő kiválasztása. Betűleválasztás: Az olvasott szó hang- és betűsorának elemzése, egyes hangzók kijelölése, a betűk hangoztatása. Betűösszevonással szavak és egyszerű mondatok olvasása. Egy mondatos utasítás, kérdés alapján feladatok megoldása (pl.: Kösd össze!). Néma olvasás alapján önálló feladatvégzés.
	Íráselemek tanítása	30	„A” változat tartalma (Íráselemek tanítása) Írás előkészítő gyakorlatok: Nyomtatott nagybetű elemeinek (felfelé-lefelé és oldalra nyitott félkörök; függőleges-vízszintes, egyenes-ferde vonalak, és ezek kombinációja) átírása és másolása vonalközbe helyezve. Vonal és betűelemekből álló ritmikus sorok folytatása. A betűelemek közötti távolság betartása. Írásmunkáját ceruzával végzi.
	Olvasás meg-alapozása	74	„B” változat tartalma (Olvasás megalapozása) Gyakran használt, kézbe vehető tárgyakon, tárgyak fényképén, rajzokon lévő szóképek, két szavas mondatok: tárgyak neve, napirendi kártyák neve, kommunikációs kártyák kérései (pl.: Kenyeret kérek! Hintázni szeretnék!), folyamat-ábrák utasításai (pl.: Hozz vizet!).

	Vonalvezetési gyakorlat, iránymozgás, íráskészség megalapozása	74	„B” változat tartalma (Vonalvezetési gyakorlat, iránymozgás, íráskészség megalapozása) Előírt vonalelemek (függőleges-vízszintes, egyenes-ferde vonalak; karikák) átírása, majd másolása balról jobbra, vonalközbe helyezve. (Ha ez a méret a gyermek számára nem megfelelő, a formákat tovább kicsinyíthetjük, ill. szükség szerint nagyíthatjuk.) A vonalelemek közötti távolság betartása.
Számolás - mérés elemei Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Gondolkodás	10	„A” változat tartalma (Gondolkodás) Alacsony-magas fogalma. Síkban ábrázolt tárgyak válogatása nagyság és hosszúság valamint egy további szempont (pl. szín, forma) szerint. Környezetével kapcsolatos állítások igazságértékének megállapítása.
	Gondolkodás	30	„B” változat tartalma (Gondolkodás) Kicsi-nagy fogalma.
	Algebra	10	„A” változat tartalma (Algebra) Sok-kevés, több-kevesebb fogalma. A 10-es számkör. Tárgyak számlálása, számjegymennyiség egyeztetés, összeadás-kivonás eszköz segítségével. Számjegyek felismerése. Számjegyek átírása, másolása, önálló írása 10-ig. Relációs jelek (<, >, =) ismerete, használata. A fogalmi gondolkodás fejlesztése: "minden" "semmi".
	Algebra	30	„B” változat tartalma (Algebra) 3-as számkör gyakorlása, elmélyítése.
	Mérés	20	„A” változat tartalma (Mérés) Pénzhasználat: Jutalomként használt azonos értékű pénzermék összegyűjtése és beváltása a választott jutalomra. Hosszúság: Környezetében előforduló tárgyak mértékegységként való használata (pl. fonal, színes rúd). Tömeg: Könnyű-nehéz fogalma. Úrtartalom: Folyadék töltése pohárba a megadott jelig. Idő: Analóg órán egész órák felismerése és beállítása. Idő múlásának követése különböző időmérő eszközökön (pl. homokóra, "tojásfőző óra").

	Sorozatok	20	„A” változat tartalma (Sorozatok) Adott tevékenység 10-11 lépésének követése. 10-es számkörben, számkártyákat használva számok csökkenő és növekvő sorrendbe állítása.
	Sorozatok	14	„B” változat tartalma (Sorozatok) 5-6 lépésből álló tevékenység követése. Képes vagy tárgyas minta alapján soralkotás 1 szempont szerint, 3 változóval.
	Geometria	14	„A” változat tartalma (Geometria) Gömb, kocka és téglatest fogalma, ezek felismerése a használati tárgyak körében (pl. dobókocka, labda, földgömb, kódos doboz). A háromszög, négyzet, téglalap, kör önálló rajzolása. Vízszintes és függőleges vonal fogalma.
Önkiszolgálás Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Öltözködés	70	„A” változat tartalma (Önkiszolgálás) Öltözködés: Öltözködés, a ruhák elejének és hátuljának megkülönböztetése. Zipzár, csat, tépőzár, gombolások használata, cipőfűző befűzése, bekötése.
	Öltözködés	25	„B” változat tartalma (Önkiszolgálás) Zuhanyozás. Körömkefe használata. Fésülködés. Mosakodás: felsőtest megmosása, dezodoráló szerek használata. Hajmosás, hajszárítás. Kés és villa együttes használata könnyen vágható ételek darabolására. Saját italának (szörp, limonádé) elkészítése. Öltözés-vetkőzés: gombolás, cipőfűzés.
	Személyes higiénia, testápolás	10	„A” változat tartalma (Személyes higiénia, testápolás) Kéz-, arc-, és fogmosás hatékonyságának növelése. A zuhanyozásban való aktívabb közreműködés. Körömkefe használat, fésülködés, orrfújás, zsebkendőhasználat, nemének megfelelő WC használat.
	Étkezés	21	„A” változat tartalma (Étkezés) Kés, villa rendeltetésszerű használata, szalvétahasználat. Saját ital (limonádé, szörp) elkészítése.

	Háztartási ismeretek	10	„A” változat tartalma (Háztartási ismeretek) Az étkezéshez szükséges eszközök tárolási helyének és a hűtőszekrény tartalmának megismerése. Reggeli és uzsonnakészítés a csoportnak, előkészített eszközökkel, előkészített (szeletelt) nyersanyagokból. Asztaltörlés, a söprés, a felmosás. Nagylyukú kongrén előrajzolt öltéspon- tokon fércöltés varrása. Nagylyukú gomb felvarrása. Csomókötés cénára. Szivacs-síkok apró darabokra vágása.
	Öltözködés	25	„B” változat tartalma (Öltözködés) Saját ruhadarabok felismerése. Öltözés-vetkőzés segítségével. Ki-és begombolás, zipzár fel-és lehúzása, cipő fel-és levétele.
	Személyes higiénia, testápolás	21	„B” változat (Személyes higiénia, testápolás) Vízcsap használata kéz, arc és fogmosásnál. Zuhanyozás segítségével. Saját törölköző és fogmosó-felszerelés kiválasztása és használata. Zsebkendőhasználat. Nemének megfelelő W. C. és WC-papír használat.
	Étkezés	20	„B” változat (Étkezés) Étkezés kanállal, villával. Merőkanál használat, kenyérkenés, italtöltés.
	Háztartási ismeretek	20	„B” változat (Háztartási ismeretek) Terítés reggelihez és uzsonnához, a terített asztal rendje. Az asztal leszedése, a használt eszközök tárolási helye. A terítéshez, asztalleszedéshez szükséges útvonalak és mozgássorok elsajátítása. Takarítás elemi fokon: az étkezésnél használt alátétek tisztítása.
Ének - zene Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Gyermekdalok, népdalok	25	„A” és „B” változat tartalma megegyezik -részvétel az ének-zene foglalkozásokon -mondókák, gyermekdalok elsajátítása -egyszerű mozgások utánzása (taps, tánclepek stb)
	Ünnepkörök dalai	15	

	Ritmus - és hallásfejlesztés	24	-egyéni preferenciák (dal, mondóka) kifejezése beszéddel vagy kommunikációs eszközökkel -ritmikai és dinamikai gyakorlatok -ritmushangszerek használata együttműködéssel, irányítással, ill. önállóan
	Zenehallgatás	10	-együttműködés táncok elemeinek tanulásakor -zene hallgatása együttműködéssel, irányítással, végül önállóan.
Ábrázolás - alakítás Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Formázás különböző anyagokból	14	„A” változat tartalma (Formázás különböző anyagokból) Modell alapján képlékeny anyagok alakítása. Homokozás, hó formázása.
	Formázás különböző anyagokból	14	„B” változat tartalma (Formázás különböző anyagokból) Képlékeny anyag sodrása, gömbölyítése, lapítása az asztalon és a két tenyér között. Nyomóforma használata. Kisebb darabok kicsipegetése képlékeny anyagból. Homokozás, hó formázása.
	Építés	20	„A” változat tartalma (Építés) Síkidomok alakítása csavarozással. Egyszerű tárgyak készítése mintakövetéssel gyöngyfűzéssel damilra és fonálra. Aprógyöngy fűzése damilra. Matrica hátlapjának lehúzása. Csipesz használata.
	Építés	20	„B” változat tartalma (Építés) Lego, Duplo, Mozaik elemek szétszedése, összerakása. Varrás előlyukasztott kartonlapon. Papírcsík tépése. Papír összehajtása félbe és átló mentén. Csavarozás nagyméretű csavarra. Fűzőtábla befűzése. Nagyméretű gémkapocs illesztése kartonra. Nagyméretű gyöngy fűzése damilra. Ruhaszárító csipesz felrakása kartonra.
	Papír formázása, alakítása	20	„A” változat tartalma (Papír formázása, alakítása) Írólapok összetűzése gémkapoccsal. Szögletes formák tépése. A4-es méretű papír négybe hajtása, borítékba helyezése. Kilyukasztott lapok összetűzése Milton kapoccsal. A4-es méretű papír iratgyűjtőbe helyezése. Szögletes forma kivágása papírból. Tépett papírdarabok felragasztása előrajzolt formába. Radírozás. Kézi tűzőgép balesetmentes használatának elsajátítása.

	Papír formázása, alakítása	20	„B” változat tartalma (Papír formázása, alakítása) Papírcsík tépése, vágása. Papír összehajtása félbe, és átló mentén. Kivágott formák bekenése ragasztóval, és felragasztása.
	Vizuális ábrázolás	20	„A” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Geometriai formák, íráselemek rajzolása. Formák színezése, festése.
	Vizuális ábrázolás	20	„B” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Helyes ceruzafogás. Függőleges és vízszintes folyamatos, szaggatott és pöttyözött vonalak átírása. Formák átrajzolása. Formák körberajzolása és színezése. Festés nagy felületen, két kevert színnel, külön ecsettel.
Mozgásnevelés Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	30	„A” változat tartalma (Rendgyakorlatok, téri tájékozódás) Térérzékelés: a tanuló helye a térben a társakhoz viszonyítva.
	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	30	„B” változat tartalma (Rendgyakorlatok, téri tájékozódás) Segítséggel sorakozás, egyszerű alakzatok (kör, vonal, oszlop) kialakítása.
	Alapmozgások	30	„A” változat tartalma (Alapmozgások) Egyensúlyozó járás tornapadon (előre - hátra). Felugrás, leugrás alacsony tárgyakon. Statikus helyzetek: törökülés, nyújtott ülés. Talpon, sarkon, lábujjhegyen járás ütemtartás nélkül. Lépcsőjárás fokként felfelé kapaszkodással, folyamatosan, lefelé utánlépéssel. Kúszás torna - és játékeszközökből épített akadályok alatt. Mászás szabadtéri játékokon. Szökdelések (ki - és beugrás karikába).
	Alapmozgások	31	„B” változat tartalma (Alapmozgások) Futás: megállás, elindulás. Statikus helyzetek: törökülés, nyújtott ülés. Lépcsőjárás fokként felfelé kapaszkodással, folyamatosan, lefelé utánlépéssel. Mászás bordásfalon, fokként utánlépéssel. Szökdelés páros lábbal talajon.
	Alapvető testhelyzetek, testrészekkel vé-	30	„A” változat tartalma (Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszergyakorlatok) Mozgáskontroll a tükörben.

	gezhető szabad - és kéziszergyakorlatok		
	Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszergyakorlatok	30	„B” változat tartalma (Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszergyakorlatok) Statikus helyzetek (ülés, állás, fekvés, guggolás) felvétele megfelelő élethelyzetekben.
	Dobások, labdás gyakorlatok	21	„A” változat tartalma (Dobások, labdás gyakorlatok) Kétkezes felsődobás társnak. Az érkező labda birtokba vétele. Labda feldobása levegőbe, a visszaérkező labda birtokba vétele. Labdagurítás társnak (oda -vissza) ülő helyzetben.
	Dobások, labdás gyakorlatok	20	„B” változat tartalma (Dobások, labdás gyakorlatok) Labdagurítás társnak (oda - vissza) ülő helyzetben.
Játékra nevelés Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Gyakorló játék	15	„A” és a „B” változat tartalma megegyezik (Gyakorló játék) Montessori - jellegű játékok irányítással. Segítséggel labdázás: falhoz ütügetés, elkapás. Segítséggel autók húzogatása, tologatása, ismerkedés a lendkerekes autóval.
	Konstruktív játék	15	„A” és a „B” változat tartalma megegyezik (Konstruktív játék) Építés kockával, legóval (ház, vár, alagút) irányítással. Segítséggel, irányítással mozaikkirakás (sorritmusok balról jobbra).

	Didaktikus játékok	14	„A” és a „B” változat tartalma megegyezik (Didaktikus játékok) Tárgyak válogatása több szempont szerint. Többfelé (3-4-be) vágott képek összerakása segítséggel. Segítséggel képes lottó, képes dominó, puzzle kirakására.
	Szabályjáték	10	„A” és a „B” változat tartalma megegyezik (Szabályjáték) Az eddig tanult össze szabályjáték ismétlése irányítással. Társasjátékok.
	Spontán játék	10	„A” és a „B” változat tartalma megegyezik (Spontán játék) Az eddig tanult játékok közül (irányítással, önállóan).
	Szabadban játszható játékok	10	„A” és a „B” változat tartalma megegyezik (Szabadban játszható játékok) Irányítással, a játszótéri játékokkal, a természet kínálta játékokkal. Télen: hógolyózás, szánkózás.
Környezetismeret Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	AZ EMBER ÉS KÖRNYEZET Tárgyi környezet	18	„A” változat tartalma (Tárgyi környezet) A környezetében található tárgyakkal kapcsolatos ismeretek bővítése, egymáshoz viszonyított helyzetük meghatározása. A tárgyak egymáshoz viszonyított méretei, súlya. A színek világos és sötét árnyalatai. A folyadék és szilárd halmazállapotú anyagok főbb jellemzői.
	AZ EMBER ÉS KÖRNYEZET Tárgyi környezet	31	„B” változat tartalma (Tárgyi környezet) A minden napi életben előforduló tárgyak használatuk (étkezés, tisztálkodás, öltözködés). Berendezési tárgyak (konyha, fürdőszoba, szoba).
	Tájékoztató alapismeretek	18	„A” változat tartalma (Tájékoztató alapismeretek) A tárgyak kicsinyített alaprajza. A tanulóasztal, az étkezőasztal és a rajtuk található tárgyak kicsinyített alaprajza.
	Időbeli tájékozódás	15	„A” változat tartalma (Időbeli tájékozódás) Az időjárás jelenségeinek megfigyelése hideg van, meleg van, ködös az idő. Napszakok (reggel, délelőtt, dél, délután, este) jellegzetességei a hozzájuk kapcsolódó cselekvések megfigyelése.

Időbeli tájé- kozáódás	20	„B” változat tartalma (Időbeli tájékozáódás) Az időjárás jelenségeinek közvetlen megfigye- lése, megtapasztalása.
Társadalmi környezet, önismeret	15	„A” változat tartalma (Társadalmi környezet, önismeret) A tanuló külső tulajdonságai. Fiú-lány megkü- lönböttese. A családi relációk, kapcsolatok-szülők, testvérek, nagyszülők. Az osztálytársak, a tanárok neve. Az iskolában dol- gozó személyek foglalkozásuk szerint. Családi ünnepek is hozzájuk kapcsolódó tárgyak össze- kapcsolása.
Társadalmi környezet, önismeret	20	„B” változat tartalma (Társadalmi környezet, önismeret) Tanárainak, osztálytársainak, tágabb családja tagjainak felismerése fényképen. Osztálytársak, tanárok, nagyszülők neve. A fej részei.
Közlekedési ismeretek	15	„A” változat tartalma (Közlekedési ismeretek) A gyalog közlekedés szabályai az iskola környé- kén. Átkelés az úttesten közlekedési jelzőlámpá- val ellátott gyalogátkelőhelyen.
Közlekedési ismeretek	20	„B” változat tartalma (Közlekedési ismeretek) Gyalog közlekedés az iskola környékén.
AZ ÉLŐ TERMÉ-SZET ALAPIS- MERETEI	15	„A” változat tartalma (Az élő természet alapis- meretei) A környezetében található állatok mozgásának (járás, mászás, ugrás, repülés), kültakarójának (toll, szőr) a kültakaró színének, testrészeinek megfigyelése, összehasonlítása, hangjának megfigyelése és felismerése. A közvetlen környezetében élő növényeknek: fák, bokrok, virágos növények főfogalom alá so- rolása az ismertebb fajok felismerése, megneve- zése, főbb részeik megnevezése, jellemzőik.
AZ ÉLŐ TERMÉ-SZET ALAPIS- MERETEI	20	„B” változat tartalma (Az élő természet alapis- meretei) Környezetében található állatok és növények megfigyelése.

	TESTÜNK, ÉLETMŰ- KÖDÉSE INK, EGÉSZSÉ- GÜNK	15	„A” változat tartalma (Testünk életműködése-ink, egészségünk) Az ismert testrészek körének bővítése (csípő, comb, nemi szerv, stb.). A fiú lány megkülönböztetése. Az érzékelés folyamatának és az érzékszervek elemi szintű ismerete. Az ízlelés szerve a nyelv, a savanyú, keserű, édes, sós íz. A tapintás és hő érzékelés szerve a bőr, a hideg a meleg az érdes és sima felület. A szaglás szerve az orr, kellemes illatok, kellemetlen szagok. A hallás szerve a fül, hangos és halk hangok a hallókészülék szerepe. A látás szerve a szem, látáshibák, a szemüveg szerepe. Az ismeretek felhasználása az egyes önkiszolgáló tevékenységek során.
Informatika Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 37	Informatika	20	„A” változat tartalma (Informatika) Számítógép használatához szükséges helyes testtartás kialakítása. A szövegekursor. A szóközbillentyű. "Caps lock" billentyű nagybetűre váltó, és az "Enter" billentyű sorváltó funkciójának ismerete. Törlés a "Backspace" és a "Delete" billentyűkkel. Számítógép billentyűzetén a nagy- és kisbetűk használata, szavak másolása. Az egérkurzor. Az "egér" használata egyes, csak a tanult ismereteket igénylő játékprogramokban. A tanult ismereteket igénylő játékprogramok használata.
	Informatika	37	„B” változat tartalma (Informatika) Számítógép használatához szükséges helyes testtartás kialakítása. - Az "egér" használata rajzolóprogramban, egyes (csak "egér" használatát igénylő, egyszerű) játékprogramokban. Az egérkurzor. - Az egér használata játékprogramokban. A szövegekursor. - A számítógép billentyűzetén a nagybetűk használata, szavak másolása. Szóközbillentyű használata. - Az Enter billentyű sorváltó funkciójának ismerete. A Backspace és Delete billentyűk használata.

	Gépírás	17	„A” változat tartalma (Gépírás) Gépeléshez szükséges helyes test- illetve kéztartás kialakítása. Alaptartásból kiinduló nagybetűs írás: ASDF-JKLÉ betűkapcsolat gyakorlása. Ehhez kapcsolódóan a jobb kézmutató-, középső-, és gyűrűs ujjához kapcsolódó betűk (H-ZU-N-M, I, O-Ö) nagybetűs írása, e betűkkel betűkapcsolatok gyakorlása. Szóközbillentyű használata a jobb hüvelykujjal.
--	---------	----	---

7. évfolyam

Tantárgy	Témakörök	Óraszámok	Elvárható tanulási eredmények
Olvasás - írás elemei Heti óraszám: 4 Éves óraszám: 148	Nyelvi értés	35	„A” változat tartalma (Nyelvi értés) Birtokos névmások. Az alárendelő összetett mondat: az alanyi, tárgyi, a hely-, idő- és módhatározói mellékmondat. A jelzői mellékmondat.
	Nyelvi kifejezés	33	„A” változat tartalma (Nyelvi kifejezés) A melléknév felsőfokú alakjának használata. A mutató névmások használata. Birtokos névmások. Kapcsolatos és választó mellérendelő mondat használata. Az alárendelő összetett mondat: az alanyi és tárgyi mellékmondat. A helyre vonatkozó kérdőszavak használata. Téri relációk kifejezése helyhatározók ragos alakjának segítségével.
	Helyesírás	25	„A” változat tartalma (Helyesírás) Felszólító és kérdő mondat írásjele. Mondatközi írásjelek, felsorolás. Az összeolvadás és a hasonulás egyes esetei. Az összetett szavak felismerése és elválasztása. A keltezés írása. ABC rendbe sorolás.

Olvasás-szövegértés	35	„A” változat tartalma (Olvasás-szövegértés) Egyszerű és összetett mondatokból álló, alanyi, tárgyi, hely-, idő- és módféle határozói és jelzői alárendelő mondatokat is tartalmazó szövegek olvasása. Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása. Dokumentumszövegek olvasása: pedagógus által készített ételrecept, élelmiszerek csomagolásán lévő receptek, plakát, belépőjegy, napilapokból időjárás-jelentés, utcanevek Budapest térképéről. Párbeszéd olvasása. A könyv szerzője. Gyermekeklexikon használata.
Írás, íráshasználat, írásbeli szövegalkotás	20	„A” változat tartalma (Írás, íráshasználat, írásbeli szövegalkotás) A tollal való írás bevezetése. Fogalmazás írása cím alapján, egy vagy több szóból álló vázlatpontok segítségével, vele és közvetlen környezetében élő személyekkel megtörtént eseményekről, filmekről. Fényképekről fogalmazás írása: előzmény, lehetséges folytatás. Telefonfüzetbe címek feljegyzése. A következő kötőszavakat tartalmazó hiányos mondatok kiegészítése írásban: hogy, ahol, amikor ahogy, mint, ahány, akinek, amit.
Olvasás	74	„B” változat tartalma (Olvasás) A hét napjai szóképek felismerése. Rajzon lévő szóképek, két szavas mondatok: tárgyak neve, cselekvések neve, kommunikációs kártyák kérései, folyamatábrák utasításai. Kommunikációs szótárából szavak és 2-3 mondat leválasztása. A leggyakrabban vásárolt 3-4 árucikk szóképek leválasztása.
Írás, íráshasználat	74	„B” változat tartalma (Írás, íráshasználat) Feladatlapjaira keresztnévnek önálló írása. Tanárai, családtagjai nevének önálló írása. Kérései mellé megszólítás (a tanár keresztnéve) írása. A tanultak közül 2-3 mondat önálló írása. Kommunikációs szótárából szavak, két szavas mondatok másolása.

Számolás - mérés elemei Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Gondolkodás	30	„A” változat tartalma (Gondolkodás) Halmaztulajdonságok meghatározása a halmaz elemeinek vizsgálatával. Halmaz metszete. Logikai "és" fogalma. Szöveges feladatok megoldása vizuális segítséggel.
	Gondolkodás	30	„B” változat tartalma (Gondolkodás) Környezetével kapcsolatos egyszerű állítások igazságértékének megállapítása. Egyenlő, ugyanannyi fogalma.
	Algebra	31	„A” változat tartalma (Algebra) Számkör bővítése 1000-ig. Adott számkörben összeadás-kivonás. 3-as, 6-os, 9-es szorzás-és bennfoglalás. Szorzótábla, bennfoglaló tábla, számológép használata. Számok írása, olvasása. Önellenőrzés számológéppel.
	Algebra	31	„B” változat tartalma (Algebra) Műveletek végzése (összeadás-kivonás) 10-es számkörben tárgyak segítségével (zsetonok, korongok). Számjegy-mennyiség egyeztetés. Számok helye a számegyenesen 10-ig. Számok írása 10-ig. A +, - és = jelek felismerése, írása.
	Mérés	20	„A” változat tartalma (Mérés) Pénzhasználat: Pénzhasználat 1000-es számkörben. Hosszúság: Testmagasság mérése. Egyéb mérések: Az idő (év, hónap, hét, nap, óra, perc) tanult mértékegységeinek átváltása.
	Mérés	25	„B” változat tartalma (Mérés) Pénzermék felismerése, megnevezése és válogatása 10-es számkörben. A pénz mértékegysége a forint.
	Sorozatok	15	„A” változat tartalma (Sorozatok) Számkör bővítése a sorozatokban.
	Sorozatok	25	„B” változat tartalma (Sorozatok) Számok növekvő és csökkenő sorrendbe állítása írásban vagy számkártyák használatával.
	Geometria	15	„A” változat tartalma (Geometria) Kicsinyítés és nagyítás pontrácson és négyzethálós papíron. Síkidomok tulajdonságai.
	Gyermekdalok, népdalok	25	„A” és „B” változat tartalma megegyezik -részvétel az ének-zene foglalkozásokon -mondókák, gyermekdalok elsajátítása

Ének - zene Hetli óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Ünnepkörök dalai	15	-egyszerű mozgások utánzása (taps, tánclépések stb)
	Ritmus - és hallásfejlesztés	24	-egyéni preferenciák (dal, mondóka) kifejezése beszéddel vagy kommunikációs eszközökkel
	Zenehallgatás	10	-ritmikai és dinamikai gyakorlatok -ritmushangszerek használata együttműködéssel, irányítással, ill. önállóan -együttműködés táncok elemeinek tanulása-kor -zene hallgatása együttműködéssel, irányítással, végül önállóan.
Ábrázolás - alakítás Hetli óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Vizuális ábrázolás	31	„A” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Rajzolás, festés: Forma rajzolása modell után perspektivikusan. Festés.
	Vizuális ábrázolás	41	„B” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Rajzolás, festés tárgymodell után, vagy szabadon, Színezés, festés.

Komplex alakító tevékenység	30	„A” változat tartalma (Komplex alakító tevékenység) Formázás: Edény készítése agyagból formára és formába rakással, kiszedése egy tömbből, simítás. Hurkaedény készítése. Egyszerű tárgyak megformázása. - Képkalkotás vegyes technikával: Mozaikkép készítés - tépett, vágott papírdarabok felragasztása saját ötleten alapuló előrajzolt mintára. Képeslap készítés: Megadott méretű képeslap megrajzolása, kivágása. Az alkalomhoz illő kompozíció megtervezése, elkészítése. - Kézműves munkák fonállal, textillel: Makramézás - lapos és csavart minta készítése; közepes vastagságú szál használata. Kötés - simakötés, szaporítás; fordított kötés. Szövés - felvetés; az anyag feltekerése a vetélőre nyolcas alakban; váltásnál a vetülék illesztése a szélső felvetőszállal; az új anyag hurkolás nélküli pótlása; eldolgozásnál a felvetőszál elvágása, csomók készítése párosával. Batikolás - kötözött és viaszos batik készítése; kompozíció rajzolása anyagra; kontúrviaszolás, festés, teljes felület viaszolása, vasalás. Balesetmentes munkavégzés forró vízzel, viasszal, vasalóval.
-----------------------------	----	--

Komplex alakító tevékenység	40	„B” változat tartalma (Komplex alakító tevékenység) - Papírmunkák Formák vágása, tépése. Tárgyak hajtogatása. - Kézműves munkák fonallal, textillel Vágás - kartonanyag vágása ívelt vonal mentén. Szövés - a balról jobbra, jobbról balra történő haladás váltogatásának megtanulása; a váltó és a leverővilla használata; anyag feltekerése nyolcas alakban a vetélőre, színek soronkénti váltása. Kötés - simakötés; szaporítás, fordított kötés, fonal gombolyítása. Szivacs vágás - szivacs csíkokra vágása.
Népünk művészete	30	„A” változat tartalma (Népünk művészete) Gyöngyszövés - felvetés; egyszerű minta készítése. Azsúrozás - azsúrozó öltések. Subázás - a subázó szálak előkészítése; előrajzolt minta subázása. Minta varrása, hímzése textilanyagon, különböző öltésformákkal. Összekapcsolt kereszt varrása kongrén mintakövetéssel.
Népünk művészete	30	„B” változat tartalma (Népünk művészete) Előrajzolt kereszt varrása nagylyukú kongrén. Subázás - fonal előkészítése; egyszínű felület subázása. Előrajzolt minta subázása.
Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	10	„A” változat tartalma (Elemi ismeretek művészeti alkotásokról) Művészeti alkotások szemlélése segítséggel.
Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	10	„A” változat tartalma (Elemi ismeretek művészeti alkotásokról) Művészeti alkotások szemlélése segítséggel.

Testnevelés Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	30	„A” változat tartalma (Rendgyakorlatok, téri tájékozódás) A terem tárgyaihoz viszonyított távolságok változtatása. Társak, tornaszerek rendezése megadott térbeli irányok és viszonyfogalmak alapján.
	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	36	„B” változat tartalma (Rendgyakorlatok, téri tájékozódás) Tornaszerek rendezése meghatározott helyre.
	Gimnasztikai alapformák	30	„A” változat tartalma (Gimnasztikai alapformák) Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása. Négy ütemre végzett szabad -, kézyszer- és társasgyakorlatok végzése.
	Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	30	„A” változat tartalma (Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok) Állóképesség fokozása közepes iramú futással. Alacsony akadályok átugrása rövid nekifutással. Felugrások, mélyugrások.
	Labdás gyakorlatok	10	„A” változat tartalma (Labdás gyakorlatok) Átadások (egykezes, kétkezes, mellső) különböző feladathelyzetekben. Folyamatos labdavezetés mellett akadályok megkerülése.
	Labdás gyakorlatok	35	„B” változat tartalma (Labdás gyakorlatok) Álló labda célba rúgása.
	Sportjátékok elemei	11	„A” változat tartalma (Sportjátékok elemei) Kosárlabda: kosárra dobás: egykezes, kétkezes felső dobással helyből. Labdarúgás: kapura lövés álló labdával. Tollaslabda: szivacs labda ütögetése.
	Alapmozgások	40	„B” változat tartalma (Alapmozgások) Egyensúlyozó járás előre enyhén ferde padon. Futás egyenletes iramban. Alacsony tárgyakra fellépés, leugrás.

Életviteli és gondozási ismeretek Heti óraszám: 7 Éves óraszám: 259	Háztartási ismeretek	130	„A” változat tartalma (Háztartási ismeretek) Fürdőszobai munkák körének további bővítése: zuhanytálca és WC-tisztítás. Takarítás alkalmanként az intézmény más helyiségeiben is. Hűtőszekrény kitakarítása. Kenyérpirító, kávéfőző, mikrohullámú sütő használata. Főzés, sütés elektromos tűzhelyen, teakészítés, tojás-burgonya- virsli-(stb.) főzés, egyszerűen elkészíthető sütemények (süteményporból, mélyhűtött tésztából) sütése. Az automata mosógép használata, teregetés, száraz ruhák leszedése, csoportosítása, ruhák hajtogatása, elpakolása. Gazdálkodás a pénzzel: bevételek és kiadások jegyzetelése, a kettő összevetése.
	Szolgáltatások igénybevétele	129	„A” változat tartalma (Szolgáltatások igénybevétele) Posta: Az expressz és az ajánlott levél. Az intézmény leveleinek feladása.
	Önkiszolgálás	130	„B” változat tartalma (Önkiszolgálás) Hajmosás, hajszárítás. Menstruációs higiénia. Ruhahajtogatás, vállfahasználat. Cipőtisztítás.
	Háztartási ismeretek	129	„B” változat tartalma (Háztartási ismeretek) Vásárlás az ismert boltban: az áruk helye az önkiszolgáló polcokon, a bevásárló-lista használata. Mosogatás reggeli és uzsonna után. A tisztítószerrel kapcsolatos viselkedési és balesetvédelmi szabályok. Ételtalkészítés: teaízesítés, ételek melegítése mikrohullámú sütőben. A mikrohullámú sütő használatának szabályai. Fehérneműmosás, teregetés. Mosógépből kivett ruha kitergetése. Fürdőszoba takarítás: polcok, fogmosó-poharak, tükrök tisztítása. Porszívózás. Fércöltés varrása előpontosított kongrén. Udvartakarítás, kertápolás.

Környezet és egészségvédelem Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	AZ EMBER ÉS KÖRNYE-ZETE Lakóhelyismeret	30	„A” változat tartalma (Lakóhelyismeret) Budapest helye Magyarország térképén. Tájékozódás Budapest térképén: a Duna, hidak, pesti oldal, budai oldal, kerületek jelölése, rövidítések. Ismerősök, rokonok lakóhelye a térképen, a gyermek által látogatott helyek (uszoda, Állatkert, Gyermekvasút, múzeumok) és az odavezető útvonalak bejelölése és megtervezése a térképen. A televízió időjárás-jelentésének megfigyelése, adott szempontok alapján a lakóhelyére vonatkozó információk gyűjtése a másnapi időjárással kapcsolatban. Egyszerű következtetések levonása az öltözködéssel és a lehetséges programokkal kapcsolatosan.
	Társadalmi környezet, önismeret	30	„A” változat tartalma (Társadalmi környezet, önismeret) Nemek közötti különbségek. A serdülőkor testi változásai (bőr, testméretek, testápolás, hajviselet, ruházat). A serdülőkor viselkedési változásai. Szakorvosi rendelők, kórházak, ügyeleti rendek ismerete.
	Társadalmi környezet, önismeret	20	„B” változat tartalma (Társadalmi környezet, önismeret) Név, személyi adatok, pedagógusok, társak neve.
	Közlekedési ismeretek	30	„A” változat tartalma (Közlekedési ismeretek) Bérletváltás és használat. Az ellenőr munkája. A gyalogos közlekedés szabályai a lakóhelye környékén az általa használt útvonalakon. Közlekedés az iskola és a lakóhelye között. Udvariassági szabályok a tömegközlekedési eszközökön fel- és leszállásnál. Menetjegyváltás.
	Közlekedési ismeretek	20	„B” változat tartalma (Közlekedési ismeretek) A tömegközlekedési eszközök használata (korábban nem használt járművek megismerése).

TESTÜNK, ÉLETMŰ- KÖDÉSE-INK, EGÉSZSÉ- GÜNK	21	„A” változat tartalma (Testünk életműködéseink egészségünk) Az ember szaporodása, a terhesség. A nemi élet, fogamzásgátlás, önkielégítés. Az emberi élet szakaszai. A felnőtté válás testi jegyei. Az egyes életszakaszok és jellemzői (biológiai változások, társadalmi összefüggések). Az érzékszervek, funkciójuk, védelmük. Segédeszközök védelme.
AZ ÉLŐ TERMÉ-SZET ALAPIS- MERETEI	31	„B” változat tartalma (Az élő természet alapismeretei) Ismerkedjen a környezetében található növényekkel, állatokkal. A közvetlen környezetében élő növények: fák, bokrok, virágos növények főfogalom alá sorolása, az ismertebb fajok jellemzői. A növények változásainak megfigyelése az egyes évszakokban. A környezetében található állatok táplálkozása, mozgásának, kültakarójának, testrészeinek megfigyelése. Kerti munkák (levélsöprés, gyomlálás). Viselkedési szabályok a növényekkel és állatokkal kapcsolatban.
AZ EMBER ÉS KÖRNYE-ZETE Tárgyi környezet	20	„B” változat tartalma (Tárgyi környezet) Tárgyak anyaga: fa, papír, műanyag, üveg. A tágabb környezet megismerése. Egyéni fejlesztési program szerint ismerje meg a közintézményeket. A környék üzleteit. A mindennapi életben előforduló tárgyak, használatuk. Tisztító eszközök. Veszélyforrások.
Időbeli tájé- kozódás	20	„B” változat tartalma (Időbeli tájékozódás) Évszakok. Az adott évszak jellemzői, évszaknak megfelelő öltözködés.

Informatika Het óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Informatika	37	„A” változat tartalma (Informatika) 3,5-s lemez használata. A vírusmentesítő program használata. Mentés és nyomtatás a File menüpontból és az ikonokból. Dokumentum megnyitása, bezárása, kilépés. A számítógép kikapcsolása. Szavak, mondatok, szövegek másolása, formázása, rendezése.
	Informatika	74	„B” változat tartalma (Informatika) - Számítógép használatához szükséges helyes testtartás kialakítása. - Az "egér" használata rajzolóprogramban, egyes (csak "egér" használatát igénylő, egyszerű) játékprogramokban. Az egérkurzor. - Az egér használata játékprogramokban. A szövegekurzor. - A számítógép billentyűzetén a nagybetűk használata, szavak másolása. Szóközbillentyű használata. - Az Enter billentyű sorváltó funkciójának ismerete. A Backspace és Delete billentyűk használata.
	Gépírás	37	„A” változat tartalma (Gépírás) "Shift" billentyű használata jobb- és balkéz kisujjával a mondat, ill. névkezdő nagybetűk írásához. Számok, írásjelek (kivéve pont, vessző), "Backspace" ill. "Delete" billentyűk használata, úgy, hogy közben nézheti a billentyűzetet. Szókapcsolatok gyakorlása, keresztnévek írása. 2-3 szavas mondatok írása másolással és diktálással.

4. évfolyam

Tantárgy	Témakörök	Óraszámok	Elvárható tanulási eredmények
Olvasás - írás elemei Heti óraszám: 4 Éves óraszám: 148	Nyelvi értés	35	„A” változat tartalma (Nyelvi értés) A „Mikor?” kérdés megértése. A múlt és a jövő idő. Élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértése. Névutóval kifejezett téri relációk megértése. Az egyes számú személyes névmások. Melléknevek fokozása.
	Nyelvi kifejezés	33	„A” változat tartalma (Nyelvi kifejezés) A birtokos személyjel használata. Az egyes számú személyes névmás használata. A napszakoknak megfelelő köszönési formák. A tanult kérdőszavak használata. A tárgyak, személyek látható tulajdonságaira vonatkozó melléknevek.
	Helyesírás	25	„A” változat tartalma (Helyesírás) Magán- és mássalhangzók időtartamának jelölése. A "j" hang kétféle jelölése. A mondatkezdés és mondatzárás helyes jelölése. Tulajdonnevek nagy kezdőbetűjének írása. Szótagolás.
	Olvasás-szövegértés	35	„A” változat tartalma (Olvasás-szövegértés) Formájában nagy hasonlóságot mutató nyomtatott kis- és nagybetűk egyeztetése. Folyóírással író gyermekek számára: folyóírással írt szavak és mondatok olvasása. Összefüggő egyszerű mondatok (egymás alá írva) olvasása önmagával és közvetlen környezetével kapcsolatban. (A mondatokat fogalmazhatjuk fényképekről.) A mondatvégi szünet betartásának gyakorlása. Az olvasottak megértésének bizonyítása szóban, írásban: kérdésre válasz egy szóval vagy rövid mondattal, hiányos mondat kiegészítése (írással, szóképpel elhelyezésével).
	Írás, íráshasználat, írásbeli szövegalkotás	20	„A” változat tartalma (Írás, íráshasználat, írásbeli szövegalkotás) A tanuló szem-kéz koordinációját, finommotoros és kognitív fejlettségét figyelembe véve a pedagógus dönti el egyéni elbírálás alapján, hogy melyik írástechnikát választja:

			1. Nyomtatott nagybetűk másolása vonalközbe helyezve. Nyomtatott nagybetűvel írt szavak, szósorok, egyszerű mondatok másolása és önálló írása. 2. Írott betűk átírása, másolása, kapcsolása a tanult betűforma és alakítási mód szerint. Szavak, szósorok, egyszerű mondatok másolása (nyomtatott és írott betűről írottra) és önálló írása.
	Olvasás meg-alapozása	74	„B” változat tartalma (Olvasás megalapozása) Rajzokon lévő szóképek, két szavas mondatok: tárgyak neve, kommunikációs kártyák kérései, folyamatábrák utasításai. Saját és családtagjai keresztnevének szóképe a személyen és fényképén. Színek nevének szóképe (piros, kék, sárga, zöld, fekete, fehér) színmintákon.
	Írás előkészítése, írás elemi	74	„B” változat tartalma (Írás előkészítése, írás elemi) Nyomtatott nagybetű elemeinek (felfelé-lefelé és oldalra nyitott félkörök; függőlegesvisszintes, egyenes-ferde vonalak és ezek kombinációja) átírása és másolása vonalközbe helyezve. A betűelemek közötti távolság betartása.
Környezetismeret AZ EMBER ÉS KÖRNYEZETE Heti óraszám: 4 Éves óraszám: 148	Tárgyi környezet	28	„A” változat tartalma (Tárgyi környezet) Az iskola helyiségeinek berendezési tárgyai, egymáshoz viszonyított helyzetük. Az egyes helyiségekben végezhető tevékenységek. Az általa használt tárgyak anyaga, a fa, fém, papír, műanyag, üveg, porcelán, bőr, textil fogalmak bevezetése. Az elektromos árammal működő tárgyak, eszközök használata. A házi telefon és használata. Az anyagok fizikai változásának megfigyelése ütés, nyomás, hajlítás hatására és ételkészítés közben: elszíneződés, felaprózódás, keveredés, oldódás. A termikus kölcsönhatás elemi értelmezése: a forró folyadéktól az edény is felmelegszik. A víz különféle állapotának érzékelhető jegyei: jég, gőz, hideg- és melegvíz. Az ivóvíz: az iható és nem iható víz elkülönítése.

	Tárgyi környezet	26	„B” változat tartalma (Tárgyi környezet) A környezetében található tárgyakkal kapcsolatos ismeretek bővítése, (házi munka, műhely, udvar, tornaterem). Az iskola minden helyisége. Alapszínek.
	Tájékoztató alapismeretek	20	„A” változat tartalma (Tájékoztató alapismeretek) A tanterem alaprajza: a nyílászárók, a bútorok helye, egyes tevékenységek helyének bejelölése.
	Időbeli tájékozódás	20	„A” változat tartalma (Időbeli tájékozódás) Az időjárás elemeinek (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél) irányított megfigyelése, jellemzői (pl.: szitál, esik, ömlik, zuhog). A víz megfigyelése a természetben pl. pocsolya, eső, hó, jégeső. A hét napjainak neve, sorrendje, munka és pihenőnapok eltérő napirendje.
	Időbeli tájékozódás	26	„B” változat tartalma (Időbeli tájékozódás) Az időjárás elemeinek irányított megfigyelése (napsugárzás, csapadék).
	Társadalmi környezet, Önismeret	20	„A” változat tartalma (Társadalmi környezet, Önismeret) A saját testének jellemzői, (testmagasság, testalkat, szemszín, haj) összehasonlítása más személlyel. A saját testmagasság növekedésének megfigyelése. Ruházat. Rokoni kapcsolatok. Köszönés. A tanuló egy napja (tevékenységek, helyszínek). Az iskola neve, címe. Otthoni lakás, berendezési tárgyak, otthoni tevékenységek. A környezetéből ismert foglalkozások (pl. bolti eladó, orvos, fodrász, stb.), és szülei foglalkozása.
	Társadalmi környezet, Önismeret	24	„B” változat tartalma (Társadalmi környezet, Önismeret) Az iskola épülete.
	Közlekedési ismeretek	20	„A” változat tartalma (Közlekedési ismeretek) A gyalogos közlekedés szabályainak megismerése, átkelés úttesten az iskola környékén. A haladás megfelelő tempója.
	Közlekedési ismeretek	24	„B” változat tartalma (Közlekedési ismeretek) Átkelés az úttesten.

	AZ ÉLŐ TERMÉSZET ALAPIS-MERETEI	20	„A” változat tartalma (Az élő természet alapismeretei) A növények részei: elemzés, képről felismerés, azonosítás, megnevezés, rész és egész viszonya. A növények változásának megfigyelése az egyes évszakokban, és a változással kapcsolatos kifejezések megismerése (lehull, virágzik, zöldell, megéri). A környezet állatainak megadott szempontok szerinti megfigyelése, csoportokba rendezésük: az állatok utódai, szaporodásuk, a kicsinyek gondozása.
	AZ ÉLŐ TERMÉSZET ALAPIS-MERETEI	24	„B” változat tartalma (Az élő természet alapismeretei) Az élő természet nagy csoportjai: növény, állat, ember. Környezetében található növények és állatok irányított megfigyelése. Viselkedési szabályok a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban.
	TESTÜNK, ÉLETMŰKÖDÉSE-INK, EGÉSZSÉGÜNK	20	„A” változat tartalma (Testünk, életműködéseink, egészségünk) Az emberi szervezet egészségtől eltérő állapotai. A leggyakoribb betegségek (fogszuvasodás, légúti megbetegedések, gyomorrontás, stb.) sérülések (vágás, szúrás, égés) és tüneteik (láz, köhögés, nátha, torokfájás, hasmenés, hasfájás, hányás, felhorzsolódás, vérzés). Viselkedési szabályok az egyes betegségek esetén, otthon, az orvosnál, a kórházban. A nemek (férfi-nő) és a felnőttkor-gyermekkor elkülönítése.
	TESTÜNK, ÉLETMŰKÖDÉSE-INK, EGÉSZSÉGÜNK	24	„B” változat tartalma (Testünk, életműködéseink, egészségünk) Főbb testrészek és a fej részeinek megmutatása saját testén és más személyeken. Testrészeinek megfigyelése tükör előtt. Bal és jobb oldal elkülönítése saját testén.

Számolás - mérés elemei Heti óraszám: 4 Éves óraszám: 148	Gondolkodás	30	„A” változat tartalma (Gondolkodás) Egyszerű, egy algebrai műveletet igénylő szöveges feladatok megértése és megoldása szóban és írásban 10- es számkörben. Fogalmi gondolkodás fejlesztése: "mindegyik" "egyik sem".
	Gondolkodás	37	„B” változat tartalma (Gondolkodás) Hosszú-rövid fogalma.
	Algebra	28	„A” változat tartalma (Algebra) Számkör bővítése 20-ig. Számlálás, számjegymennyiség egyeztetés, számjegyek felismerése és írása. Műveleti jelek (+, -, =) felismerése, írása. Összeadás-kivonás 10-es számkörben segédeszköz nélkül, 20-as számkörben segédeszközzel írásban. Tárgyak csoportosítása kettesével, hármasával 20-as számkörben. Számok helye a számegyenesen 20-ig, egyes számszomszédok. Számok felcserélhetőségének megértése műveleteken belül. A nyitott mondat. Negyed, fél, háromnegyed tanítása.
	Algebra	37	„B” változat tartalma (Algebra) Számkör bővítése 5-ig: számjegyek felismerése, tárgyak számlálása, számjegymennyiség egyeztetés.
	Mérés	30	„A” változat tartalma (Mérés) Pénzhasználat: A pénz mértékegysége (forint). Pénzérmék felismerése, válogatása és beváltása 20-as körben. Műveletek pénzérmékkel. Hosszúság: Színes rudak, méterrúd használata, ezekhez számjegyek hozzárendelése. Tömeg: Kétkarú-mérleg használata. Űrtartalom: Űrtartalmak mérése, összehasonlítása egységül választott különböző nagyságú üvegekkel, poharakkal. Idő: Analóg órán negyed-, fél-, és háromnegyed órák felismerése, beállítása.
	Mérés	37	„B” változat tartalma (Mérés) "Üres" és "nem üres" fogalma.

	Sorozatok	30	„A” változat tartalma (Sorozatok) 20-as számkörben számok csökkenő ill. növekvő sorrendbe állítása. Állandó különbségű sorozatok alkotása megadott szabály alapján.
	Sorozatok	37	„B” változat tartalma (Sorozatok) 5-6 lépésből álló tevékenység követése. 3-as számkörben a számok növekvő és csökkenő sorrendbe állítása számkártya használatával.
	Geometria	30	„A” változat tartalma (Geometria) Pont és vonal kölcsönös helyzetének felismerése (rajta, kívül, belül), vonalzóval pontok összekötése. Vízszintes és függőleges vonalak felismerése és megnevezése.
Életviteli és gondozási ismeretek Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Önkiszolgálás	56	„A” változat tartalma (Önkiszolgálás) Önállóság a kéz- arc-és fogmosásnál, zuhanyozásnál. Fésülködés, frizura, körömkefehasználat. A tevékenységek hatékonyságát felnőtt ellenőrzi. Étkezés késsel-villával, helyes evőeszköztartás, merőkanál-használat, tiszta étkezés. Önálló öltözés, cipőfűző bekötése. Felöltözés után ruházat ellenőrzése tükörben, ha szükséges, megigazítása. Ruhahajtogatás, vállfahasználat.
	Önkiszolgálás	56	„B” változat tartalma (Önkiszolgálás) Zuhanyozás segítséggel. Körömkefe használat. Fésülködés. Fogmosás. A WC és a WC papír használata. Kés és villa együttes használata. Étél mérése, italtöltés. Saját ruhadarabjainak felismerése. Öltözés, vetkőzés segítséggel: ruha elejének és hátuljának megkülönböztetése. Saját ruhájának kigombolása. Zipzár használata. Cipőfűző hurkolása és masnira kötése.
	Háztartási ismeretek	55	„A” változat tartalma (Háztartási ismeretek) Hideg ételek készítése. A szükséges eszközök (vágódieszka, kés, reszelő, fakanál) helyének ismerete, balesetmentes használata. Az előkészítő (szeletelés, reszelés, keverés) és befejező műveletek megismerése. Az elektromos tea-főző használata, a kapcsolódó balesetvédelmi és érintésvédelmi szabályok elsajátítása. Mosogatás reggeli és uzsonna után. Udvar takarítása. Egy helyiség önálló kitakarítása. Cérna befűzése közepes méretű tűbe. Csomókötés cérnára. Fércöltés varrása

			előpontosítás nélkül. Közepes lyukú gomb felvarrása. Kartontextília vágása egyenes vonal mentén. Szivacs vágása csíkokra.
	Háztartási ismeretek	55	„B” változat tartalma (Háztartási ismeretek) Terítés reggelihez, ebédhez, uzsonnához. Tálasítás. Törölközők cserélése. Szobanövények öntözése. Ételkészítés csoportnak: előkészített anyagokból és eszközökkel. Söprés.
Ének - zene Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Gyermekdalok, népdalok	25	„A” és „B” változat tartalma megegyezik -részvétel az ének-zene foglalkozásokon -mondókák, gyermekdalok elsajátítása -egyszerű mozgások utánzása (taps, tánclepek stb) -egyéni preferenciák (dal, mondóka) kifejezése beszéddel vagy kommunikációs eszközökkel -ritmikai és dinamikai gyakorlatok -ritmushangszerek használata együttműködéssel, irányítással, ill. önállóan -együttműködés táncok elemeinek tanulása -zene hallgatása együttműködéssel, irányítással, végül önállóan.
	Ünnepkörök dalai	15	
	Ritmus - és hallásfejlesztés	24	
	Zenehallgatás	10	
Ábrázolás -alakítás Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Formázás különböző anyagokból	20	„A” változat tartalma (Formázás különböző anyagokból) Képlékeny anyagok alakítása térben modell alapján.
	Formázás különböző anyagokból	20	„B” változat tartalma (Formázás különböző anyagokból) Képlékeny anyag sodrása, gömbölyítése, lapítása méretre. Nyomóforma használata. Mintázás képlékeny anyaggal. Homokozás, hol formázása.
	Építés	20	„A” változat tartalma (Építés) Síkídomok szerelése csavarozással. Egyszerű tárgyak készítése modellkövetéses gyöngyfűzéssel.
	Építés	20	„B” változat tartalma (Építés) Konstrukciós elemek szétszedése, összerakása. Varrás előlyukasztott kartonlapon. Csavarozás közepes méretű csavarra. Fűzőtábla fűzése mintakövetéssel. Közepes méretű gemkapocs illesztése kartonra. Kisméretű

			gyöngy fűzése damilra. Közepes méretű gyöngy fűzése laza szála. Ruhaszárító csipesz felrakása textilre.
	Papír formázása, alakítása	14	„A” változat tartalma (Papír formázása, alakítása) Egyszerű tárgyak hajtogatása papírból. Lapok összetűzése gemkapoccsal és tűzőgéppel. Előrajzolt kerek formák tépése papírból. Írólapok iratgyűjtőbe fűzése. Kartonlapok összetűzése Milton kapoccsal. Kerek formák vágása papírból.
	Papír formázása, alakítása	14	„B” változat tartalma (Papír formázása, alakítása) Papírcsík tépése, vágása. Papír összehajtása félbe és átló mentén. Kivágott formák bekenése ragasztóval és felragasztása.
	Vizuális ábrázolás	20	„A” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Rövid szavak írása nyomtatott nagybetűvel. Színezés. Festés több színnel, egy ecset használatával.
	Vizuális ábrázolás	20	„B” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Helyes ceruzafogás. Nyomtatott nagybetű elemeinek másolása. Formák átrajzolása. Színezés. Festés nagy felületen, két kikevert színnel, külön ecsettel.
Mozgásnevelés Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	31	„A” változat tartalma (Rendgyakorlatok, téri tájékozódás) A tanuló helye a térben, tárgyakhoz viszonyítva (térérzékelés). Testfordulatok jobbra, balra, hátra, megadott irányba.
	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	31	„B” változat tartalma (Rendgyakorlatok, téri tájékozódás) A tanuló helye a térben, társakhoz, tárgyakhoz viszonyítva (térérzékelés). Bal-és jobboldal elkülönítése. (pl. mutatni a megfelelő irányt)
	Alapmozgások	30	„A” változat tartalma (Alapmozgások) Járás közben magasabb tárgyak, akadályok átlépése. Függeszkedés bordásfalon, a helyes fogás kialakítása. Mászás bordásfalon egyik kéz és az azonos oldalú láb elengedésével. Egyensúlyozó járás hátrafelé tornapadon, tárggyal a kézben. Alacsony akadályok átuğrása. Gurulás a hossz tengely körül változó testhelyzetből indítva, sorozatban.

			Járás magas térd - és sarokemeléssel különböző irányba (előre, hátra, oldalra). Lépcsőjárás fokként folyamatosan, kapaszkodás nélkül, lefelé utánlépéssel. Egyensúlyozó járás nehezített körülmények között: tárggyal a kézben, tornapadon. Tárgyakra, akadályokra fellépés és leugrás. Kúszás torna - és játékszerekből épített akadályok alatt és között. Folyamatos szökdelés előre, hátra.
	Alapmozgások	30	„B” változat tartalma (Alapmozgások) Járás közben akadályok átlépése. Járás emelkedőn és lejtőn. Mászás bordásfalon fokként utánlépés nélkül. Szökdelések: ki - és beugrás karikába. Lépcsőjárás fokként folyamatosan, kapaszkodás nélkül, lefelé utánlépéssel.
	Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszergyakorlatok	20	„A” változat tartalma (Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszergyakorlatok) Testrészekkel végezhető szabad - és kéziszergyakorlatok két ütemre. Két egyszerű mozgáselem (ugrás terpeszben kézemeléssel) összekapcsolása.
	Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszergyakorlatok	20	„B” változat tartalma (Alapvető testhelyzetek, testrészekkel végezhető szabad - és kéziszergyakorlatok) Statikus helyzetek (ülés, állás, fekvés, guggolás) felvétele megfelelő élethelyzetekben.
	Dobások, labdás gyakorlatok	30	„A” változat tartalma (Dobások, labdás gyakorlatok) Labda feldobása a levegőbe, a visszaérkező labda birtokba vétele járás közben. Labda földhöz ütögetése két kézzel, a labda birtokba vétele. Egykezes felső- és alsódobás társnak. Célba dobás kislabdával nagyobb tárgyra.
	Dobások, labdás gyakorlatok	30	„B” változat tartalma (Dobások, labdás gyakorlatok) Labda feldobása levegőbe. Az érkező labda birtokba vétele.

Informatika Heti óraszám: 1 Éves óraszám: 37	Informatika	18	„A” változat tartalma (Informatika) A számítógép fő funkcionális kiegészítő részei: a monitor, az egér, a klaviatúra, a lemezmeghajtó. A számítógép bekapcsolása, a Windows program, és azon belül a szövegszerkesztő "Word" program, illetve egyes játékok elindítása. Írásjelek közül a pont és a vessző használata. Szavak, mondatok írása, másolása, javítása.
	Informatika	37	„B” változat tartalma (Informatika) - Számítógép használatához szükséges helyes testtartás kialakítása. - Az "egér" használata rajzolóprogramban, egyes (csak "egér" használatát igénylő, egyszerű) játékprogramokban. Az egérkurzor. - Az egér használata játékprogramokban. A szövegkurzor. - A számítógép billentyűzetén a nagybetűk használata, szavak másolása. Szóközbillentyű használata. - Az Enter billentyű sorváltó funkciójának ismerete. A Backspace és Delete billentyűk használata.
	Gépírás	19	„A” változat tartalma (Gépírás) Asdf-jklé betűkapcsolat további gyakorlása, ehhez kapcsolódóan bal kéz mutató- és középsőujjához kapcsolódó betűk (r-t-g-b-v, e-c) írása, e betűkkel betű és szókapcsolatok gyakorlása. Szóközbillentyű használata a bal hüvelykujjal.

8. évfolyam

Tantárgy	Témakörök	Óraszámok	Elvárható tanulási eredmények
Olvasás - írás elemei Heti óraszám: 4 Éves óraszám: 148	Nyelvi értés	35	„A” változat tartalma (Nyelvi értés) Mellérendelő mellékmondatok: a következő és magyarázó mellékmondat. Alárendelő összetett mondatok: a cél- és okhatározói mellékmondatok megértése. Felkiáltó és óhajtó mondatok értelmezése a mindennapi helyzetekben.
	Nyelvi kifejezés	33	„A” változat tartalma (Nyelvi kifejezés) A minőségjelzői mellékmondatok. Az alárendelő összetett mondat: a hely-, idő- és módhatározói mellékmondat.
	Helyesírás	25	„A” változat tartalma (Helyesírás) Mondatközi írásjelek, összetett mondatok tagmondatainak elválasztása. Felkiáltó és óhajtó mondatok mondatvégi írásjele. Külön és kötőjellel írt földrajzi nevek.
	Olvasás-szövegértés	35	„A” változat tartalma (Olvasás-szövegértés) Egyszerű és összetett mondatokból álló, következtető és magyarázó mellérendelő, valamint cél- és okhatározói alárendelő mondatokat is tartalmazó szövegek olvasása. Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása. Dokumentumszövegek olvasása: árucikkekben lévő információk, TV-újságból műsorismertetőt, műsorfüzet, földrajzi nevek Magyarország domborzati térképéről, megyék és települések neve Magyarország közigazgatási térképéről, szakácskönyv. Olvasmányaiban az ismeretlen szavak aláhúzása, szótár készítése. Az olvasott szöveg tartalmának elmondása irányított kérdések segítségével, majd önállóan kérdések nélkül (tömörítve). Könyvek tartalomjegyzékének használata: adott olvasmány címéhez tartozó oldal-szám kikeresése.

Írás, íráshasználat, írásbeli szövegalkotás	94	„A” változat tartalma (Olvasás-szövegértés) Ismerkedés a levél formájával: megszólítás, bevezetés, tárgyalás, 1-2 kérdés, befejezés, elköszönés, dátum. Egy vagy több szavas vázlatpontok segítségével 5-10 mondatból álló levél írása. Levél, képeslap megcímzése (feladó, címzett, irányítószám...). Alkalomhoz illő témák tanítása, képeslapok írásához. A lehetséges alkalmak összegyűjtése (születésnap, névnap, stb.) rögzítése. Fogalmazások készítésekor egy vázlatponthoz több mondat írása. Olvasmányai tartalmáról fogalmazás írása. Párbeszéd írása: ismert olvasmány tartalmának átalakítása párbeszéddé, illetve másokkal folytatott párbeszéd leírása. Olvasmányaihoz szótár készítése az ismeretlen szavakból. Adatlapok, postautalványok, csomagkísérő levél kitöltése tollal, minta alapján. A következő kötőszavakat tartalmazó hiányos mondatok kiegészítése írásban: ezért, mert, hogy.
Olvasás	74	„B” változat tartalma (Olvasás) Saját lakcím. Rajzokon lévő szóképek, két szavas mondatok: tárgyak neve, cselekvések neve, kommunikációs kártyák kérései, folyamatábrák utasításai. Kommunikációs szótárból szavak és 4-7 mondat leválasztása.
Írás, íráshasználat	74	„B” változat tartalma (Írás, íráshasználat) A tanultak közül 4-7 mondat önálló írása. Kommunikációs szótárból szavak, két szavas mondatok másolása. Lakcímének lemásolása.

Számolás - mérés elemei Het óraszám: 4 Éves óraszám: 148	Gondolkodás	50	„A” változat tartalma (Gondolkodás) Szöveges feladatok megoldása. Nem analóg típusú szöveges feladatok ábrázolása.
	Gondolkodás	74	„B” változat tartalma (Gondolkodás) Alacsony-magas fogalma.
	Algebra	35	„A” változat tartalma (Algebra) Számkör bővítése 10000-ig, illetve 10000 felett a gyermek képességétől függően. Összeadás-kivonás 10000-es számkörben. 4-es, 7-es, 8-as szorzás- és bennfoglalás. Szorzótábla, bennfoglaló tábla, számológép használata. Önellenőrzés számológéppel. Szorzás, osztás kétjegyű számmal.
	Algebra	24	„B” változat tartalma (Algebra) Számkör bővítése 20-ig: tárgyak számlálása, számjegy-mennyiség egyeztetés, számjegyek felismerése, írása, összeadás-kivonás tárgyak segítségével írásban. Sokkevés, több- kevesebb fogalma, a relációs jelek ismerete, írása.
	Mérés	35	„A” változat tartalma (Mérés) Pénzhasználat: A pénz használata 1000-es számkör fölött a gyermek képességétől függően. Egyéb mérések: Hosszúság, tömeg, űrtartalom tanult mértékegységeinek átváltása.
	Mérés	25	„B” változat tartalma (Mérés) Analóg órán kismutató, nagymutató felismerése, a mutatók állásából egész, negyed, fél háromnegyed órák leolvasása. Pénzérték megnevezése, felismerése, válogatása 20-as számkörben.
	Geometria	28	„A” változat tartalma (Geometria) Síkido-mok (négyzet, téglalap) kerületének és területének kiszámítása, képlete, jele, mértékegysége. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, élek száma és hosszúsága.
	Sorozat	25	„B” változat tartalma (Sorozat) Számok növekvő és csökkenő sorrendbe állítása írásban, vagy számkártyák használatával 20-ig.

Életviteli és gondozási ismeretek Heti óraszám: 7 Éves óraszám: 259	Háztartási ismeretek	130	„A” változat tartalma (Háztartási ismeretek) A fürdőszoba kitakarítása tanult műveleti sorrendben. Rendszeres takarítás az intézmény különböző helységeiben. Sütéssel, főzéssel készíthető egyszerű ételek körének bővítése (pudding, levespor, stb.). A szakácskönyv használata. A csomagoláson található használati utasítás értelmezése, követése. Vásárlás számára ismeretlen élelmiszer- és szaküzletekben. Az élelmiszereken található legfontosabb információk. Az automata mosógép használata, teregetés, száraz ruhák leszedése, csoportosítása, hajtogatása, elpakolása. Ruházat javítása. Patent, kapocs felerősítése, szakadás megvarrása. Varrás varrógépen. Gazdálkodás a pénzzel: költségvetés készítése, a takarékoság lehetőségei, jelentősége. Munka a kiskertben: talajművelés, vetés, palántázás.
	Szolgáltatások igénybevétele	129	„A” változat tartalma (Szolgáltatások igénybevétele) Posta: pénzfeladás, pénzesutalvány.
	Háztartási ismeretek	130	„B” változat tartalma (Háztartási ismeretek) Vásárlás ismert boltban eladópultnál, fizetés előre kiszámolt összeggel. Fürdőszoba takarítás: mosdó, zuhanytálca takarítása. WC takarítása, a maró háztartási tisztítószerek használatának szabályai. Használjon gumikesztyűt. Porszívózás. Mosogatás ebéd után. Egyszerű konyhatechnikai eljárások: szeletelés, hámozás, reszelés. A megszáradt ruhák leszedése a szárítóról, összehajtogatásuk, helyrerakásuk. Az elektromos főzőlap használata. Kiskert öntözése. Fércöltés, gombvarrás.
	Taneszközök	129	„B” változat tartalma (Taneszközök) Munkaeszközök: valóságos, a mindennapi életben használt tárgyak.

Ének - zene Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Gyermekdalok, népdalok	25	„A” és „B” változat tartalma megegyezik Részvétel az ének-zene foglalkozásokon. Mondókák, gyermekdalok elsajátítása. Egyszerű mozgások utánzása (taps, tánclépések stb). Egyéni preferenciák (dal, mondóka) kifejezése beszéddel vagy kommunikációs eszközökkel. Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Ritmus-hangszerek használata együttműködéssel, irányítással, ill. önállóan. Együttműködés táncok elemeinek tanulásakor. Zene hallgatása együttműködéssel, irányítással, végül önállóan.
	Ünnepkörök dalai	15	
	Ritmus- és hallásfejlesztés	24	
	Zenehallgatás	10	
Ábrázolás - alakítás Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Vizuális ábrázolás	31	„A” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Rajzolás, festés: Modell perspektivikus ábrázolása. Árnyékolás a tónuselemek használatával rajzolásakor, színezéskor, festéskor.
	Vizuális ábrázolás	31	„B” változat tartalma (Vizuális ábrázolás) Rajzolás, festés: tárgymodell után, vagy szabadon. Színezés, kifestés.
	Komplex alakító tevékenység	30	„A” változat tartalma (Komplex alakító tevékenység) - Formázás: Egyszerű tárgyak megformálása agyagból. Kisplasztikák készítése. Egyszerű papírmásé dísz tárgyak, maszkok készítése. - Képalakítás vegyes technikával: Mozaikkép készítés - kompozíció készítése saját ötlet alapján. Képeslap készítés: Alkalmi képeslapok készítése. - Kézműves munkák fonállal, textillel: Makramézás - egyszerű csomó készítése; vékony szál használata. Kötés - simakötés; szaporítás; fordított kötés; leláncolás. Szövés - felvetés; az anyag mennyiségének szabályozása a vetélőn; az elkészítendő munkadarab méretének folyamatos ellenőrzése; eldolgozásnál a szőttés mindkét végének elkötése, az anyag ollóval való eltisztázása. Batikolás - viaszos batik készítése; egyszerű és összetett minta készítése.

	Komplex alakító tevékenység	30	„B” változat tartalma (Komplex alakító tevékenység) - Papírmunkák Előrajzolt kép készítése a tanult technikákkal. - Kézműves munkák fonállal, textillel Vágás - textília formára vágása. Szövés - a balról jobbra, jobbról balra történő haladás váltogatásának megtanulása; a váltó és a leverő villa használata; anyag feltekerése nyolcas alakban a vetélőre; színek soronkénti váltogatása. Kötés - simakötés, fordított kötés; szaporítás; fonal gombolyítása. Szivacsvágás - szivacs csíkokra és apró darabokra vágása; párna megtöltése.
	Népünk művészete	30	„A” változat tartalma (Népünk művészete) Minta varrása, hímzése textilanyagon, különböző öltésformákkal. Gyöngyszövés Azsúrozás - azsúrozó öltések. Subázás - papíron kirajzolt minta subázása.
	Népünk művészete	30	„B” változat tartalma (Népünk művészete) Subázás - fonal előkészítése; egyszínű felület subázása; előrajzolt minta subázása. Varrás: előrajzolt, összekapcsolt kereszt varrása kongrén.
	Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	20	„A” és „B” változat tartalma megegyezik Művészeti alkotások szemléltetése segítséggel.
Testnevelés Heti óraszám: 3 Éves óraszám: 111	Gimnasztikai alapformák	30	„A” változat tartalma (Gimnasztikai alapformák) Két, három mozgáselem összekapcsolása. Kartartások és fogások alkalmazása.
	Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	30	„A” változat tartalma (Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok) Kúszás, mászás különböző terjedelmű és nagyságú akadályok között. Állórajt alkalmazása, versenyfutás 30-60 m-es távon.
	Labdás gyakorlatok	10	„A” változat tartalma (Labdás gyakorlatok) Kislabdahajítás. Labdavezetés lassú futás közben ügyesebbik kézzel, akadályok megkerülése.

	Sportjátékok elemei	11	„A” változat tartalma (Sportjátékok elemei) Kosárlabda: átadások álló helyzetben (kétkezes, mellő átadás) Labdarúgás: labdavezetés, labdakezelés.
	Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	36	„B” változat tartalma (Rendgyakorlatok, téri tájékozódás) Térérzékelés (helyzetváltoztatás, testfordulat, rendezés).
	Alapmozgások	40	„B” változat tartalma (Alapmozgások) Mászás bordásfalon (fel, le) egy fok kihagyásával. Egyensúlyozó járás előre enyhén ferde padon kezében tárggyal.
Informatika Heti óraszám: 2 Éves óraszám: 74	Informatika	37	„A” változat tartalma (Informatika) Szövegek másolása, velük való munka: A „Szerkesztés” menüsorból a "Mindent kijelöl" menüpont. Hibás lépés törlése a „Szerkesztés” menüsor "Visszavonás" menüpontja, ill. az ezt jelölő ikon segítségével. „Nézet” menüsorból a "Normál" és a "Nyomtatott forma" menüpontok. A "Nagyítás", "Kivágás", "Beillesztés", "Másolás" ikonok használata.
	Gépírás	37	„A” változat tartalma (Gépírás) Szavak, szókapcsolatok, mondatok írásának gyakorlása, rövid szövegek írása, a hibátlanág szem előtt tartásával.
	Informatika	74	„B” változat tartalma (Informatika) - Számítógép használatához szükséges helyes testtartás kialakítása. - Az "egér" használata rajzolóprogramban, egyes (csak "egér" használatát igénylő, egyszerű) játékprogramokban. Az egérkurzor. - Az egér használata játékprogramokban. A szövegkurzor. - A számítógép billentyűzetén a nagybetűk használata, szavak másolása. Szóközbillentyű használata. - Az Enter billentyű sorváltó funkciójának ismerete. A Backspace és Delete billentyűk használata.

4. számú melléklet: Aaptankönyvek jegyzéke

Általános iskola

3. számú melléklet: Aaptankönyvek jegyzéke

Általános Iskola

1. osztály

Magyar nyelv és irodalom

Meixner Ildikó	Játékház-Képes Olvasókönyv	OH-SNE-MIR01T
Meixner Ildikó	Játékház-Játékház Feladatlapok I.	OH-SNE-MIR01GY/I.
Meixner Ildikó	Játékház-Játékház Feladatlapok II.	OH-SNE-MIR01GY/II.
Meixner Ildikó	Játékház-Játékház Betűtanítás I.	OH-SNE-MIR01M/I.

Matematika

Dr. Janza Károlyné	Matematika 1. osztályosoknak	KT-0719
Szép Andrea	Gyakorlókönyv matematikából	KT-0721
Mánfai Zita	Én is tudok számolni 1. első kötet	OH-SNE-MAT01T/I.
Mánfai Zita	Én is tudok számolni 1. második kötet	OH-SNE-MAT01T/II.
Mánfai Zita	Én is tudok számolni 1. harmadik kötet	OH-SNE-MAT01T/III.

Ének zene

Antal-Lundström Ilona	A hangok játéka 1-2.	OH-SNE-ENZ01T
-----------------------	----------------------	---------------

2. osztály

Magyar nyelv és irodalom

Hargitai Katalin	Játékvár- Képes Olvasókönyv	NT-98538
Meixner Ildikó	Játékház- Feladatlapok II.	OH-SNE-MIR01GY/II.
Meixner Ildikó	Játékház.Betűtanítás írásfüzet II.	OH-SNE-MNY01M/II.
Hargitai Katalin	Játékvár munkatankönyv	NT-98539/MT
Hargitai Katalin	Játékvár Írás-helyesírás munkafüzet 2.	NT-98539/MT/D/1.

Matematika

Janza Károlyné	Matematika 2. osztályosoknak	KT0720
Szép Andrea	Gyakorlókönyv matematikából 2. osztályosoknak	KT 0722

Ének –zene

Antal-Lundström Ilona	A hangok játéka 1-2.	OH-SNE-ENZ01T
-----------------------	----------------------	---------------

3. osztály

Magyar nyelv és irodalom

Hargitai Katalin	Játékváros-képes olvasókönyv az általános iskola 3. osztálya számára	OH-SNE-MIR03T
Hargitai Katalin	Játékváros- magyar nyelvi munkafüzet 3.	OH-SNE-MNY03M

Matematika

Fülöp Mária	Én már tudok számolni 3. matematika tankönyv a 3. évfolyam számára	OH-SNE-MAT03T
Fülöp Mária	Én már tudok számolni 3.	

4. osztály**Magyar nyelv és irodalom**

Hargitai Katalin	Játékvilág-képes olvasókönyv az általános iskola 4. osztálya számára	OH-SNE-MIR04T
Hargitai Katalin	Játékvilág-magyar nyelvi munkafüzet az általános iskola 4. osztálya számára	OH-SND-MNY04M

Matematika

Fülöp Mária	Én már tudok számolni 4. matematika tankönyv a 4. évfolyam számára	OH-SNE-MAT04T
Fülöp Mária	Én már tudok számolni 4. matematika munkafüzet a 4. évfolyam számára	OH-SNE-MAT04M

5. osztály**Magyar nyelv és irodalom**

Hargitai Katalin	Játékbirodalom. Képes olvasókönyv 5.	OH-SNE-MIR05T
Hargitai Katalin	Játékbirodalom. Olvasás és fogalmazás munkafüzet 5.	OH-SNE-MIR05M
Hargitai Katalin	Játékbirodalom. Magyar nyelvi munkafüzet 5.	OH-SNE-MNY05M

Matematika

Fülöp Mária	Matematika 5. tankönyv	OH-SNE-MAT05T
Petőné Hermann Noémi	Matematika 5. munkafüzet	OH-SNE-MAT05M

Történelem

Balogh András Titusz-Pirok Györgyi Katalin	Történelem 5. tankönyv	OH-SNE-TOR05T
Balogh András Titusz-Pirok Györgyi Katalin	Történelem 5. munkafüzet	OH-SNE-TOR05M

Természettudomány

Hegedűs Tamás-Székely Tímea	Természettudomány 5. tankönyv	OH-SNE-TER05T
Hegedűs Tamás-Székely Tímea	Természettudomány 5. munkafüzet	OH-SNE-TER05M

Hon-és népismeret

Baksa Brigitta-Szabó Péter	Így éltünk, így élünk. Hon-és népismeret tankönyv	
	általános iskolák 5. évfolyama számára	OH-SNE-HNI05T
Baksa Brigitta-Szabó Péter	Így éltünk, így élünk. Hon-és népismeret munkafüzet	
	általános iskolák 5. évfolyama számára	OH-SNE-HNI05M

Ének-zene

Antal-Lundström Ilona	A zene titkos nyelve. Ének –zene 5.	OH-SNE-ENZ05T
-----------------------	-------------------------------------	---------------

6. osztály

Magyar nyelv és irodalom

Hargitai Katalin	Játékvilág. Képes olvasókönyv 6.	OH-SNE-MIR06T
Hargitai Katalin	Játékvilág. Olvasás és fogalmazás munkafüzet 6.	OH-SNE-MIR06M
Hargitai Katalin	Játékvilág. Magyar nyelvi munkafüzet 6.	OH-SNE-MNY06M

Matematika

Fülöp Mária	Matematika 6. munkafüzet	OH-SNE-MAT06M
Somfalvi Eszter	Matematika 6. munkafüzet	OH-SNE-MAT06T

Történelem

Tóth Attila	Történelem 6. tankönyv	OH-SNE-TOR06TB
Balogh András Titusz	Történelem 6. munkafüzet	OH-SNE-TOR06M

Természetudomány

Fekete-Nyiri Éva Mária	Természetismeret 6. tankönyv	NT- 98756
Fekete-Nyiri Éva Mária	Természetismeret 6. munkafüzet	NT- 98756

Földrajz

Balázs Brigitta	Földrajz 6. tankönyv	NT-98761
Balázs Brigitta	Földrajz 6. munkafüzet	NT-98761/M

Ének-zene

Szabó Katalin	Dallal és muzsikával. Ének-zene 6.	NT-9806
Szabó Katalin	Dallal és muzsikával. Ének-zene munkafüzet 6.	NT-9806/M

7. osztály

Magyar nyelv és irodalom

Kozma Melinda	Irodalom 7. olvasókönyv	OH-SNE-MIR07T
Kozma Melinda	Irodalom 7. munkafüzet	OH-SNE-MIR07M
Kozma Melinda	Magyar nyelv 7. tankönyv	OH-SNE-MNY07T
Kozma Melinda	Magyar nyelv 7. munkafüzet	OH-SNE-MNY07M

Matematika

Koczó Zita-Köböl Erika	Matematika 7. tankönyv	OH-SNE-MAT07T
Koczó Zita-Köböl Erika	Matematika 7. munkafüzet	OH-SNE-MAT07M

Természettudomány

Borsai-Béndek Diána-Kiss Eszter-Szatmári Helga	Természetismeret 7. tankönyv	NT-98757
Lukács István	Természetismeret 7. munkafüzet	NT-98757/M

Történelem

Balogh András Titusz-Pirok Györgyi Katalin	Történelem 7. tankönyv	
	az általános iskolák számára	NT-98747
Balogh András Titusz-Pirok Györgyi Katalin	Történelem 7. munkafüzet	
	az általános iskolák számára	NT-98747/M

Földrajz

F. Kusztor Adél	Földrajz 7. tankönyv	NT-98762
F. Kusztor Adél	Földrajz 7. munkafüzet melléklettel	NT-98762/M

Angol nyelv

Meggyesné Hosszú Tímea	Let's do it 7. tankönyv	OH-SNE-ANG07T
Meggyesné Hosszú Tímea	Let's do it 7. munkafüzet	OH-SNE-ANG07M

Ének-zene

Dr. Horváth Ágnes	Zene és ünnep. Ének-zene 7.	OH-SNE-ENZ07T
-------------------	-----------------------------	---------------

Technika

Németh Zsófia	Technika és tervezés 7.	OH-SNE-TET07GY/I.
---------------	-------------------------	-------------------

Németh Zsófia	Technika és tervezés 7. melléklet	OH-SNE-TET07GY/II.
---------------	-----------------------------------	--------------------

8. osztály

Magyar nyelv és irodalom

Székely Tímea	Irodalom 8.	OH-SNE-MIR08T
---------------	-------------	---------------

Székely Tímea	Irodalom 8. munkafüzet	OH-SNE-MIR08M
---------------	------------------------	---------------

Székely Tímea	Magyar nyelv 8.	OH-SNE-MNY08T
---------------	-----------------	---------------

Székely Tímea	Magyar nyelv 8. munkafüzet	OH-SNE-MNY08M
---------------	----------------------------	---------------

Matematika

Koczó Rita-Köböli Erika	Matematika tankönyv a 8. évfolyam számára	OH-SNE-MAT08T
-------------------------	---	---------------

Koczó Rita-Köböli Erika	Matematika munkafüzet a 8. évfolyam számára	OH-SNE-MAT08M
-------------------------	---	---------------

Történelem

Schüttler Vera	Történelem 8. tankönyv az általános iskolák számára	NT98748
----------------	---	---------

Schüttler Vera	Történelem 8. munkafüzet az általános iskolák számára	NT98748/M
----------------	---	-----------

Csapodi Zoltán	Állampolgári ismeretek 8.	OH-ALP08TA
----------------	---------------------------	------------

Földrajz

Balázs Brigitta-Dr. Kádár Anett	Földrajz 8. tankönyv	NT98763
Balázs Brigitta-Dr. Kádár Anett	Földrajz 8. munkafüzet melléklettel	NT98763/M

Természettudomány

Lukács István	Természetismeret 8. munkafüzet	NT98758/M
Borsai-Béndek Diána-Kiss Eszter-Szatmári Helga	Természetismeret 8. tankönyv	NT-98758

Angol nyelv

Sári Éva	Let's do it. Angol nyelvkönyv 8.	OH-SNE-ANG08T
Sári Éva	Let's do it. Angol munkafüzet 8.	OH-SNE-ANG08M

Ének-zene

Fekete Anikó- Dr. Horváth Ágnes	Zenéltni jó! Ének-zene 8.	OH-SNE-ENZ08T
---------------------------------	---------------------------	---------------

Értelmileg akadályozottak tankönyvjegyzéke

Krafcsik Erika Gabriella: Számolás-mérés 1.	OH-SNK-SZM12/GY/I.
Krafcsik Erika Gabriella: Számolás-mérés 2.	OH-SNK-SZM12/GY/II.
Stark Gabriella: Számolás-mérés 4.	OH-SNK-SZM04/GY/I.
Stark Gabriella: Számolás-mérés 4.	OH-SNK-SZM04/GY/II.
Kolonics Judit. Számolás-mérés 6.	OH-SNK-SZM06/GY/I.
Kolonics Judit. Számolás-mérés 6.	OH-SNK-SZM06/GY/II.
Kolonics Judit-Gere Krisztina Számolás-mérés 7.	OH-SNK-SZM07/GY/I.
Kolonics Judit-Gere Krisztina Számolás-mérés 7.	OH-SNK-SZM07/GY/II.
Kolonics Judit-Gere Krisztina Számolás-mérés 8.	OH-SNK-SZM08/GY/I.
Kolonics Judit-Gere Krisztina Számolás-mérés 8.	OH-SNK-SZM08/GY/II.

Autista csoport tankönyvjegyzék

Alasztics Andrea-Csapó Melinda-Löfflerné Szárai Krisztina: Egyéni fejlesztés 1.

OH-SNE-EFE01GY

Szép Andrea: Gyakorlókönyv matematikából 1. o. KT-0721

Janza Károlyné-Tarnai Ottóné :Matematika 1. osztályosoknak KT -0719

Meixner Ildikó: Játékház. Feladatlapok I. a Képes olvasókönyvhöz OH-SNE-MIR01GY/I.

Meixner Ildikó: Játékház. Feladatlapok II. a Képes olvasókönyvhöz OH-SNE-MIR01GY/II.

Alasztics Andrea-Csapó Melinda-Löfflerné Szárai Krisztina: Egyéni fejlesztés 2.

OH-SNE-EFE02GY

Szép Andrea Gyakorlókönyv matematikából 2. o. KT-0722

Meixner Ildikó: Játékház. Betűtanítás-írásfüzet I. OH -SNE-MNY01M/I.

Meixner Ildikó: Játékház. Betűtanítás-írásfüzet II. OH -SNE-MNY01M/II.

Szép Andrea:Szépírás-Kisbetűs gyakorlólapok KT-0735

Janza Károlyné-Tarnai Ottóné: Matematika 2. osztályosoknak KT -0720

Fülöp Mária:Én már tudok számolni 3. munkafüzet. Matematika munkafüzet a 3.o.

OH-SNE-MAT03M

Fülöp Mária: Én már tudok számolni 3. Matematika tankönyv a 3.o . OH-SNE-MAT03T

Szép Andrea : Szépírás-Nagybetűs gyakorlólapok	KT-0736
Mánfai Zita: Én is tudok számolni 2. Második kötet	OH-SNE-MAT02T/II.
Meixner Ildikó: Játékház. Képes olvasókönyv az általános iskola 1. o.	OH-SNE-MIR01T
Hargiatai Katalin: Játékvár- Munkatankönyv	NT-98539/MT
Hargiatai Katalin:Játékvár. Képes olvasókönyv 2.	NT-98538
Hargiatai Katalin :Játékvár. Differenciáló képes olvasókönyv 2.	NT-98538/D

5. számú melléklet: *Fejlesztő nevelés habilitációs, rehabilitációs programja*

SZÁSZ MÁRTON ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS
FEJLESZTŐ NEVELÉS- OKTATÁST VÉGZŐ
ISKOLA

FEJLESZTŐ NEVELÉS HABILITÁCIÓS,
REHABILITÁCIÓS PROGRAMJA

TAPOLCA,2023.

„Elfogadni egy másik embert
Olyannak, amilyen, ez valójában a
Szeretet egyik megnyilvánulása;
Érezni, hogy elfogadnak bennünket,
Ez azt jelenti, érezzük,
Szeretnek minket.”

Thomas Gordon

A fejlesztő nevelés-oktatás indokoltsága

A súlyos és halmozott fogyatékoság meghatározása

„A súlyos és halmozott fogyatékoság az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében a speciálisan humán funkciók - mint a kommunikáció, a beszéd, a mozgás, az értelem és az érzékelés-észlelés - minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki. Ennek következtében az érintett személy pszichofizikai teljesítményei extrém mértékben eltérnek az átlagtól, így tevékenységeiben erősen akadályozottá válik, és társadalmi részvételében jelentősen korlátozott lehet. A súlyos és halmozott fogyatékoság hátterében rendszerint a korai életszakaszban bekövetkező, a központi idegrendszert érintő komplex károsodás áll.

A fogyatékoságok a legkülönbözőbb kombinációkban és súlyossági fokozatokban, esetleg eltérő időben jelenhetnek meg. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a leggyakrabban a súlyos kommunikációs zavar, a különböző súlyosságú mozgásszervi fogyatékoság (mozgáskorlátozottság) és a különböző súlyosságú értelmi fogyatékoság (intellektuális képességzavar) igen változatos kombinációit találjuk. A fenti fejlődésbeli eltérések és tevékenységbeli akadályozottságok a pedagógiai megsegítés, nevelés, oktatás, fejlesztés szempontjából sajátos nevelési igényként jelentkeznek. E tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítése, egészségük megtartása, az emberi, a dologi és természeti világhoz való viszonyuk kialakítása és a társadalom életében való aktív részvétel érdekében. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos, komplex segítségére, támogatására utaltak, személyiségük kibontakoztatása és életminőségük javítása érdekében nevelés-oktatásra van szükségük.” (3. számú melléklet a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelethez)

A súlyosan halmozottan fogyatékos emberek élhetnek:

- . Családi környezetben, otthoni ellátás keretében
- . Fogyatékosokat ápoló, gondozó intézményben
- . Saját intézményben külön erre a célra létrehozott csoportban

A családi környezetben élők már a születésüktől kezdve különböző színtereken, korhoz kötötten kaphatnak speciális ellátást.

A fejlesztések megvalósulhatnak:

- otthoni ellátás (0. évtől),
- gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás (0-5. év),
- konduktív pedagógiai ellátás (0. évtől),
- bölcsődei gondozás (0-6. év),
- óvodai (3-7 év), iskolai (6- 16. év), fejlesztő nevelés-oktatás (6-23. év),
- fogyatékosok nappali intézménye (3. évtől) keretében.

A sajátos nevelési igényűek e csoportjába tartozók köre számos szolgáltatást igényel élete során. Elsődleges az emelt szintű egészségügyi ellátásuk, melyben teret kap az egészségmegőrzésük, az alapellátásuk, szakorvosi, gyógyszerellátásuk, valamint gyógyászati segédeszköz ellátásuk. Fizikai, mentális életvezetési segítség adása egyénileg megmutatkozik állandó ápolás, gondozás szolgáltatásában. Életkoruknak megfelelően egyéni fejlesztési tervek alapján komplex nevelést-oktatást, valamint szociális szolgáltatásokat (kedvezmények, juttatások) vesznek igénybe.

A fejlesztő nevelés-oktatás nagy előnye, hogy a gyermekek képzési óraszám minimum 20 órára emelkedett. Ez az időkeret nagymértékben elősegíti a gyermekek hatékonyabb fejlődését, s megkönnyíti a család életét is. A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről közoktatási törvény 15 § (2) ha a sajátos nevelési igényű gyermek súlyos és halmozottan fogyatékos, attól az évtől kezdve, amelyben az ötödik életévét betölti, fejlesztő nevelésben, fejlesztő nevelés-oktatásban vesz részt.

(3) a súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek annak a tanítási évnek az első napjától, amelyben a hatodik életévét betölti, fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti tankötelezettségét.

- meghatározott intézményekben
- a fejlesztő nevelés-oktatás a tanév rendjéhez igazodik
- alapidokumentuma: A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve
- a heti fejlesztő foglalkozások számának el kell érnie a húsz órát
- a rehabilitációs pedagógiai program alapján egyéni fejlesztési tervek készülnek, melyek megalapozzák a gyermek nevelésének, oktatásának személyre szabott tervezését és meghatározzák a nevelés, oktatás és fejlesztés súlypontját

Fejlesztési területek:

- Érzelmi és szociális nevelés
- Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés
- Kommunikáció
- Mozgásnevelés
- Ember és természet
- Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés

A Rehabilitációs Pedagógiai Programot meghatározza az a tény, hogy a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztésénél az alapidokumentum: A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve. Ebből kiindulva figyelembe vettük:

- A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapelveit
- A gyógypedagógia tudományelméletét, filozófiáját, módszereit, eszközeit, gyakorlatát.
- A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelvét
- A szülők elvárásait, a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit
- A fejlesztő nevelés-oktatás jogszabályi kereteiben rögzített tartalmi és formai elemeket.

Mindezek a helyi lehetőségeknek és adottságoknak megfelelően valósulnak meg.

A fejlesztő nevelés-oktatás személyi és tárgyi feltételei

A feladat ellátásban részt vevő szakemberek:

- . gyógypedagógus,
- . konduktor,
- . gyógytornász,
- ..terapeuták (zene, kutyás, lovas),
- . logopédus,
- . pszichológus,
- . gyógypedagógiai asszisztens,
- . iskolaorvos
- . védőnő

Habilitációs és rehabilitációs pedagógiai programunk alapelvei az irányelvek útmutatása alapján

- A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók a szükségleteiknek és fogyatékoságaik struktúrájának megfelelő nevelésben, oktatásban és fejlesztésben részesüljenek.
- A fejlesztés a számukra megfelelő és szükséges tartalommal történjék, segítse a lehetőség szerinti legnagyobb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést.
- Az elvárások az egyéni teljesítőképességnek megfelelően kerüljenek megfogalmazásra, és igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez.
- A fejlesztő nevelés-oktatás keretében, a közösségi nevelés mellett kiemelt hangsúlyt kapjon az egyéni fejlesztés, törekedve azonban a kortárs kapcsolatok kihasználására a szocializációs folyamatban.

- A napirend tudatos szervezésével a sokoldalú tapasztalatszerzés, a szociális tanulás feltételeinek biztosítása.
- A kommunikáció és az interakció elve
- A normalizáció és a participáció elve
- A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve.
- A kooperáció és a tudatosság elve
- A differenciálás és az individualizáció elve

„Ha valakit olyanak látsz, amilyen éppen most, ezzel visszatartod őt fejlődésében. De ha olyanak látod, amilyenné lehetne, ezzel előre segíted őt életútján.”

(Goethe)

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt céljai és sajátosságai

A Nemzeti alaptantervben meghatározott kiemelt fejlesztési feladatok a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetőek, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg. Ennek során a következőket kell figyelembe venni:

Tanulás

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő nevelése-oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus közös tanulási folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát egymás megértésének lehetőségeit tanulják és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapvető tételei

- A tanulás és tanítás kezdeti lépéseinek a tanulók legalapvetőbb szintű - akár vegetatív a fizikai állapotváltozás legelemibb szintjén zajló - megnyilvánulásainak értelmes közlés-ként való felfogása és értelmezése.
- A tanuló és a gyógypedagógus közti partneri kapcsolat fokozatos kialakítása.
- Következetes együttműködés.
- Kommunikációs lehetőségeik kipuhatolása, feltárása és kiaknázása.
- Mindennapi cselekvésekre alapozottság.
- A tanulás része és színtere az alapszükségleteik kielégítése is.

Fejlesztő nevelés-oktatás habilitációs tevékenységének célja, feladata, a fejlesztés legfontosabb területei

Intézményünkbe érkező súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekeknek, fiataloknak a Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Tanulási Képességet Vizsgáló, Beszédvizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslata alapján otthoni ellátás keretében is biztosítjuk az egyéni fejlesztést.

Tevékenységünk célja:

A gyerekek szükségletei és a helyi igények határozzák meg. Fontos számunkra az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legnagyobb önállóság feltételeinek megteremtése, melynek alapja a szociális, a kommunikációs és más kognitív készségek specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek habilitációs fejlesztése, a mindennapi gyakorlati készségek speciális módszerekkel való tanítása. Kiemelt célunk, hogy a gyermekek képessé váljanak a család életébe való beilleszkedésre, elfogadják az általános emberi értékeket, felkészüljenek a felnőtt életre, megfeleljenek a társadalmi elvárásoknak, elősegítve ezzel a társadalmi integrációjukat.

Nevelési céljaink elérésének érdekében alkalmazott módszerek, terápiák minden esetben igazodnak a gyerekek életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, nyelvi szintjéhez, egyéni képességeihez és az adott szituációhoz.

Tevékenységünk feladata:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelvét figyelembe véve, megfelelően elkészített egyéni fejlesztési tervek alapján a sérült funkciók, fejlesztése, a gyermekek társadalmi beilleszkedésének segítése. A feladatok végzéséhez családias, nyugodt légkört teremtünk, melyben gyermekek és felnőttek egyaránt jól érzik magukat, amely a kölcsönös bizalmon, az egyéni sajátosságok figyelembevételén, a következetes, egymásra építő gyógypedagógiai munkán alapszik. Mindezek jól segítik a képességek kibontakozását, a hatékony fejlesztő munkát.

Pedagógiai tevékenységünk kiemelt feladatai:

- A fejleszthetőség, és az önálló tevékenykedés feltételeként a biztonságérzet kialakítása.
- Fejlesztő ápolás-gondozás, mindennapos tevékenységre nevelés.
- Az önismeret fejlesztése, az önállóság kialakítása, fejlesztése.
- Az „együttélés” megtanulása

- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák tanítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben.
- Az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása.
- A tanuló egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek tanítása, fejlesztése.
- Speciális módszerek, terápiák alkalmazásával az egyre pontosabb észlelés, a verbális és nonverbális kommunikáció kialakítása, a gondolkodás, és az emlékezet fejlesztése.
- A mozgásra alapozva készségek kialakítása, képességek fejlesztése differenciált, szükségletekhez igazodó segítségnyújtással.
- A különböző szociális, kulturális környezetből fakadó hátrányok csökkentése, kompenzálása.
- Az alapszükségletek kielégítése, jó testi és lelki közérzet megteremtése.

A fejlesztő nevelés-oktatás területei:

- Kommunikáció (alapkompenciák, a tanulás és a gondolkodás kompetenciái, kommunikációs és digitális kompetenciák, személyes és társas kompetenciák, társadalmi részvétel kompetenciái)
- Mozgásnevelés (alapkompenciák, kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kompetenciák)
- Az érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokbavétele. A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése (alapkompenciák, a tanulás és gondolkodás kompetenciái)
- Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése (alapkompenciák, kreatív alkotás és önkifejezés kompetenciái, munkavállalás kompetenciái)
- Érzelmi és szociális nevelés, az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása (alapkompenciák, társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái, személyes és társas kompetenciák)
- Fejlesztő gondozás – Önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés, a megfelelő támogató környezetben az egyéni képességszint figyelembevételével a lehető legmagasabb szintű önállóság és önellátás képességének elsajátítása (beleértve a részvétel különböző szintjeit), az emberiség-szükséglet-kielégítés kultúrájának megismerése (alapkompenciák, kommunikációs kompetenciák, személyes és társas kompetenciák, a tanulás kompetenciái).

1. A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

A Nemzeti alaptantervben meghatározott tanulási és nevelési célok, kompetenciaterületek a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetők, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg. Ennek során az alábbiakat szükséges figyelembe venni.

1.1. Testi és lelki egészségre nevelés

A testi és lelki egészség a személyes életminőség és jóllét egyik meghatározó eleme. A súlyos és halmozottan fogyatékos emberek életében a károsodások komplex együttese, valamint ezek pszichofizikai hatásai alapvető módon befolyásolják az életvezetést és az életkilátásokat, hiszen a meglévő szükségletek kielégítésének eszköztára csak korlátozottan áll rendelkezésre. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának – különösen a fejlesztő nevelés-oktatás kezdetén – központi feladata az alapszükségletek kielégítése, a jó testi és lelki közérzet megteremtése, amelynek minden eleme az iskolai nevelés-oktatás alapvető, pedagógiai jelentőséggel bíró feladata is. Magában foglalja az elemi szükségletek kielégítését (a fejlesztési folyamatba épített ápolási és gondozási tevékenységeket), a megfelelő testi és pszichés közérzet kialakulásának támogatását, az emberi alapszükségletek elismerését az élet minden területén. Hozzá tartozik az e szükségletek megélését és differenciált kielégítését szolgáló alapfeltételek megteremtése, kielégítésük kommunikatív, pedagógiai és terápiás elősegítése, az önállóságra és az egészséges életmódra nevelés feladatainak programba építése.

1.2. Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

1.2.1. Az énkép, az önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése

A személyiség fejlődésének és kibontakozásának alapfeltétele, hogy a tanulóban kialakulhasson az identitástudat, önmagukat autonóm személyként, az emberi és dologi világ aktív résztvevőjeként tapasztalják meg. A személyes identitás elsőként a test megéléséhez, differenciált érzékeléséhez és észleléséhez, a saját személyiségnek a másiktól való elkülönítéséhez, önmaga egyedi, autonóm személyként való megtapasztalásához kötődik. Az önazonosság kialakulásában mindezen túl meghatározó szerepet játszanak a személyes élmények és történések, amelyek az érintett személy egyedi élettörténetének alkotóelemeit adják. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében az identitás kialakulásának pszichofizikai feltételei jelentős mértékben korlátozottak lehetnek. Ezért a nevelés-oktatás kitüntetett és komplex feladata, hogy a tanulók pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és legszűkebb környezetükről, valamint e kettő egymáshoz való viszonyáról. Meg kell tanulniuk elkülöníteni magukat más személyektől, s a testséma kiépítése révén meg kell tapasztalniuk testük és – ezzel párhuzamosan – személyiségük határait. Mivel a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók számára a környezet eleinte a másik ember testi jelenlétéként élhető meg, a tágabb emberi, dologi és kulturális jelenségekre tagolódó világ számukra fokozatosan válik megismerhetővé. Ezért a fejlesztő nevelés-oktatás során az egyes tartalmakat koncentrikusan, egymásra építve, egymásra vonatkoztatva és egymásból kifejtve kell tanítani úgy, hogy a tanulók a tágabb környezet megismerése során mindig saját közvetlen tapasztalataikra és a már korábban megismert szűkebb környezetre támaszkodhassanak. Lehetővé kell tenni számukra az eltérő szenzoros modalitások (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás) közötti összefüggések megtapasztalását, illetve az ugyanazon modalitások által közvetített eltérő tartalmak elkülönítését. Szükséges, hogy megtanulják felismerni az életük különböző színterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, az azonosságokat és különbözőségeket, valamint fontos, hogy megtapasztalhassák az események ok-okozati összefüggéseit.

1.2.2. Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőttlét szerepeire

Az a tény, hogy a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók személyiségfejlődése jelentősen nehezített, és életük folyamán számos akadállyal kell megküzdeniük, nem változtat azon, hogy a növekedés és érés folyamatában megjelennek azok a szükségletek és igények, amelyek általában az egyes életszakaszok jellemzői. A tanulóknak a gyermek- és pubertáskort, az ifjú- és

felnőttkort, végül az időskort jellemző tulajdonságok kibontakoztatásához segítségre van szükségük, hiszen számukra csak igen korlátozottan adottak a változó életszakaszokkal fellépő szükségletek és igények kielégítéséhez szükséges képességek. Az önállósodás, az autonóm döntéshozatal, a szociális kapcsolatok kiszélesedése, a párválasztás és a szexualitás világába való belépés a tanulók emberi jogai közé tartoznak. Mivel a kiszolgáltatottság mértéke nem értelmezhető az önrendelkezésre való képesség mutatójaként, a lehető legszélesebb körben – a mindennapi élet helyzeteiben is – biztosítani kell a tanulók számára a választás és önálló döntéshozatal lehetőségét.

1.3. Médiatudatosságra nevelés

Az információs és kommunikációs technikák a súlyos és halmozottan fogyatékos személyek életében és életvezetésében egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert. A tanulóknak kommunikációjukban, a szabadidő eltöltése és a művelődés terén, valamint későbbi életük során egyaránt szükségük lehet különféle kommunikációs eszközökre, illetve modern informatikai és számítástechnikai eszközökre, amelyeknek különösen nagy jelentőségük van a beszédet kiegészítő vagy azt helyettesítő (úgynevezett alternatív és augmentatív) kommunikáció terén, a mindennapos helyzetekben való eligazodás, a személyi függetlenség és az egyénileg elérhető legmagasabb szintű önállóság biztosításában.

Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezés, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

Különösen indokolt, hogy a nevelés, oktatás, fejlesztés során kellő súlyt kapjon – a megfelelőképpen akadálymentesített, azaz hozzáférhetővé tett – informatikai és számítástechnikai eszközök, illetve egyéb más egyénre szabott kommunikációt segítő eszközök megismerése, használata.

1.4. A tanulás tanítása

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelése-oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus közös tanulási

folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát, egymás megértésének lehetőségeit tanulják, és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják. Erre alapozva – ezzel párhuzamosan – válik lehetségessé a tanulás és tanítás olyan megközelítése is, amelynek célja az egyes képességek, funkciók fejlődésének elősegítése és adott tevékenységek megtanítása.

Ennek során folyamatosan szem előtt kell tartani:

- a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók tanulási sajátosságait, és
- a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapvető tételeit.

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapvető tételei:

- a tanulás és tanítás kezdeti lépéseként a tanulók legalapvetőbb szintű – akár vegetatív, a fizikai állapotváltozás legelemibb szintjén zajló – megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése;
- a tanuló és a gyógypedagógus közti partneri kapcsolat fokozatos kialakítása;
- következetes együttműködés;
- a tanuló kommunikációs lehetőségeinek kipuhatolása, feltárása és kiaknázása;
- mindennapi cselekvésekre alapozottság;
- a tanulás része és színtere a tanuló alapszükségleteinek kielégítése is.

1.5. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók a világot mindenekelőtt testi tapasztalataikon keresztül ismerik meg. Ezért fejlesztésükben kitüntetett helyet foglal el a kommunikáció, a szociális interakció, a másik ember megértésének és önmaguk kifejezésének kölcsönösen egymásra épülő fejlesztése. Ennek során számos tanuló számára lehetségessé válhat, hogy a kultúra alapvető fontosságú értékeit, annak számukra közelségbe hozható részeit megismerjék és megértésük. A képzőművészeti alkotásokról, zeneművekről, irodalmi művekről szerezhető tapasztalatok a fejlesztő nevelés-oktatás részét képezik. Fontos, hogy a tanulók környezete biztosítsa számukra az alapvető emberi jogokat, és mindenki törekedjen ezek betartására, megtapasztaltatására.

2. Kulcskompetenciák értelmezése: a mozgás és a kommunikációs kompetenciák kulcsfontosságú szerepe

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók sajátosságai miatt a Nemzeti alaptantervben megjelenő kulcskompetenciákat egy tágabb aspektusból kell megközelíteni. A gyógypedagógiai támogatás kiindulási pontja a fejlődő és kibontakozó ember; az alapkompentenciák közül a mozgás kiemelt jelentőségű, mert az alapozza meg a többi kompetencia kibontakozásának lehetőségét. A mozgásos kompetenciák fejlődésének támogatása a mozgásnevelés során valósul meg. A szövegértés és szövegalkotás kompetenciákat a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a kommunikációs kompetenciák megalapozásaként kell értelmezni. Az egyes kompetenciák fejlődését célzó támogatási lehetőségek leírását az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlásokban találjuk.

3. A fejlesztő nevelés-oktatás területeire vonatkozó ajánlások

3.1. Kommunikáció – a másik ember megértése, az önkifejezés és az interakció fejlesztésének elősegítése

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók az iskolai oktatás kezdetén alig rendelkeznek kommunikációs eszközökkel, gyakran elszigeteltek saját környezetüktől is, és rendkívül nagy nehézséget jelent számukra önmaguk kifejezése. Ezért a fejlesztés elsődleges célja a tanulók és környezetük közötti kapcsolat kialakítása, a kommunikációs lehetőségek alapfeltételeinek feltárása és megteremtése, az önálló kommunikációs repertoár fokozatos kiépítése, amely által képesek lesznek kifejezni szükségleteiket és igényeiket, kapcsolatba léphetnek más emberekkel, és hatást gyakorolhatnak környezetükre.

Ebből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők:

1. Bármely megnyilvánulás és testi – akár valamely vegetatív funkcióval összefüggő – állapot értelmes közlésként való értelmezése, és annak a testi kommunikáció eszközeivel való megválaszolása

A megnyilvánulások közlésként való értelmezése	A tanulók minden megnyilvánulása, nehezen értelmezhető cselekvéseik – vegetatív jelenségek, sztereotip mozgások, nagyfokú zárkózottság, passzivitás, autoagresszív vagy agresszív megnyilvánulások, inadekvátnak tűnő nevetés, eltérő sírási hangok, izomtónus-változás, megváltozott légzésritmus, artikulálatlan hangok, bármilyen színezetű indulatkitörések –
--	---

	fejlődéstörténetükre és a konkrét helyzetükre vonatkozó jelentőséggel bír- nak, értelmezik a helyzethez való viszonyukat, kifejezik emocionális álla- potukat. A helyzet elemzésével, tanulmányozásával a gyógypedagógus megértheti az aktuális jelentést, felismerheti a kommunikatív célt és/vagy tartalmat, és képes lehet az adekvát válasz megadására.
Az egészségi álla- potban bekövet- kező változások kommunikatív megközelítése	A tanulók különösen kiszolgáltatottak a betegségeknek, aminek háttéré- ben elsősorban orvosilag feltárható okok állnak. A betegségek – mint bár- mely más életmegnyilvánulás – azonban számos esetben összefüggésbe hozhatók a tanulók emocionális állapotával és élettörténetével (pl. a szülők látogatásának elmaradása, a megszokott rutinok megbomlása, váratlan esemény bekövetkezése stb.). Szükséges ezek háttérének megismerése és – a lehetőségek függvényében – a beavatkozás.
Testi kommuni- káció	A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók kommunikációjának elsődle- ges eszköze a testük, hiszen számukra a világ és a másik ember ezen a szinten válik megélhetővé. Ezért az oktatási tartalmakat azok testi dimen- ziójában kell hozzáférhetővé tenni.

2. A tanulók és a gyógypedagógus közti bizalmas, bensőséges kapcsolat kialakítása, valamint a kommunikáció iránti igény felkeltése és megerősítése

Bizalmas és bensőséges kap- csolat kialakí- tása	A tanulók kommunikációs motiváltságának felkeltéséhez a tanulók és a ve- lük foglalkozó személyek között bizalmas, partneri és baráti (semmiképpen sem a szülő-gyermek kapcsolat mintáira épülő) kapcsolat kialakítására van szükség, melynek alapja a személyi állandóság. A bizalomteljes kapcsolat megtapasztalása a tanuló igényeihez és életkorá- hoz illeszkedően – pl. néven szólítás, kézbevétel, simogatás, a tanuló jelzé- seinek figyelembevételére és az arra adott válaszok – biztosítható.
A kommuniká- ciós igény fel- keltése, megerő- sítése	A gyógypedagógus – törekedjen a tanulók figyelmének megtartására a tanulók által fel- dolgozható jelekkel (a szem- és testkontaktus folyamatos fenntartá- sával, a tanulóhoz intézett beszéddel); – adjon adekvát, megfelelően időzített feleletet a tanulók reakcióira, hangadásaira (sírás, gögicsélés, gagyogás), mozdulataira (mosoly, gesztikuláció); – kísérje az egyes helyzeteket beszéddel, folyamatosan visszatérő ele- mekkel (jelzésként szolgáló mozdulatok, a helyzet megnevezése, is- métlődő testhelyzet felvétele, a szituációra jellemző tárgy megmuta- tása stb.);

A kommunikáció folyamatos-sága	– adjon megfelelő időt és segítséget a tanulóknak a helyzet megértésére és az orientálódásra. A gyógypedagógus – forduljon a tanulók felé újra és újra minél több kommunikációs csatorna felhasználásával (szólítsa meg őket, beszéljen hozzájuk, kérdezzen tőlük, énekeljen nekik, vegye kézbe őket stb.); – fejezze ki önmagát, saját érzéseit és gondolatait, és erősítse meg a tanulóknak azt az érzést, hogy érdemes kommunikálniuk és kifejezniük magukat; – minden megnyilvánulásnak tulajdonítson értelmet, és adekvát módon feleljen ezekre; – a kommunikáció folytonosságát igyekezzon biztosítani oly módon is, hogy tapasztalatait rendszeresen megosztja a tanulókkal foglalkozó többi személlyel, így a szülőkkel is. Ezzel teremtsen meg a lehetőséget annak, hogy a tanulók kommunikációs jelzései valóban integrálódhassanak mindennapjaikba, a kommunikáció fejlesztésének eredményeként ne csak napjaik egy-két órája, hanem egész életük lehetőséget kínáljon számukra gondolataik közlésére vagy környezetük jelzéseinek megértésére.
---------------------------------------	--

3. A tanulók szükségleteinek kommunikációval (hangdialógussal, beszéddel, jelekkel, tárgyakkal, gesztusokkal, testkontaktussal) kísért kielégítése, a gondozási folyamatokban a pedagógiai és terápiás szempontok érvényesítése (fejlesztő gondozás)

Az alapszükségletek kielégítése	A mindennapos tevékenységek (személyi higiéné [fürdés, zuhanyozás, mosakodás, hajápolás, száj-, láb- és körömápolás]; öltözés, vetkőzés, levegőztetés; táplálkozás [evés, ivás]; ürítés stb.) biztosítása, támogatása pedagógiai jelentőséggel bír, és az oktatás szerves részét képezi. Az alapvető fizikai szükségletek kielégítése során a gyógypedagógus és munkatársai személyi segítőként (semmiképpen sem szülőként) legyenek jelen, és adjanak lehetőséget arra, hogy a tanulók alapvető, egyidejű tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és a másik emberrel való kommunikatív együttlétről. Elsődleges szempontot jelentsenek a gondozók számára a tanulók személyiségi jogai a gondozási feladatok ellátása közben.
A fejlesztő gondozás	Az alapvető biológiai szükségletek kielégítése során a gyógypedagógus és a segítő munkatárs kiszélesítheti a tanulók élményhorizontját, segíthet stabilizálni szociális kapcsolataikat, és színteret adhat a szituációhoz kötött tevékenységtanulásnak, gyakorlásnak. A fejlesztő gondozás során alakul ki

	az érzelmi kötődés, az elemi szociális kapcsolatok, a kommunikáció, valamint az én, a személyes identitás első körvonalai. Az alapvető szükségletek kielégítésének alkalmaival mindig kommunikációval kell kísérni a cselekvést, a folyamatot komplex – egyénre szabott –, totális kommunikációs jelzésekkel kísérve a szokások kialakítására kell törekedni. A rituálék és szokások segítik a tanulókat a szituáció felismerésében, ami az adekvát együttműködés feltétele. Minden apró kommunikációs jelzést észre kell venni, ami a tanulók aktuális szükségleteire utalhat.
--	--

4. Az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása, a mindennapos rutinhelyzetekben való tájékozódás elősegítése, a választás lehetőségének felkínálása, az igen-nem elkülönítése és alkalmazása

Kapcsolatfelvétel és üdvözlés	A gyógypedagógus – alakítson ki stabil szemkontaktust a tanulókkal. Amennyiben a tanulók vizuálisinformáció-felvétele organikus és/vagy funkcionális okból akadályozott, a kapcsolatfelvétel egyéb, kölcsönösen működőképes módjának kidolgozása szükséges, mely a tanulók számára érzékelhetővé teszi nyitottságát és készségét közléseik fogadására. Készítse elő az ehhez szükséges testhelyzet felvételét, és kommunikációjával közvetítse a tanulóknak, hogy mindig kész közléseiket és megnyilvánulásait figyelemmel kísérni; – egyénre szabott módon alakítsa ki a tanulók számára érthető üdvözlés és köszönés formáit, amelyeket a tanulók is használni tudnak, és amelyeket mások is alkalmazhatnak.
Mindennapos rutinhelyzetek egyezményes kifejezése	Egyes szituációkra egyezményes, minden esetben azonos – a tanulók számára érthető, de lehetőleg minél szélesebb körben ismert – tárgyak, jelzések, szimbólumok használata, ami a tanuló számára minden esetben felismerhetővé teszi e helyzeteket.
A kommunikációs alapszabályok elsajátításának elősegítése	A figyelem felkeltésének és megtartásának képessége, a kommunikációs szerepek megértése, a kommunikációs funkciók értelmezése, a közös figyelem kialakítása, a kivárási képessége mind a működőképes interakció alapjai. A gyógypedagógus teremtsen minél több lehetőséget a tanulóknak arra, hogy a kommunikáció alapvető szabályrendszerét megismerjék, és ezeket alkalmazni is tudják.

Az önálló döntéshozatal előkészítése	A gyógypedagógus – biztosítson lehetőséget, hogy a tanulók akár szóban, akár bármely más kommunikációs eszközzel igent és nemet mondjanak, kifejezzék elutasításukat egy helyzettel, személlyel vagy tárggyal kapcsolatban. Különös jelentősége van a visszautasítás szociálisan elfogadható módjai megtanításának; – teremtsen választási helyzetet, amelyben a tanulók megérthetik, hogy szükségleteik kielégítésére két vagy több módon is lehetőség nyílik. Ennek az a jelentősége, hogy minden tanuló megtapasztalhatja a környezete feletti kontrollt. A tanuló azon élménye és tapasztalata, hogy képes a kívánsága szerint befolyásolni a környezete történéseit, a legerőteljesebb motiváló eszköz. Az alternatívák közötti választásra bármely, a tanuló által alkalmazott kifejezési forma – mozdulat, ránézés, hangadás stb. – alkalmas lehet.
--------------------------------------	--

5. A nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába, ezzel a valóság nyelvi birtokbavételének, a beszélt és írott kommunikációs formák elsajátításának előkészítése

A nyelvi eszközök folyamatos alkalmazása	A gyógypedagógus – a nevelési-oktatási helyzeteket beszéddel vagy énekkel kísérje, a tárgyakat, eseményeket és személyeket nevezze meg, szem előtt tartva a „mindig ugyanazt, mindig ugyanúgy” szabályát. Ezzel előkészítheti, hogy a nyelvi közlések a későbbiekben a konkrét helyzetekről leválva is értelmezhetők legyenek. Így fokozatosan lehetővé válik a tanulók számára a világ jelenségeinek fogalmi szintű megértése; – figyeljen arra, hogy a nyelvet kísérő metakommunikatív és paranyelvi mozzanatok (hangsúly, hanglejtés, dallam, ritmus) emocionális tartalmakat közvetítenek, és hitelesítik – vagy éppen cáfolják – a beszéd tartalmát. Amennyiben van olyan tanuló a csoportban, aki esetében az auditív információ felvétele nehezített, a pedagógus a nevelési-oktatási helyzeteket a tanuló számára érzékelhető gesztusnyelvvel vagy egyéb alternatív kommunikációs formában kísérje. Az emocionális tartalmak közlésére ebben az esetben is fektessen hangsúlyt. A beszédet ebben az esetben se hagyja el, mert azzal egyrészt lehetőséget teremthet, hogy a tanuló az auditív információk feldolgozása terén fejlődjön, másrészt a tanuló izoláltsága csökkenhet, mivel környezete számára is érthetővé válik kommunikációjának tartalma.
--	--

A gyógypedagógus önkifejezése	A gyógypedagógus – fejezze ki saját véleményét („Én szeretnék ezzel a labdával játszani. És te?”), ezzel minden egyes tanulót ösztönözzön kommunikációra; – tegye lehetővé, hogy a tanuló reagáljon, kifejezze saját attitűdjét, tiltakozását vagy beleegyezését; – az önkifejezéssel és a tanulók kommunikációjának motiválásával teremtsen lehetőséget arra, hogy a tanulók saját cselekvéseiket egyre inkább a beszélt nyelv kontextusában ismerjék fel.
-------------------------------	--

6. Alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek feltárása, a kommunikációs eszköztár egyénre szabott kiválasztása

Kommunikációs eszköztár kiválasztása	Figyelembe véve a tanuló mozgásállapotát, érzékszerveinek működését, kognitív képességeit, motiválhatóságát, kommunikációs igényét és szintjét, a gyógypedagógus válassza ki a tanuló számára legmegfelelőbb kommunikációs eszköztárat.
Konkrét helyzet-hez kötődő eszközök alkalmazása	A tárgyak, képek, testjelek, gesztusok vagy hangok beillesztése a nevelési-oktatási folyamatba lehetővé teszi a tanulók számára, hogy a mindennapos helyzetekben, a konkrét szituációhoz kötötten – de azoktól egyre függetlenebbé válva – kifejezzék szükségleteiket, és hatást gyakoroljanak környezetükre.
Elvont kommunikációra alkalmas eszköztárak alkalmazása	A magasabb szintű absztrakciós képességet igénylő kommunikációs eszközök (például kép-, jelkép- és szimbólumrendszerek, gesztusnyelv stb.) alkalmazása elsősorban azoknál a nem súlyosan értelmi fogyatékos tanulóknál eredményes, akik súlyos beszédzavaruk miatt nehezen fejezik ki magukat beszéddel. Ezek az eszközök lehetővé teszik számukra, hogy nyelvtanilag összetett, absztrakt mondatokat alkossanak, amelyek jelentése független lehet a konkrét szituációtól, illetve hogy kifejezzék magukat, kommunikáljanak környezetükkel, és – ha képességeik lehetővé teszik – a későbbiekben elsajátítsák az írott nyelvet, illetve annak elemeit.

7. A tanulók egymás közti kommunikációjának ösztönzése: egymás üdvözlése, közösen végzett feladatok és játékok alkalmazása, a csoportos foglalkozások során a tanulók cselekvéseinek egymás számára is értelmezhetővé és hozzáférhetővé tétele, a társakkal való test-, szemkontaktus formáinak megtapasztaltatása

Csoportos foglalkozások	Az intézményi rehabilitációs pedagógiai programba épített csoportos foglalkozások (például reggeli kör, közös étkezések, közös fejlesztő foglalkozások) és közös aktivitások (adott témáról való beszélgetés, közös éneklés stb.) lehetőséget teremtenek a közösség kialakulására.
Az egymásra figyelés ösztönzése	A gyógypedagógus ösztönözzé, hogy a tanulók megismerjék egymást, tanulják meg egymás nevét. Serkentse őket, hogy figyeljenek mások cselekvéseire, és hívja fel az egyes tanulók figyelmét arra, hogy a többiek mit és hogyan csinálnak az osztályban.
A tanulók közti közvetlen kommunikáció támogatása	A gyógypedagógus egymás felé is közvetítse a tanulók megnyilvánulásait, a többi tanuló számára is kommentálja közléseit, tegye lehetővé, hogy a tanulók egymással is kapcsolatba kerüljenek.

8. A tágabb – idegen – környezetben való kommunikáció megtanulása, a nagyobb önállóság és a szélesebb kulturális közösség életében való aktív részvétel lehetőségének megteremtése

A tágabb világra vonatkozó tartalmak közvetítése	Az iskola tegye lehetővé, hogy az oktatásban a tágabb világra vonatkozó tartalmak (természeti jelenségek, társadalmi jelenségek) is megismerhetők legyenek.
Iskolán kívüli foglalkozások szervezése	Az iskolán kívüli foglalkozások, kirándulások, más iskolák tanulóival való találkozás, közösségi tanulási és játéklehetőségek felajánlásával a gyógypedagógus teremtsen lehetőséget a tanulóknak, hogy minél szélesebb körű tapasztalatokat szerezzenek az emberi, kulturális és természeti világról.
Integrált programok szervezése	Az iskola integrált programok szervezésével biztosítsa a tanulók számára azokat a tapasztalatokat, amelyek a tágabb világ és a társadalom megismerését szolgálják, és lehetőséget teremtenek a megtanult kommunikációs formák új helyzetekben való kipróbálására és gyakorlására.

3.2. Mozgásnevelés – A testséma kialakítása, a mozgás örömeinek átélése és az önálló cselekvés ösztönzése

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók többsége – túlnyomó részben a központi idegrendszeri (agyai) károsodás domináns jelenlétéből fakadóan – súlyos fokban mozgáskorlátozott. E területen a nevelés, oktatás, fejlesztés célja a tanuló testsémája kialakulásának elősegítése, a mozgásszervrendszer optimális működésének biztosítása, a károsodott tartási és mozgási funkciók korrekciója, kompenzációja, az állapotromlás megelőzése és a mindennapos tevékenységek, valamint a tanulás, játék- és munkatevékenységek motoros feltételeinek kialakítása.

Ebből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők.

1. A szenzomotoros depriváció (az érzékelés-észlelés és mozgás nehezítettségéből adódó ingerhiányos állapot) csökkentése, a szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása célzott ingerléssel, passzív mozgatással (mozgásérzékelés), mozgásvezetéssel kiváltott (facilitált) mozgásokkal; az önindította mozgások ösztönzésével, a célirányos, akaratlagos mozgások optimális feltételeinek megteremtése érdekében a testkép, testséma kialakítása és fejlesztése

A saját test megélése és a testséma kialakítása	A saját test megélésének és a testséma kialakításának elősegítése érdekében lehetővé kell tenni: – a test érzékelését mozgás közben, nyugalmi állapotban, a lazítás és feszítés állapotaiban; – a test térbeli helyzetének érzékelését különböző testhelyzetek felvételével és ezek megváltoztatásával; – az egyes testrészek differenciált érzékelését különböző szomatikus és vibratorikus (vibrációs, rezgés) ingerek biztosításával; – a rendelkezésre álló térben, annak eszközeit kihasználva a saját testnek az emberekhez és a dolgokhoz viszonyított helyzetének a térben való érzékeltetését; – a test pozitív megélését és a mozgás fejlődését az alapvető szükségletek kielégítése során – a fejlesztő gondozás módszerét is alkalmazva.
A tér és a téri viszonylatok megélése és tudatosítása	A tér és a téri viszonylatok megélésének és tudatosításának elősegítése érdekében lehetővé kell tenni, hogy a tanulók aktív és passzív módon is megismerjék a különféle téri viszonylatokat. Az önálló mozgásaktivitásra képes tanulók mozgásra ösztönzésével (gurulások, csúszások, forgások stb.) a gyógypedagógus segítse őket abban, hogy saját mozgásukról szenzoros visszajelzést kapjanak. A súlyosan mozgáskorlátozott tanulóknak is biztosítani kell a mozgás lehetőségét: rendszeres időközönként gondoskodni kell helyzetük megváltoztatásáról annak figyelembevételével, hogy ennek során megismerjék a mozgás élményét és a téri viszonyok alapformáit (közel-távol, alul-felül stb.).

Testi kommunikáció alkalmazása	A saját test érzékelésének lehetővé tétele közvetlen testi kontaktuson, testi kommunikáción keresztül (légzés, érintés, masszázs stb.).
Aktivitás felkeltése, motoros válaszadás ösztönzése	A különböző ingerek (szomatikus, vestibuláris/egyensúlyi, vibrátorikus/vibrációs, hallási, látási, tapintási stb. ingerek) biztosítása során az aktív motoros válaszadásra történő ösztönzés, kihasználva a tanulók mozgásos reakcióit az aktivitás kialakulásához és fejlődésének támogatásához.

2. Pozicionálás, testhelyzet-korrektúra, a helytelen testtartás és testhelyzet megszüntetése, a kóros mozgásminták gátlása, a különböző tevékenységekhez szükséges stabil és biztonságos testhelyzetek kialakítása

Helyes testhelyzetek felvétele	A helyes testhelyzetek (fekvés, ülés) kialakítása és alkalmazása: – az általános testi funkciók (pl. légzés, emésztés stb.) javítása; – a következményes tünetek (pl. decubitus/felfekvés, kontraktúrák/ízületi mozgáspályák beszűkülése, deformitások stb.) megelőzése; – a mindennapos (önkiszolgálási) tevékenységek lehető legönállóbb kivitelezése (vizelet- és székletürítés, tisztálkodás, öltöztetés-vetkőzés, étkezés stb.); – légzés, hangadás, tekintet, mimika, gesztusok, mutatók valamely végtaggal stb. optimális pozíciójának megtalálása és gyakoroltatása a kommunikáció motoros feltételeinek javítása érdekében; – a tanuló számára kényelmes, számára tetsző testhelyzet kialakítása.
Gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök alkalmazása	A tanulók szükségleteinek megfelelően a pozicionálás (fekvő, ülő és álló testhelyzetek váltakoztatásának) lehetővé tétele különböző segédeszközök alkalmazásával.

3. A mozgásfejlődés elősegítése a fiziológias mozgássor szem előtt tartásával (a fejkontrolltól a felállásig)

Fej- és törzskontroll, testhelyzetek kialakítása, megtartása	A fej- és törzskontroll kialakulásának segítése az érintett testtájak ingerlésével, az izomzat erősítésével, a szükséges mozgáselemek facilitálásával, a kóros mozgásminták gátlásával.
--	---

	A statikus testhelyzetek minél önállóbb megtartásának segítése segédeszközzel vagy anélkül (hason, háton és oldalfekvésben, ülés különböző eszközökön, állás segédeszközzel vagy anélkül).
Helyzet- és helyváltogatás	A helyzet- és helyváltogató mozgások kialakításának előkészítése, segítése a szenzomotoros ingerlés eljárásainak felhasználásával, a motoros aktivitás fokozásával. A helyzetváltogató mozgások kialakítása és fejlesztése a fordulás, a végtagok emelése, a fej- és törzskontroll facilitálásával.

4. A kézhasználat, a manipuláció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése

A manipuláció fejlesztéséhez szükséges előfeltételek	A helyes testhelyzetek kialakításának segítése, megteremtése, a kézhasználat feltételeinek megteremtése a manipuláció fejlesztése érdekében. A végtagok átmozgatása, kilazítása a kézhasználat feltételeinek megteremtése érdekében.
A kézfelület érzékelésének-észlelésének fejlesztése	A taktilis, vibratorikus, vizuális ingerlés alkalmazásával a kéz érzékelésének, észlelésének elősegítése annak testsémába való stabil beépítése és a kézhasználat kialakítása érdekében.
Koordináció fejlesztése	A szem-kéz, száj-kéz és két kéz koordinációjának kialakítása és fejlesztése a különböző testhelyzetekben.
Kézhasználat gyakorlása szituációhoz kötötten	Az elsajátított kézfunkció beépítése a mindennapos tevékenységekbe, célzottan fejlesztve az önellátást és önkiszolgálást a tanult mozgások tudatos felhasználásával: – a kézhasználat gyakorlása a tanulók számára értelmezhető és jelentőséggel bíró tevékenységek során; – a kézhasználat gyakorlása a kommunikációs funkciók javítása érdekében; – a kézhasználat, manipuláció lehetőségeinek kihasználása az irányított játék-, tanulási, kreatív és munkatevékenységek során; – a rehabilitációs foglalkoztató (ergo-) terápia elemeinek beépítése a kézhasználat, a manipuláció fejlesztésébe.
Segédeszközök	A kézhasználat és a manipuláció javítása érdekében a tanulók szükségleteinek megfelelően gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök alkalmazása.

5. A kommunikáció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése

Pozicionálás	A megfelelő (megfelelően ellazított) testhelyzetek kialakítása a kommunikációs funkciók gyakorlásához.
Mozgásgyakorlatok végzése a kommunikáció kialakítása érdekében	A gyógypedagógus az alkalmazott (alkalmazható) kommunikációs csatornától és/vagy eszköztől függően a foglalkozások során: – segítse elő a mutatasra alkalmas testrész (fej, felső végtag[ok], alsó végtag[ok]) célirányos mozgásainak kialakítását és gyakoroltatását; – javítsa a beszédszervek funkcióit (légzőgyakorlatok, fonáció/hangadás, szájmotórium funkcióinak fejlesztése orális ingerléssel, masszázssal, evésterápiával stb.).

3.3. Az érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokbavétele – A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók dologi világhoz való viszonya a fejlesztő nevelés-oktatás kezdetén sok esetben szinte csak a táplálékfelvétellel, a testápolással és az öltöztetéssel kapcsolatos passzív élményekben merül ki. Kezdetben ez jelenti a világot, melyben otthon érzik magukat, amelyet észlelni képesek és uralni tudnak. Az ebből eredő kényszerű befelé figyelésük megakadályozza őket abban, hogy felfedezzék a világot. Ezért a fejlesztés feladata az érzékelhető és észlelhető világ megnyitása, a dologi és emberi világ rendjének felfedeztetése és a valóságmegismerés tágítása a magasabb rendű kognitív folyamatok bekapcsolásával. Ebből eredően az oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők:

1. A valóság megragadásának segítése, a szenzomotoros funkciók fejlesztése

a) A külvilág felé fordulás és a dologi világ megélésének elősegítése

Az első feladat, hogy a szakember egy elszigetelt világból a közös világba segítse eljutni a tanulót, majd olyan új tapasztalatok megszerzését tegye lehetővé számára, melyek a kifelé fordulásra ösztönzik.

Közös irányultság egy közös világra	Cél a kifelé fordulás, a tanuló figyelmének a közös világra irányítása. Olyan élmények biztosítása, amelyek felkeltik érdeklődését, és amelyekre pozitív
-------------------------------------	--

Ösztönzés az aktivitásra, a külvilág aktív felfedezésére	módon reagálhat. Ez tanulónként más és más módon valósulhat meg, a meglévő képességtől függően változhatnak az előnyben részesített ingerek és tevékenységek. A tanulók önmagukat általában a környezet aktív felfedezése (explorálása) során tevékenységük és észlelésük forrásaként élik meg, azonban a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a világ megélése és alakítása a motoros akadályozottságból eredően részben eltérő feltételek között zajlik. Az aktivitásra ösztönző környezet kialakítása figyelemfelkeltő és könnyen mozgítható, működésbe hozható eszközök használatával valósítható meg.
A szenzoros funkciók fejlesztése	Különböző eszközök és anyagok segítségével – szociális interakcióba ágyazottan – a figyelem felkeltésére, a világ felé fordulásra és annak aktív megtapasztalására ösztönző ingerek biztosítására van szükség. Alkalmazni kell a mozgásnevelés során kialakított testhelyzeteket, a fejkontrollt és a manipulációt elősegítő segédeszközöket. Szükséges minden érzékelési terület (látás, hallás, tapintás, mozgásérzékelés, kinezetikus és propioceptív érzékelés [különböző testrészek testhez viszonyított helyzetének érzékelése], szaglás és ízlelés stb.) fejlesztése a következő szinteken: figyelem, érzékelés, észlelés, differenciálás, emlékezet, szerialitás.
	A szenzomotoros funkciók fejlesztése történhet: – a bazális stimuláció vagy más, a tanuló szükségleteinek megfelelő koncepció, módszer és eszköz alkalmazásával; – cselekvésbe ágyazottan, felhasználva a mindennapi tevékenységek adta alkalmakat (például a szaglás és az ízérzékelés fejlesztése, az ízekre való figyelés, a különböző ízek, szagok, illatok megkülönböztetése, az ezekre való visszaemlékezés természetes helyzetben, étkezés és evésterápia során is). A gyógypedagógus – használja ki az alapvető szükségletek kielégítésének alkalmait a tanulók testérzékelésének fejlesztéséhez; – biztosítson különféle akusztikus ingereket a zeneterápia eszköztárának alkalmazásával. Az érdekes, különleges akusztikus ingerekre – kutyaugatás, fűrész hangja, csörömpölés stb. – külön fel kell hívni a tanulók figyelmét, ösztönözni kell őket a hangingerre való figyelésre, differenciálásra és az előzőekkel való összehasonlításra;

	– tegye lehetővé figyelemfelkeltő és személyre szóló, egyszerű vagy éppen összetett vizuális ingerek észlelését. Helyezzen fényes, csillogó, élénk, színes, mozgó vagy éles kontrasztos tárgyakat a tanuló látóterébe. A látásnevelés eszközei (színes lámpák, mozgó fények, fényorgona stb.) is használhatók a vizuális észlelés fejlesztésére. A taktilis érzékelés a bazális terápia eszközeivel, cselekvésbe ágyazottan minden manipuláció során fejlesztendő (a tanulók figyelmének felhívása a tapintott anyag minőségére, felületére, hőmérsékletére). A tanulókat ösztönözni kell arra, hogy a tapasztaltakat eddigi emlékeikkel összehasonlítsák. A proprioceptív és a kinesztetikus észlelés témakörét a mozgásnevelés tartalmazza, de nem hagyható figyelmen kívül, hogy a saját test helyzetének és mozdulatainak érzékelése és érzékeltetése a mindennapi tevékenységek során is folyamatosan megtörténhet (öltözködés, tisztálkodás stb.). A tanulók kapjanak verbális és vizuális megerősítést saját testük helyzetéről, mozdulataikról. (Érdemes például nagy tükröket használni az öltöző- és tisztálkodóhelyiségekben, valamint a tornaszobában, tornateremben.)
--	--

b) Az önindított, célirányos, akaratlagos mozgás elősegítése és annak következményei

A gondolkodás későbbi műveletei az érzékszervi és a mozgásos struktúrák összekapcsolódásából erednek. Az észlelés és a mozgások koordinációjában a tanulás fontos szerepet játszik. Ehhez a tanuláshoz elengedhetetlen az önindított mozgások minél gyakoribb kivitelezése. Ezáltal a tanulók önmagukat a cselekvés végrehajtójaként ismerik fel, és szándékosan kezdenek cselekedni.

A szenzoros és a motoros működések összekapcsolása	A cél az érzékelés és a mozgás (például a látás, a nyúlás és a fogás, a hang irányába fordulás vagy a hangforrás keresése) összerendeződésének elősegítése. – A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulóknál az önindított mozgás gyakran nehezen kivitelezhető. Ezért a teret, az eszközöket a tanuló adottságaihoz kell adaptálni, különös tekintettel arra, hogy a manipulálható tárgyaik legyenek számukra elérhető közelségben, vagy biztosítva legyen a tanuló számára a helyváltztatás lehetősége. A manipulációt, fejkontrollt segítő testtartás és a segédeszközök használata – a tanulók szabadon történő közlekedése a csoportban – legyen természetes. – A segítség szükség szerint irányulhat a figyelemfelhívó inger felé fordulásra, az ingerkibocsátó tárgy megérintésére, megtapogatá-
--	--

	sára, az azzal folytatott manipulációs tevékenységre, a mozdulat helyes kivitelezésére, elegendő időt hagyva a mozgásos tapasztalat-szerzésre, valamint a tapasztaltak feldolgozására, beépítésére.
A tér felfedezé- sének elősegí- tése	Míg az állandó befelé figyelés egyben a tér mellőzését jelentette, a cselekvéssel, a térben való manipulálással, mozgással kezdetét veszi a téri irányok és térbeli viszonyok megismerése. Feladat a minél többértékű térbeli tapasztalat megszerzésének biztosítása. A testhelyzetek gyakori változtatása, a különböző vesztibuláris/egyensúlyi ingerlést adó játékok még az önindított mozgásra nem képes tanulóknak is segíthetnek, ha minél többször megtapasztalják az alapvető téri viszonyokat, mint a „fent” és a „lent”, az „előre”, a „hátra” és az „oldalra”. A fejlesztés, a térbeli tapasztalatszerzés lehetséges eszközei: – elegendő tér a mozgáshoz; – olyan megmászható, felborítható, gurítható puha tárgyak, amelyekbe bele lehet bújni, alá, mögé lehet mászni, bele lehet dobálni és ki lehet venni belőle dolgokat; – szabadtéri játékok, játszóterek és a természet rendszeres látogatása. Megfelelő számú segítő személyzettel és személyre szabott adaptációkkal kivitelezhetők a fel- és lemászások, a forgások, gurulások, lengések.
Az idő strukturá- lásának elősegí- tése	A világ felé fordulással az idő strukturálódása is kezdetét veszi. Az örömmel végzett cselekvéseket már lehet várni, s az örömteli cselekvéseknek sorozata is lehet. Törekedni kell a napi és heti rendszerességre, az időbeli tájékozódás – mely a kis egységektől halad a nagyobb egységek felé – megkönnyítésére. A napok sorrendje érzékeltethető az egyes napokra jellemző tevékenységek váltakozásával. A gyógypedagógus erősítse meg az időbeli tájékozódást a tanulókkal alkalmazott – egyénre szabott, vizuális vagy taktilis – kommunikációs módszer segítségével is. Az aktuális tevékenység jelzéséről fokozatosan térjen át az elmúlt, az aktuális és az elkövetkező tevékenység jelzésére. Ezután az egész nap tevékenységeit jelző napirendről fokozatosan térjen át a heti rendre. Ha a tanuló képességei lehetővé teszik, ezután vezethető be a havi, majd éves terv, a naptár közös áttekintése. Ezt a folyamatot nagymértékben segíti, ha a gyógypedagógus minden napnak, hónapnak egy-egy egyedi eseményét emeli ki, melyet a közösen készített naptárban jelez, a tanuló számára érzékelhető vizuális vagy taktilis módon. Az elmúlt, átélt élmények felelevenítésével – fényképek, képeslapok, videó segítségével – a megismerés határai a múlt felé tágíthatók, míg a tervezett események elővételezésével a jelenből a jövő felé tekinthet ki a tanuló.

A természeti világ megismerése	Az idő strukturálásának legalapvetőbb egységeit a természet változásai (napszakok, évszakok, állatok, növények és emberek fejlődése, növekedése stb.) adják, ezért a fejlesztő nevelés-oktatás biztosítsa annak lehetőségét, hogy a tanulók közvetlen tapasztalatokat szerezzenek a természeti világ jelenségeiről, és a velük kapcsolatos tevékenységeket maguk is végezhessék (évszakoknak megfelelő játékok, szokások).
--------------------------------	--

2. A szemiotikai funkciók (a jelek és jelenségek értése és megértése) megjelenésének, a valóság ábrázolásának segítése

A világot alkotó tárgyak és jelenségek rendszeres és gyakori megtapasztalásával a tanulóknál először emlékezeti képek alakulnak ki, majd állandósuló sémák, melyek a képzelet segítségével előkészítik a fogalmak kialakulását. A fogalmak lehetnek konkrét, illetve a kognitív fejlődés magasabb szintjén elvont fogalmak és az ezekkel történő gondolkodási műveletek. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók, különösen, ha az értelmi fogyatékoság súlyos fokban van jelen, rendszerint ezen a konkrét fogalmi szinten tudnak leginkább értelmi műveleteket végezni. Ha a kognitív fejlődés magasabb szintjére eljutottak, utalni tudnak a jelen lévő, a jelen nem lévő, az elmúlt vagy még meg sem történt eseményekre, dolgokra. A valóság ábrázolását mozgulatokkal, szimbolikus játékkal, tárgyakkal, képekkel, taktilis jelzésekkel és verbalitással szükséges elősegíteni.

Az utánzás tanítása, utánzásra késztetés	A megfelelő mozgásos utánzáshoz rendszeres, önindított mozgásra és utánzásra érdemes mintára van szükség. Az utánzás ismételtetéssel kezdődik. A gyógypedagógus végezzen olyan gesztusokat, mozgulatokat, amelyeket a tanuló – még bizonyos idő elteltével is – maga is végre tud hajtani. Kezdetben a gyógypedagógus is utánozhatja a tanulót, ezzel könnyebben előhívhatja és megértetheti az utánzást. Alkalmazni kell azokat a mozgásnevelés során kialakított testhelyzeteket, amelyekben a tanuló szabadon tud mozogni. A fejkontroll kivitelezése és a szemkontaktus felvétele esetleg segédeszközök használatát is igényli. A közös éneklés, a reggeli kör alkalmával sok lehetőség nyílik mozgulatokkal kísért mondókák tanulására. A mozgulatok mindig a már ismert, gyakran végzett cselekvésekre utaljanak.
Szimbolikus játékok alkalmazása	A funkcionális (sokszor sztereotip) játékhasználatból a gyógypedagógus segítse a játéktárgyak beépítését egy szerepsituációba (például a korábban csak ide-oda tologatott autó építőanyagot vagy ennivalót szállítson).

	Alkalmat kell teremteni arra, hogy a tanulók a különböző mozdulatokkal, hangokkal, tárgyakkal jelölhessék és lejátszhassák a képzeletükben, emlékeikben élő valóságot, a szimbolikus játékon keresztül feldolgozhassák feszültségeiket is. A szerepjáték (babázás, fodrászjáték, főzőcskézés, boltos játék) így fontos része lesz a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének-oktatásának. Nem kell mindig ragaszkodni az élethű játéktárgyakhoz: a „mondjuk, hogy ez a...” fordulat fokozatos bevezetésével, az egyre sablonosabb, a valóságtól eltérő külsejű tárgyak használatával a tanulók előrébb juthatnak az elvonatkoztatásban.
A rajzolás elősegítése, a rajz fejlesztő hatása	A rajzolás mint funkció kialakításához szükség van egyéni segítségnyújtásra (pozicionálás, adaptált segédeszközök stb.). A rajzolás lehet egyszerűen egy örömszerző tevékenység, magasabb szinten nem tudatos önkifejezési forma, kommunikációs eszköz. „Nyomot hagyni a papíron” egyéb eszközökkel is lehetséges. Figurás nyomdával pl. egész események megjeleníthetők. Ha egy tanuló már legalább két dolog közül tud választani, a nyomda önálló kiválasztása után a papíron az általa megjelölt helyre segített mozdulatokkal nyomdázhat. A formarészletek színeinek variálásával egyedivé, sajátjává teheti munkáit. Az önálló mozgásra képes tanulók kapjanak lehetőséget az önálló rajzolásra. A ceruzát foghatják kézben, szájban, lábujjak között, de felszerelhető csuklóra, fejpálcára vagy egyéb segédeszközökre, amelyeknek már kismértékű elmozdításával is önállóan tudnak alkotni. Becsüljük meg ezt az alkotást, díszítsük vele a csoportszobát vagy az iskolát. Azokkal a tanulókkal, akiknél a vizuális információfelvétel akadályozott, tárgyakkól, tárgyrészletekből készíthetők képek, melyek a számukra lényeges taktilis információfelvételt segítik, fejlesztik.
A szóbeli (verbális) – vagy alternatív és augmentatív (szóbeli kommunikációt helyettesítő vagy kiegészítő) eszközökkel segített – önkifejezés	A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulóknál a verbális kifejezések helyett sok esetben alternatív kommunikációs formákra van szükség, ami mindig a tanuló egyéni adottságaitól függően alakítandó ki. A jelek, szimbólumok, ábrák megértésének tanítása egyúttal az absztrakciót és a gondolkodást is segíti. A kommunikációs forma építőköveinek alkalmasaknak kell lenniük arra, hogy azokkal a tanuló saját világát leírhasse, gondolatait megjeleníthesse, s környezete felől érdeklődhessen. A tanulók egyéni adottságaitól és akaratától függ, hogy a számukra választott kommunikációs rendszer mekkora nyelvi egységeket tartalmaz. E nyelvi egységek a fejlesztés során tudatosan bővíthetők a tanuló értelmi képességei és akarata szerint.

3. Az elemi gondolkodási funkciók fejlesztése- átmenet a ténylegesen elvégzett cselekvés és a csak fejben végzett értelmi műveletek szintje között

A tanulók ezen a szinten már képesek eligazodni az általuk ismert helyeken, eltalálnak az épület egyik pontjából a másikba, de nem képesek lerajzolni vagy más úton visszaadni, hogyan is találunk el oda. Emlékeik még mozgásosak, a reprezentáció új síkján még nem képesek rekonstruálni, amit a cselekvés síkján már megszereztek. Ha az önálló helyváltoztatás nehezített, a téri megismerés elhúzódik, s a téri reprezentáció megjelenése is sokáig várat magára vagy teljesen el is maradhat. Ebben a szakaszban a fejlesztő nevelés-oktatás feladatai a következők:

A téri megismerés interiorizálásának elősegítése	A téri megismerés segítése személyre szabott segítség biztosításával. A bejárt, megismert teret jelölhetővé, lejátszhatóvá kell tenni. Mindez kis lépésekben haladva történik, például a „hol van?”, „merre találom?”, „hová rajzoljam?” kérdések tudatosításával és sikeres megválaszolásának elősegítésével. A térben történt változások felfedezését, megértését segíti a tér ábrázolása makettekkel, terepasztallal, rajzokkal, mozgásos feladatokkal.
A több szempontú gondolkodás elősegítése	E szakasz kezdetére jellemző, hogy a tanulók még nem képesek egyszerre több szempontot figyelembe venni, egyszerre csak egy kiválasztott szempont szerint értékelik a jelenségeket. A fejlesztés feladata annak elérése, hogy a tanulók egyszerre több szempontot is figyelembe és számba tudjanak venni.
A decentráció (egyszerre több szempontra való figyelés; szempontváltás) elősegítése	A fejlesztés célja a térre, időre, mennyiségre, távolságra, magasságra stb. vonatkozó decentráció, az egyéni helyzettől független gondolkodás kialakulásának segítése (például annak belátása, hogy az asztal előtttem van, de másnak balra esik), a relációkat képviselő jelek és viszonyfogalmak megismertetése, használata. A közös játék alkalmas arra, hogy a játéktevékenységek során az eltérő szempontok, a többi tanuló perspektívája felismerhető, belátható legyen, és a tanuló megértse, hogy más szemszögből másképpen mutatkozhat meg ugyanaz a dolog.

4. A konkrét műveletek és a formális műveletek konstrukciójának elősegítése, a cselekvések logikai struktúrájának kialakítása, a tér, az idő és a tartam, a sorozatok, halmazok elemi fogalmainak elsajátítása

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének-oktatásának alapja a cselekvéses tanulás, de a meglassúbbodott vagy zavart mozgásfejlődés miatt számolni kell az érés

esetleges időbeli elhúzódsával. Ebben a szakaszban a tanulók fokozatosan megtapasztalják az anyag és a súly állandóságát, és ismereteket szereznek a tömeg fogalmáról. A gondolkodás fejlődésével mód nyílik a téri viszonylatok absztrakt megismerésére is. Kialakulnak azok a minőségi műveletek, melyek a teret strukturálják: térbeli, egymást követő sorrend és szakaszok vagy távolságok elkülönítése; a hosszúság, a felszín stb. megmaradása. Összekapcsolódnak az időrendi összefüggések (előtt, után) a tartam összefüggéseivel (rövid vagy hosszú ideig). A tanulók egyszerre több tulajdonság alapján osztályozzák a tárgyakat és a fogalmakat, és több szempontból is képesek csoportosítani azokat. A számfogalom és a matematikai gondolkodás kialakulásában jelentős szerepet játszanak az absztrakt műveletek.

A formális gondolkodás szakaszába jutott tanuló képes olyan elvonatkoztatásra és általánosításra, amelynek nincs szükségszerű kapcsolata a valósággal vagy a tanuló saját elgondolásával. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók közül általában kevesen jutnak el ebbe a szakaszba. Az ő esetükben az egyén számára legmegfelelőbb fejlesztés érdekében irányadónak kell tekinteni a fogyatékoság típusához illeszkedő irányelvek további releváns fejezeteit is (Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei), és kezdeményezni kell az értelmi állapotuknak megfelelő gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményegységben történő iskoláztatást, vagy biztosítani kell számukra az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás lehetőségét (2011. évi CXCV törvény a nemzeti köznevelésről 4. §. 41. pont).

3.4. Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés – Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók számára a műalkotások hozzáférhetővé tétele és azok önálló létrehozása, illetve az ehhez kapcsolódó feladatok a fejlesztő nevelés-oktatás integráns részét képezik. A zenei, mozgásos, képzőművészeti és irodalmi alkotások megtapasztalása és önálló létrehozása lehetővé teszi a tanulók számára a befogadás, a megértés komplex emocionális és kognitív formáinak megtapasztalását, valamint a kreatív alkotás, létrehozás lehetőségét nyújtja számukra. Fontos, hogy a tanulók megtapasztalják, hogy maguk is képesek pozitív módon adni valamit a világnak.

Ebből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők.

1. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megnyitása, az elemi művészeti tapasztalatok hozzáférhetővé tétele, ezek örömforrásként való megélésének segítése

Elemi esztétikai élmények	Az elemi esztétikai élmények rendszeres megtapasztalásának segítése a fények, hangok, hangdialógusok, zeneművek közvetítése, megmutatása által, a mozgás (a tánc elemeinek beépítése) hozzáférhetővé tételével. Célja: – a tanulókat segítse abban, hogy saját testükön és a másik emberrel való együttlétben – a légzés, a szívverés, a beszédritmus, a mozdulatok, az egész test egyes mozgásainak ritmusos ismétlődése, a hangdialógusok, énekek, mondókák, illetve ezek összekapcsolódása során – ritmust ismerjenek fel; – a műalkotásokkal vagy azok elemi formáival való találkozás során a tanulók számára lehetővé tegye a felfedezés, a rácsodálkozás örömeinek, az újdonság élményének megtapasztalását, a műalkotásokhoz kapcsolódó érzelmek (boldogság, szomorúság, meglepődés stb.) átélését; – segítse az új tapasztalatok összevetését, ezek egymás közötti kapcsolatainak, eltérő jellegének felismerését, használja ki az egyes művészeti tevékenységek több érzékszervre hatást gyakorló jellegét (például a zene akusztikus és vibratorikus/vibrációs modalitásainak összefüggéseit, a zene mint hallható, tapintható – akár számítógép segítségével – látható tulajdonságait); – a foglalkozások kezdetének vagy végének, valamely cselekvéssor megkezdésének, tevékenységek zenei aláfestésének alkalmazásával az esztétikai elemek – akár rituálészerűen végzett – nevelési helyzetekbe illesztésével lehetővé tenni a tanulók számára egyes zenei motívumok, képek, mondókák ismétlődő felismerését. Minden tanulónál törekedni kell annak felmérésére, hogy melyek azok az élményforrások, melyek később beépíthetők szabadidős tevékenységének tartalmas eltöltésébe, és mely élményekből kiindulva lehet segíteni a tanulót a szabadidős tevékenységek kiválasztásában, a pihenésben, relaxálásban.
A tevékenységekről felerősített szenzoros visszajelzések adása	A gyógypedagógus – a szenzoros (érzékeléssel kapcsolatos) visszajelzések segítése, utánzása, a különböző érzékelési modalitások összekapcsolása által segítse a tanulókat saját cselekvéseik érzékelésében, észlelésében; – tegye lehetővé, hogy a tanulók a zenehallgatás során, a zene ritmusát követve mozoghassanak, táncolhassanak; testüket ritmusra mozgassák, azon doboljanak; alkalmazzon erre a célra kialakított hangszereket vagy használati tárgyakat, természetes anyagokat.

	A tevékenységek során a tanulók minél több alkalommal kapjanak lehetőséget a választásra annak érdekében, hogy egyre tudatosabban tudjanak részt venni a foglalkozásokon, majd azok egyes elemei beépüljenek a szabadidős tevékenységbe vagy az önálló játékba is.
--	--

2. Az aktív cselekvés ösztönzése, elemi művészi tevékenységek végzése és a közös kreativitás élményének megtapasztalása

Művészi tevékenységek hozzáférhetővé tétele	A gyógypedagógus ösztönözze a tanulókat önálló vagy közösen végzett cselekvésre, tegye lehetővé számukra, hogy elemi művészeti tevékenységeket végezzenek vagy ezekben részt vegyenek; ennek során aktívan kipróbálhassák az alkotás, a kreatív tevékenykedés élményét, és megtapasztalhassák, hogy befolyással vannak a dologi és emberi világra. A fejlesztő nevelés-oktatás – tegye lehetővé zenei élmények megélését a zeneművek meghallgatása, az önálló vagy közös zenélés során: speciálisan kialakított hangszerekkel, közös, táncos improvizációval, énekléssel, a zenéhez kapcsolódó élmények és érzelmek megbeszélésével; – a tanuló befogadóképességének megfelelően tegye lehetővé az irodalmi alkotások (ritmus, hanglejtés, hangulat, mondókák, versek, mesék, rövid történetek) megismerését, a megismert alkotásokkal kapcsolatos érzelmek, események, személyek helyzetének, dilemmáinak megismerését és átélését; – nyújtson segítséget abban, hogy a tanulók – amennyiben képességeik ezt lehetővé teszik – elsajátítsák a kézműves technikák alapvető fogásait; – tegye lehetővé, hogy a tanulók különböző játékos tevékenységek során (festékkel csöpögtetni, kézzel, lábbal, szájjal képeket rajzolni, színes port húzni, grafitot szétdörzsölni, gyurmát szétnyomni) érzékelhessenek különböző formákat, tér- és színhatásokat, és közreműködhessenek különböző formák, terek (dobozokból házat építeni, sátrat verni stb.) létrehozásában; – használja ki, hogy a közösen kialakított terek lehetőséget nyújtanak számos tapasztalat (szoros, tágas, otthonos, csendes stb.) megélésére; – tegye lehetővé, hogy a tanulók minél többet kísérletezhessenek a különböző anyagokkal, technikákkal önállóan is, a későbbiek során pedig ezek jelenjenek meg mint önálló szabadidős tevékenységek.
---	---

A művészeti tevékenységek közösségi dimenziójának kiaknázása	Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók megosszák egymással a kreatív tevékenységek során felmerülő gondolataikat, kifejezhessék a társaik alkotására vonatkozó érdeklődésüket, véleményüket (a tanuló vagy a gyógypedagógus mutassa be a csoportnak az elkészült művet, a foglalkozás végén közösen nézzék át és beszélgessenek róla stb.). Olyan helyzetet kell teremteni, amelyben a tanulók megélhetik a közösen végzett kreativitás, az együttgondolkodás kihívásait és élményét. A közösen készített műalkotásokon, közösen végzett művészeti tevékenységeken – együtt festett kép, közös zenélés, éneklés, csoportos meseszövés stb. – keresztül a tanulók megtapasztalják az együttalkotás közösségi jellegét, és azt, hogy az így létrehozott alkotás különbözik az egy ember által létrehozott műtől. A közös mesehallgatás és történeteszövés – akár külső szakember bevonásával – a dramatikus játékok eszköztárának, a drámapedagógia elemeinek beépítésére ad alkalmat. A közös mesélés, meseszövés örömforrás, szabad alkotás, amely közelebb viszi a tanulókat saját élettörténetük megértéséhez, feldolgozásához, és lehetőséget teremt rá, hogy önmagukat egy közösség történetének szereplőjeként, döntések meghozójaként tapasztalják meg.
A tágabb kulturális művészeti és esztétikai világ hozzáférhetővé tétele	Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók tapasztalatokat szerezzenek a mások által létrehozott – akár egyetemes jelentőségű, akár a magyar és az európai kultúrát meghatározó – műalkotásokról, valamint részt vegyenek a helyi közösség életében jelentőséggel bíró kulturális eseményeken. A helyi nevezetességek és rendezvények (múzeum, koncert, természeti értékek stb.) meglátogatása lehetőséget ad a tágabb kulturális világ megismerésére, és egyben az integrált, közösségi programokban való részvétel lehetőségét, illetve az elsajátított kommunikációs készségek gyakorlását is jelenti.

3.5. Érzelmi és szociális nevelés – Az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása

A személyes érzelmek kifejezése és a másik ember érzelmeinek megértése, a másokkal való együttműködés kialakulásának segítése az iskolai oktatás alapvető – a kommunikáció fejlesztésével szoros összhangban álló – feladatai közé tartozik. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók számára a szűkebb és tágabb közösségi életben való részvétel az egyik legnehezebben teljesíthető feladatot jelenti. A tanulóknak kezdetben lehetővé kell tenni, hogy önmagukat egyedi, autonóm lényként tapasztalják meg, és ilyenként képesek legyenek belépni egy közösségbe, és részt venni annak életében.

1. Az „én” és a „nem én” elkülönülése, a másik személy valóságának és egyediségének megtapasztalása

Az anyáról való leválás kísérése, segítése	A súlyos és halmozottan fogyatékos tanuló és édesanyja (vagy elsődleges gondviselője) többnyire igen szoros kapcsolatban (szimbiózisban) élnek, a fejlesztő nevelés-oktatás kezdetén bizonyos esetekben még az „én” és a „nem én” elkülönülése sem megy végbe a tanulóban. Saját magát gondviselője részeként, a gondviselőt önmaga kiterjesztett énjeként ragadhatja meg, fizikai és érzelmi állapotuk gyakran egymás tükörképe. A tanuló közösségbe kerülése az anyáról (gondviselőről) való leválás kezdeti állomása is lehet, ezért az iskola feladata, hogy figyelembe vegye az ebből a helyzetből fakadó feszültségeket, és minden eszközzel segítse a szülőket és a tanulót.
Az emberi viszonyok kialakításának segítése	Az iskolai nevelésnek meg kell adnia azt a biztonságot és védettséget, ami felbátoríthatja a tanulót arra, hogy az általa megélt világtól a dologi világ s az abban élő személyek felé forduljon.
A különböző élethelyzetekre adott érzelmi reakciók gazdagítása	A gyógypedagógus igyekezzon megérteni a tanuló érzelmi reakcióit, és tanítsa a differenciált érzelmek kifejezését (tetszik – nem tetszik, szeretem – nem szeretem, fájdalom, félelem, büszkeség, szomorúság, lelkesedés, öröm stb.).

2. Az „én” pozitív megélésének segítése, a szociális kapcsolatok megnyílásának támogatása

Minden megnyilvánulás megválaszoló-lása	A tanulók minden megnyilvánulását énjük kifejeződésének kell tekinteni, és ügyelni kell arra, hogy szubjektív szükségleteik megértésre, felelősségteljesen kielégítésre kerüljenek.
A tanuló néven szólítása	A tanulóknak a nevükön történő megszólítás tudatosíthatja, hogy az egyes helyzetekben róluk van szó. Törekedni kell annak tudatosítására, hogy társaiknak – akik körülöttük vannak – is van nevük, és közösen tevékenykednek a nap folyamán.
A saját testiség megélése és az én megtapasztalásának segítése	A saját testiség lehetővé teszi a másik énjével való találkozást, és ez egyben az én kifejeződésének egyik első formáját adja. A gyógypedagógus feladata, hogy a saját test megtapasztalásának sokféle útján gondoskodjon az én pozitív megéléséről és megismeréséről.

Az én megélése az önindította mozgásban és a passzív mozgítás során keletkező élményekben	Az önálló mozgás az én kifejeződése. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a mozgás gyakran erősen akadályozott vagy biztonsági okokból mesterségesen korlátozott. A fejlesztés feladata a mozgás ösztönzése, segítése. Minden lehetőséget meg kell ragadni az önindított mozgás kivitelezésére. A súlyosan mozgáskorlátozott tanulók számára a testmozgást és a helyváltoztatást segítséggel kell biztosítani.
A környezet aktív felfedezésének (explorációs tevékenység) segítése	Azáltal, hogy a tanulók környezetüket saját aktivitásukkal vizsgálják, és eközben megkülönböztetik a számukra érdekest az érdektelentől, saját énjüket közlik a körülöttük élők felé. A gyógypedagógus feladata, hogy segítse a tanulókat a világ jelenségei felé fordulásban, az élmények befogadásában, az érdeklődésüknek megfelelő emberek, dolgok és események megismerésében.

3. Kapcsolatfelvétel és közös tevékenység, a szociális kapcsolatok pozitív jellegének megélése, a kommunikáció közösségi formáinak ösztönzése

Az örömteli szociális kapcsolatok meg tapasztalásának elősegítése	A tanulók a közös játékkal, a mindennapi testápolás során szerzett pozitív tapasztalatokkal ösztönözhetők arra, hogy újra és újra megnyíljanak környezetük felé. A másokkal teremtett biztonságos és örömteli kapcsolatok kialakítására minden alkalmat meg kell ragadni.
A spontán kapcsolatfelvétel alkalmainak megteremtése	Olyan helyzetek kialakítása, amelyekben a tanulóknak alkalmuk nyílik arra is, hogy egymással kapcsolatot teremtsenek. A tanulók mintaadás-sal és rávezető játékokkal is motiválhatók.
A szociálisan elfogadható jelzések megerősítése, a nem elfogadhatók leépítése	A tanulók kommunikációjában gyakran megfigyelhetők olyan, a környezet számára kellemetlen jelzések, melyeket célszerű fokozatosan leépíteni, s helyettük olyan jelzéseket kialakítani, amelyeket a környezet is szívesen fogad, tudomásul vesz, és szívesen reagál rájuk. A gyógypedagógus feladata a jelzések és kifejezési formák fokozatos, az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő alakítása, továbbfejlesztése. Az új jelzések kialakításának sikere attól is függ, hogy a környezet egyértelműen jelzi, ha a tanuló a környezet számára nem elfogadható jelzést ad, és következetesen felkínálja az alternatív jelzést.
A tanulók egymás közti kommunikációjának ösztönzése	A tanulók az iskolába lépéssel új közösségbe kerülnek. A közösségben a csoporttagok – a megfelelő pedagógiai segítségével – kapcsolatot teremthetnek egymással. A testi kontaktus, egymás tevékenységének látványa, egymás hangjának meghallása hatással van a csoporttagokra. Lehetővé kell tenni, hogy a csoport életében természetessé váljék a kapcsolatteremtés és az egymással folytatott kommunikáció.

4. A közösségi kommunikációs formák megtanulása, alkalmazása

A figyelemfelkeltés lehetőségének biztosítása	A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók kezdetben ritkán rendelkeznek olyan szociálisan is elfogadható jelzésekkel, melyekkel felhívhatnák magukra társaik és nevelőik figyelmét. A mozgás sokszor olyan súlyos fokban akadályozott, hogy a másik megközelítése, megérintése – hacsak nem közvetlenül egymás mellett vannak – sem lehetséges. A fejkontroll hiánya vagy a vizuális érzékelés zavara miatt a szemkontaktus felvétele is akadályokba ütközhet. A gyógypedagógus feladata, hogy tanulóként olyan szociálisan is elfogadható jelzést találjon és alakítson ki, amely alkalmas arra, hogy a tanuló felhívja magára a figyelmet.
Az üdvözlés formáinak tanítása	Az üdvözlés a kapcsolatteremtés és a kommunikáció része. Jelzés a másinak arról, hogy „én itt vagyok, és látom, hogy te is itt vagy”. Az üdvözlés: nyitás a másik felé. A gyógypedagógus feladata, hogy a megfelelő pozicionálás után olyan jelzést találjon a tanulók számára, amivel önállóan és érthetően tudják üdvözölni a környezetükben lévőket.
A kommunikáció fenntartásának segítése	Kommunikáció közben az érdeklődést fenn kell tartani. A gyógypedagógus feladata, hogy a tanulóknak megtanítsa, hogyan tarthatják fenn a figyelmet kommunikáció közben (például gyakori visszajelzés hangjelzéssel, szempillantással, egyéb metakommunikatív eszközzel stb.), hogyan kommunikálhatnak minél hatékonyabban, ami elengedhetetlen a szociális kapcsolatok kialakításához.
Az érzelmek ki nyilvánításának segítése, a konfliktusok kezelése	A gyógypedagógus segítse a tanulókat érzelmeik differenciált kifejezésében, és mások érzelmeinek, hangulatainak érzékelésében és megértésében. A kapcsolatokban előfordulhatnak félreértések, egyet nem értések, konfliktusok, ezért a tanulókat meg kell tanítani arra, hogyan viselkedjenek egy konfliktus során. A konfliktuskezelés természetét a tanuló képességeihez, adottságaihoz kell mérni.
Csoporton belüli aktivitás ösztönzése	A csoporton belüli aktivitást befolyásolja a tanuló személyisége, önmagáról alkotott képe, csoporton belül elfoglalt helye, csoporton belüli kapcsolatai, aktuális egészségi és érzelmi állapotai és kommunikációs hatékonysága. Mindezen tényezők fejlesztésével, optimalizálásával a gyógypedagógus segítse a tanulót, hogy minél aktívabban vehessen részt a csoport életében.

5. A közösségben való viselkedés formáinak tanítása, a szűkebb és tágabb világ kommunikációs normáinak megtanulása és gyakorlása

A közösségi alkalmakon való aktív részvétel segítése	A tanulóknak meg kell tanítani a kulturált együttlét szabályait, az ezek során alkalmazható kapcsolatteremtés lehetőségeit. A közösségi alkalmakat – reggeli kör, étkezések, közös programok stb. – úgy kell kialakítani, hogy minden tanulónak módja legyen a kapcsolatteremtésre, ha igénye van rá.
A megfelelő kapcsolatteremtés formáinak kialakítása	A csoportban való létezés, az ott kialakított kapcsolatok után fokozatosan kell megtanítani a tanulóknak, hogy mi a különbség az ismerősökkel és idegenekkel való kapcsolat között. A közvetlen és a távolságtartó magatartás jellemzőit, az ismerkedés elfogadható formáit meg kell ismerniük.
A tágabb világban való viselkedés szabályainak elsajátítása	Segíteni kell az iskolán kívüli színterekre jellemző viselkedési formák elsajátítását. Más és más az elfogadható viselkedés a játszótéren, a könyvtárban, az áruházban, az uszodában, az étteremben, vendégségben vagy éppen egy szalonasütés alkalmával stb. Az oktatás során ezeket a normákat is közvetíteni kell a tanulók felé.

3.6. Fejlesztő gondozás – Önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés, az önállóság és ön-ellátás képességének elsajátítása, az emberisükséglet-kielégítés kultúrájának megismerése

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók testi szükségleteinek kielégítése, valamint az e területeken való önállóság megvalósításának elősegítése alapvető pedagógiai jelentőséggel bír, és nagymértékben hozzájárul a tanuló kommunikációjának, kognitív képességeinek – különösen az érzékelés és észlelés funkcióinak – fejlődéséhez. Az önkiszolgálás és az egészséges életmódra nevelés magában foglalja az alapvető biológiai szükségletek kielégítésének – a kommunikáció fejlődése szempontjából elemi jelentőséggel bíró – kezdeti lépéseit, a mindennapos tevékenységek tanítását és gyakorlását, valamint az emberi szükségletek életkoronként változó jellegének elismerését és megélésének segítését, illetve azok kulturális vonatkozásainak elsajátítását.

Az önkiszolgálásra, egészséges életmódra nevelés célja az önellátás szintjének emelése, a személyi függőség és kiszolgáltatottság csökkentése, a mindennapos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető életmódbeli ismeretek elsajátítása, valamint az emberi szükségletek kezelésének, kontrolljának és kulturált kielégítésének megtanulása. E területek a megtanult készségek kitüntetett gyakorlóterepei, a rögzülés és általánosítás eszközei, valamint a természetes kommunikációs helyzetek legjobb modellhelyezetei.

Az önkiszolgálásra és egészséges életmódra nevelés célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a testi higiénia biztosításához, az öltöztetés-vetkőztetés, az étkezés segítéséhez a fejlesztő gondozás-

nak nevezett gyógypedagógiai tevékenység elvei, feladatai és eljárásai alkalmazhatók. A fejlesztő gondozás megtervezése a gyógypedagógus és a szakmai team kompetenciája, míg gyakorlati megvalósításában a személyi és/vagy (gyógy)pedagógust segítő munkatársak is közreműködnek. A fentiekből eredően a fejlesztő nevelés-oktatás egymásra épülő és/vagy egymást kölcsönösen feltételező feladatai a következők:

1. A kiválasztási folyamatok (vizelet- és székletürítés) érzékeltetése, együttműködés kialakítása az ehhez kapcsolódó tevékenységekben (pelenkázás), szobatisztaságra nevelés

Megfelelő táplálék biztosítása	A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a kiválasztás, valamint a vizelet- és székletürítés megkönnyítéséhez megfelelő étrend szükséges. A rendszeres és bőséges folyadékbevitel, a rostokban gazdag, változatos étrend biztosítása hozzájárul a mozgásszegény életmódból és a gyomor-béltraktus környékén tapasztalható izomműködési zavarokból fakadó ürítési problémák mérsékléséhez. Krónikus székrekedés esetén szükség lehet székletlazító termékek alkalmazására is, melyek nem károsítják a bélrendszert, de megkönnyítik az ürítést.
Pozicionálás és masszázs	A gyógypedagógus feladata a vizelet- és székletürítéshez szükséges optimális testhelyzet kialakítása. A tanuló mozgásállapotától függően ez lehet háton fekvés (ellazítást biztosító, reflexgátló testhelyzet), oldalfekvés, legcélszerűbb azonban az ülő testhelyzet kialakítása és megfelelő stabilizálása (segédeszközzel vagy anélkül). A függőleges testhelyzet önmagában jelentősen megkönnyíti a vizelet- és székletürítést. A székletürítés segítésére az alhasi régió átmozgatása, a behajlított lábak váltakozó hashoz nyomása (bicikliző mozgás), a vastagbél lefutását követő körkörös stimuláló masszázs szükséges lehet. A vizeletürítés segítésére a gyógypedagógus végezhet a hólyag felett kopogtató masszázst.
Szobatisztaság előkészítése és kialakítása	A szobatisztaság kialakulásához megfelelő testi érzékelésre, testhelyzetre, lazítási képességre és bizonyos szintű kommunikációs készségre van szükség. Feladat a lassú, óvatos, fokozatos vécére (bilire) szoktatás: térben (mindig ugyanott) és időben (rendszeres időközönként) strukturált tevékenységvégrehajtás szükséges a szokássá váláshoz. Ugyanakkor észlelni kell a tanuló jelzését, ha sürgősen vécére kell mennie. A hely legyen megfelelően felszerelt a szükséges testhelyzet felvétele és stabilizálása érdekében, legyen megfelelő hőmérsékletű. Kezdetben a tanuló közelében kell maradni, esetleges fizikai segítségnyújtással támogatni szükséges a cselekvés sikeres végrehajtásában. Minden önállóságra való kezde-

	ményezést, törekvést értékelni kell, és követni a fokozatosan csökkenő mértékű segítségnyújtás elvét. Fontos figyelembe venni a tanuló személyiségi jogait, és ennek érdekében olyan körülményeket kell kialakítani, hogy a tanuló ne érezze magát frusztráltan ezekben a helyzetekben.
--	---

2. A testápolás mint örömet adó élmény, a külső segítség elfogadása, az együttműködés kialakítása, az alapvető tisztálkodási szokások kialakítása (fürdés, zuhanyozás, hajmosás, mosakodás, fogmosás, körömvágás), a tisztálkodás helyzeteiben a testi érzékelés, a dologi és emberi világról szerzett tapasztalatok biztosítása

A tisztálkodási szituációk kialakítása	A tisztálkodási helyzeteket úgy kell kialakítani, hogy azokat a tanuló pozitív élményként élhesse meg. Az egyes lépéseket azonos helyszínen, azonos sorrendben, azonos eszközökkel (ismert mosdókesztyű, szivacs, fogkefe), azonos – határozott, könnyen észlelhető – mozdulatokkal kell végezni, ezzel is segítve a szituáció felismerését, elfogadását, később pedig az aktív közreműködést. A tisztálkodási helyzetek ideje illeszkedjék szorosan a napirend tevékenységeihez (étkezés előtt és után kézmosás, étkezés után fog- és arcmosás stb.), hogy a tanulók számára értelmet nyerjenek, kellő motiváció alakuljon ki.
Pozicionálás és segítő eszközök alkalmazása	Fürdetéskor legfőbb feladat a biztonságos, stabil testhelyzet kialakítása, ami lehetővé teszi a megfelelő ellazulást, valamint a testi érzékelést. Szükség esetén kádba helyezett ülőkék, csúszásgátló alátétek, fejpárnák, kapaszkodók alkalmazása segíti a testhelyzet kialakítását. A megfelelő ellazulás szükséges a testi ingerek optimális felvételéhez. Zuhanyozáshoz előnyös a zuhanyzószek vagy lehajtható ülőke használata, kapaszkodókkal kiegészítve. A törölközéshez stabil és kemény felület szükséges, esetenként peremmel ellátott pelenkázó, öltöztető hely, de a balesetmegelőzés érdekében mindez megoldható a talajon, megfelelő matractalátéttel is. A kéz-, arc- és fogmosáshoz legcélszerűbb az ülő testhelyzet (mosdókagyló előtt) kialakítása és megfelelő stabilizálása, hogy a tanuló a tevékenységre tudjon koncentrálni, és abban részt tudjon venni. Az ülő testhelyzet jelentősen megkönnyíti a személyi segítségnyújtást, a segítő fogások alkalmazását.
A testápolás kihasználása az egészség megőrzésében, az	A testápolás tevékenységei közben rendszeresen lehetőség nyílik a tanuló bőrének megtekintésére, így az esetleges felfekvés, a veszélyeztetett területek (nyomáspontok, hajlatok) felfedezésére. A testápolás során ezeken a területeken a felfekvés megelőzése, illetve kezelése végezhető (hideg-meleg

egészséges életmód kialakításában	kezelés, masszáz, krémezés, hajlatok szárítása, szellőztetése, hintőporozása). A fürdés, zuhanyozás a hőmérséklet változtatásával, szomatikus ingerlés, víz alatti masszáz alkalmazásával nemcsak a komfortérzetet javítja és a testséma kialakulását és differenciálódását segíti, hanem lazítja az izmokat, javítja a keringést. A tisztálkodást követő krémezés a bőr egészségének megőrzését segíti elő. A fog- és szájapolás hangsúlyozottan fontos a szájjár nehézségeivel küzdő, illetve a nem rágó tanulónál. A fogmosás biztosítja a megfelelő szájhigiénét, az elektromos fogkefe fokozottan masszírozza a fogínyt. A hatás fokozására szájvíz használata is javasolt.
-----------------------------------	---

3. Az öltözés, vetkőzés tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és az önállóságra nevelés

Az öltözés, vetkőzés optimális körülményeinek biztosítása	Az öltözés, vetkőzés ideje szorosan illeszkedjék a napirend tevékenységeihez (levegőzés előtt felöltözzünk, pelenkázás előtt levetkőzzünk), hogy a tanuló számára értelmet nyerjen, kellő motiváció alakuljon ki a tevékenységek vonatkozásában. Az öltözés, vetkőzés során mindig elegendő időt kell biztosítani az egyes mozdulatok gyakorlására. A tevékenység megkezdése előtt minden szükséges ruhadarab legyen előkészítve, hogy a folyamatot ne kelljen félbeszakítani. Az öltözésben, vetkőzésben megcélzott egyre nagyobb önállóság elérése érdekében fontos a könnyen kezelhető, praktikus és kényelmes ruházat kiválasztása, amit a tanuló valóban önállóan fel-, illetve le tud venni. A ruhadarabok nyitásának, zárásának módja feleljen meg a tanuló kézhasználati szintjének (pl. gombok helyett tépőzár, cipzár; gumis derekú nadrág stb.).
Pozicionálás és segítő eszközök alkalmazása	Az öltözéshez, vetkőzéshez stabil és kemény alátámasztási felület szükséges, esetenként peremmel ellátott pelenkázó asztal, öltöztető hely, de a baleset-megelőzés érdekében az öltözés-vetkőzés megoldható a talajon, megfelelő matracalátéttel is. Célszerű az ülő testhelyzet kialakítása és megfelelő stabilizálása (segédeszközzel vagy anélkül), hogy a tanuló a tevékenységre tudjon koncentrálni, és abban részt tudjon venni. Az ülő testhelyzet jelentősen megkönnyíti a személyi segítségnyújtást, a segítő fogások alkalmazását.
Az öltözés, vetkőzés kihasználása az egészség megőrzésében,	Ha a tanuló kommunikációs jelzései nem minden esetben megbízhatóak, fokozottan ügyelni kell a megfelelő öltöztetésre a betegségek és az időjárás okozta problémák elkerülése érdekében.

az egészséges életmód kialakításában	Fokozottan ügyelni kell a ruházatra abból a szempontból is, hogy ne gyűrődjön, ne szorítsa a tanuló derekát vagy végtagjait, mert ez felfekvéseket, keringési problémákat okozhat. A ruházat legyen lehetőleg jó minőségű anyagból. A jó nedvszívó, természetes alapanyag a komfortérzet biztosítása mellett a bőrirritációk, felfekvések megelőzését is segíti. A ruházaton ne legyenek felesleges zsinórok, zsinórzáró műanyag darabok, mert ezek balesetet (lenyelés, fulladás) okozhatnak. Az öltözés, vetkőzés során folyamatosan alkalom nyílik a tanuló ismereteinek bővítésére, az egészség megőrzésére vonatkozóan is. A rendszeresen ismétlődő események, az évszakok váltakozása biztosítja az ismeretek folyamatos gyakorlását és ismétlő felidézését. A tanuló megérti, hogy mikor, milyen ruhadarabot kell viselni és miért. Fokozatosan megtanulja, hogy mi a teendő, ha süt a nap, esik az eső, fúj a szél, esik a hó. Eközben folyamatosan fel kell hívni a figyelmét, hogy a helytelen öltözködésnek milyen káros következményei lehetnek az egészségre nézve (megfázás, napszúrás, leégés stb.).
--------------------------------------	---

4. Az étkezés (evés, ivás) tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés

Az étkezés, az evés és ivás nem korlátozható a biológiai értelemben vett táplálékfelvételre, hanem legalább ugyanekkora arányban jelent lelki és szellemi örömforrást, s ezzel együtt szociális élményt. Félelmeiktől és frusztrációtól terhes szituációban, kommunikációs zavarokkal terhelt kapcsolatban valóban nehezen elképzelhető, hogy a sokszor mindkét fél számára nehézkes étkezést örömteli élménnyé lehet alakítani. A fejlesztő gondozáson belül az étkezés tevékenységeiben a zavarok leküzdése mellett a minél aktívabb közreműködés elérése a cél. Ennek érdekében a következő szempontokat kell figyelembe venni:

Az étkezés optimális körülményeinek biztosítása	Az étkezés (evés, ivás) helyzeteit úgy kell kialakítani, hogy azokat a tanulók pozitív élményként élhessék meg. Az egyes lépéseket azonos helyszínen, azonos sorrendben végezzék, ezzel is segítve a szituáció felismerését, elfogadását, később pedig az aktív közreműködést. A megfelelő hosszúságú idő, a kellemes légkör és a nyugodt odafordulás lehetővé teszi a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók számára a táplálékfelvétel problémamentességét. Az étkezés elején rá kell hangolódni a tevékenységre. A külső, zavaró körülményeket lehetőség szerint ki kell iktatni. Az étel minősége, jellege és állaga, a tányéron való tálalás és a felkínált mennyiség mind-mind jelentősen befolyásolják az élményszerűséget.
---	---

	Az étkezés rendszerint a napirendnek megfelelően, kötött időpontban történik, ez biztonságot nyújt a tanulók számára, a rendszeresség és az előkészületekben való részvétel segít felkészülni a tevékenység végzésére. Ez növelheti a tevékenységhez szükséges motivációt. A tanulókkal való közös étkezés egyrészt legyen pozitív közösségi élmény, másrészt a mintaadás módszerével segíthetjük az étkezésben való részvétel fejlődését. A tevékenység megkezdése előtt minden szükséges alapanyag és eszköz legyen előkészítve, hogy a folyamatot ne kelljen félbeszakítani. Az evésterápiás eljárásoknak a csoport életében mindig a rendszeres étkezési helyzetekbe ágyazottan kell megvalósulniuk. Az étkezésben megcélzott egyre nagyobb önállóság elérése érdekében fontos a tanuló által könnyen kezelhető eszközök kiválasztása.
Pozicionálás és segítő eszközök alkalmazása	Étkezéskor olyan testhelyzetet kell létrehozni, amely a tanuló számára biztosítja a probléma- és félelemmentes táplálékfelvételt. A tanuló mozgásállapota és mozgáskészsége határozza meg, hogy milyen testhelyzetben és milyen segédeszközök (ültető-modulos kerekesszék, kapaszkodók) használatával tudjuk megkönnyíteni a helyes testhelyzet felvételét és megtartását. A szájmotórium optimális működése, a légzés és nyelés megfelelő koordinálása érdekében (reflexgátló) ülő testhelyzetet kell kialakítani, ezáltal a félrenyelés is elkerülhető. Megfelelő fejtámasz biztosítása szükséges hiányzó fejkontroll esetén. A testhelyzet legyen a tanuló számára ellazított, a segítő (gyógypedagógus) számára pedig kényelmes, nem fárasztó. Így a tanuló a tevékenységre tud koncentrálni, és abban aktívan részt tud venni. Az ülő testhelyzet jelentősen megkönnyíti a szem-kéz, száj-kéz és két kéz koordinációját, valamint a gyógypedagógus szempontjából a személyi segítségnyújtást, a segítő fogások alkalmazását. Tanulónként egyénileg kell meghatározni, hogy milyen edényekből (tányér, pohár), milyen evőeszközökkel (kanál, villa) történjék az evés és ivás. Iváskor az életkori sajátosságoktól, a tanuló képességeitől függően a cumisüvegtől a pohárig kell kiválasztani a megfelelő eszközt, szem előtt tartva a minél hatékonyabb és minél önállóbb cselekvés-végrehajtást. Az önálló étkezésnél nem baj, ha az étel szétmaszatozódik, a tanuló öltöztetésénél és az étkezési helyzet megteremtésénél gondoljunk erre.
Az étkezés jelentősége az egészség megőrzésében, az	Ha a tanuló kommunikációs jelzései nem minden esetben megbízhatóak, fokozottan ügyelni kell az étkezési szituációban a legapróbb jelzésekre, testmozdulatokra, hogy elkerülhetőek legyenek az esetleges balesetek (félrenyelés, hányás stb.). A megfelelő sűrűségű, állagú, méretű ételek segítik a rágást, a nyelést és a megfelelő emésztést.

egészséges életmód kialakításában	Fontos, hogy tanulóknak mindig legyen lehetőségük több étel vagy ital közül választani. Ez az autonóm személyiség, az egyéni ízlés és a kognitív képességek fejlődése szempontjából jelentős. Az ételek kiválasztásánál fontos a változatos és egészséges étrend kialakítása, hogy megelőzzük az emésztési és ürítési nehézségeket (lásd vizelet- és székletürítés). Törekedni kell arra, hogy a tanuló minél több fajta ételt megismerhessen, hogy minél változatosabb lehessen az étrendje. Fontos figyelemmel lenni arra, hogy a tanuló elutasít vagy elfogad bizonyos ételeket. Semmilyen körülmények között nem szabad ráerőltetni a tanulóra az „utált” ételt. Valamely ételre vagy alapanyagra való érzékenység esetén feltétlenül szükséges a megfelelő diéta összeállítása (dietetikus szakember segítségével). A fogak épségének megőrzése érdekében is fontos a rágás kialakítása és gyakoroltatása, az étkezés utáni fogmosás, az édes ételek és italok, valamint az étkezések közötti nassolás kerülése.
-----------------------------------	---

5. Az egészséges életmódra való igény belsővé válása, az egészségtudatos tevékenységek előnyben részesítése, a szexualitással kapcsolatos ismeretek elsajátítása

Az egészséges életmódra való igény belsővé válásának elősegítése	A gyógypedagógus értesse meg a tanulókkal az egészséges életmód jelentőségét, és azt, hogy felelősek saját egészségi állapotukért. Segítsen nekik abban, hogy önállóan is tegyenek egészségük megőrzéséért. A tanulóknak tudatosítani kell, hogy bizonyos ételek, italok, tevékenységek milyen hatással vannak egészségi állapotukra, és hogy milyen speciális szempontokat kell figyelembe venniük a mindennapjaik során.
Rendszeres mozgás és sportolás	Az iskola biztosítsa a tanulóknak a – képességeiknek megfelelő – sportolás lehetőségét, és motiválja őket arra, hogy az iskolán kívüli programjaik során is igyekezzenek sporttevékenységeket folytatni.
Segítségnyújtás a szexualitás megértése terén	Az iskola és a gyógypedagógus ismerje el a tanulók intimitásra és szexualitásra vonatkozó igényeit, és segítse őket abban, hogy szükségleteiket és igényeiket felismerjék, és megértsék ezek jelentését és jelentőségét. Az iskola és a gyógypedagógus feladata, hogy segítséget nyújtson a tanulóknak és családjuknak a szexualitással kapcsolatos problémák és feszültségek feloldásában, és – az egyéni adottságoknak megfelelően – támogassa a tanulókat a felnőtt szexuális szerepek fokozatos elsajátításában.

A tanuló fejlődésének értékelése

A gyermekek saját egyéni fejlesztési tervek alapján kapják meg egész évben a komplex fejlesztésüket. Az egyéni fejlesztési tervek a pedagógiai program figyelembe vételével készülnek el.

A gyermekek számára nincs minimum követelmény, mindig önmagához képest értékeljük a fejlődésüket.

Év közben folyamatosan szóban történik az értékelés a gyermekek és a szülők számára.

Fél évkor írásban, saját szerkesztett táblázatban kidolgozott értékelési anyagot adunk a szülő számára a gyermek egyéni fejlesztési tervének megfelelően.

Év végén írásbeli értékelés, a hivatalos központilag kiadott értékelési lapon történik.

A fejlesztő nevelésben-oktatásban használatos eszközök jegyzéke

- diavetítő
- CD-lejátszó
- különböző hangszerek (dob, csörgő, xilofon, kasztanyetta, furulya)
- hangkazetta vagy CD óvodás dalokkal, megzenésített gyermekversekkel, relaxációs zenei anyag
- mozgásfejlesztő speciális eszközök: Wesco elemek
- egyensúlyfejlesztő eszközök: billenőtálca, egyensúlytálca
- hinta
- kötél
- testhenger
- labdák (nyeles, óriás, szivacs, tüsi)
- zsámolyok
- kéz- és lábnyomok
- bóják, karikák
- babaszoba
- babakonyha
- játékpalcok
- orvosi táska
- telefon
- kisautók
- dőmperek
- mesekönyvek, leporellók
- babák
- plüss állatok
- homok +homokozó játékok
- minden egyéb eszköz, amivel a gyermekek szívesen játszanak, tevékenykednek
- bábszínház
- bábok

- fa fűzők
- fa puzzlek
- faliképek
- képes kirakók
- klipp-klapp könyvek
- testséma könyvek fiú, lány
- évszaktablók
- minimat készlet
- tükör
- diafilmek
- anyanyelvi applikációs készlet
- emberek világa, állatok világa
- növények világa, közlekedés
- logiko primo keret, logiko primo kártyák
- lateralitást fejlesztő eszközök
- vastag és vékony ecset
- nagygombú vízfesték, flakonos temperák
- gyurma, agyag
- színes papír
- írólap
- ragasztó
- vizesedény
- rajzlap
- csomagoló papír
- dekorkarton
- olló
- fonalak
- termények (bab, búza, mák, rizs)
- só-liszt gyurma
- vatta
- természetben található anyagok
- minden egyéb eszköz, amit fel lehet használni és a gyermekek örömeiket lelik bennük.

6. számú melléklet : Szöveges értékelés mondatbank

1. osztály

Magyar nyelv és irodalom

Kommunikáció, beszéd

- Beszéde tiszta, érthető.
- Beszédében néhány hang képzése még bizonytalan.
- Beszéde logopédiai fejlesztést igényel.
- Artikulációja helyes.
- Artikulációja korrekcióra szorul.
- Légzéstechnikája megfelelő.
- Légzéstechnikája fejlesztést igényel.
- Hangsúlyozása kifejező.
- Hangsúlyozása megfelelő.
- Hangsúlyozása túlzó.
- Hangsúlyozása monoton.
- Beszédtempója megfelelő.
- Beszédtempója lassú, elnyújtott.
- Beszédtempója lassú, akadozó.
- Beszédtempója gyors kapkodó.
- Beszédkészítése gátolt.
- Beszédkészítése fokozott.
- Beszédkészítése megfelelő.
- Szókincse, kifejezőkészsége jó.
- Szókincse, kifejezőkészsége fejlesztésre szorul.
- Szókincse, kifejezőkészsége intenzív fejlesztésre szorul.
- Szókincse szűk, szótalálási nehézséggel küzd.
- Az egyszerű szóbeli közléseket gyorsan és pontosan megérti. Szívesen vesz részt közös beszélgetésekben.
- Az egyszerű szóbeli közléseket általában megérti.
- A szóbeli közléseket csak többszöri ismétlés és szavak magyarázata után érti meg pontosan.
- A szóbeli közlések megértéséhez szükséges figyelme és szókincse külön fejlesztést igényel.

- Az egyszerű utasítások megértésére már képes, de nehezen követi a tanító magyarázatait és társai beszélgetését.
- A tanítás menetébe nem tud bekapcsolódni, mert kevés szót ismer, nehezen érti meg a kérdéseket és a feladatok utasításait.
- Képolvasása jó, egyszerű összefüggéseket felismer.
- Képolvasása felsorolás jellegű.
- Képolvasása fejlesztésre szorul.
- Rövid, hallott mesét folyamatos szövegalkotással reprodukál.
- Rövid, hallott mesét kérdések segítségével reprodukál.
- Rövid, hallott mesét kérdések segítségével nehezen reprodukál.
- Rövid, hallott mese reprodukálására még nem képes.
- Saját gondolatait/élményeit életkorának megfelelő szókincssel megfogalmazza.
- Saját gondolatait/élményeit segítséggel fogalmazza meg.
- Saját gondolatait/élményeit nehezen fogalmazza meg.

Olvasás

- Tanult betűket hibátlanul olvassa.
- Tanult betűket kevés hibával olvassa.
- Tanult betűket többnyire hibásan olvassa.
- A tanult betűket összeolvassa.
- A tanult betűket nehezen olvassa össze.
- Tanult betűket lassan, hosszú hangoztatás után képes összeolvasni.
- Beszédhibája jelentősen akadályozza olvasástanulását, egyéni ütem szerint halad.
- 2-3 betűt összeolvas.
- Szótagokat/rövid szavakat nehezen olvas.
- Szótagokat/rövid szavakat kevés hibával olvas.
- Szótagokat/rövid szavakat többnyire hibátlanul olvas.
- Pontos szótaghatárokkal olvas.
- Pontatlan szótaghatárokkal olvas.
- Az olvasott szavakat/rövid mondatot érti
- Az olvasott szavakat/rövid mondatot segítséggel értelmezi.
- Szavak/rövid mondat értő olvasása fejlesztésre szorul.
- 2-3 mondatos szöveget önállóan feldolgoz.
- 2-3 mondatos szöveget segítséggel képes feldolgozni.
- Olvasott mondat/mondatok tartalmát irányított beszélgetés során segítséggel reprodukálja.
- Olvasott mondat/mondatok tartalmát irányított beszélgetés során egyre nagyobb önállósággal reprodukálja.

- Szöveghez kapcsolódó egyszerűbb rajzos, színezős feladatot önállóan megold.
- Szöveghez kapcsolódó egyszerűbb rajzos, színezős feladatot kevés segítséggel old meg.
- Szöveghez kapcsolódó egyszerű írásbeli feladat értelmezésére önállóan képes.
- Szöveghez kapcsolódó egyszerű írásbeli feladat értelmezésére segítséggel képes.
- Szöveghez kapcsolódó egyszerű írásbeli feladat értelmezésére még nem képes.
- Meséhez kapcsolódó szóbeli/írásbeli feladatok megoldására kevés segítséggel képes.
- Meséhez kapcsolódó szóbeli/írásbeli feladatok megoldására tanári irányítás mellett képes.
- Meséhez kapcsolódó szóbeli/írásbeli feladatok megoldására nem képes, állandó külső kontrollal, segítséggel dolgozik.

Írás

- Ceruzafogása megfelelő.
- Ceruzafogása segédeszközzel jól alakul.
- Ceruzafogása szabálytalan.
- Nyomatéka megfelelő.
- Nyomatéka gyenge.
- Nyomatéka görcsös, erős.
- Vonalvezetése biztos.
- Vonalvezetése bizonytalan.
- A tanult vonal- és betűelemeket felismeri, vázolja.
- A tanult vonal- és betűelemeket felismeri, de önállóan még nem alakítja.
- A tanult vonal- és betűelemeket átírással alakítja.
- A tanult vonal- és betűelemeket vonaltartási nehézségekkel alakítja.
- Betűkapcsolása szabályos.
- A tanult betűkapcsolatokat még segítséggel alakítja.
- Betűkapcsolása további fejlesztést igényel.
- Írástempója megfelelő.
- Írástempója lassú.
- Írásképe esztétikus, egyéni.
- Írásbeli munkáinak külalakja/írásképe rendezett.
- Írásképe nem megfelelő testtartás, egyenetlen írástempó miatt rendezetlen jó betűalakítási készsége ellenére.
- Írásképe nem megfelelő testtartás, egyenetlen írástempó miatt rendezetlen.
- Írott/nyomtatott betűket, szótagokat, rövid szavakat hibátlanul másol.
- Írott/nyomtatott betűket, szótagokat, rövid szavakat kevés hibával másol.
- Írott/nyomtatott betűket, szótagokat, rövid szavakat gyakori tévesztéssel másol.

- Betűk, szótagok, rövid szavak tollbamondása hibátlan.
- 2-3 betűs szavakat képes tollbamondás után leírni.
- Betűk, szótagok, rövid szavak tollbamondása többnyire hibátlan.
- Tollbamondáskor szótagok, rövid szavak hangsorra bontása nehézséget okoz.
- Betűk, szótagok, szavak tollbamondás utáni írására még nem képes.

Matematika

- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat szívesen végzi. Órákon aktív és figyelmes.
- A számolással és az egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat többnyire elvégzi. Órákon nem mindig aktív, de szorgalmasan dolgozik.
- A számolással és az egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat nem szívesen végzi, állandó biztatásra van szüksége.
- A négyzetrácsos füzetben jól tájékozódik.
- A négyzetrácsos füzet használatához segítséget vesz igénybe.
- Számfogalma 5-ös számkörben kialakult.
- Számfogalma 10-es számkörben kialakult.
- Számfogalma 5-ös számkörben bizonytalan, fejlesztésre szorul.
- Számfogalma 10-es számkörben bizonytalan, fejlesztésre szorul.
- Számfogalma 5-ös számkörben kialakulatlan, fejlesztésre szorul.
- Számfogalma 10-es számkörben, kialakulatlan, fejlesztésre szorul.
- Biztonsággal felismeri és lejegyzí a számokat a tanult számkörben.
- A számok felismerésében és lejegyzésében még bizonytalan.
- A számokat biztonsággal felismeri, de a lejegyzésben bizonytalan.
- A számok sorba rendezésében biztos.
- A számok sorba rendezésében bizonytalan.
- A számok sorba rendezését még nem képes önállóan elvégezni.
- Képről önállóan olvas le műveletet.
- Képről kevés segítséggel olvas le műveletet.
- Képről műveletet csak segítséggel olvas le.
- Adott egyszerű szabály szerint képes számsorozat folytatására.
- Segítséggel tudja a számsorozatot folytatni.
- Nem képes megadott szabály szerint számsorozat folytatására.
- Önállóan képes összeadni és kivonni 5-ös számkörben.
- Önállóan képes összeadni és kivonni 10-es számkörben.
- Eszközzel tud összeadni és kivonni 5-ös számkörben.
- Eszközzel tud összeadni és kivonni a 10-es számkörben.
- Eszköz nélkül még nem képes műveletek végzésére.

- A számegyenesen jól tájékozódik.
- A számegyenesen segítséggel tájékozódik.
- A számegyenesen nem találja meg a számok helyét.
- A számszomszédokat felismeri, megnevezi.
- A számszomszédokat számegyenes segítségével megkeresi.
- A számszomszédokat segítséggel sem találja meg.
- A páros, páratlan számokat felismeri.
- A páros, páratlan számokat segítséggel nevezi meg.
- A páros, páratlan számokat még nem ismeri fel.
- Algoritmus szerint képes szöveges feladat megoldására.
- A szöveges feladatot segítséggel tudja megoldani.
- Még nem tudja megoldani a szöveges feladatokat.
- A tanult szabvány- és alkalmi mérőeszközöket felismeri, használja.
- A tanult szabvány- és alkalmi mérőeszközök felismerése, használata további fejlesztésre szorul.
- Méréshez a mérőeszközt biztosan kiválasztja.
- Méréshez a mérőeszközt segítséggel választja ki.

Technika (életvitel)

- Önállóan öltözködik.
- Segítséggel öltözködik.
- A ruhák funkcióját ismeri.
- A ruhák funkcióját segítséggel felismeri.
- Önállóan tisztálkodik.
- Tisztálkodásban segítséget igényel.
- A táplálkozási rendet betartja.
- A táplálkozási rendet nem tartja be.
- Az evőeszközöket helyesen használja.
- Étkezéskor segítséget igényel.
- Szívesen és ügyesen épít különböző építőelemekkel.
- Nem érdeklődik az építés iránt, de figyelme felkelthető.
- Az iskolában használt anyagokat ismeri. Szívesen és ügyesen bánik az anyagokkal.
- Anyagok iránt érdeklődése felkelthető

- A tárgykészítési technikákat ismeri, alkalmazza.
- A tárgykészítési technikákat ismeri, alkalmazásában segítséget igényel.
- A tárgykészítési technikák felismerésében, alkalmazásában még bizonytalan.
- Eszközhasználata jó.
- Eszközhasználata bizonytalan.
- Az eszközök használatában állandó segítséget igényel.
- Munkái pontosak, esztétikusak
- Munkái pontatlanok
- Gyalogosan fegyelmezetten közlekedik.
- A gyalogos közlekedés szabályait megismerte, segítséggel alkalmazza.
- A gyalogos közlekedésben sok figyelmeztetést igényel.
- A veszélyhelyzeteket felismeri.
- A veszélyhelyzeteket nem ismeri fel.
- Néhány tömegközlekedési eszközt felismer, megnevez.
- Néhány tömegközlekedési eszközt felismer, segítséggel megnevez.

Rajz

- A világ vizuális megjelenítése örömteli tevékenység számára.
- A világ vizuális megjelenítését egyre nagyobb örömmel végzi.
- A világ vizuális megjelenítését mozgássérülése jelentősen akadályozza.
- A világ vizuális megjelenítése grafomotoros készségének gyengesége miatt kevésbé örömteli feladat számára.
- Átlagos az érdeklődése a vizuális kultúra, a vizuális művészetek iránt.
- Egyelőre nem ábrázol szívesen, gyakran szorul segítségre és bátorításra.
- Ismeri a színek nevét és felismeri azokat.
- Ismeri a színek nevét, de a felismerésükben még bizonytalan.
- A színek felismerésében és megnevezésében még bizonytalan.
- Megfigyelései pontosak, tanítói segítségadás nélkül képes ábrázolni azokat
- Megfigyelései nem mindig pontosak, tanítói segítségadás mellett képes ábrázolni azokat
- Ábrázolási képessége, eszközhasználata, a tanult technikák alkalmazása jó.
- Ábrázolási képessége, eszközhasználata, a tanult technikák alkalmazása még bizonytalan.
- Ábrázolási képessége, eszközhasználata, a tanult technikák alkalmazása intenzív fejlesztésre szorul.
- Munkavégzésben kitartó.
- Munkája kitartóbbá vált.
- Munkavégzés előtt és közben is folyamatos biztatást, segítséget igényel.

- Műalkotások iránt érdeklődése felkelthető, műalkotásokról szerzett élményeit, benyomásait szívesen megfogalmazza.
- Műalkotások iránt érdeklődése felkelthető, műalkotásokról szerzett élményeit, benyomásait megpróbálja megfogalmazni.

Ének

- A zenét szereti, élvezi, a feladatokat szívesen végzi.
- A zenét szereti, élvezi, de a feladatokat nem mindig végzi szívesen.
- A zenét szereti, de a feladatokban való részvételhez bátorítást igényel.
- A közös éneklésbe szívesen bekapcsolódik.
- A tanult dalokat el tudja énekelni csoportban és önállóan is.
- A tanult énekeket pontos szövegmondással, jó ritmusban szívesen énekli.
- A tanult énekeket tanári segítséggel szívesen énekli.
- Ritmuskészsége jó.
- Ritmuskészsége további fejlesztésre szorul.
- Hallás után képes egyszerű ritmus visszatapsolására.
- Hallás után egyszerű ritmus visszatapsolására segítséggel képes.
- A tanult dalokat metrummal, egyszerű osztinatóval kíséri.
- A tanult dalok metrummal, egyszerű osztinatóval való kíséretére segítséggel képes.
- Ritmuskottát olvas.
- A tanult ritmusképleteket segítséggel reprodukálja.
- A tanult ritmusképleteket egyre önállóan írja.
- A szolmizációs kézjeleket ismeri, önállóan használja.
- A szolmizációs kézjeleket ismeri, segítséggel használja.
- A szolmizációs kézjelek felismerésében, használatában még bizonytalan.
- Segítséggel betűkottát olvas.
- Népszokásokról, néphagyományokról korának megfelelő ismeretekkel rendelkezik.
- Gyermekjáték-dalokba szívesen bekapcsolódik.
- A tanult gyermekjátékok eljátszásában tanári ösztönzésre részt vesz.
- A zenehallgatást nagyon kedveli.
- A zenehallgatásban egyre nagyobb örömet leli.
- Élőzenére, zenei felvételre egyre hosszabb ideig képes figyelni.
- A zenehallgatás még nem tudja figyelmét lekötni.

Testnevelés

- A mozgásos feladatokat szívesen végzi, szeret mozogni.
- A mozgásos feladatokban ösztönzésre vesz részt.
- A feladatok kivitelezésében mozgása harmonikus.
- A feladatok kivitelezésében mozgása összerendezett.
- A feladatok kivitelezésében mozgása fejlesztésre szorul.
- A terhelést kiválóan bírja.
- A terhelést jól bírja.
- A terhelést megfelelően bírja.
- A terhelést nehezen bírja.
- A bemutatott gyakorlatokat könnyedén elsajátítja.
- A bemutatott gyakorlatokat kevés segítséggel sajátítja el.
- A bemutatott gyakorlatokat sok segítséggel sajátítja el.
- A mozgásos játékokban aktívan vesz részt.
- A mozgásos játékokban szívesen vesz részt.
- A mozgásos játékokban nem szívesen vesz részt.
- A sportjátékok, versengések szabályait érti és betartja. Minden helyzetben sportszerűen viselkedik.
- A sportjátékok, versenyek szabályait érti, de időnként nem tartja be.
- A szabályokat többnyire érti, de gyakran nem tartja be.
- A csapatjátékokban együttműködően vesz részt.
- A csapatjátékokban közömbösen vesz részt.
- A csapatjátékokban önző módon vesz részt.

2. osztály féléves

Magyar nyelv és irodalom

Kommunikáció, beszéd

- Beszéde tiszta, érthető.
- Beszédében néhány hang képzése még bizonytalan.
- Beszéde logopédiai fejlesztést igényel.
- Artikulációja helyes.
- Artikulációja korrekcióra szorul.
- Légzéstechnikája megfelelő.
- Légzéstechnikája fejlesztést igényel.
- Hangsúlyozása kifejező.
- Hangsúlyozása megfelelő.

- Hangsúlyozása túlzó.
- Hangsúlyozása monoton.
- Beszédtempója megfelelő.
- Beszédtempója lassú, elnyújtott.
- Beszédtempója lassú, akadozó.
- Beszédtempója gyors kapkodó.
- Beszédkésztetése gátolt.
- Beszédkésztetése fokozott.
- Beszédkésztetése megfelelő.
- Szókincse, kifejezőkészsége jó.
- Szókincse, kifejezőkészsége fejlesztésre szorul.
- Szókincse, kifejezőkészsége intenzív fejlesztésre szorul.
- Szókincse szűk, szótalálási nehézséggel küzd.
- Az egyszerű szóbeli közléseket gyorsan és pontosan megérti. Szívesen vesz részt közös beszélgetésekben.
- Az egyszerű szóbeli közléseket általában megérti.
- A szóbeli közléseket csak többszöri ismétlés és szavak magyarázata után érti meg pontosan.
- A szóbeli közlések megértéséhez szükséges figyelme és szókincse külön fejlesztést igényel.
- Az egyszerű utasítások megértésére már képes, de nehezen követi a tanító magyarázatait és társai beszélgetését.
- A tanítás menetébe nem tud bekapcsolódni, mert kevés szót ismer, nehezen érti meg a kérdéseket és a feladatok utasításait.
- Rövid, hallott mesét folyamatos szövegalkotással reprodukál.
- Rövid, hallott mesét kérdések segítségével reprodukál.
- Rövid, hallott mesét kérdések segítségével nehezen reprodukál.
- Rövid, hallott mese reprodukálására még nem képes.
- Saját gondolatait/élményeit életkorának megfelelő szókincssel megfogalmazza.
- Saját gondolatait/élményeit segítséggel fogalmazza meg.
- Saját gondolatait/élményeit nehezen fogalmazza meg.

Olvasás

- Tanult betűket, nagybetűket hibátlanul olvassa.
- Tanult betűket, nagybetűket kevés hibával olvassa.
- Tanult betűket, nagybetűket többnyire hibásan olvassa.
- Beszédhibája jelentősen akadályozza olvasástanulását, egyéni ütem szerint halad.
- 2-3 betűt összeolvas.
- Szótagokat/rövid szavakat nehezen olvas.
- Szótagokat/rövid szavakat kevés hibával olvas.

- Szótagokat/rövid szavakat többnyire hibátlanul olvas.
- Pontos szótaghatárokkal olvas.
- Pontatlan szótaghatárokkal olvas.
- Az olvasott szavakat/rövid mondatot érti
- Az olvasott szavakat/rövid mondatot segítséggel értelmezi.
- Szavak/rövid mondat értő olvasása fejlesztésre szorul.
- 2-3 mondatos szöveget önállóan feldolgoz.
- 2-3 mondatos szöveget segítséggel képes feldolgozni.
- Olvasott mondat/mondatok tartalmát irányított beszélgetés során segítséggel reprodukálja.
- Olvasott mondat/mondatok tartalmát irányított beszélgetés során egyre nagyobb önállósággal reprodukálja.
- Szöveghez kapcsolódó egyszerű írásbeli feladat értelmezésére önállóan képes.
- Szöveghez kapcsolódó egyszerű írásbeli feladat értelmezésére segítséggel képes.
- Szöveghez kapcsolódó egyszerű írásbeli feladat értelmezésére még nem képes.
- Meséhez kapcsolódó szóbeli/írásbeli feladatok megoldására kevés segítséggel képes.
- Meséhez kapcsolódó szóbeli/írásbeli feladatok megoldására tanári irányítás mellett képes.
- Meséhez kapcsolódó szóbeli/írásbeli feladatok megoldására nem képes, állandó külső kontrollal, segítséggel dolgozik.

Írás

- A tanult betűket, nagybetűket felismeri, vázolja.
- A tanult betűket, nagybetűket vonaltartási nehézségekkel alakítja.
- Betűkapcsolása szabályos.
- A tanult betűkapcsolatokat még segítséggel alakítja.
- Betűkapcsolása további fejlesztést igényel.
- Írástempója megfelelő.
- Írástempója lassú.
- Írásképe esztétikus, egyéni.
- Írásbeli munkáinak külalakja/írásképe rendezett.
- Írásképe nem megfelelő testtartás, egyenetlen írástempó miatt rendezetlen jó betűalakítási készsége ellenére.
- Írásképe nem megfelelő testtartás, egyenetlen írástempó miatt rendezetlen.
- Írott/nyomtatott betűket, szótagokat, rövid szavakat hibátlanul másol.
- Írott/nyomtatott betűket, szótagokat, rövid szavakat kevés hibával másol.

- Írott/nyomtatott betűket, szótagokat, rövid szavakat gyakori tévesztéssel másol.
- Betűk, szótagok, rövid szavak tollbamondása hibátlan.
- 2-3 betűs szavakat képes tollbamondás után leírni.
- Betűk, szótagok, rövid szavak tollbamondása többnyire hibátlan.
- Tollbamondáskor szótagok, rövid szavak hangsorra bontása nehézséget okoz.
- Betűk, szótagok, szavak, mondatok tollbamondás utáni írására még nem képes.

Matematika

- A számolással és egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat szívesen végzi. Órákon aktív és figyelmes.
- A számolással és az egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat többnyire elvégzi. Órákon nem mindig aktív, de szorgalmasan dolgozik.
- A számolással és az egyéb matematikai problémákkal összefüggő feladatokat nem szívesen végzi, állandó biztatásra van szüksége.
- A négyzetrácsos füzetben jól tájékozódik.
- A négyzetrácsos füzet használatához segítséget vesz igénybe.
- Számfogalma 10-es számkörben kialakult.
- Számfogalma 15-ös számkörben bizonytalan, fejlesztésre szorul.
- Számfogalma 10-es számkörben, kialakulatlan, fejlesztésre szorul.
- Biztonsággal felismeri és lejegyzí a számokat a tanult számkörben.
- A számok felismerésében és lejegyzésében még bizonytalan.
- A számokat biztonsággal felismeri, de a lejegyzésben bizonytalan.
- A számok sorba rendezésében biztos.
- A számok sorba rendezésében bizonytalan.
- A számok sorba rendezését még nem képes önállóan elvégezni.
- Képről önállóan olvas le műveletet.
- Képről kevés segítséggel olvas le műveletet.
- Képről műveletet csak segítséggel olvas le.
- Adott egyszerű szabály szerint képes számsorozat folytatására.
- Segítséggel tudja a számsorozatot folytatni.
- Nem képes megadott szabály szerint számsorozat folytatására.
- Önállóan képes összeadni és kivonni 10-es számkörben.
- Önállóan képes összeadni és kivonni 15-ös számkörben.
- Eszközzel tud összeadni és kivonni 15-ös számkörben.
- Eszközzel tud összeadni és kivonni a 10-es számkörben.
- Eszköz nélkül még nem képes műveletek végzésére.
- A számegyenesen jól tájékozódik.

- A számegyenesen segítséggel tájékozódik.
- A számegyenesen nem találja meg a számok helyét.
- A számszomszédokat felismeri, megnevezi.
- A számszomszédokat számegyenes segítségével megkeresi.
- A számszomszédokat segítséggel sem találja meg.
- A páros, páratlan számokat felismeri.
- A páros, páratlan számokat segítséggel nevezi meg.
- A páros, páratlan számokat még nem ismeri fel.
- Algoritmus szerint képes szöveges feladat megoldására.
- A szöveges feladatot segítséggel tudja megoldani.
- Még nem tudja megoldani a szöveges feladatokat.
- A tanult szabvány- és alkalmi mérőeszközöket felismeri, használja.
- A tanult szabvány- és alkalmi mérőeszközök felismerése, használata további fejlesztésre szorul.
- Méréshez a mérőeszközt biztosan kiválasztja.
- Méréshez a mérőeszközt segítséggel választja ki.

Technika (életvitel)

- Önállóan öltözködik.
- Segítséggel öltözködik.
- A ruhák funkcióját ismeri.
- A ruhák funkcióját segítséggel felismeri.
- Önállóan tisztálkodik.
- Tisztálkodásban segítséget igényel.
- A táplálkozási rendet betartja.
- A táplálkozási rendet nem tartja be.
- Az evőeszközöket helyesen használja.
- Étkezéskor segítséget igényel.
- Szívesen és ügyesen épít különböző építőelemekkel.
- Nem érdeklődik az építés iránt, de figyelme felkelthető.
- Az iskolában használt anyagokat ismeri. Szívesen és ügyesen bánik az anyagokkal.
- Anyagok iránt érdeklődése felkelthető

- A tárgykészítési technikákat ismeri, alkalmazza.
- A tárgykészítési technikákat ismeri, alkalmazásában segítséget igényel.
- A tárgykészítési technikák felismerésében, alkalmazásában még bizonytalan.
- Eszközhasználata jó.
- Eszközhasználata bizonytalan.
- Az eszközök használatában állandó segítséget igényel.
- Munkái pontosak, esztétikusak
- Munkái pontatlanok
- Gyalogosan fegyelmezetten közlekedik.
- A gyalogos közlekedés szabályait megismerte, segítséggel alkalmazza.
- A gyalogos közlekedésben sok figyelmeztetést igényel.
- A veszélyhelyzeteket felismeri.
- A veszélyhelyzeteket nem ismeri fel.
- Néhány tömegközlekedési eszközt felismer, megnevez.
- Néhány tömegközlekedési eszközt felismer, segítséggel megnevez.

Rajz

- A világ vizuális megjelenítése örömteli tevékenység számára.
- A világ vizuális megjelenítését egyre nagyobb örömmel végzi.
- A világ vizuális megjelenítését mozgássérülése jelentősen akadályozza.
- A világ vizuális megjelenítése grafomotoros készségének gyengesége miatt kevésbé örömteli feladat számára.
- Átlagos az érdeklődése a vizuális kultúra, a vizuális művészetek iránt.
- Egyelőre nem ábrázol szívesen, gyakran szorul segítségre és bátorításra.
- Ismeri a színek nevét és felismeri azokat.
- Ismeri a színek nevét, de a felismerésükben még bizonytalan.
- A színek felismerésében és megnevezésében még bizonytalan.
- Megfigyelései pontosak, tanítói segítségadás nélkül képes ábrázolni azokat
- Megfigyelései nem mindig pontosak, tanítói segítségadás mellett képes ábrázolni azokat
- Ábrázolási képessége, eszközhasználata, a tanult technikák alkalmazása jó.
- Ábrázolási képessége, eszközhasználata, a tanult technikák alkalmazása még bizonytalan.
- Ábrázolási képessége, eszközhasználata, a tanult technikák alkalmazása intenzív fejlesztésre szorul.
- Munkavégzésben kitartó.
- Munkája kitartóbbá vált.

- Munkavégzés előtt és közben is folyamatos biztatást, segítséget igényel.
- Műalkotások iránt érdeklődése felkelthető, műalkotásokról szerzett élményeit, benyomásait szívesen megfogalmazza.
- Műalkotások iránt érdeklődése felkelthető, műalkotásokról szerzett élményeit, benyomásait megpróbálja megfogalmazni.

Ének

- A zenét szereti, élvezi, a feladatokat szívesen végzi.
- A zenét szereti, élvezi, de a feladatokat nem mindig végzi szívesen.
- A zenét szereti, de a feladatokban való részvételhez bátorítást igényel.
- A közös éneklésbe szívesen bekapcsolódik.
- A tanult dalokat el tudja énekelni csoportban és önállóan is.
- A tanult énekeket pontos szövegmondással, jó ritmusban szívesen énekl.
- A tanult énekeket tanári segítséggel szívesen énekl.
- Ritmuskészsége jó.
- Ritmuskészsége további fejlesztésre szorul.
- Hallás után képes egyszerű ritmus visszatapsolására.
- Hallás után egyszerű ritmus visszatapsolására segítséggel képes.
- A tanult dalokat metrummal, egyszerű osztinatóval kíséri.
- A tanult dalok metrummal, egyszerű osztinatóval való kíséretére segítséggel képes.
- Ritmuskottát olvas.
- A tanult ritmusképleteket segítséggel reprodukálja.
- A tanult ritmusképleteket egyre önállóan írja.
- A szolmizációs kézjeleket ismeri, önállóan használja.
- A szolmizációs kézjeleket ismeri, segítséggel használja.
- A szolmizációs kézjelek felismerésében, használatában még bizonytalan.
- Segítséggel betűkottát olvas.
- Népszokásokról, néphagyományokról korának megfelelő ismeretekkel rendelkezik.
- Gyermekjáték-dalokba szívesen bekapcsolódik.
- A tanult gyermekjátékok eljátszásában tanári ösztönzésre részt vesz.
- A zenehallgatást nagyon kedveli.
- A zenehallgatásban egyre nagyobb örömet leli.
- Élőzenére, zenei felvételre egyre hosszabb ideig képes figyelni.
- A zenehallgatás még nem tudja figyelmét lekötni.

Testnevelés

- A mozgásos feladatokat szívesen végzi, szeret mozogni.
- A mozgásos feladatokban ösztönzésre vesz részt.
- A feladatok kivitelezésében mozgása harmonikus.
- A feladatok kivitelezésében mozgása összerendezett.
- A feladatok kivitelezésében mozgása fejlesztésre szorul.
- A terhelést kiválóan bírja.
- A terhelést jól bírja.
- A terhelést megfelelően bírja.
- A terhelést nehezen bírja.
- A bemutatott gyakorlatokat könnyedén elsajátítja.
- A bemutatott gyakorlatokat kevés segítséggel sajátítja el.
- A bemutatott gyakorlatokat sok segítséggel sajátítja el.
- A mozgásos játékokban aktívan vesz részt.
- A mozgásos játékokban szívesen vesz részt.
- A mozgásos játékokban nem szívesen vesz részt.
- A sportjátékok, versengések szabályait érti és betartja. Minden helyzetben sportszerűen viselkedik.
- A sportjátékok, versenyek szabályait érti, de időnként nem tartja be.
- A szabályokat többnyire érti, de gyakran nem tartja be.
- A csapatjátékokban együttműködően vesz részt.
- A csapatjátékokban közömbösen vesz részt.
- A csapatjátékokban önző módon vesz részt.

Az EFOP 3.2.6-16 számú, A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben című projekt keretében a Magyar Képzőművészeti Egyetem 187 köznevelési intézménnyel kötött együttműködési megállapodást, melynek során a köznevelési intézmények művészetpedagógiai módszertani megújítása és művészeti eszköztárának bővítése, a méltányos és minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása a köznevelés eredményességének, hatékonyságának erősítése érdekében valósult meg. A projekt rész céljai elősegítik, támogatják mindazokat a nevelés-oktatás tevékenységben közvetlen ill. közvetett tevékenységeket, melyek elősegítik a művészet-oktatás módszertani kultúrájának és módszertanának fejlesztését, megvalósulását, bevezetését, mérés-értékelését, visszamérését, szakmai szolgáltatásának speciális eszközökkel ellátását.

Az „EFOP 3.2.6-16-2016-00001 A tanulók képességkibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben” elnevezésű projekt keretében, a Magyar Képzőművészeti Egyetem partnerintézményeként, a partner egyetem által biztosított tananyagok és módszertani támogató dokumentumokból kiválasztott szakmai programok tananyagának, módszertanának elemeit a helyi tantervünk sajátosságait figyelembe véve felhasználjuk, alkalmazzuk a tanórai tevékenységekben, valamint a tanórán kívüli egyéb nevelő-oktató munkában, a helyi tantervi és tantárgyi programoknak megfelelően a szakkörökben, a szabadidős tevékenységek során.

A projekt fő területei:

1. a köznevelési intézmények művészetpedagógiai módszertani megújítása (beleértve a hátrányos helyzetű tanulók számára az alap- és középfokú művészetoktatásban való részvételt elősegítő módszertani fejlesztések megvalósítását);
2. a pedagógusok felkészítése az új módszertan adaptálására;
3. a művészetpedagógiai munka támogatása;
4. a köznevelési intézmények hálózatosodásának támogatása;
5. a köznevelési intézmények művészeti eszköztárának megújítása.

EFOP-3.2.6-16-2016-00001 / Magyar Képzőművészeti Egyetem
„A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben”
című projekt keretében megvalósuló művészetpedagógiai munkát támogató program

A projekt során a fenti partnerrel tételenesen ezek a tevékenységek valósultak meg:

Pedagógus továbbképzés: IGEN

Részrtvevők felsorolása: Muzsiné Csetey Annamária

Tananyag kipróbálás IGEN

Anyagok átadása: IGEN

Alapcsomag: 1 db

Pedagógus továbbképzések leírása

A továbbképzés megnevezése:	A VIZUÁLIS MŰVÉSZETI NEVELÉS FÓKUSZAI A hatékony tanulói képesség kibontakoztatását támogató nevelési folyamatok lényeges elemeinek, fókuszainak vizsgálata az alapfokú művészeti iskolák képző- és iparművészeti ágán
A képzés helyszíne:	Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium, Török Pál u. 1.
A résztvevő pedagógus(ok) neve:	Muzsiné Csetey Annamária

A továbbképzés célja

A továbbképzés felkészítette a vizuális művészeti neveléssel foglalkozó pedagógusokat arra, hogy módszertani kultúrájukat a korszerű vizuális nevelés szemléletének és a hatékony képesség-kibontakoztatásnak megfelelően bővítsék, valamint személyes attitűdjüket, tanulás szervezési munkájukat tudatos, önreflektív módon alakítsák, fejlesszék.

A fejlesztési célok között szerepelt:

- a résztvevő felismeri a nevelési folyamatban betöltött tanári személyiség, attitűd szerepének jelentőségét, tudatos formálásának fontosságát;

- a képességek felismerését, kibontakoztatását meghatározó lényeges tényezők feltárása,
- a korszerű, kortárs művészeti nevelés lehetőségei által kínált inspiratív, kreatív, problémacentrikus nevelési situációk vizsgálata, és az ezekhez kapcsolódó módszertani eszköztár bővítése;
- nyitott, rugalmas feladat- és projekttervezési stratégia elsajátítása.

A pedagógus(ok) a következő továbbképzési programban vettek részt

A korszerű vizuális művészeti nevelés szemlélete az utóbbi 10-15 évben, a körülöttünk lévő világ szükségletei folytán változott, változik. E változásokkal, alakulásokkal a gyakorló pedagógusoknak is tisztában kell lenniük, hogy napjaink megváltozott nevelési situációiban tudatosan és hatékonyan működjenek.

A változások nyomán követésére, értelmezésére, hasznosíthatóságára rendkívül nagy szükség van a korszerű tantárgyi munka során. A továbbképzés legfőbb célja volt, hogy felkészítse a vizuális művészeti neveléssel foglalkozó pedagógusokat arra, hogy módszertani kultúrájukat az alakuló, korszerű vizuális nevelés szemléletének, és a legújabb kutatásokkal szinkronban levő hatékony képesség-kibontakoztatásnak megfelelően bővítsék. A tanulásszervezési munkájukat, valamint tanári szerepüket, személyes attitűdjüket tudatos, önreflektív módon alakítsák, fejlesszék.

A tudatos tanári munka kialakításának érdekében a képzés során hangsúly került a korszerű tanári, facilitátori szerep, tanári személyiség és attitűd jelentőségének, és tudatos formálásának fontosságára.

A résztvevők a vizuális művészeti nevelés nyújtotta inspiratív, kreatív, problémacentrikus, tanulói érdeklődést fenntartó nevelési situációk elemző vizsgálatát végezték. Az ezekhez kapcsolódó módszertani eszközök megismerése lehetőséget nyújtott a nyitott, rugalmas, kreatív feladat- és projekttervezési stratégiák elsajátítására.

A képzés egészének, de az egyes tematikai egységeknek is módszertani alapelve volt, hogy gyakorlatközpontú, a feldolgozás során a résztvevők személyes élményeiből, a feladatok egyéni és csoportos megoldásaiból, tapasztalataiból induljon ki, arra építsen. A modellezett, több szempontú feladattervezési, projekttervezési gyakorlatok valós, hatékony tapasztalati támaszt nyújtottak a résztvevők személyes pedagógiai munkájához.

Tananyag kipróbálás

A résztvevő intézmények iskolafok- és iskolatípusnak megfelelően a következő tananyagok pilot kipróbálásában vehettek részt saját döntésük alapján:

Mintaprogram környezet-és kézműves kultúra tanszakra

Mintaprogram képzőművészet tanszakon

Mintaprogram Grafika és festészet tanszakon

Mintaprogram Fém- és zománcműves tanszakon

Mintaprogram Textil- és bőrműves tanszakon

Mintaprogram az általános iskolák első két évfolyama számára Felzárkóztatás és hátránykompenzálás művészeti neveléssel

Mintaprogram az általános iskolák számára a Keresztntantervi vizuális nevelés az általános iskolák alsó tagozatán

Vizuális alkotógyakorlat (Az alapfokú művészeti nevelés – vizuális alkotógyakorlat és a vizuális nevelés – vizuális kultúra tantárgyak közös fejlesztési céljai mentén)
Projekt módszer az általános iskolák alsó és felső tagozatán
Rajz- festés, mintázás tantárgy oktatásához művészeti szakgimnáziumok részére – a „kockától az aktig” hagyományos fejlődési elvre épülő rajzoktatási szemlélet módszertani frissítése
Rajz- festés, mintázás tantárgy művészeti szakgimnázium és technikum – a nem lineáris fejlődési elvre épülő rajzoktatási szemlélet
„FÖLD – RAJZ – TAN” A táj, - mint térélmény és komplex környezet,- vizuális interpretációs lehetőségei

A kipróbálást az intézmény a saját hatáskörében végezte tanórai vagy tanórán kívüli tevékenységek formájában, maga választotta ki az oktatási-nevelési céljaihoz legjobban illeszkedő tananyagot.

A tananyag feldolgozását a projektben az alapfokú művészetoktatáshoz fejlesztett Nevelési Oktatási Program feladattervező mátrixának, ill. a Felzárkóztatás és hátránykompenzálás művészeti neveléssel programelem feladattervezési mintájának felhasználásával végezte az iskola.

Eszközcsomag a projektfeladatok helyi végrehajtásának támogatására

A projekt keretében több tevékenység is folyhatott egy-egy intézményben (tanár továbbképzés, jó gyakorlat leírása, tananyagok kipróbálása, helyi rendezvények). Az együttműködés során végzett tevékenységek támogatásához a projekt egy-egy, a foglalkozásokat, illetve programszervezést segítő eszközcsomagot állított össze, melyet megkapott az intézmény.

A projekt keretében fejlesztett tananyagok (mintaprogramok) és módszertani segédletek, valamint a kidolgozott új képzési módszertani fejlesztések pilotszerű kipróbálásának támogatása, képzési módszertani fejlesztések alkalmazásának támogatása céljából érkezett az eszközcsomag az intézmény számára.

A pedagógus képzések helyi feladatainak megoldásához, a képzések zárófeladatainak gyakorlati végrehajtásához, az új módszertan alkalmazásához is támogatást nyújtottak a szakmai anyagok.

A következő eszközök segítették a projektcélok sikeres helyi megvalósítását:

Feladatok tervezéséhez, a tanulói munkák vázlataihoz, hajtógatók, egyéb papírplasztikai feladatokhoz és egyszerűbb rajzi feladatokhoz alkalmazható papírok: A/4 és A/3 méretű irodai papír

Hajtógatók, egyéb papírplasztikai és kivágós ill. montázs-kollázs és dekorációs feladatokhoz alkalmazható papírok: 12 szín A/4 méretű színes papírok 500 lapos kiszerelésben kék, sötétkék, laza, homokszín, rózsaszín, sárga, világos sárga, szürke, zöld, sötétzöld, narancs, vörös színekben

Rajzi feladatokhoz grafit ceruzák HB, B, 2B keménységben és radírgumi csomag

Plasztikai feladatokhoz natur és színes gyurmakészletek.

Az elkészült tanulói munkák rendszerezésére, kiállítására alkalmas segédanyagok, melyek nagy változatosságban kerültek kiválasztásra, hogy minden lehetséges felületen és iskolai térben segítse a kiállításrendezést és egyéb tanórai és tanórán kívüli művészetoktatási tevékenységet: színes mágneskorongok fémtáblákhoz, térképtű csomagok parafa és puhafa táblákhoz, paravánokhoz, gyurmaragasztó plasztikai munkák összeállításához és kiállításrendezéshez, különböző szélességű és hosszúságú egyoldalas és kétoldalas ragasztófelületű szalagok tanórai kollázs-montázs és plasztikai feladatokhoz, valamint

kiállítási installáláshoz, binder csipesz csomagok különböző méretben alkalmasak plasztikai munkák készítéséhez, tanulói alkotások kiállításához falon, paravánon, kiállító térben feszített zsinagra vagy drótra csatolva, stb.

Iskolai alkotómunka kiegészítő kellékei, ollók, univerzális kések, fémvonalzók tekercses papírtörlő csomagok, nagyméretű csomagolópapír.

Karos papírvágógép a tanórai munkához és annak előkészítéséhez, valamint kiállítási installáció előkészítéséhez.

Különböző folyékony és stiftragasztók tanórai munkához és kiállítás rendezéshez.

Füredi Viktória
igazgató

A Pedagógiai Program elfogadása és jóváhagyása

A Pedagógiai Programot a szülői szervezet véleményezte és elfogadásra javasolta.

Tapolca, 2026. augusztus 28.

a szülői szervezet vezetője

Jelen Pedagógiai Program a nevelőtestület által történt elfogadása napján lép hatályba ezzel egyidejűleg a 2025. szeptember 1-től hatályos pedagógiai program hatályát veszti.

Jelen a nevelőtestület által elfogadott Pedagógiai Programot jóváhagyom.

Tapolca, 2026. szeptember 1.

Frang Vivien
igazgató

